

Sippolan koulukoti

Kulttuuriympäristö- ja rakennushistoriaselvitys | Helsinki 8.6.2015

Tilaaaja
Senaatti-kiinteistöt

Tilaaajan edustaja
Jari Auer, asiakaspäällikkö, Senaatti-kiinteistöt

Konsultti
Arkkitehtitoimisto ark-byroo
Kustaankatu 3
00500 Helsinki
marianna.heikinheimo@arkbyroo.fi
www.arkbyroo.fi
p. 010 2350 566

Työryhmä
Marianna Heikinheimo, arkkitehti SAFA ARK 950, KuvM / vastaava rakennustutkija
Sofie Hägerström, arkkitehti SAFA / rakennustutkija
Mia Puranen, arkkitehti / rakennustutkija
Heini Ynnilä, arkeologi FT / tutkija
Matleena Muhonen, maisema-arkkitehti / tutkija
Annina Kivikari, graafikko MA / taitto
Noora Laak, TkK / avustava rakennustutkija
Sami Heikinheimo, OTK / dokumentointivalokuvaus

Nykytilavalokuvat
ark-byroo

Kannen kuva
Sippolan koulukodin postikortti, jossa on ilmakehu helmikuulta 1998. Suomen Ilmakehu Oy, kuvaaja Mika Viljamaa. SiA.

Suoritusajankohta
Työ on suoritettu aikavälillä marraskuu 2014 – kesäkuu 2015.

© Arkkitehtitoimisto ark-byroo

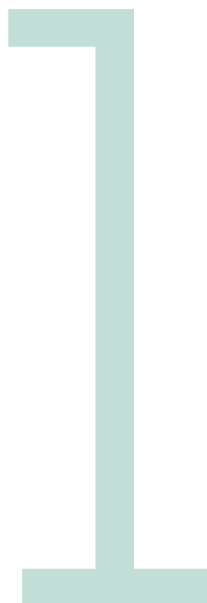
ISBN 978-952-7062-39-5

Käytetyt lyhenteet

KA	Kansallisarkisto
KRaKVA	Kouvolan rakennusvalvonnan arkisto
KL	Kymenlaakson Liitto
MML	Maanmittauslaitos
MV	Museoviraston arkisto
Sk Helsinki	Senaatti-kiinteistöjen arkisto, Helsinki
Sk Kouvola	Senaatti-kiinteistöjen arkisto, Kouvola
SiA	Sippolan koulukodin arkisto

Sisällys

1. Johdanto	4
1.1 Kohde	4
1.2 Tehtävä	6
1.3 Perustiedot	7
2. Valtion koulukodit	16
2.1 Koulukotien toiminta	16
2.2 Koulukotien arkkitehtuuri	19
3. Alueen varhainen historia	22
4. Sippolan hovi	26
4.1 Kymenlaakson kartanoista	26
4.2 Creutzien aikakausi 1668-1746	26
4.3 Von Daehnien aikakausi 1783-1898	28
5. Sippolan koulukoti	36
5.1 Perustamisvaihe 1909-1911	36
5.2 Myöhemmät vaiheet 1912-2015	44
6. Rakennuskortit	70
6.1 Päärakennus	72
6.2 Muut rakennukset	100
7. Maisema ja pihapiiri	148
7.1. Maisemakuva ja maiseman ominaispiirteet	148
7.2. Pihapiiri	154
8. Yhteenveto	172
Lähteet	176
Liite	182

Johdanto

1.1 Kohde

Sippolan koulukoti on yksi kuudesta Terveystien ja hyvinvoinnin laitoksen alaisesta valtion koulukodista, joka toimii sijaishuoltolaitoksena 12–18-vuotiaille tytöille ja pojille. Se sijaitsee Senaatti-kiinteistöjen hallinnoimissa entisen Sippolan hovin rakennuksissa.

Sippola sijaitsee Kouvolassa, noin 27 kilometriä Kouvolan keskustasta kaakkoon entisen Anjalan kosken alueella Sippolan kirkonkylän raitin varrella, laajan, kumpuilevan maanviljelysmaiseman keskellä. Sippolan kirkonkylä on osa valtakunnallisesti arvokasta Sippolanjoen ja Summanjoen laaksojen maisema-alueita ja Sippolan koulukodin alue kuuluu myös Sippolan kirkonkylän valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY). Sippola on harvoja kirkonkyläjä, joissa maantien tukeutuva kylä-alue on selkeästi säilynyt. Sippolassa yhdistyvät havainnollisesti myös kirkollisen ja historiallisen maanomistuksellisen vallan merkit kirkon ja kartanon ympäristöinä.

Sippolan koulukodin maa-alueiden laajuus on nykyisin 88,5 hehtaaria ja alueet jakautuvat kahdelle erilliselle tilalle. Sippolan tila muodostuu viidestä osa-alueesta ja Vieremän tila kahdesta.

Suurin osa koulukodin rakennuksista sijaitsee Sippolan tilalla päärakennuksen lähistössä noin 11 hehtaarin suuruisella alueella. Koulukodin alueella on yhteensä 38 eriaikaista rakennusta, joista vanhin on vuonna 1836 rakennettu kartanorakennus. Kolme rakennuksista on suojeltu ja kahdeksan varjeltu valtioneuvoston asetuksella valtion omistamista kiinteistöistä.

Alueen historia ulottuu kivikauteen ja koulukodin alueella on yksi kivikauteen sijoittuva kiinteä muinaisjäännös, jota vastaavia löytyy useita Sippolan ympäristöstä. Koulukodin pihapiirissä sijaitsee myös Juustomäntä, joka on luokiteltu muinaisjäännökseksi, muistona Sippolan juustonkeiton historiasta.

Sippolan kartano on 1600-luvulla muodostettu säteri ja lahjoitusmaatila, joka oli yksi maaherra Lorentz Creutzin monista kartanoista. Turun rauhaa 1743 edeltäneen venäläismiehityksen aikana kartanon rakennukset poltettiin ja tila autioitui. Kartanon varsinainen kukoistuskauti alkoi, kun se siirtyi von Daehn-suvun omistukseen vuonna 1784. Nykyisen rakennuskannan vanhin rakennus on tilan päärakennus, joka rakennettiin kuvernementin sihteerin Aleksander von Daehnin toimesta.

Sippolan kasvatuslaitos 1900-luvun alun asussaan. Keskellä oleva päärakennus on rakennettu 1830-luvulla, sen kanssa kohtisuoraan sijoittuvat oikea ja vasen sivurakennus ovat 1840-luvulta. MV.

vuonna 1836, jolloin kartano kuului maamme merkittävimpiin tiloihin. Päärakennus oli nähtävästi jo heti alkujaan poikkeuksellisen suuri, keskiosaltaan kaksikerroksinen puukartano, johon molemmilla puolilla liittyi yksikerroksiset sivuosat. Kartano uudisti uranuurtavalla tavalla maanviljelyä ja meijeritaloutta Suomessa. Päärakennuksen julkisivujäsentelyä uudistettiin lääninarkkitehti G. Th. Chiewitzin piirustusten mukaan 1850-luvulla. Ministerivaltiosihteeri Woldemar Carl von Daehnin aikana 1890-luvulla kartanoa korotettiin arkkitehti Jac. Ahrenbergin suunnitelmien mukaan. Vuonna 1899 kartano myytiin puutavarayhtiölle ja 1902 kartanon maista ja torpista muodostettiin itsenäisiä tiloja.

Päärakennus ja parikymmentä muuta rakennusta sekä loput viljelymaista siirtyivät valtiolle vuonna 1909, ja kartanossa aloitti joulukuussa 1909 toimintansa väliaikaiseksi tarkoitettu poikien kasvatuslaitos kymmenen oppilaan voimalla. Vuosina 1909–1922 Sippolan kartanon vanhaa rakennuskantaa muokattiin vastaamaan laitoksen tarpeita. Rakennuttajana oli Yleisten rakennusten ylihallitus ja arkkitehtisuunnittelusta vastasi arkkitehti Hugo Lindberg ylitirehtööri Theodor Granstedtin

alaisuudessa. Muutostöihin kuului myös muuttaman vanhan rakennuksen purkaminen ja uudisrakennusten rakentaminen.

Sippolan kasvatuslaitos on toimintansa aikana kuulunut eri hallinnonalojen piiriin ja laitoksen nimi muuttui vuonna 1946 kasvatuslaitoksesta koulukodiksi. Sippolan tiiviiseen koulukodin yhteisöön kuuluvat oppilaat, opettajat ja muu henkilökunta. Aluksi maataloustöillä oli merkittävä rooli Sippolan arjessa. Koulukodin oppilasmäärä on vaihdellut suuresti laitoksen olemassa oloaikana. Henkilökunta ei enää asu alueella eikä koulukoti harjoita maataloutta.

1.2 Tehtävä

Valtio jatkaa koulukotitoimintaa Sippolassa ja kiinteistöä on tarve korjata muuttuviin tarpeisiin. Tämä kulttuuriympäristö- ja rakennushistoriaselvitys tarkastelee Sippolan kartanon ja koulukodin aluetta, maisemaa, pihoja sekä rakennuksia esihistorialliselta ajalta nykypäivään, keskittyen kartano- ja koulukotivaiheeseen.

Merkittävimpiä arkistolähteitä olivat rakennuspiirustusten ja vanhojen karttojen osalta Senaatti-kiinteistöjen arkistot Helsingissä ja Kouvolassa, Kansallisarkisto sekä Kouvolan kaupungin rakennusvalvonnan arkisto. Keskeisiä kirjallisia lähteitä olivat paikallishistoriateokset, yleisten rakennusten ylihallituksen vuosikertomukset, Janne Haikarin kirjoittama Sippolan koulukodin historiikki *Latu auki elämään*, Kirsti Sirasteen toimittama teos *Von Daehnit ja Sippolan hovi* sekä V. Vesalaisen *Sippolan hovi ja sen torpparit*. Arvokkaita suullisia tietoja saimme koulukodin koordinoivalta ohjaajalta Harri Siveniltä sekä alueen matkaoppaana pitkään toimineelta Arja Lekanderilta. Sippolan koulukodin rakennusinventointi ja dokumentointivalokuvaus suoritettiin helmikuussa 2015, maisema- ja pihapiirien inventointi on tehty maaliskuussa ja huhtikuussa 2015. Rakennusten eri lähteistä peräisin olevat tiedot on koottu rakennuskortteihin rakennuskohtaisesti. Päärakennus on inventoitu ja käsitelty muita rakennuksia laajemmin. Päärakennuksesta on esitetty vuoden 1910 piirustukset sekä tehty muutoksia havainnollistavat muutoskaaviot nykypiirustusten päälle. Päärakennuksen ulkotilat inventoitiin rakennusosittain ja sisätiloissa suoritettiin katselmus ja rakennusosat on inventoitu yleistasolla. Ulko- ja sisätiloja on dokumentoitu valokuvaamalla. Muita rakennuksia on tarkasteltu ulkoa niiden ominaispiirteitä ja säilyneisyyttä yleisesti luonnehtien.

Rakennusten numerointi perustuu käytössä olevaan kolminumeroiseen numerointiin. Muutamalta rakennukselta puuttui kolminumerotunnus. Rakennukset 006 (huvila) ja 020 (kasvihuone) on purettu, ja näitä numeroita ei ole otettu uudelleen käyttöön.

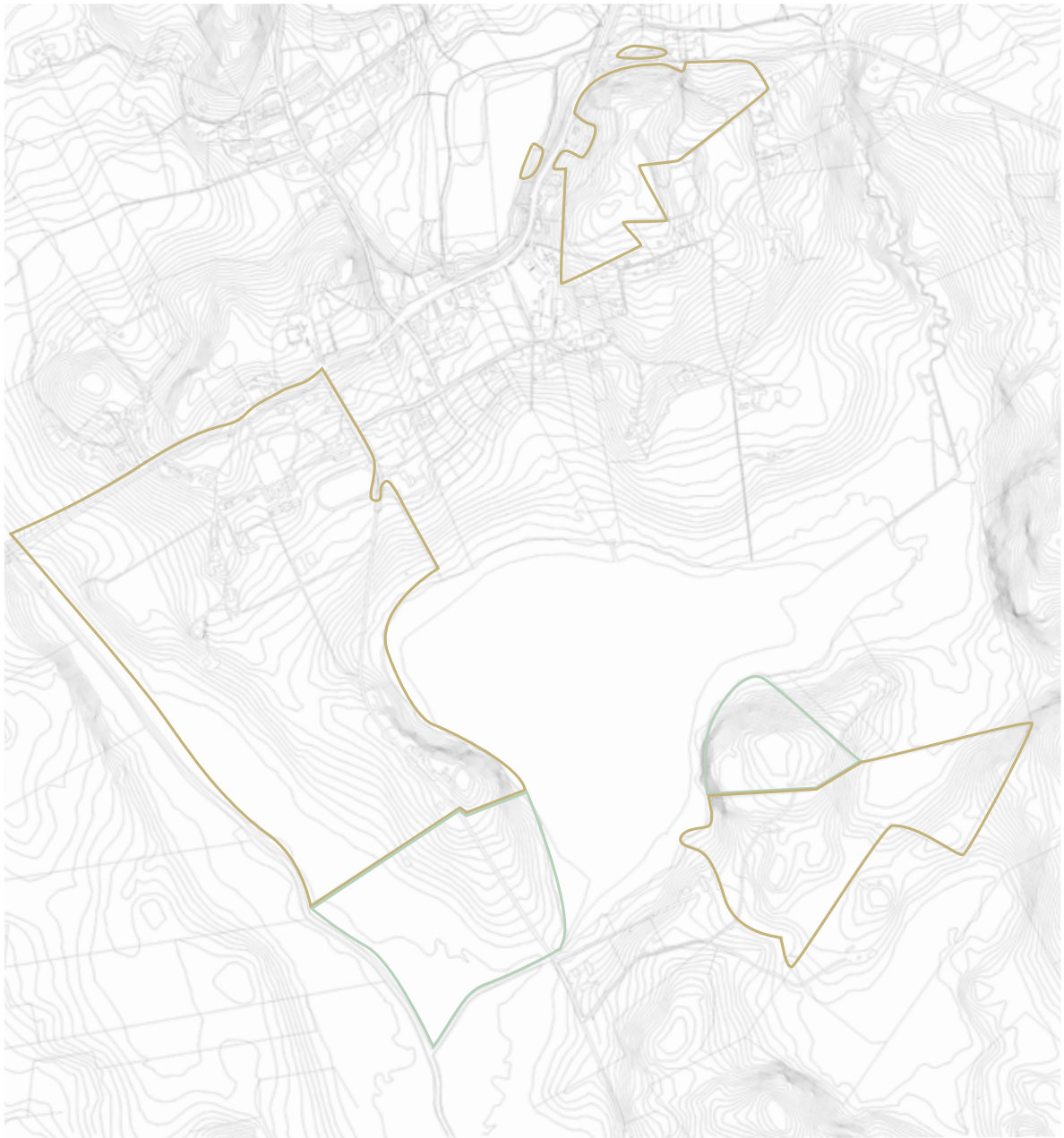
Tämä johdantoluku käsittää kohteen ja tehtävän kuvauksen sekä kohteen perustiedot. Toinen luku käsittelee valtion koulukoteja, niiden toimintaa ja arkkitehtuuria. Kolmas luku keskittyy alueen esihistoriaan ja tunnettuihin muinaisjäänneksiin. Neljäs luku käsittelee Sippolan hovin kartanovai-

hetta omistajasukujensa toiminnan näkökulmasta. Koulukodin toimintaa ja rakentamista vuosikymmenittäin luvussa viisi, missä myös laitoksen rakentumisen vaiheet on esitetty kaaviosarjana. Kuudes luku käsittelee koulukodin alueen nykyistä rakennuskantaa ja sisältää 36 rakennuksen rakennuskortit.¹ Luvussa seitsemän on käsitelty kartanon ja laitospaikan keskeisiä pihoja sekä suurmaisemaa, jota on luonnehdittu maastokäyntien ja karttatarkastelun avulla. Yhteenvetoluvussa arvioidaan kohteen ominaispiirteitä, säilyneisyyttä ja kulttuurihistoriallisia arvoja kartanona ja koulukotina. Selvityksessä on käytetty lähdeviitteitä ja lähdeluettelo on esitetty työn lopussa. Liitteeseen on koottu Sippolan kasvatuslaitoksen perustamisvaiheen rakennuspiirustuksia.

¹ Sippolan tilan varsinaisen koulukotialueen koillispuolella sijaitsevilla osa-alueilla on Sopenmäentien pururata-alueen laella ulkorakennus ja ja radiomasto, ja Ruotilantien vierellä pieni puinen ulkorakennus, joita ei ole sisällytetty työohjelmaan. Lisäksi Sippolan tilalla sijaitsee Kouvolan kaupungille kuuluva vesihuoltorakennus.

1.3 Perustiedot

Sippolan koulukodin kiinteistörajakartta

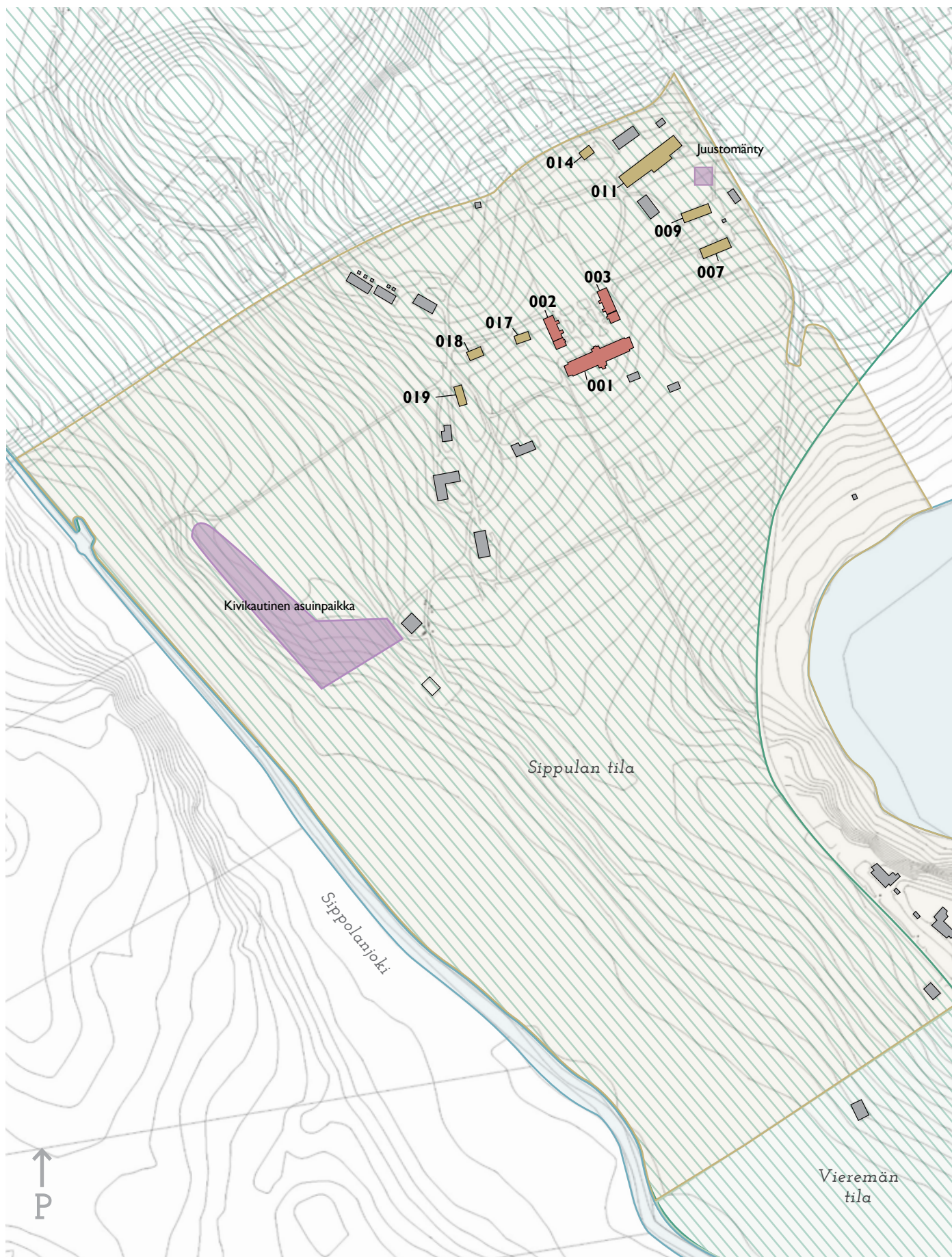
Sippolan koulukodin tilojen rajaukset. Pohjakuvana on käytetty kantakarttaa © Kouvola kaupunki, 2015/02.

- Sippulan tila, kiinteistötunnus 286-422-0002-0680
- Vieremän tila, kiinteistötunnus 286-422-0002-0002

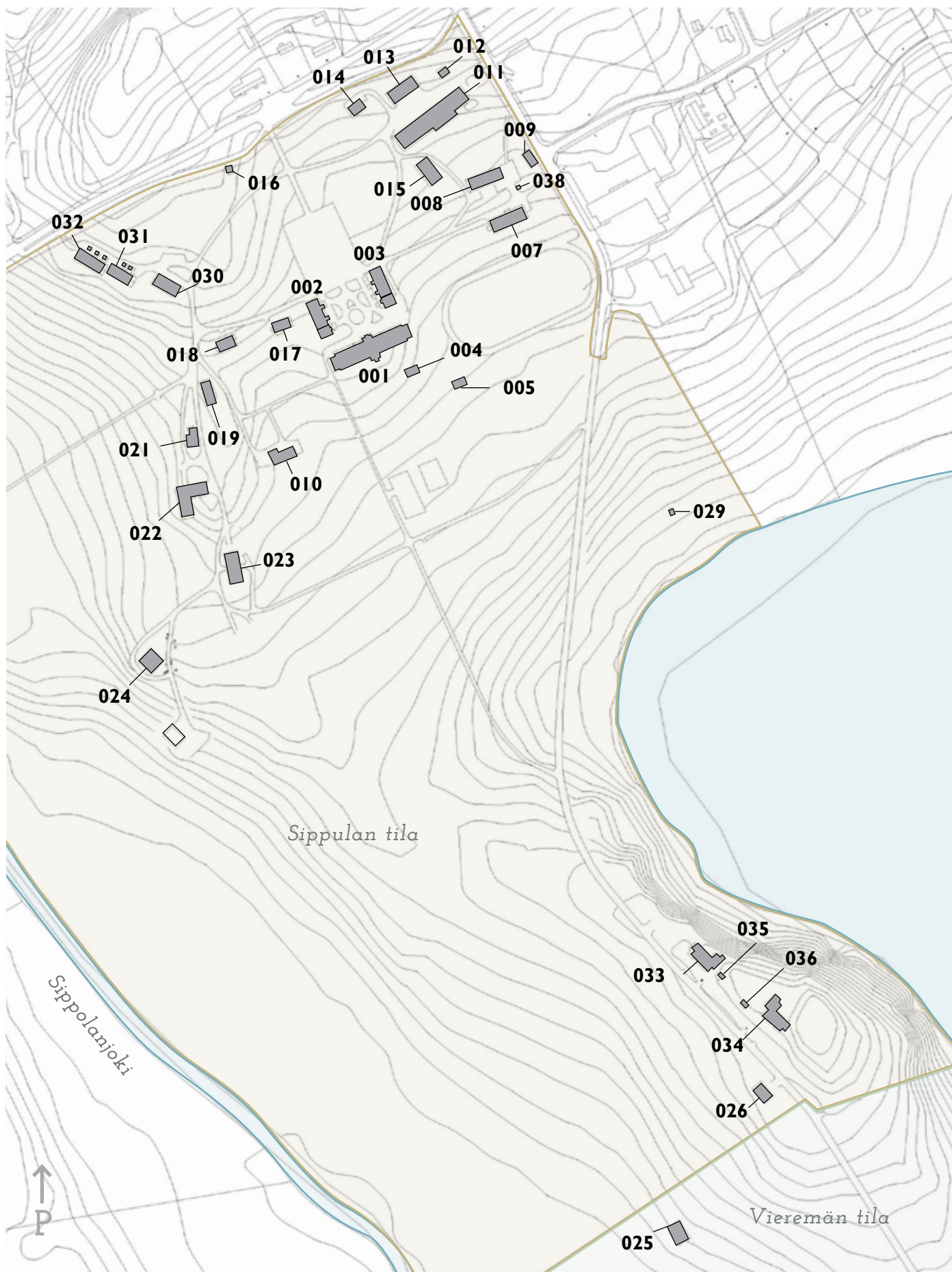
Luettelo vuonna 2015 olemassa olevista rakennuksista

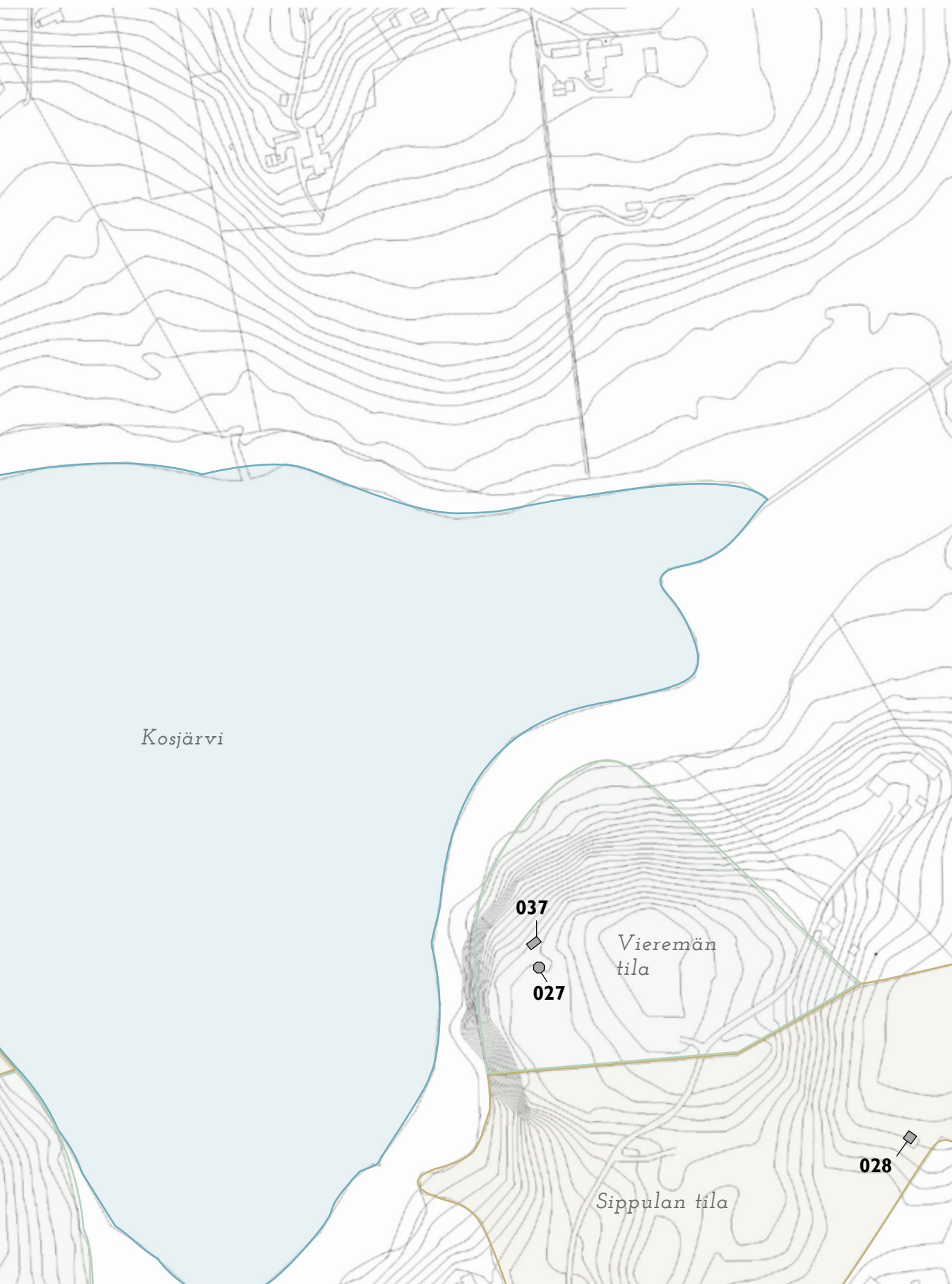
Rak. nro	Rakennuksen nimi	Rakentamis-ajankohta	Suunnittelijat	Käyttötarkoitus	Rak. tunniste
001	Päärakennus	1836 Uudisrakennus 1854 Uudet julkisivut 1890-l. Sivusiipien korotus	Aleksander von Daehn (1836), G.Th. Chiewitz (1854), Jac.Ahrenberg (1890-l.)	Koulu- ja toimisto- rakennus	304300
002	Oikea sivurakennus	1846 Uudisrakennus 1910 Laajennus	Uudisrakennus: ei tiedossa Laajennus: Hugo Lindberg (1910)	Tyttöjen asuinrakennus	304301
003	Vasen sivurakennus	1842 Uudisrakennus 1910 Laajennus	Uudisrakennus: ei tiedossa Laajennus: Hugo Lindberg	Poikien asuinrakennus, lämpökeskus	304302
004	Henkilökunnan kellari	1936	Viipurin lääninrakennuskonttori	Kellari, ei käytössä	304303
005	Jätekatos	1959	Ei tiedossa	Jätekatos	304304
007	Alakartano	1850	Ei tiedossa	Asuinrakennus, myös opetustiloja	304305
008	Erityishuollon osasto (sauna- ja pesularakennus)	1915	Georg Fraser	Erityishuollon osasto, jossa makuu- ja koulun- käyntitiloja	304306
009	Henkilökunnan aitta	1870	Ei tiedossa	Aitta	304307
010	Kasvihuoneen huoltorakennukset	1966	Kymen lääninrakennustoimisto	Huoltorakennus	304308
011	Työpajarakennus	1925	Y. Sadeniemi	Opetustiloja: puu- ja metallityöverstaat. Eläinsuoja.	304309
012	Jääkellari	1950	Ei tiedossa	Kellari	304310
013	Ajokaluvaaja	1920	Ei tiedossa	Ajokaluvaaja	304311
014	Ylätupa	1926	Viipurin lääninrakennuskonttori	Henkilökunnan asuinrakennus	304312
015	Halkovaja	1941	Ei tiedossa	Halkovaja, varasto	304313
016	Vanha mylly	1927	Ei tiedossa	Varasto	304314
017	Opettajan asuinrakennus	1926	Yleisten rakennusten ylihallituksen piirustuskonttori	Henkilökunnan perheen asuinrakennus	304315
018	Puutarhurin asuinrakennus	1925	W.A.Tötterström	Asuinrakennus	304316

Rak. no	Rakennuksen nimi	Rakentamisajankohta	Suunnittelijat	Käyttötarkoitus	Rak. tunniste
019	Puutarhurin ulkorakennus ja paja	1910, laajennettu n. 1940-l.	Hugo Lindberg (1910), muutostaiheen suunnittelija ei tiedossa	Varasto ja paja	304317
021	Viljankuivaamo	1957	Ei tiedossa	Viljankuivaamo	304318
022	Puimala	1926	Ei tiedossa	Viljankuivaamo	304319
023	Myllylato	1924–1928	Allan Schulman	Heinälato	304320
024	Kellari	1935, laajennus 1961	Ei tiedossa	Kellari ja varasto	304321
025	Hakalato	1930	Ei tiedossa	Heinälato	304322
026	Ilometsän lato	1930	Ei tiedossa	Heinälato	304323
027	Korpivaaran ilotalo	1850, siirto ja muutos 1926	Ei tiedossa, mahdollisesti Chiewitz	Huvimaja	304324
028	Korpivaaran lato	1943	Ei tiedossa	Heinälato	304325
029	Pumppuhuone	1926–1929	Ei tiedossa	Pumppuhuone, ei käytössä	304326
030	Asuinrakennus Mäntylä	1966–1967	J. Kosonen	Henkilökunnan asuinrakennus, ei käytössä	304327
031	Rivitalo A	1983–1984	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto	Henkilökunnan asuinrakennus, ei käytössä	304328
032	Rivitalo B	1983–1984	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto	Henkilökunnan asuinrakennus, ei käytössä	304329
033	Perhekoti, Talo 1	1988–1990	Arkkitehtitoimisto Karjalainen Juola Salo	Perhekoti	304330
034	Perhekoti, Talo 2	1988–1990	Arkkitehtitoimisto Karjalainen Juola Salo	Perhekoti	304331
035	Varasto 1	1988–1990	Arkkitehtitoimisto Karjalainen Juola Salo	Varasto	304332
036	Varasto 2	1988–1990	Arkkitehtitoimisto Karjalainen Juola Salo	Varasto	304333
037	Korpivaaran ilotalon ulkokäymälä	Arviolta 1950-l.	Ei tiedossa	Ulkokäymälä	320441
038	Erytishuollon osaston jätekatos	2003	Arkkitehtitoimisto Heikki Kirjalainen	Jätekatos	320442

Sippolan koulukodin rakennukset

Kohteen nimi	Sippolan koulukoti, nimi ollut käytössä 1946 alkaen	
Vanha nimi	Sippolan kasvatuslaitos 1909–1946 Sippolan hovi (nimi osittain edelleen käytössä) Sippolan kartano (nimi edelleen käytössä) von Daehnin kartano 1761–1894	
Omistus	1649–1676 1676–1726 1726–1746 1746–1755 1755–1761 1757–1761 1761–1783 1783–1814 1814–1855 1855–1894 1894–1899 1899 1899–1905 1902 1906–1908 1909–	Lorentz Creutz Johan Creutz Svante Creutz Otto Reinhold von Stackelberg Perttu Niilonpoika Koskela Henrik Träskman (1/2 tilasta) Fabian Gudseus Johan von Daehn Aleksander von Daehn Aleksander Leonard von Daehn Woldemar Kaarle von Daehn Halla Oy Lennart Forstén Valtio lunastaa torpat ja myy ne edelleen torppareille interregnum, peruttuja kauppvoja (Edwards, H. Aejmelaus, Bjugg) Valtio (haltijana eri aikoina Yleisten rakennusten ylihallitus, Rakennushallitus... Senaatti-kiinteistöt)
Rakennettu	aikavälillä 1836–2003	
Rakennuttaja	Vanhimmat rakennukset: 1909–2015 aikana:	von Daehnin suku Yleisten rakennusten ylihallitus, Rakennushallitus, Valtion kiinteistölaitos, Senaatti-kiinteistöt
Osoite	Sippolantie 1, 46710 Sippola	
Kunta	Kouvola	
Lääni	Etelä-Suomen lääni	
Tilat	Sippula ja Vieremä	
Kiinteistötietoja	Sippulan tila RN:o 2:1 muodostuu viidestä erillisestä alueesta. Kiinteistötunnus 286-422-0002-0680, kiinteistön tunniste 202716, pinta-ala 702197,0 m ² eli noin 70,2 hehtaaria. Kiinteistörekisterin mukaan Sippulalla on oikeus muun muassa yhteiseen suopalstaan, venevalkamaan, yhteismetsään, myllyntonttiin ja vesijättöön. Vieremän tila RN:o 2:2 muodostuu kahdesta erillisestä alueesta. Kiinteistötunnus 286-422-0002-0002, kiinteistön tunniste 202717, pinta-ala 182800,0 m ² eli noin 18,3 hehtaaria.	
Pinta-ala	Tilojen yhteenlaskettu pinta-ala 884997,0 m ² eli noin 88,5 hehtaaria.	
Tärkeimmät rakennusvaiheet	1830-luku 1909–1911 1920-luku	Kartanon päärakennus rakennetaan Kartanovaiheen rakennusten muuttaminen Sippolan kasvatuslaitokseksi Useita talousrakennuksia rakennetaan
Käyttöhistoria	1649–1909 1899–1906 1909–1946 1946–	Yksityinen kartano Puutarhakoulu, meijeri- ja karjahoitokoulu Sippolan kasvatuslaitos, vuosina 1939–1945 myös sotasairaalana Sippolan koulukoti

Kaavoitus

Maakuntakaava

Sippolan koulukodin alueella on voimassa 14.12.2010 vahvistettu Kymenlaakson maakuntakaava, jossa koulukotialue kuuluu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeään alueeseen, valtakunnallisesti merkittävään 135 Sippolan kirkonkylän kulttuurimaisemaan (RKY5). Sippolanjoen ja Summanjoen laaksot on merkitty maakuntakaavassa valtakunnallisesti merkittäviksi. Koulukotialueella on lisäksi suojelumerkintä sm liittyen muinaisjäännöksiin 223 Sippolan koulukoti (kivikautinen asuinpaikka) ja 265 Juustomänty.

Seutukaava

Sippolan koulukodin alueella on voimassa Kymenlaakson seutukaava, joka on vahvistettu 19.6.2001. Osalla alueesta on SR-merkintä: rakennuslain 135 §:n tai rakennussuojelulain mukaan suojeltava alue. Osalla alueesta on maa- ja metsätalousaluetta (MT). Lisäksi alueella on muinaismuistolain mukaan suojeltavia kohteita.

Osayleiskaava

Sippolan koulukodin alueella on voimassa oikeusvaikutukseton osayleiskaava, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi 27.11.1978. Sippolan koulukodin alue on merkitty osayleiskaavassa julkisten palvelujen alueeksi (Y). Alueen sisällä on pieni erityisalue (E), joka on varattu yhdyskuntateknisen huollon erityistoimintoja varten suoja-alueineen. Alueella on Kouvolan kaupungille kuuluva rakennus. Sippolan tilan erillinen osa-alue koillisessa on merkintä P/MM, eli se on puistomaista vapaa-aluetta, joka on varattu puistomaisesti hoidettavaksi ulkoilu- ja virkistysalueeksi sekä maa- ja metsätalouden aluetta, joka on varattu yhdyskuntateknisen huollon erityistoimintoja varten.

Asemakaava

Sippolan koulukodin alueista ainoastaan Sippolan tilan koillisen alueen pienellä osalla on voimassa oleva asemakaava ak6001, joka on vahvistettu 12.3.1986. Tällä alueella on merkintä lähivirkistysalue (VL).

Suojelu

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

Sippola on osa Sippolan-Summanjokilaaksojen kulttuurimaisemaa, joka on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.²

Muinaisjäännösrekisteri

Kaksi muinaismuistolain suojelemaa kiinteää muinaisjäännöstä: Sippolan koulukoti (muinaisjäännösrekisterinnumero 754010013), joka on kivikautinen asuinpaikka, sekä Sippola Juustomänty (muinaisjäännösrekisterinnumero 1000013076), joka on tarinapaikka. Näiden lisäksi historiallisen ajan irtolöytöpaikka Ilometsä (muinaisjäännösrekisterinnumero 1000023808), joka on toistaiseksi tarkistamaton kohde ja ei nykyisellään kuulu muinaismuistolain suojelun piiriin. Sekä koulukodin kivikautinen asuinpaikka että Juustomänty on merkitty kiinteistörekisteriotteeseen käyttörajoitteena.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY)

Osa Sippolan koulukodin alueesta kuuluu Sippolan kylän RKY-alueeseen. Suojelupäätös on vuodelta 2009.

Rakennussuojelu

Kolme Sippolan koulukodin rakennuksista on suojeltu valtioneuvoston asetuksella (480/85) merkinnällä S2 (rakennus suojellaan osittain). Suojelumääräykset kohdistuvat erityisesti rakennuksen ulkoasuun. Suojelupäätös 18.10.1990.

Osittain suojellut rakennukset (S2):

001	Päärakennus 304300
002	Oikea sivurakennus 304301
003	Vasen sivurakennus 304302

Lisäksi kahdeksan rakennusta on varjeltu:

007	Alakartano, asuinrakennus 304305
008	Erityishuollon osasto (sauna- ja pesularakennus) 304306
011	Työpajarakennus 304309
014	Ylätupa 304312
017	Opettajain asuinrakennus 304315
018	Puutarhurin asuinrakennus 304316
019	Puutarhurin ulkorakennus ja paja 304317
027	Korpivaaran ilotalo (huvimaja) 304324

2 Sweco Ympäristö Oy 2014, 11. Sekä Ympäristöministeriö, Maisema-alue työryhmän mietintö 66/1992.

Valtion koulukodit

2.1 Koulukotien toiminta

Lapsuutta ja nuoruutta alettiin pitää omina, erityisinä ikävaiheinaan Euroopassa 1800-luvun kuluessa ja niihin liitettiin kasvatus ja koulutus, ei enää työnteko. Nämä universaalit lapsuuden normit ulotettiin koskemaan ylä- ja keskiluokan lisäksi myös maalais- ja työläislapsia, mikä synnytti joukon hyväntekeväisyysjärjestöjä ja myöhemmin myös muutoksia yhteiskunnan normeissa ja rakenteissa.³ Näitä muutoksia olivat muun muassa lapsityövoiman käytölle 1800-luvulla asetetut rajoitteet sekä myöhemmin perustetut julkiset insituutiot, kuten lastensuojelu- ja kansakoulujärjestelmät.

Suomalainen lainsäädäntö seurasi eurooppalaista esimerkkiä, kun rikoslakia uudistettiin 1860–80-luvuilla. Tällöin säädettiin rikosoikeudellisen vastuun alaikäraja ja erotettiin lapset aikuisista rikoksentehtävistä myös seuraamusten osalta. Vuonna 1889 voimaan tuleen lain mukaan alle 15-vuotiaiden tekemät rikokset jätettiin rangaistamatta, mutta lakia rikkoneet lapset ja nuoret saatettiin kuitenkin määrätä kuritettaviksi tai sijoitettaviksi valtion kasvatuslaitokseen. Kasvatustilaitosten perustaminen jäi valtion vastuulle.⁴

1800-luvun lopulla lastensuojelun työnjako vakiintui: lasten ja nuorten sosiaalihuolto siirtyi hyväntekeväisyysjärjestöiltä kuntien velvollisuudeksi ja valtion tehtäväksi tuli huolehtia kaikista vaikeimman ryhmän eli nuorten lainrikkojien hoidosta.⁵

Valtion kasvatuslaitokset olivat aluksi tiivis osa rikosoikeudellista järjestelmää ja niiden valvonasta vastasi vankeinhoitohallitus. Kasvatustilaitosten asema osana lastensuojelua vahvistui, kun laitokset siirrettiin vuonna 1918 kouluhallituksen ja edelleen vuonna 1924 sosiaaliministeriön alaisuuteen, jolloin myös sijoitusperusteita muutettiin. Yhä harvemmat koulukotiin sijoitetut olivat tuomioistuimen lähettämiä ja sijoitusperusteet painottuivat muihin käytösongelmiin.⁶

Lastensuojelujärjestelmää luotaessa suojelutoimenpiteitä tarvitsevat lapset jaoteltiin turvattomiin, pahantapaisiin ja rikollisiin lapsiin.⁷ Ensimmäiseen ryhmään kuuluville suositeltiin sijoitusta

³ Vehkalahti 2011, 390.

⁴ Vehkalahti 2011, 390.

⁵ Vehkalahti 2011, 392.

⁶ Lemberg 2013, 13.

⁷ "Turvattomuuteen" luettiin usein kaikki olosuhteista, ei lapsista itsestään, johtuvat asianhaarat kuten vanhempien laiminlyönti, köyhyys, orpous sekä hyväksikäytetyksi tai pahoinpidellyksi joutuminen. Kehitysvammaiset lapset sisällytettiin näihin luokitteluihin vaihtelevasti.

kasvattiperheeseen tai lastenkotiin, mutta pahantapaisille tai rikollisille tämän ei nähty riittävän. Pahantapaisuuden määritelmänä oli ongelmallinen käytös, johon ei osattu puuttua koulun tai huoltajan voimin – pahantapaisuutta ei suoraan samaistettu rikolliseen toimintaan, mutta niiden välillä nähtiin selvä yhteys.⁸ Kasvatustalustoiminnan alkuvaiheessa pahantapaiset ja rikolliset lapset pyrittiin erottamaan mahdollisuuksien mukaan omiin laitoksiinsa tai ainakin omiin tiloihinsa. Valtion kasvatustalokseen johtanut sijoitusperuste oli usein rikos, kuten näpistys tai varkaus, mutta tuomion taustalla hahmottuivat usein monisyisemmät sijoitukseen vaikuttaneet ongelmat: köyhyys, sairaudet, orpous ja kodittomuus.⁹

Vankeusrangaistukseen tuomittujen alaikäisten määrä moninkertaistui 1890-luvulla, sillä vuoden 1889 rikoslain uudistus määräsi vankeustuomioita sellaisista vähäisemmistä rikoksista, joista oli aiemmin selvinnyt sakoilla.¹⁰ Toisaalta kasvatustalosten myötä valtiolla oli mahdollisuus yrittää vaikuttaa rikoksen teille joutuneiden nuorten elämään pelkän sakkojen määräämisen sijaan.

Kattavaa tutkimusta kaikkien kasvatustalostien sosiaalisista taustoista ei ole tehty, mutta tiedot Sippolan, Vuorelan, Pohjolan ja Koivikon talosten osalta viittaavat kaikki samaan suuntaan. 1900-luvun alkuvuosikymmeninä lapset olivat lähes poikkeuksetta kotoisin vähävaraisista perheistä ja vanhemmista yli puolet kuului luokitusten alimpaan, tilattomien ja ammattitaidottomien työntekijöiden luokkaan. Suhteellisen suuri osa 1900-luvun alun lastensuojelulapsista oli syntynyt avioliiton ulkopuolella tai tuli yksinhuoltajaperheistä. Yksinhuoltajat olivat pääosin naisia, joiden mahdollisuudet ansiotyön ja lastenhoidon yhdistämiseen olivat heikot. Lapset jäivät ilman valvontaa, kun vanhempi tai molemmat vanhemmat olivat töissä.¹¹

Valtion koulukodit oli ensisijaisesti tarkoitettu lainrikkokijille, mutta talospaikkoja saattoivat anoa myös kunnat tai lasten holhoojat, jos lapsen katsottiin olevan taloshoidon tarpeessa. 1800–1900-luvun vaihteessa enin osa talospaikoista kuitenkin

täyttyi rikoksista tuomituista.¹² Kun sotienjälkeisenä aikana sijoitusten rangaistuksenomaisuus vähentyi ja sijoitusperusteet vakiintuivat, olivat nuorten vanhemmat jollain tavalla aloitteellisia jo noin kolmasosassa sijoituksista.¹³

Sotien jälkeen painoarvoaan kasvattanut sijoitusperuste oli ”epäsäännöllinen elämä”, joka piti sisälleen niin koulusta pinnaamisen kuin kotoa karkailun ja liian varhaiset seurustelusuhteet – viimeisin lähinnä tyttöjen kohdalla. Mitä yleisemmäksi ja painoarvoltaan tärkeämmäksi koulunkäynti ja koulumenestys kehittyivät yhteiskunnassa, sitä vakavammin koulun laiminlyöntiin suhtauduttiin ja sitä useammin kouluun liittyvät ongelmat mainittiin osana sijoituspäätöstä. Toisaalta koulusta pinnaus oli usein merkki muista ongelmista nuoren elämässä. Seurustelusuhteet sijoitusperusteena kertoivat osin perheiden moraalikäsitusten yhteentörmäyksestä, ja rajankäynnistä siitä, kuka saa määritellä soveliaan seurustelusuhteen. Alaikäisten kohdalla viimeinen sana oli nuoren vanhemmilla tai kunnan sosiaalilautakunnalla.¹⁴

1800–1900-lukujen taitteessa kasvatustalosta ohjannut kasvatustalofilosofia oli hyvin kokonaisvaltaista. Tavoitteena oli korjata nuoren ongelmallinen käytös ja kasvattaa hänestä aikuisyhteiskunnan odotukset täyttävä. Parhaana menetelmänä pidettiin nuoren eristämistä: Nuori tuli erottaa sekä huonoista oloistaan että läheisistään, sekä nuoren itsensä, että ympäristön ja läheisten edun nimissä.¹⁵

Kasvatustaloksia perustettiin maaseudulle, kauas paheellisina pidetyistä kaupungeista. Lapset haluttiin saattaa kosketukseen luonnon sekä perinteisen maalaismaisen elämäntavan ja sen rutiinien kanssa.¹⁶ Vaikka maatalouspainotteiset kasvatustalokset oli kokeiluna hylätty Keski-Euroopassa jo 1800-lopulle tultaessa, konsepti sai Pohjoismaissa ja Suomessa vankan jalansijan. Teollistuminen ja kaupungistuminen koettiin uhaksi, joten nuoria valmennettiin taloskasvatuksen keinoin tehdastyön sijaan maaviljelyselinkeinon ja kodinhoidon pariin.¹⁷

Sijoitusajat kasvatustaloksissa olivat pitkiä. Eurooppalaisia kasvatustaloksia 1880-luvulla tut-

8 Ilmenemismuodot olivat tottelemattomuus ja uppiniskaisuus, johon yhdistyivät usein epärehellisyys, taipumus valheeseen, petokseen, näpistykseen ja varkauksiin sekä työn vieroksuminen. Vehkalahti 2011, 392.

9 Vehkalahti 2004, 65.

10 Huolenpito laiminlyödyistä lapsista, *Päivälehti* no 41, 19.2.1902.

11 Vehkalahti 2004, 65–66.

12 Vehkalahti 2011, 392.

13 Vehkalahti 2004, 141.

14 Vehkalahti 2004, 141, 146, 148–149.

15 Vehkalahti 2011, 393.

16 Haikari 2009, 24.

17 Vehkalahti 2011, 395.

kinut Selim Gustav Dahlström suositteli vähimmäissijoitusajaksi kolmea vuotta, ja kasvatuslaitosten toiminnan ensimmäisten vuosikymmenten sijoitukset määrättiin poikkeuksetta 18 ikävuoteen saakka. Vanhemmat luovuttivat holhoojan oikeudet kasvatuslaitoksen johtajalle ja oppilaiden yhteydenpitoa sukulaisiin valvottiin tarkasti.¹⁸ Eri-ikäiset oppilaat erotettiin omiin rakennuksiinsa ja heille järjestettiin omat päiväohjelmat. Näin haluttiin toisaalta suojella nuorempia oppilaita varttuneempien huonoilta vaikutteilta.¹⁹

Kasvatuslaitoksissa pyrittiin tarjoamaan lapsille ja nuorille kodinomainen kasvuympäristö, jossa isä- tai äitihahmon virkaa toimittava aikuinen oli lähellä oppilaita. Käytännössä kuitenkin poikalaitosten toimintamallit pohjautuivat vankeilamaiselle kurille, kun taas tyttölaitos Vuorelan rakentui pehmeämmälle naisten turvakotien laitostraditiolle.²⁰ Vuosisadan alkuvuosikymmeninä tämä vaati laitosten työntekijöiltä paljon, sillä laitoissa oli tarjota hyvin rajoitetusti omaa tilaa ja vähäinen vapaa-aika sekoittui työhön.

Koulukotien eristyneisyyttä on purettu 1960-luvulta alkaen. Yhteiskunnan ja koulukotien vuorovaikutusta on lisätty, sillä liian pitkien sijoitusten on pelätty vieraannuttavan oppilaat normaalielämästä. Vuosia kestäneet sijoitukset lyhenivät 1960-luvun loppuun mennessä keskimäärin 1,6 vuoteen.²¹

Kasvatuslaitoksissa annettu opetus noudatti tavanomaista kansakoulun opetussuunnitelmaa, joskin eri aikaan saapuneilla sijoitetuilla nuorilla saattoi olla keskenään hyvin erilaiset kouluvalmiudet, mikä asetti opetukselle omat haasteensa. Koulunkäynti tai päästötodistuksen saaminen ei kuitenkaan ollut kasvatuslaitoksen ensisijainen tavoite 1900-luvun alkuvuosikymmeninä, sillä nuorten odotettiin suuntautuvan sijoituksensa jälkeen käytännön työhön. Painopiste oli työopetuksessa, johon kuului käsitöitä ja maatalan töitä, mutta ei kuitenkaan ammattiopetusta. Kansakoulu- ja työopetuksen rinnakkain katsottiin kasvattavan nuoret kunnan kansalaisuuteen.²²

Vaikka opetustavoitteita ei määritely julkisesti, käytännössä poikien kasvatusta tähtäsi ensisijaisesti maanviljelytyöhön ja tyttöjen palvelijattaren

tehtäviin. 1920-luvulle tultaessa näkemys ammatikoulutuksen merkityksestä vahvistui ja poikalaitosten oppisisältöjä alettiin eriyttää poikien kasvuympäristön ja iän mukaan. Kaupunkilaislapsille opetettiin teollisuuden parissa tarvittavia taitoja ja maaseudun lapsille maataloustöitä.²³

Kasvatuslaitosjakson jälkeen nuorille pyrittiin löytämään palvelus- tai työpaikka kasvatuslaitoksen johdon kontaktien avulla, mutta varsinainen sijoituksen jälkihuolto oli vaihtelevaa. Vuoden 1936 lastensuojelulaki tarkensi työnjakoa kuntien ja valtion laitosten välillä ja mahdollisti sijoituksen jälkihuollon järjestämisen entistä paremmin kunnan osoittaman suojeluvalvojan tuella.²⁴ Koulukotilaitosten mahdollisuudet ammatillisiin jatko-opintoihin paranivat ratkaisevasti sotien jälkeen säädetyn vähävaraisten nuorten opintoavustuksen myötä.²⁵

Maatalous- ja käsitöiden korostunut asema koulukodeissa alkoi purkautua 1960-luvulla koulukoteja kohtaan esitetyn kritiikin seurauksena.²⁶ Samalla vuosikymmenellä kotiapulaisten ja perinteisten käsityöosaajien, kuten räätäleiden ja seppien, tarve väheni voimakkaasti, mikä muutti koulukotien toiminnan painopistettä voimakkaammin kansa- ja oppikouluopintoihin ja jatko-opiskelupaikan hankintaan.²⁷

Kasvatuslaitos-nimike muutettiin työ- ja kasvatuslaitoskomitean mietinnön johdosta koulukodiksi vuonna 1946. Nimityksen muutoksella haluttiin sanoutua irti vankeinhoidosta ja rangaistuksen leimasta sekä toisaalta tehdä näkyväksi laitoksen perustehtävät: kodinomainen kasvatusta ja koulunkäynti. Nimitys seurasi ruotsalaista esimerkkiä (skolhem) ja se oli ehditty jo 1920-luvulla ottaa käyttöön Helsingin kaupungin kasvatuslaitoksissa.²⁸

18 Vehkalahti 2011, 394.

19 Vehkalahti 2004, 110.

20 Vehkalahti 2004, 93.

21 Vehkalahti 2004, 165.

22 Vehkalahti 2011, 396-397.

23 Vehkalahti 2011, 397-398.

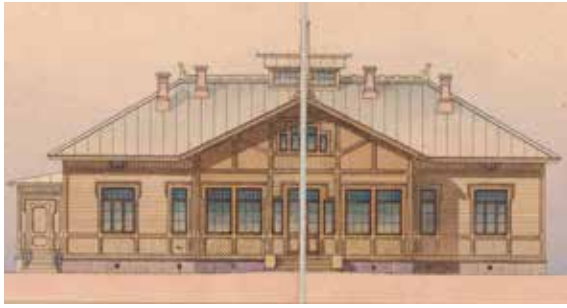
24 Vehkalahti 2004, 124.

25 Vehkalahti 2004, 193.

26 Vehkalahti 2011, 399.

27 Vehkalahti 2004, 195-196.

28 Vehkalahti 2004, 128.

Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehti Hugo Lindberg suunnitteli vuonna 1900 Vuorelan kasvatuslaitokselle uudisrakennuksia. Kuvassa on Vuorelan johtajattaren asunto ja kanslia Johtola. KA.

2.2 Koulukotien arkkitehtuuri

Uuden rikoslain seurauksena perustettiin ensimmäiset valtion kasvatuslaitokset. Vuonna 1891 perustettiin Koivulan kasvatuslaitos Keravalla, vuonna 1894 otettiin Vuorelan tyttöjen kasvatuslaitokseen ensimmäiset lapset, ja vuonna 1905 perustettiin Kotiniemen kasvatuslaitos Vilppulaan.²⁹ Laitosten perustamista pohjustettiin tutkimalla ulkomaisia malleja useilla opintomatkoin ja ne edustivat kahta hyvin erilaista laitostyyppiä. Kahden laitoksen kapasiteetti todettiin pian riittämättömäksi ja lisää laitoksia perustettiin 1900-luvun alkuvuosina.³⁰ Osa niistä sijoitettiin uudisrakennuksiin, osa olemassaoleville maatiloille tai kartanoihin. Vanhoja rakennuksia korjattiin kasvatuslaitosten tarpeisiin, kun tilaa tarvittiin nopeasti paljon ja eikä varoja uudisrakennuksiin ollut riittävästi.³¹

Vuonna 1905 julkaistussa suojelukasvatusmietinnössä suositeltiin, että kasvatuslaitokset sijoitetaan maaseudulle niille varta vasten suunniteltuihin suuriin kivirakennuksiin, jotka mahdollistaisivat kurinpidon ja tarkan valvonnan.³² Kilpailevia lastensuojeluideologioita ja niitä toteuttavia laitostymällejä oli kuitenkin samaan aikaan kehitymässä

ja monet niistä korostivat humanimpaa lähestymistapaa, joka konkretisoitui puistomaisissa ja kodinomaisissa laitosratkaisuisissa.³³

Kasvatuslaitosverkkoa järjesteltiin edelleen vuonna 1905 valtion ottaessa hoitoonsa turvakodit, jotka ”Yhdistys turvattomien lasten kasvatamiseksi Suomessa” oli perustanut 1860-luvun katovuosien jälkeen. Osa näistä kasvatuslaitoksista otettiin osaksi valtion kasvatuslaitosverkkoa, loput lakkautettiin.³⁴ Vuonna 1909 päätettiin perustaa Sippolan kasvatuslaitos Sippolan kartanoon Kymenlaaksoon.³⁵

Vuoden 1921 lasten ja nuorisosuojelukomitean mietintö sekä vuonna 1924 annettu asetus valtion kasvatuslaitoksista koskivat lähinnä laitosten kasvatuksellisia tavoitteita ja pojille suunnattujen laitosten toiminnallista erikoistumista.³⁶ Asetus ei sisältänyt määräyksiä koskien kasvatuslaitosten suunnittelua tai tiloja, mutta toimintojen erikoistuminen vaikutti luonnollisesti myös erikoistuvien laitosten myöhempään tilaratkaisuun. Perna-saareen perustettiin vuonna 1930 kasvatuslaitos erityisen vaikeasti käsiteltävien poikien sijoituspaikaksi, jonka suunnitteluratkaisu suljettuine ulkoilupihoineen erosi huomattavasti puistomaiseen ympäristöön sijoitetuista laitosratkaisuisista.³⁷

Kasvatuslaitosten perustamisen tullessa ajankohtaiseksi lakimuutoksen myötä 1880-luvulla esikuvia lähdettiin hakemaan Pohjoismaista ja Keski-Euroopasta. Opintomattoja tekivät niin vankeinhoitohallitus, suunnittelevat arkkitehdit kuin kasvatuslaitosten johtajat. Laitoskasvatus näyttäytyi modernina ratkaisuna aikana, jolloin kasvattikodit herättivät mielikuvia 1800-luvun huutolaislasten kohtelusta ja köyhäinhuolto oli heikosti resurssoitua.³⁸

Varhaiset kasvatuslaitosmallit voidaan jakaa toiminnallisesti kahteen päätyyppiin: Panopticon-tyyppinen kollektiivimalli mahdollisti suurten oppilasjoukkojen keskitetyn valvonnan kun taas humanimpi perhemalli nojasi laitoksen järjestämiseen pienemmissä yksiköissä. Panopticon-tyy-

29 Haikari 2009, 19.

30 Kasvatuslaitokset, Päivälehti no 74, 31.03.1903.

31 Sippolan tilalle aiottu alaikäisten rikoksentehtäjä kasvatuslaitos Suomalainen Wirallinen Lehti no 178 06.08.1909: ”Hänen majesteettinsa Keisari (–) on heinäk. 23 p:nä tapahtuneessa esittelystä määrännyt, että tämän kysymyksen (toim.huom. Sippolan laitoksen perustaminen) ratkaisu siihen katsoen, että Senaatin ehdottaman toimenpiteen toteuttaminen kysyi melkoisia valtionvaroja, lykättävä toistaiseksi ja Senaatin edellämainittu esitys tällä kertaa jätettävä huomioon ottamatta.”

32 Haikari 2009, 25.

33 Vehkalahti 2004, 22-23.

34 Sinisalo 2001, 150.

35 Lakkautetut kasvatuslaitokset: Myrskylä, Kehvo, Puutossalmi ja Särkelä. Jatkuvat: Käyrä, Koivikko, Vaasan läänin kotikoulu ja Limingan lastenmaja. 14.10.1909 Suomalainen Kansa no 237.

36 Oppivelvollisuutensa suorittaneille oppilaille tuli järjestää ”kunnollista ammatti- tai maatalousopetusta”. Pojat jaoteltiin kasvatuslaitoksiin iän ja kasvuympäristön mukaan. Vehkalahti 2011, 397.

37 Vehkalahti 2004, 120.

38 Vehkalahti 2011, 393-394

Laitos	Rakentamis- ajankohta	Paikkakunta	Tytöt/pojat	Uudisrakennus/ vanha	Rakennusten alkuperäinen lukumäärä
Koivula	1888–1890	Kerava (Tuusula)	pojat	Uudisrakennus	noin 10
Vuorela	1893–1902	Vihti	tytöt	Uudisrakennus	noin 10
Kotiniemen kasvatustila	1902–1907	Mänttä-Vilppula	pojat	Uudisrakennus	noin 15

pin lähin esimerkki oli ruotsalainen Åkerbrukskoloni Hall, jossa harjoitettiin myös laajamittaista maataloutta. Perhemallin lähimmät esimerkit olivat Hampurin lähellä sijaitseva Das Rauhe Haus sekä skäneläinen Råby Räddningshus. Suomalaisia laitoksia suunnitelleet arkkitehdit tutustuivat opintomatkoillaan molempiin laitostyyppeihin.³⁹

Teologian ylioppilas Selim Gustav Dahlström tutki eurooppalaisia kasvatustiloja senaatin toimeksiantona 1885–1886 ja laati matkakertomuksen sekä suosituksia kasvatustilojen järjestämiseksi Suomessa.⁴⁰ Matkakertomuksessa vuodelta 1890 välittyi kriittinen asenne suurien sotilaallisesti organisoitujen tilojen kohtaan. Dahlström korosti kasvatuksen henkilökohtaisuutta ja kodinomaista järjestämistä, mikä ei kuitenkaan tarkoittanut kurlin puuttumista.⁴¹

Kaksi ensimmäistä kasvatustilaa edustivat hyvin erilaisia rakennustyyppöitä. Ensimmäinen, vuonna 1891 perustettu Koivulan kasvatustila silloisessa Tuusulassa edusti ankaraa, vankilamaista kiviarkkitehtuuria.⁴² Tilan selkeänä esikuvana voidaan pitää ruotsalaista Åkerbrukskoloni Hallia, joka oli valmistunut noin 15 vuotta aikaisemmin. Nykyisestä, vuonna 1927 nuorisovankilaksi muutetusta tilasta vain lehmuskujan päässä sijaitseva päärakennus on peräisin tilan perustamiskaudelta.⁴³

Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Decker ja Hugo Lindberg suunnittelivat Vuorelaan tytöille tarkoitetun kasvatustilan, jonka ensimmäiset rakennukset valmistuivat vuonna 1893. Vuorelan kasvatustilan jäsentely seurasi tanskalaisia esikuvia ja tuloksena oli matalista, väljästi maastoon sijoitetuista puurakennuksista koostuva tilakokonaisuus.⁴⁴ Vuorelan koulukodista olemme tehneet Senaatti-kiinteistöjen tilaustyönä erillisen rakennushistoria- ja kulttuuriympäristöselvityksen, joka valmistui tammi-kuussa 2015.

Vuoden 1905 komiteamietinnöstä huolimatta suurin osa kasvatustiloista toimi vanhoissa puurakennuksissa. Kivisiä kasvatustiloja rakennettiin Koivulan tilan jälkeen Kotiniemeen (1902–07, arkkitehti Hugo Lindberg), Hoviin Viipurin lähelle (1921, suunnittelija ei tiedossa) ja Pernasaareen (1931, arkkitehti A. W. Stenfors). Rakennustyyppi ei kuitenkaan yksinään kerro, minkälaisiin kasvatustiloihin koulukodin toiminta perustui. Esimerkiksi kivisessä jugend-rakennuskokonaisuudessa toimineen Kotiniemen kasvatustilan toimintatapa oli lähempänä perhemallia: pojat jaettiin neljään kotikuntayksikköön ja kutakin yksikköä johti kansakoulun opettaja, jonka vaimo toimi yksikön kotiäitinä. Pariskunnalla oli yhdessä kasvatustilaa kotikunnan pojista.⁴⁵

Vuorelan koulukodin lisäksi merkittävin puinen kasvatustilakokonaisuus on Käyrän kasvatustila Turun lähetyksillä. Käyrän kasvatustilan toiminta alkoi valtion alaisuudessa 1910-luvulla ja tältä ajalta on peräisin myös koulukodin nykyinen

39 Vehkalahti 2011, 394.

40 Siveellisesti häirittyneiden lasten ja nuorten lainrikkokojen hoito sekä keinot heidän parantumiseensa: kertomus, valtionvaroilla vuosina 1885 ja 1886 Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Saksassa ja Sveitsissä toimitetusta opintomatkasta, 1890.

41 Vehkalahti 2011, 399.

42 Sinisalo 2001, 150.

43 [rky.fi](#) Keravan vankila.

44 Vehkalahti 2004, 21.

45 Siilasvuo 2005, 18–19.

Nykyiset laitokset

Laitos (toiminnan aloitusvuosi)	Vanhimmat rakennukset	Paikkakunta	Alun perin tyttöjen/ poikien koulukoti	Alku-peräinen käyttö	Rakennusten lukumäärä	Arkkitehti
Vuorela (1894)	1893–1902	Vihti	Tytöt	Koulukoti	noin 40	Th. Decker, H. Lindberg
Sippolan koulukoti (1909)	1836, 1850-l (muutoksia), 1890-l (korotus)	Kouvola	Pojat	Kartano	38	Päärak: 1836: von Daehn, 1850-l. Chiewitz, 1890-l. Jac. Ahrenberg. Lisäksi Hugo Lindberg.
Lagmansgården koulukoti (1912)	1778 (päärakennus), koulukotirakennukset 1914, asuntola 1938	Pedersöre	Pojat	Laamannintalo	alle 10	Asuntola: Martti Välikangas
Limingan koulutuskeskus (1940-l.)	1940-l.	Liminka	Pojat	Koulukoti	noin 25	Ei tiedossa
Harvialan koulukoti	1950-l	Janakkala	Pojat	Koulukoti	noin 15	Ei tiedossa
Sairilan koulu-koti (1962)	1905 (päärakennus asetuksella suojeltu)	Mikkeli	Tytöt	Kartano	noin 20	Ei tiedossa

ydinalue, joka käsittää pihapiirin ympärille ryhmiteltyjä matalia puurakennuksia. Samalla paikalla toimi jo 1870-luvulla lasten turvakoti, mutta sen rakennuskantaa ei enää ole jäljellä. Nykyisin rakennukset ovat Käyrän vankilan käytössä.⁴⁶

Nykyisistä valtion koulukodeista kolme sijaitsee ympäristössä, jonka vanhimmat osat on rakennettu muuhun käyttöön; kartanoksi, laamannintaloksi tai huvilaksi. Näihin kuuluu myös 1909 perustettu Sippolan kasvatuslaitos. Myöhemmin rakennusryhmiä on täydennetty ja korjattu koulukotikäyttöön. Vuorelan, Limingan ja Harvialan koulukodit on rakennettu tähän tarkoitukseen.

Vuoden 1946 työaikalaissa säädettiin myös koulukotityöntekijöiden työpäivän pituudeksi kahdeksan tuntia. Lyhentynyt työaika merkitsi henkilökunnan määrän lisäämistä ja asetti siten myös paineita lisärakentamiselle.⁴⁷ Lisärakentamis- tai muutostarpeita koulukodeissa ovat tuottaneet

myös työpajatoiminnan tarpeet, maatilatoiminnasta ja –työskentelystä luopuminen sekä asuin- ja luokkahuonestandardien muuttuminen. Laitokset muuttuivat tyttö- ja poikalaitoksista sekalaitoksiksi pääosin 1980-luvulla, mikä aiheutti muutoksia asuin- ja harrastustiloihin.⁴⁸

⁴⁶ rky.fi, Käyrän kasvatuslaitos.

⁴⁷ Vehkalahti 2004, 134.

⁴⁸ Vehkalahti 2004, 246–247.

3

Alueen varhainen historia

Sippola sijaitsee keskellä maalaismaisemaa, noin 27 kilometrin päässä Kouvolan keskustasta, Kymijoen itäpuolella. Koulukodin lähiympäristölle luonteenomaisia piirteitä ovat laaja peltoaukea ja Kosjärvi, johon koulukodin kiinteistö rajautuu. Alueella on myös muita, melko pienikokoisia järviä ja soita. Peltoukeaa halkoo Sippolanjoki, johon Kosjärvi purkautuu. Alueen korkeimmat osat ovat metsän peitossa, asutus sijoittuu sekä pelto- että metsäalueille. Laajemmassa mittakaavassa alue kuuluu ensimmäisen Salpausselän ja rannikon väliin jäävään vyöhykkeeseen, jota yhdistää maaperän samankaltaisuus.⁴⁹ Vaikka Sippolan alue on vahvasti peltojen täplittämä, idässä maisema muuttuu pian yhä metsäisemmäksi. Sen sijaan peltopinta-ala kasvaa lännempänä ja tilakoko on suurin Kymijoen länsipuolella.

Ihmistoiminta Kymeenlaaksossa on aina ollut vahvasti sidoksissa veteen. Meri ja siihen virtaavat joet ovat muodostaneet tärkeimmät vesistöt. Vesistöt ovat toimineet kulkureitteinä, tarjonneet

ravintoa ja mahdollistaneet monenlaista elinkeinotoimintaa: jokilaaksoissa muinaisen meren pohjalle kerrostuneet savikot on otettu ensimmäisinä viljelyyn, joet ja kosket ovat mahdollistaneet mylly- ja sahatoiminnan.

Joen varsilta löytyvät myös alueen varhaisimmat merkit asutuksesta. Vaikka kivikauden ihmisten katsotaan hakeutuneen ensisijaisesti veden ääreen rantahietikoille, on etenkin Sippolanjokilaakson savimailta paikannettu runsaasti kivikauden kohteita.⁵⁰ Ne ovat sijainneet muinaisten, kapeiden ja matalavetisten lahtien rannoilla.⁵¹

Vaikka Sippolanjoen alueelta on tunnettu kivi-kauteen (8600–1500 eaa) sijoittuvia muinaisjään-
nöksiä jo pitkään, ja niitä on tutkittukin 1960-lu-
vulta lähtien,⁵² vuonna 2008 suoritetun Kouvolan
arkeologisen inventoinnin tuloksena löydettiin
lukuisia uusia kohteita, mikä vahvisti käsitystä
esihistoriallisen asutuksen suhteellisesta intensii-

49 GTK:n maankamara-karttapalvelu.

50 Enqvist 2008a, 6.

51 Miettinen 1998, 38–39.

52 Huurre 1968.

visyydestä muun muassa Sippolanjokilaaksossa. Juuri tälle alueelle ominainen piirre on kivikautisten asuin- tai leiripaikkojen sijoittuminen savi- maille, jotka laskevat jyrkästi kohti jokea.⁵³

Itse koulukodin mailta tunnetaan yksi kivi- kauden aikainen kiinteä muinaisjäännekohte- nimeltään Sippolan koulukoti.⁵⁴ Kyse on lähellä Sippolanjokea olevasta, savisella peltorintee- lä sijaitsevasta muinaisesta asuinpaikasta. Lähin rakennus on kohteen kaakkoispuolella sijaitseva kellari. Alueella on ollut hiekkakuoppa, joka on tuhonnut pienen osan muinaisjäännealueesta. In- ventointilöytöinä paikalta on talletettu kvartsi- is- koksia.⁵⁵ Nämä, muinaisten työkalujen ja aseiden työstön tuloksena syntyneet iskokset ovat Suo- messa tyypillisimpiä merkkejä kivikauden asutus- kohteesta.

Noin kilometrin säteellä koulukodin kohteesta nykyisellä peltoalueella ja Sippolanjoen rannoilla sijaitsee myös muita esihistoriallisia asuinpaikko- ja, joista on tehty esinelöytöjä.⁵⁶ Monet Sippolan ympäristön muinaisjäännekohteista sijoittuvat oletettavasti kampakeraamisen kulttuurin vaihee- seen (5000–3200 eaa), jolloin pyyntiä harjoittaneet asukkaat omasivat saviastioiden valmistamisen taidon. Tältä ajalta ovat myös Kymeenlaakson lu- kuisat kalliomaalaukset.

Kivikautta seuranneilta pronssikaudelta (1500– 500 eaa) ja rautakaudelta (500 eaa–1300 jaa) ei

toistaiseksi ole tunnettuja muinaisjäännekohteita Sippolan alueella. Merkit näiltä myöhäisemmiltä esihistoriallisilta ajoilta ovat heikot myös muualla Kouvolan alueella. Näyttävimpiä pronssi- ja rau- takauden kohteita ovat hautauksiin liittyneet ki- viröykkiöt, joita esiintyy Kymijoen länsipuolella.⁵⁷ Myös lähempänä Sippolaa Kuoppalassa on yksi ajoittamaton röykkiö. Sen tuntumassa on myös joko rautakaudelle tai keskiaikaan sijoittuva, mah- dollinen Kuoppalan linnavuori.⁵⁸ Vaikka näiden tietojen valossa voi tulkita asutuksen heikenty- neen ja katkenneenkin kivikauden jälkeen, löytö- jen vähäisyyden syynä on pikemminkin tutkimuk- sen puute kuin historiallinen ilmiö.

Merkit vanhasta asutuksesta kasvavat jälleen keskiajalle tultaessa.⁵⁹ Kun Kymijoen ja Kymee- laakson rannikkoseudun merkityksen kalastuk- sessa ja kaupankäynnissä katsotaan voimistuneen jo 1100-luvulta alkaen saksalaisten kauppiaiden toiminnan vilkastuessa Itämerellä, uskotaan Ky- mijoen itäpuolelle syntyneen vakituista asutusta vasta 1300–1400-luvulla. Savimaiden viljelyn edel- lytyksenä olivat kehittyneet viljelytekniikat.⁶⁰ Itse kyläasutuksen syntyyn, kehitykseen ja sijaintiin päästään kiinni historiallisten karttojen, verolu- etteloiden ja muiden asiakirjamainintojen kautta. Sippolan kylän, silloisen Anikkalan, osalta ensim- mäinen on 1551 laadittu Lapveden kihlakunnan

53 Enqvist 2008a, 14.

54 Muinaisjäännekohterekisterin numero 754010013.

55 Huurre 1968, 2. Enqvist 2008a, 26. Sähköinen muinaisjäännekohterekisteri.

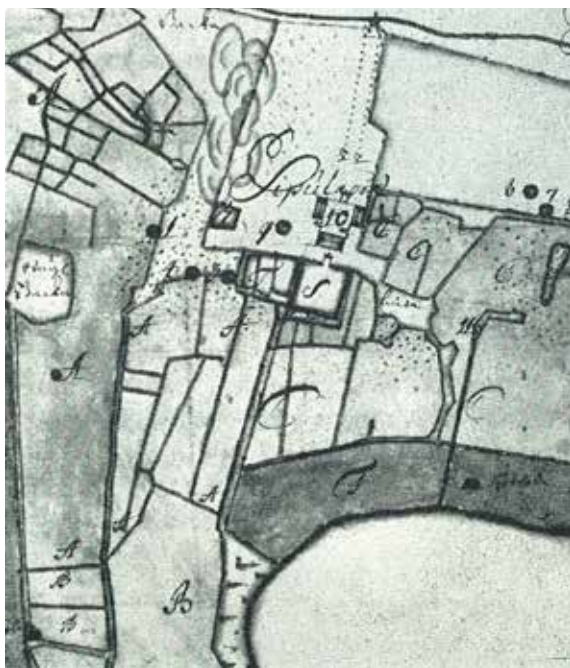
56 Huurre 1968, 1. Huurre ja Taavitsainen 1983. Taavitsainen 1992. Enqvist 2008a, 25–26, 31, 35, 79–81 ja 85. Sähköinen muinaisjäännekohterekisteri.

57 Kun vuonna 2008 toteutetun inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan yhteensä 71 muinaisjäännekohteita, niistä 56 on kivikautista, viisi joko pronssi- tai rautakautista, neljä rautakautista ja kuusi ajoittamatonta. Enqvist 2008a, 12–13.

58 Enqvist 2008a, 33–34.

59 Kouvolan vuoden 2008 inventoinnissa paikannettiin yhteensä 66 tonttimaata, jotka ovat kuuluneet 34 keskiaikaiselle kylälle. Enqvist 2008b, 4.

60 Hellgren 1957, 77–82. Oksanen 1981, 36–40.

Sippolan kartanoympäristön maakirjakartta vuodelta 1701. Karttaan on merkitty päärakennuksen lisäksi kaksi sivurakennusta, jotka ovat lähes päärakennuksen kokoisia ja muodostavat yhdessä sen kanssa suojaisan pihan. Kartta kuuluu Maanmittaushallituksen kokoelmaan, joka on Kansallisarkistossa. Kuva teoksesta Hellgren 1957, 198.

maakirja.⁶¹ Säilyneet kartat ovat nuorempia, 1700- ja 1800-luvun karttoja, jotka kuitenkin nekin auttavat maankäytön historian hahmottamisessa.

Kylien talot sijoitettiin lähelle toisiaan. Puurakenteiset talot sijoittuivat viljelyyn kelpaamattomille alueille, pellot olivat vuoroviljelyssä ennen keinolannoitteiden keksimistä. Viljelykasveja olivat muun muassa viljat, herne, papu, nauris, humala ja pellava. Kun kylän välittömässä läheisyydessä olevat rintapellot oli jaettu talojen kesken sarkoihin suhteessa maksettuihin veroihin, peltoalaa voitiin kasvattaa raivaamalla uutta peltoa eli ulkopeltoa kylän ulkopuolelle. Myös kaskea poltettiin jonkin verran.⁶² 1700-luvulta lähtien maata on otettu laitumiksi ja viljelyyn kuivattamalla järviä. Esimerkiksi Sippolan pohjoispuolella olevaa Suurjärveä on kuivatettu.⁶³ Vetojuhtina ja tuotantoeläiminä talot pitivät hevosia, karjaa, lampaita, vuohia ja sikoja.⁶⁴ 1500-luvun lopun levottomuudet, joihin kuuluivat sodat, taudit, nälänhätä ja raskaat verot, aiheuttivat useiden vanhojen kyläpaikkojen autioitumisen. Osa näistä kohteista on pysynyt asumattomina nykypäivään asti, ja osalla kohteista on uudempaa rakennuskantaa.

Sippolan koulukodin kiinteistön alueella ei ole merkintää vanhasta kyläntontista, mutta Sippolan koulun⁶⁵ kyläntontti rajautuu kiinteistön koilliskulmassa kulkevaan Pien-Liikkalantiehen. Se muodostaa yhdessä pohjoisempana sijaitsevan Sippolan Lahtelan⁶⁶ kyläntontin kanssa vanhan Anikkalan eli Sippolan kylän kyläntontin. Kylän alkuperäisen tonttimaan sijaintia ei ole mahdollista varmuudella paikantaa historiallisen lähdemateri-

61 Hellgren 1957, 87–88.

62 Oksanen 1981, 191–196.

63 Vesalainen 1953, 8. Hellgren 1957, 28.

64 Hellgren 1957, 135–146.

65 Muinaisjäännösrekisterin numero 1000013094.

66 Muinaisjäännösrekisterin numero 1000013092.

aalin avulla. Tontin kummatkin osat ovat edelleen asuttuja, rakennuskanta on suhteellisen iäkästä ja väljästi sijoittunutta. Täten rakennusten välissä ja piha-alueilla on saattanut säilyä myös aikaisempien asutusvaiheiden jäännöksiä.⁶⁷

Varhaisin maininta kylästä on vuodelta 1551, jolloin taloluvuksi mainittiin kuusi.⁶⁸ Vuoden 1573 maakirjassa kylässä oli seitsemän taloa ja talojen yhteenlaskettu veromäärä oli kasvanut puolella edellisestä, mikä viittaa viljellyn maa-alan kasvuun. Kun pitkä viha 1500-luvun lopulla koetteli kyliä, näyttää Sippola säilyneen koetuksilta muita paremmin. Vuoden 1588 tiedoissa ei Sippolan kylään ole merkitty yhtään autioksi jäänyttä taloa. Viereisissä kylissä niitä oli useita.⁶⁹ 1600-luku oli asutuksen vakiintumisen aikaa vaikka katovudet jarruttivat kylien kehitystä.⁷⁰ Sippolan vanhat kylätontit eivät ole alueensa ainoat.

Noin kilometrin säteellä Sippolan päärakennuksesta sijaitsee myös kolme tunnettua historiallisen ajan irtolöytöpaikkaa.⁷¹ Kohde Ilometsä on koulukodin kiinteistön alueella, Vieremän tilalla Kosjärven lounaispuolella.⁷² Muut irtolöytökohteet sijaitsevat Sippolan alueen ulkopuolella, sen pohjoispuolella.⁷³

Asutukseen viittaavien merkkien lisäksi Sippolan ympäristöstä tunnetaan myös uskomuksiin ja uskontoon liittyviä rakenteita, kuten Sippolan

vanha kirkon paikka ja hautausmaa.⁷⁴ Vanhempaa uskomusmaailmaa edustavat kolmen kilometrin päässä Sippolasta lounaaseen, kallioisella mäellä sijaitsevat kaksi spiraalimaisesti ladottua kivirakennetta eli jatulintarhaa.⁷⁵

Myös Sippolan koulukodin Juustomänty⁷⁶ on määritelty historiallisen ajan kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Sen luona kerrotaan keitetyn Suomen ensimmäisen emmental-juuston vuonna 1856. Paikalla olevan männyn oksassa roikkuu suuri metallipata ja puu on ympäröity rautakettingillä.⁷⁷ Vaikka tarina juustonkeitosta puun oksalla toistuu useassa lähteessä,⁷⁸ Sippolassa lapsuutensa viettäneen Vihtori Vesalainen mukaan kyseessä ei ainkaan ollut tämä mänty, sillä sen kohdalla sijaitsi sikatarha niihin aikoihin kun Sippolan ensimmäinen emmental keitettiin.⁷⁹

67 Enqvist 2008b, 50.

68 Hellgren 1957, 88. Enqvist 2008b, 9. Sähköinen muinaisjäännösrekisteri.

69 Hellgren 1957, 89-90.

70 Hellgren 1957, 96-101.

71 Irtolöytöpaikoilla ei ole samanlaista muinaismuistolain antamaa välitöntä suojaa kuin kiinteillä muinaisjäännöksillä, mutta maastotutkimuksen jälkeen irtolöytöpaikka voidaan määritellä kiinteäksi muinaisjäännökseksi jos siihen katsotaan olevan perusteita.

72 Sippolan irtolöytökohteet on paikallistanut Jani Tarhanen metallinilmaisimella vuosien 2012–2013 aikana.

73 Sähköinen muinaisjäännösrekisteri.

74 Knapas 1984, 15. Enqvist 2008b, 97. Sähköisen muinaisjäännösrekisterin kohde 1000013075.

75 Enqvist 2008b, 14–15. Sähköisen muinaisjäännösrekisterin kohteet 1000002514 ja 1000002515.

76 Muinaisjäännösrekisterin kohde 1000013076.

77 Knapas 1984, 15. Enqvist 2008b, 101. Sähköinen muinaisjäännösrekisteri.

78 Hellgren 1957, 460–461. Eskelinen 2006b, 34.

79 Vesalainen 1953, 22–23.

4

Sippolan hovi

4.1. Kymenlaakson kartanoista

Kartanoalueet rakennuksineen, piha-alueineen, puutarhoineen ja puistoineen sekä niitä ympäröivine peltoalueineen ovat jo kauan olleet historiallisesti ja rakennustaiteellisesti tärkeä osa kymenlaaksolaista kulttuurimaisemaa.⁸⁰ Toisaalta moneen muuhun maakuntaan verrattuina Kymenlaakson kartanot ja niiden rakennukset ovat vaatimattomia ja nuoria. Talonpoikaisomistukseen perustuva maaseutukulttuuri on aina ollut sekä maisemakuvallisesti että historiallisesti kartanokulttuuria hallitsevampi Kymenlaaksossa.⁸¹ Monet kymenlaaksolaiskartanot muodostuivat 1600-luvulla Ruotsin suurvalta-ajan yleisenä ilmiönä, mutta tämän ajan kartanoista ei ole säilynyt kuin nimi ja sijainti. Kymenlaakson kartanot olivat useimmiten 1800–1900-luvun vaihteeseen saakka melko vaatimattomia puurakennuksia.

Kymenlaakson kartanoiden rakennuskanta onkin suurimmaksi osaksi peräisin juuri tältä ajalta.⁸²

Sippolan kartano on empiren jälkeiseltä kaudelta ja se lienee maamme suurin puukartano.⁸³ Sippolaan kuten kartanoihin yleensäkin kuului puisto, puutarha sekä talous- ja väenrakennusten muodostama kokonaisuus. Kartanot perustettiin usein maisemallisesti tärkeille paikoille ja ne muodostavat edelleen maisemanhoidollisia erityisalueita.⁸⁴

4.2 Creutzien aikakausi 1648–1746

Sippolan kartanon perusti Suomen ritarihuoneen ensimmäinen kreivisuku Creutzit. Turun läänin ja Ahvenanmaan maaherra Lorentz Creutz (1615–1676) perusti asuinkartanon eli säterin kuningatar Kristiinalta 1649 saaduilta maille Vehkalahden pitäjässä, Liikkalan, Sippolan, Hirvelän ja Ruotilan kylien alueelle. Täydet oikeudet näihin

80 Purho 2005, 4.

81 Knapas 1970, 9.

82 Knapas 1970, 9–10.

83 Knapas 1970, 10.

84 Knapas 1970, 10–11.

maihin hän hankki lunastamalla perintöoikeudet maata viljelleiltä talonpojilta. Creutzien vaikutus Sippolan kappeliseurakuntaan oli merkittävä. Lorentz Creutzin kuoltua tilaa hallinnoi tämän vaimo Elsa o.s. Duval, joka muun muassa lahjoitti rakennustarvikkeita Sippolan kappelin ensimmäiseen kirkkoon, joka otettiin käyttöön 1668. Vuonna 1676 tila periytyi pojalle Johan Creutzille (s. 1651). Vuonna 1680 toimeenpannussa isossa reduktiossa valtio peri takaisin lahjoitustilojaan ja Sippolasta-kin piti luovuttaa iso osa maista.

Johan Creutz perusti kartanon maille Vännilän koskeen rautaruukin. Vuonna 1691 perustetun ruukin toiminta oli lyhytaikaista, ja se lopettiin jo 1705. Johan Creutzin lesken Gertrud Sofia von Treydenin hallitessa kartanoa isonvihan jälkeen 1700-luvun alussa rakennettiin uusi kappeli entisen tilalle. Creutzien omistus Sippolassa päättyi, kun silloinen omistaja sotaneuvos Svante Creutz muutti Ruotsiin 1746.⁸⁵ Tätä edeltäneenä Pikkuvihan aikana Sippola oli poltettu maan tasalle ja Kymijoen itäpuoli oli joutunut rauhansopimuksessa venäläisten haltuun. He linnoittivat aluetta. Liiviläinen maaneuvos O. R. von Stackelberg hallitsi Sippolan kartanoa vuoteen 1755, jonka jälkeen kartano siirtyi talollinen Perttu Koskelalle ja vuonna 1761 edelleen tuomiorovasti Fabian Gudseukselle. Vaihtuvien omistajien aika oli riitaisaa, tosin Sippolaan rakennettiin uusia rakennuksia.⁸⁶

Sippolan kartanon ensimmänen päärakennus oli vaatimaton talo, jossa oli tuvan lisäksi kaksi huonetta. Uusi päärakennus valmistui 1676. Siinä oli kuusi huonetta ja kaksi eteistä, joissa oli italialainen eli kaksitaitteinen katto. Sistustus oli niukkaa: kamarissa oli ruokakaappi, 14 puusta tehtyä tuolia ja kaksi vanhaa sänkyä, tuvassa oli ruoan

laittoon liittyvää välineistöä, kuten kolme tina- vatia, neljä tinalautasta, viisi kuparikattilaa, kaksi rautakuppia, kolme rikkinäistä pataa, kolme pientä rautapannua, kaksi paistinpannaa, rautakauha ja halsteri. Talouden vuode- ja liinavaatevarusto oli myös niukka. Muuta ei tuon ajan rakennuksista tiedetä. Maatalousrakennuksia on kuitenkin ollut useita, sillä vuonna 1676 kartanossa oli 184 nautaa, 99 lammasta, viisi hevosta, 30 sikaa ja 37 vuohta.⁸⁷

Lorentz Creutz

Lorentz Creutz (1615–1676) opiskeli Tarton ja Leidenin yliopistoissa, ja palattuaan kotimaahansa hänet nimitettiin vuorikollegion assessoriksi, tehtävänään tutkia Suomen malmilöytöjä. 1649 Lorentz Creutzista tuli Turun ja Porin läänin maaherra, 1655 hän sai siirron Taalainmaalle ja 1658 Trondheimin lääniin. Valtaneuvoksen arvonimen hän sai 1660 ja kamarineuvokseksi hänet nimitettiin 1673. Maallisen hallinnon lisäksi Creutzilla oli tehtäviä armeijassa. Kun Ruotsi kävi sotaa Tanskaa vastaan, Creutz nimitettiin laivaston yliamiraaliksi. 1676 Creutzin johtama Ruotsin sotalaivasto otti voiton Tanskan ja Hollannin yhdistyneestä laivastosta Bornholmin saaren edustalla. Muutama päivä myöhemmin laivastot kävivät uusia taiteluja, nyt Öölannin saaren tuntumassa. Kun Ruotsin laivaston päätykkiä käännettiin tulittamista varten ja tykkiportit avattiin, amiraalin laiva kallistui niin jyrkästi, että vesi tulvi sisään, ruutivarastossa kaatui lyhty ja alus räjähti. 800-päinen miehistö hukkui mukanaan Lorentz Creutz.⁸⁸

85 Kansallisarkiston kokoelmissa on säilynyt 10.10.1746 päivätty valtakirja kartanon myyntiin. Sen on allekirjoittanut Christina Creutz. KA.

86 Vesalainen 1953, 9. Hellgren 1957, 192–209, 295–298. Hellgren-Lipponen 1963, 19–20, 22–24. Korhonen 1981, 254–262. Rönttilä 1992, 30–31. Schildt 2007, 26. KA, Topographica, 17 Sippola (1681–1785).

87 Hellgren 1957, 196–197. Hellgren-Lipponen 1963, 21.

88 Hellgren 1957, 192–194.

Ryhmäkuva Sippolan kartanon pääsisäänkäynnin kuistilla. Kuva on otettu noin vuonna 1862. Kuvassa oikealla on kartanon omistaja Alexander Leonard von Daehn (1821–1894). Kuvasta käy ilmi useita kuistin yksityiskohtia: porras oli puuporras, pylväiden vieressä kasvoi köynnöskasveja, jotka kiipesivät niitä varten asennettuja soiroja pitkin. Pääovi oli puinen pariovi. Ovissa oli kolme peiliä ja keskimmaisessa salmiakkikuviointi. Ikkunan päällä oli kolmiruutuinen vaakakaikkuna. MV.

Von Daehnin sukuvaakuna. Vaakunassa on teksti *Verba animi pro ferre* (Sanalla ja hengellä raudan sijasta). Kuva teoksesta *Koti-Sippola*, 59.

4.3 Von Daehnen aikakausi 1783–1898

Kartano siirtyi vuonna 1783 saksalaislähtöiselle von Daehnin suvulle, joka sai myöhemmin aatelistarvon. Ensimmäinen von Daehn -niminen Sippolan isäntä oli hovineuvos Juhan von Daehn (s. 1758), jonka jälkeen tilan peri 1814 tämän poika Aleksander Gustav (s. 1788). Aleksander Gustav von Daehn, joka sai kuvernamenttisihteerin arvonimen, oli taitava maanviljelijä ja kehitti tilaa ahkerasti. Hän piti Suomen maanviljelyksen monimuotoisuuden lisäämistä tärkeänä. Hänen piirustustensa mukaan rakennettiin päärakennus, jonka rakentamista hän myös omakohtaisesti valvoi. Tuhopolton jälkeen hän rakennutti vielä uuden riihen, navetan ja ulkorakennuksia.⁸⁹ Päärakennuksen alkuperäisiä piirustuksia ei todennäköisesti ole säilynyt. Vuonna 1854 laadittujen palovakuutusasiakirjojen perustella kuitenkin tiedetään, että 1836 valmistuneen päärakennuksen alakerrassa oli suuri sali, 20 kamaria, eteiskäytävä, keittiö ja kolme eteistä. Yläkerrassa oli iso sali ja kuusi huonetta.

Kaakeliuuneja oli kaikkiaan 26. Kooltaan rakennus oli 59 m pitkä, 13 m leveä ja korkea.⁹⁰ Pihapiirin sivurakennukset rakennettiin todennäköisesti 1840-luvulla. Ne ovat osittain säilyneet tähän päivään asti muutetussa asussa.⁹¹ Vuoden 1854 palovakuutusasiakirjassa on yksilöity 20 rakennusta. Vakuutukseen liitetyn sanallisen kuvauksen ja asemapiirustuksen perusteella voi todeta niiden sijainneen melko tiiviisti Kosjärven luoteispuolella.

Kartanorakennuksen julkisivujärjestelmä muutettiin ajan tyyli-ihanteiden mukaiseksi 1854 lääninarkkitehti G. Th. Chiewitzin laatimien suunnitelmien mukaan.⁹² Muutostyöt olivat ilmeisen mittavia, koska vakuutuskirjoja päivitettiin 1856.⁹³ Tällöin vakuutuksen piiriin otettiin myös päärakennuksen eteen rakennettu uudisrakennus. Vasen siipirakennus on mahdollisesti Chiewitzin suunnittelema tai Chiewitz muutti vanhempaa ja vaatimattomampaa rakennusta.⁹⁴

90 KA, Tarmo, Viipurin läänin palovakuutusasiakirjat, sopimus 3567. Ranttilä 1992, 32. Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 53.

91 Knapas 1984, 15.

92 Ranttilä 1992, 32. Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 53.

93 KA, Tarmo, Viipurin läänin palovakuutusasiakirjat, sopimus 3567.

94 Vuoden 1853 valovakuutusasiakirjaan korvattu rakennus on

89 Vesalainen 1953, 9–10.

Aleksander Gustav von Daehn
Aleksander Gustav von Daehn (1777–1855)
syntyi Sippolassa Juhan von Daehnin kes-
kimmäisenä poikana. Hän opiskeli Tarton
yliopistossa ja palattuaan Suomeen sai
paikan kuvernementin sihteerinä. Alek-
sander hoiti virkaa vain vuoden ja siirtyi
sitten isännöimään Sippolan kartanoa.
1820 hän avioitui Maria Charlotta Wilden
kanssa ja sai tämän kanssa kuusi lasta.⁹⁵

Sippolan kartanon maat olivat melko hajallaan, naapurikylien Hirvelän ja Liikkalan maiden työn-
tyessä kartanon maiden väliin. 1840 suoritettu iso-
jako yhdisti kartanon maaomaisuuden 8000 heh-
taarin kokonaisuudeksi.⁹⁶ Koska viljelysmaata oli
tästä vain pieni osa, kartano kasvatti viljelysmaan-
sa osuutta siirrättämällä lähistön torppia ja mah-
dollisesti muitakin tiloja kauemmas ja ottamalla
heidän tiluksensa haltuunsa.⁹⁷ Aleksander von
Daehnin aikana kartano kasvoi ja sen alaisuudes-
sa toimi 37 torppaa.⁹⁸ Häädetyt torpparit joutuivat
raivaamaan itselleen uudet maat entiseen korpeen.
Vapautuville maille kartano siirsi muun muassa
500-päisen rotulammaslaumansa.⁹⁹

Vuonna 1855 Sippolan kartanoa ryhtyi hoita-
maan Aleksander Leonard von Daehn, joka peri
tilan. Hän oli edennyt sotilasuralla kapteeniksi,
mutta hän siirtyi kehittämään Sippolan kartano.
Hän keräsi ideoita Englantiin ja Keski-Euroop-
paan suuntautuneilla matkoillaan. Sippola siirtyi
ensimmäisenä Itä-Suomessa vuoroviljelykseen
ja kylvöheinälle. Tilan pinta-ala kasvoi lähelle
10 000 hehtaaria. Se oli ensimmäisiä tiloja, joilla
otettiin käyttöön väkilannoitteet, karjalle paino-
rehu ja hyödynnettiin palkokasveja maanparan-
nuksessa. Aleksander Leonard von Daehn tilasi
Englannista salaajaputkia noin sadan hehtaarin
peltoaluetta varten. Putket asennettiin 1858 sak-
salaisen insinöörin toimesta ja toimitusta seu-
raamaan pyydettiin Mustialasta agronomiopis-
kelija – tarkoituksena saada tieto salaajituksesta
leviämään. Tuotantoeläimiksi tuotiin Skotlannista
ayrshire-rodun karjaa, englantilaisia lampaista ja

yorksheredown-sikoja sekä ulkolaista siipikarjaa.
Sveitsistä hankittiin juustomestari vastavalmis-
tuneeseen juustomeijeriin aloittamaan Sippolan
juustoteollisuus. Kartanon metsille laadittiin en-
simmäistä kertaa hoitosuunnitelma, ja metsäala
jaettiin hakkuulohkoihin säännöllisiä huoltotoi-
menpiteitä ajatellen. Von Daehn oli ensimmäisiä
vuonna 1877 perustetun Suomen Metsänhoitoyh-
distyksen jäseniä. Menestyksekkäiden uudistus-
tensa ansiosta von Daehnille myönnettiin maan-
viljelysneuvoksen arvonimi 1861.¹⁰⁰

Maatalouden lisäksi Aleksander Leonard von
Daehn kunnostautui kunnallispolitiikassa ja seu-
rakunnan johtotehtävissä. Hänet tunnetaan myös
sosiaalisesti vastuullisena hyväntekijänä. Sippola
oli merkittävä työllistäjä, kartanon palveluskun-
taan kuului reilusti yli 50 palkollista.¹⁰¹

Aleksander Leonard von Daehn
Sippolassa syntynyt Aleksander Leonard
von Daehn (1820–1894) kävi monen muun
von Daehnin suvun edustajan tavoin Ha-
minan kadettikoulun ja aloitti sen jälkeen
sotilasuran edeten kapteeniksi. Hän siir-
tyy hoitamaan Sippolaa isänsä kuoleman
jälkeen. Naimattomaksi jäänyt Aleksan-
der Leonard suuntasi tarmonsaa Sippolan
maatalouden, teollisuuden, yhteisön ja si-
vistyksen kehittämiseen.¹⁰²

Saverolla reilut 10 kilometriä Sippolasta pohjoi-
seen oli Sippolan kartanoon taksvärkkiä suori-
tavia torppareita. Kun von Daehn totesi alueen
olevan suotuisaa viljelylle, hän rakennutti alueelle
erillisen tilan 1857, jonka alaisuuteen torpparit siir-
tyivät ja jonka alueelle perustettiin uusia torppia.

Saverolle perustettiin maatilana lisäksi lasitehdas,
jonka omistivat Aleksander Leonard von Daehnin
yhdessä paronien Feodor ja Karl Bruunin kans-
sa. Von Daehnilla oli myös saha Silmukoskella
ja savitiilitehdas. Tiiliä poltettiin ensin Sippolan
tuntumassa kirkon vieressä ja sieltä toiminta siir-
rettiin muualle paremman savenottopaikan äärel-
le. Hän perusti myllyn Vännilänkoskeen entisen
ruukin paikalle tuottamaan apulantana käytettyä
luujauhoa. Näiden lisäksi von Daehnin toimin-

merkitty kirjaimella A.

95 Hellgren 1957, 300–302. Varonen 1994, 13–15.

96 Vesalainen 1953, 8–9.

97 Vesalainen 1953, 11–13.

98 Vesalainen 1953, 13.

99 Hellgren-Lipponen 1963, 25.

100 Vesalainen 1953, 17–18. Hellgren-Lipponen 1963, 26–28.
Räntilä 1992, 32. Schildt 2007, 29–30.

101 Vesalainen 1953, 19–20, 24–25.

102 Vesalainen 1953, 59.

taan kuului terva- ja kimröökitehtaat, jotka jäivät kuitenkin lyhytaikaisiksi. Kartanossa poltettiin myös viinaa.¹⁰³ 1880-luvulla Sippolaan rakennettiin uusi navetta, sikala ja juustomeijeri. Myös puutarha oli loistossaan. Puhelinyhteys Utin asemalta Sippolaan, noin 18 kilometrin päähän, rakennettiin 1887.¹⁰⁴

Aleksander Leonardin jälkeen Sippolan peri tämän nuorempi veli, Woldemar Kaarle von Daehn. Hän oleili Sippolassa aina kun kykeni, mutta virkatoimet Pietarissa ja venäläinen vaimo, ruhtinatar Nina Svetopolk-Mirsk, joka ei viihtynyt Suomessa lainkaan, rajoittivat oleilua. Silti Sippolaa kehitettiin myös Woldemar von Daehnin aikana. Sippola sai ensimmäisen vesijohtonsa, joka toimi tuulivoiman, ja tarvittaessa hevosvoiman avulla. 1890-luvun puolivälissä päärakennuksen siipiosia korotettiin kerroksella ja rakennukseen asennettiin sinkkipeltikatto. Suunnittelusta vastasi arkkitehti Jac. Ahrenberg, josta oli tullut von Daehnin hyvä ystävä. Kartanon kirjastosta tuli yksi maamme merkittävimmistä.

Ruhtinattaren toimesta Sippolan sisutus ja palveluskunta venäläistyivät. Ennen hyvin pelkistynyt sisustus muuttui runsaammaksi. Vaikka verhoja ja mattoja ei edelleenkään ollut, harvat empiretyyliset huonekalut sijoiteltiin riviin seinien viereen. Ne olivat visakoivua ja mahonkia, ja muut esineet pääosin kuparia. Kukkia oli joka huoneessa yksi asetelma japanilaiseen tyyliin ja seiniä koristivat kartat.¹⁰⁵

Myös tilanhoitoon panostettiin. Sippolaan rakennettiin uusi sikala, viljelypinta-alaa laajennettiin, sekä hyvämultaiset luonnonniityt ojitettiin ja otettiin kynnettäviksi. Sahaa uudistettiin ja sen toimintaa tehostettiin. Ministerivaltiosihteerin aikana torppareiden työtaakkaa kevennettiin ja kartano lahjoitti tontin raittiusseuralle rakennettavaa taloa varten. Woldemar Kaarle von Daehnin aika Sippolassa jäi lyhyeksi, koska hän joutui epäsuosioon suomenmielisyytensä takia ja poistui maasta.¹⁰⁶

Waldemar Kaarle von Daehn

Waldemar Kaarle von Daehn (1838–1900) syntyi Sippolassa ja ryhtyi sotilaaksi. Hän palveli ensin henkivartioväen jääkäriyrykmentissä ja Suomen kaartissa, siirtyi sitten Kaukasiaan ja Tbilisiin krenatööriyrykmentin komentajaksi, jolloin jäi hevosten ruhjomaksi ja joutui eroamaan sotapalveluksesta. Tämän jälkeen hän toimi valtionhallinnossa, aluksi Stavropolin ja sitten Viipurin läänin kuvernöörinä, tämän jälkeen senaatin siviilitoimituskunnan päällikkönä, josta siirtyi ministerivaltiosihteerin apulaiseksi ja lopulta 1891 ministerivaltiosihteeriksi ja Keisarikunnan Aleksanterin Yliopiston virkaa tekeväksi kansleriksi. Tehtävästään hän erosi 1898 venäläistämistoimien aiheuttamien erimielisyyksien takia. Raskain mielin Sippolan sukutilansa myymään joutunut Woldemar Kaarle von Daehn pakeni maasta Italiaan.¹⁰⁷

Von Daehnit tarjosivat Sippolaa ensin torppareille ostettavaksi mutta kauppa raukesi. Sippola myytiin avoimessa kaupassa 1898 norjalais-kotkalaisella Halla Oy:lle, joka maksoi kartanosta sivutiloineen, torppineen ja irtaimistoinen – ministerivaltiosihteerin irtain omaisuus poisluettuna – 1 300 000 markkaa.¹⁰⁸ Heti kaupan jälkeen yhtiö myi kartanon rakennuksineen, viljelyksineen, irtaimistoineen ja torppineen yhdessä viljelysten kanssa 200 000 markalla eversti Forsténille. Metsät Halla Oy piti itsellään.¹⁰⁹ Eversti Lennart Forstén oli aiemmin toiminut Suomen sotaväessä kapteenina. Everstiluutnantiksi edettyään hän oli eronnut armeijasta ja ostanut läheisen Liikkalan kartanon. Liikkalaan hän oli perustanut 1894 meijeri- ja karjanhoitokoulun sekä 1898 puutarhakoulun. Ostettuaan Sippolan sekä eversti että oppilaitokset muuttivat vastahankitulle tilalle. Koulujen johtajattarena toimi Forsténin toimielias vaimo Alma o.s. Lönnroth. Vaikka Forsténit olivat Sippolassa vain seitsemän vuotta, he vaikuttivat syvällisesti alueen yhdistystoimintaan. Everstinna Forstén oli Sippolan marttayhdistyksen perustaja-

103 Vesalainen 1953, 27–30, 39. Ranttilä 1992, 32.

104 Vesalainen 1957, 30. Hellgren-Lipponen 1963, 28–29.

105 Ahrenberg 1904–14, 52. Vesalainen 1953, 61.

106 Vesalainen 1953, 62–64. Ranttilä 1992, 32. Varonen 1994, 25–29.

107 *Itä-Suomen Sanomat* 11.3.1899. Vesalainen 1953, 64–65. Ranttilä 1992, 34.

108 Vesalainen 1953, 64–65. Ranttilä 1992, 34.

109 Vesalainen 1953, 65.

jäseniä ja Forsténien puutarhakoulussa kurssitettiin Suomeen ensimmäisiä märttaneuvoja.¹¹⁰

Forsténien aikana alkoi Sippolan ja Halla Oy:n välisten maiden rajojenvetotyö, jossa torpparit menettivät Halla Oy:lle metsien ympäröimiä palttojaan. Torppareiden olot huononivat muillakin tavoin, mikä nostatti kapinahenkeä niin kartanoa kuin Halla Oy:tä kohtaan. Seurasi levottomia vuosia, jolloin torppareita hädettiin ja tästä kirjelmöitiin aina hallitukselle asti. Hallitus otti torppareiden asian hoidettavakseen ja osti 1902 Forsténilta torpat tiluksineen ja rakennuksineen 175 000 markan hintaan. Halla Oy myi samalla Saverolla sijaitsevan torpan suoraan torppareille. Nyt jokainen torppari sai omat tiluksensa, ja niiden rajat mitattiin ja merkittiin.¹¹¹ Torpparien itsenäistyttyä Sippolan kartanon hoito muuttui kannattamattomaksi. Tilukset oli hoidettava palkkatyöllä, mikä nosti kustannuksia. Metsää myytiin talouden korjaamiseksi, maanviljelysvälineistö huutokaupattiin ja ayrshire-karja korvattiin halvemmilla suonenjokelaisilla lehmillä.¹¹²

Myyntitulot eivät kuitenkaan ratkaisseet rahahuolia vaan Forstén joutui luopumaan tiluksistaan. Omistajanvaihdosprosessi 1906–1908 oli sekava ja lopulta kartano ilmoitettiin myytäväksi julkisella huutokaupalla. Korkeimman hintatarjouksen, 421 000 markkaa, esitti hovineuvos Bjugg joka ei kuitenkaan pitänyt tilaa pitkään hallussaan vaan myi sen valtiolle alle hankintahinnan 328 000 markalla. Valtio jakoi maan pienemmiksi tiloiksi niitä haluaville sovitulla maksuaikataululla. Itsellään valtio piti kartanon päärakennuksen ja 80 hehtaaria peltomaata. Sinne perustettiin poikien kasvatuslaitos. Forsténit muuttivat Vehkalahdelle, minne siirsivät myös puutarhakoulun 1906.¹¹³

110 Vesalainen 1953, 66–68. Hellgren 1957, 529–530.

111 *Rauman Lehti* 11.7.1899. Suomen Kansa 1.3.1902. Vesalainen 1953, 69–81. Hellgren 1957, 472–475.

112 Koitar 20.10.1903.

113 Vesalainen 1953, 85–89. Vesalaisen mukaan pakkohuutokauppa pidettiin 1909 mutta hovioikeudenneuvos ja tuomari A. Lagerblad in laatiman Suomen Valtion kiinnekirjan mukaan pakkohuutokauppa pidettiin 1906 ja valtio osti sen edelleen vuonna 1907. Tähän viittaa myös 18.10.1906 ilmestynyt ilmoitus Suomen Wirallisessa Lehdessä.

Arkkitehti G. Th. Chiewitz

Theodor Chiewitz oli 1850-luvun puolivälin muutostöiden suunnittelija. Vaikka Sippolan päärakennuksen julkisivukoristelu perustuu nykyisellään pääasiassa kasetointeihin, puuleikkauksia on ollut myös kuisteissa. Myös pihan sivurakennukset ovat olleet nykyistä koristeellisempia. Niistä ainakin vasemmanpuoleista Chiewitz muutti oleellisesti 1850-luvulla. Koristeellisia ovat olleet myös pihapiirissä sijainneet, myöhemmin puretut pumpuhuone ja leikkimökki. Niissä on samaa koristeellisuutta kuin Chiewitzin suunnittelemissa pienissä ulkokuoneissa ja puutarharakennuksissa.¹¹⁴

Puolalaisperäistä sukua oleva Georg Theodor Polychron Chiewitz (1815–1862) oli ruotsalainen arkkitehti ja insinööri, joka toimi Suomessa 12 vuotta. Chiewitz opiskeli ensin Tukholman teknillisessä instituutissa 1827, josta hän siirtyi Kuninkaallisen taideakatemiaan arkkitehtikouluun 1829. Hän perehtyi tekniikkaan Nyköpingin konepajalla ja laivaston suunnitteluosastolla, sekä Kreikan, Englannin ja Ranskan komennuksillaan, jolloin hän osallistui puolustusrakenteiden, rautateiden, sekä höyrylaivojen suunnitteluun ja rakentamiseen. Tukholmassa Chiewitz toimi taideakatemiaan opettajana ja sai yksityisinä toimeksiantoina suunnitella siltoja, tehtaita, koneita asuinrakennuksia ja linnojen korjauksia. Projekteissaan hän vastasi paitsi suunnittelusta, myös hankinnoista, työvoimasta, rakentamisesta ja taloudesta. Chiewitz ajautui kuitenkin konkurssiin ja maanpakoon Turkuun 1851. Chiewitz sai pian työtä apulaisarkkitehtina intendenttikonttorissa. Hänestä tuli 1852 Turun ja Porin läänin ensimmäinen lääninarkkitehti ja vuodesta 1860 alkaen myös Turun kaupunginarkkitehti.

Suomessa Chiewitzin suunnitteli julkisia rakennuksia, kuten vankiloita, sotilasrakennuksia, kouluja ja sairaaloita. Lääninarkkitehtina hän vastasi myös seurakuntien rakennustoiminnasta. Chiewitz suunnitteli myös asemakaavoja muun

114 Redlund 2009, 194–196 Chiewitzin belvedere-, käymälä- ja kyyhkyslakkapiirustuksia.

muassa Poriin, Loviisaan, Uuteenkaupunkiin, Raumalle, Saloon ja Maarianhaminaan. Chiewitzin tunnetuimpia töitä ovat Ritarihuone ja Turun Ruissalossa sijaitseva Villa Roma. Hän omaksui käyttämänsä koristeellisen muotokielen klassismista, renessanssista ja gotiikasta.¹¹⁵

Arkkitehti Jac. Ahrenberg

Jac. Ahrenberg (1847–1914) tutustui Wolde-
mar von Daehniin sattumalta Mosko-
va–Pietari –junassa. Ahrenberg sattui tun-
temaan entuudestaan asunnon, jossa Von
Daehn perheineen Pietarissa asui, ja sai
tehtäväkseen korjaussuunnitelmien laati-
misen. Tämä johti Ahrenbergin kiinnittä-
misen myös Sippolan korjaustöihin. Kar-
tanon päärakennuksen siipiä korotettiin ja
rakennus sai sinkkipeltikaton. Ahrenberg
suunnitteli Sippolaan myös uudisraken-
nuksia, joskaan niistä ei ole säilynyt pii-
rustuksia.

Johan Jacob Ahrenberg opiskeli arkki-
tehtuuria Tukholman Kuninkaallisessa
vapaiden taiteiden akatemiassa professo-
ri F. W. Scholanderin johdolla 1870–1875.
Hän teki pitkän ura yleisten rakennus-
ten ylläpidossa, edeten ylimääräises-
tä arkkitehdista ensimmäiseksi arkki-
tehdiksi. Hän hoiti myös Oulun läänin
lääninarkkitehdin virkaa 1884, Viipurin
läänin lääninarkkitehdin virkaa 1885 sekä
Viipurin vt. kaupunginarkkitehdin virkaa
1884–1886. Hän myös opetti piirtämistä ja
taidehistoriaa sivutoimisesti Suomen Po-
lyteknillisessä koulussa. Ahrenberg suun-
nitteli paljon kouluja ja kirkkoja, mutta ei
juurikaan yksityistaloja.

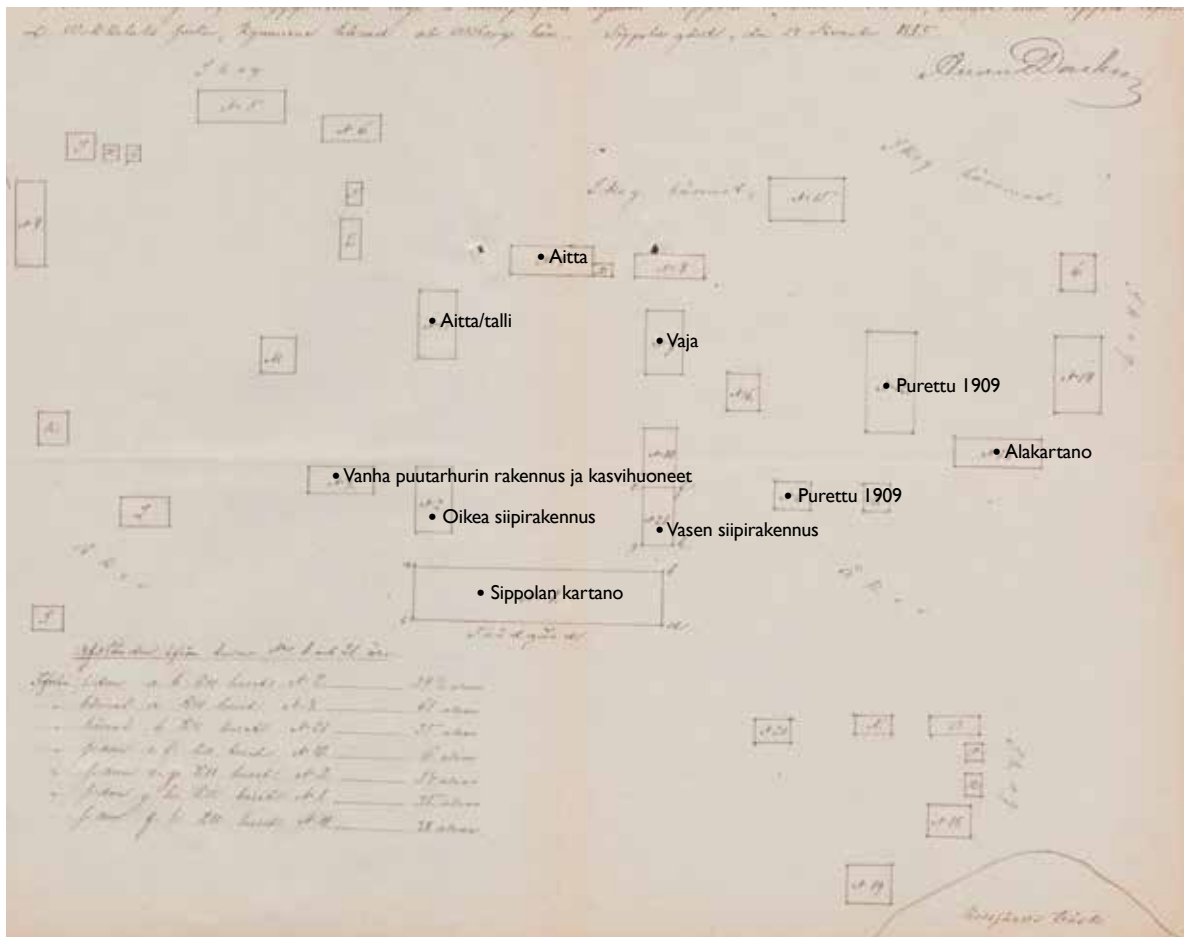
Ahrenberg oli aikansa taide- ja kulttuu-
rielämän monipuolinen vaikuttaja. Pait-
si arkkitehtina, hän toimi myös Suomen
Taideteollisuusyhdistyksessä ja oli perus-
tamassa Suomen Käsityön Ystäviä, toimi
Arabian taiteellisena neuvonantajana ja
suunnitteli sisustuksia, huonekaluja ja esi-
neitä taideteollisuutta varten. Hänet tun-
netaan myös kuvataiteilijana ja kirjailijana.
Kaunokirjallisten teosten lisäksi hän kir-

joitti rakennustaiteen historiasta. Tutki-
mustyöstään hänet palkittiin Pietarin tai-
deakatemian hopeamitalilla vuonna 1885.

Kiinnostus kansankulttuuriin ja orna-
mentiikkaan oli vahvasti esillä etenkin
hänen taideteollisessa tuotannossaan ja
sisustussuunnitelmissaan, kuten keisari-
perheelle suunnitellun Langinkosken ka-
lastusmajan sisutuksessa. Ahrenbergiä on
pidetty ensimmäisenä suomalaisena ark-
kitehtina, joka ymmärsi rakennusmuisto-
merkkien restauroinnin järjestelmällisenä,
historiallisen merkityksen motivoimana
korjaustyönä.¹¹⁶

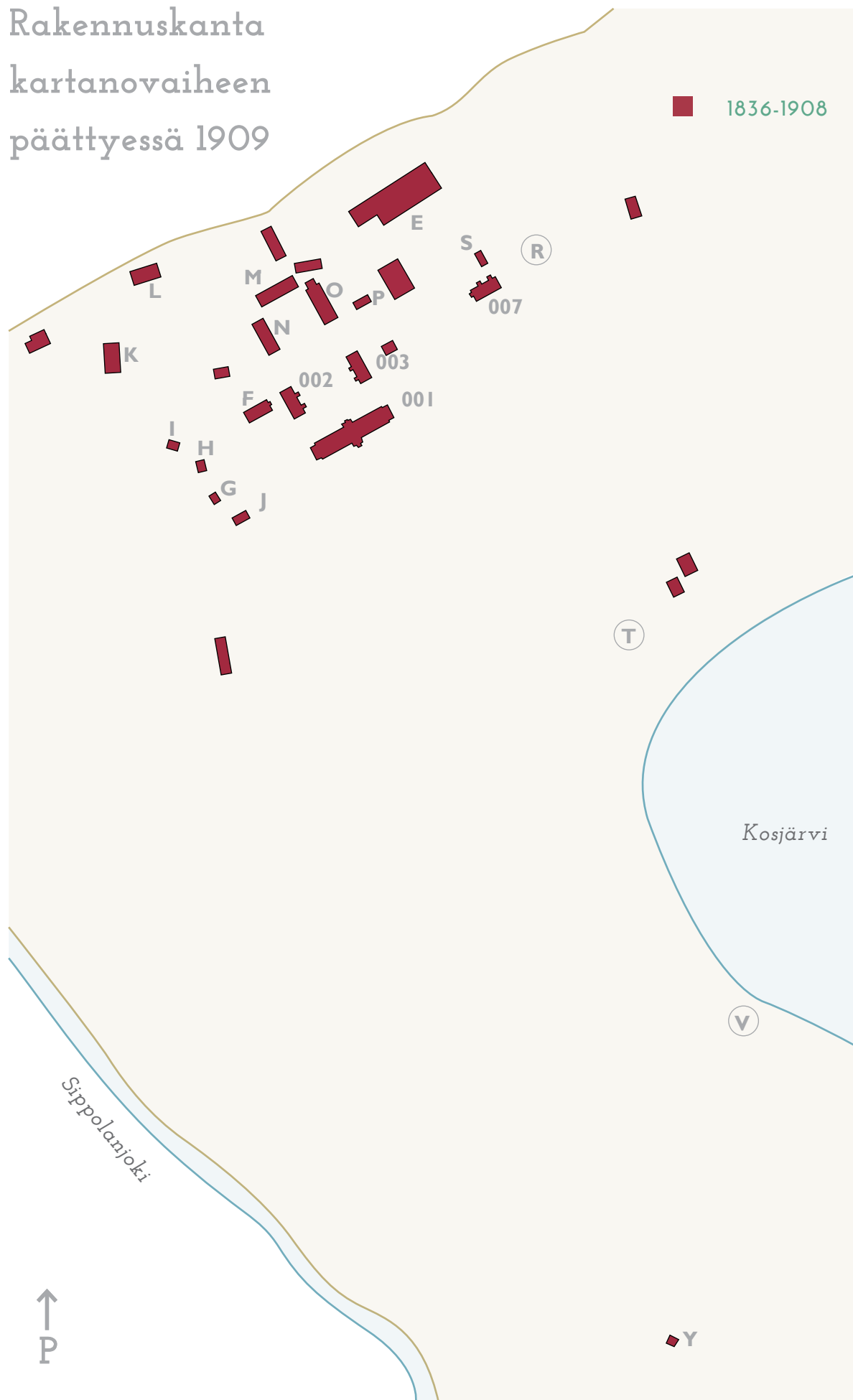
116 Yleisten rakennusten ylihallituksen kertomukset 1893–1899
ja 1900–1903. Ahrenberg 1904–14. Johan Jacob Ahrenberg
Kansallisbiografiassa. Lukkarinen 1989.

115 Redlund 2009, blf.fi Chiewitz.

Vuoden 1856 palovakuutuskirjan liitteeksi on kuvattu kartanon rakennuskantaa 24.11.1855. Merkittävin muutos vuoden 1853 vastaavaan on pienemmän ulkorakennuksen korvaaminen vasemmalla siipirakennuksella. Tunnistettavia rakennuksia on nimetty kuvaan. Tämän ajan suurilukuisesta rakennuskannasta on säilynyt nykypäivään vain itse kartanorakennus sivurakennuksineen. Tarmo, Viipurin läänin palovakuutusasiakirjat, sopimus 3567. KA.

Rakennuskanta
kartanovaiheen
päätyessä 1909

Lista rakennuksista 1909

001	Päärakennus
002	Oikea sivurakennus, laajennettu 1910
003	Vasen sivurakennus , laajennettu 1910
007	Katsastajien asuntoja, nykyinen Alakartano
E	Navettarakennus, rakennettu 1880-luvulla, purettu noin 1925 *
F	Puutarhurin rakennus, purettu 1920-luvun puolivälissä *
G	Paja, purettu 1900-luvulla *
H	Jääkellari, purettu 1900-luvulla *
I	Sauna, purettu 1900-luvulla *
K	Riihi, laajennettu 1910, purettu 1900-luvulla *
L	Riihilato, purettu 1900-luvulla *
M	Aitta, purettu 1940-luvulla *
N	Aitta, purettu 1940-luvulla*
O	Vajat ja käymälä, purettu 1940-luvulla *
P	Kanala, purettu 1900-luvulla *
Q	Lato, purettu 1900-luvulla *
R	Katsastajien ulkokuone, tarkka sijainti ei tiedossa, purettu 1900-luvulla *
S	Katsastajien leipomo, purettu 1900-luvulla
T	Pumppuhuone, tarkka sijainti ei tiedossa, purettu 1900-luvulla
V	Huvimaja 027, sijainnut Ilometsässä, siirretty 1926 Korpivaaraan
Y	Peltolato, tarkka sijainti ei tiedossa, todennäköisesti purettu
Muita rakennuksia ei voida identifioida.	
*Tähdellä merkityistä rakennuksista on piirustukset selvityksen liitteessä.	

Sippolan koulukoti

5.1 Perustamisvaihe 1909–1911

5.1.1 Sippolan hovi siirtyy valtiolle

Syksyllä 1909 hovin kartano talousrakennuksineen ja 95 hehtaaria maata siirtyivät valtion omistukseen pakkohuutokaupalla, mutta käytännössä kaupasta oli sovittu jo aiemmin, sillä kasvatuslaitoksen perustamista suunnitelleet virkamiehet olivat valinneet Sippolan sen sijoituspaikaksi jo keväällä 1909.¹¹⁷ Sippolan kartanon alueelle oli harkittu myös mielisairaala. Paikalliset vastustivat sekä mielisairaala että koulukotia. He olivat huolissaan myös juustomeijerin kohtalosta, sillä se oli paikallisille merkittävä työnantaja.¹¹⁸ Puutarha- ja talouskoulun toiminnan jatkaminen olisi ollut

paikkauntalaisille mieleen.¹¹⁹ Paikkakunnan pientilallisten perustama Sippolan juustomeijeri –osuuskunta saikin valtiolta vuokralle Tippu-nimisen, Sippolan kantatilasta erotetun palstatilan 30 vuodeksi vuokralle.¹²⁰

117 Haikari 2009, 24.

118 *Suomalainen Kansa* no 71, 27.3.1909, 4.

119 *Suomalainen Kansa* no 71, 27.3.1909, 4.

120 *Etelä-Suomi* no 60, 5.6.1909, 3.

1909-1911	
Teemoja:	Väliaikainen pojille tarkoitettu Sippolan kasvatuslaitos perustetaan ja toimintaa koskeva asetus annetaan lokakuussa 1909, toiminta käynnistyy 6.12.1909 kymmenen oppilaan voimalla
Uudisrakennuksia:	Uusi paja (019) rakennetaan 1910
	Uimahuone Kosjärven rantaan 1910
	Pumppuhuone
Muita rakennustöitä:	Päärakennusta (001) muutetaan, oikeaa(002) ja vasenta (003) sivurakennusta laajennetaan ja muutetaan, myös Alakartanoa (007), aittoja, vajoja, riisiä ja muita kartanovaiheen aikaisia rakennuksia muokataan kasvatuslaitoksen tarpeisiin. Kunnostustyöt valmistuivat ja tarkastettiin tammikuussa 1910.
Purkutöitä 1909-1911:	Joitakin kartanovaiheelta peräisin olevia tarpeettomia piharakennuksia puretaan.

5.1.2 Sippolan kasvatuslaitos perustetaan

1900-luvun alkuvuosina lähellä sijaitsevilla Koivulan ja Kotiniemen kasvatuslaitoksissa oli liikaa lapsia. Joulukuussa 1908 järjestettiin Helsingissä yleinen suojelukasvatuskokous, jossa uuden, pojille tarkoitetun laitoksen perustamista välttämättömänä, sillä alaikäisten lainrikkojen määrä kasvoi jatkuvasti. Uuden kasvatuslaitoksen perustamishanke oli tällöin jo vireillä.¹²¹

Sippolan kartano täytti tärkeimmät laitoksen sijainnille ja ympäristölle asetetut kriteerit: se sijaitsi maaseudulla, riittävän kaukana suuremmista kaupunkeista, ja sen pellot ja puutarha tarjosivat hyvän lähtökohdan laitoksen toiminnalle. Kasvatuksessa pyrittiin lapsen erottamiseen hänen kotipaikkansa haitallisista verkostoista. Tuolloin vankeinhoitolaitoksen alaisuudessa toimivat kasvatuslaitokset perustettiin maalaispaikkakunnille. Lapset haluttiin saattaa kosketuksiin luonnon ja perinteisen maalaismaisen elämäntavan kanssa.¹²²

Sippolan kasvatuslaitoksen ensimmäiseksi johtajaksi valittiin opettaja Fredrik Emanuel Roos oli mukana jo hankkeen suunnitteluvaiheessa. Keisari lykkäsi ensin Sippolan kasvatuslaitoksen perustamista, koska hanke oli kallis.¹²³ Syksyllä 1909 keisari kuitenkin vahvisti kasvatuslaitoksen perustamiseen tarvittavat varat. Hanke oli tällöin jo käynnissä.¹²⁴ Laitoksen toiminta määriteltiin aluksi väliaikaiseksi,

sillä vuonna 1905 mietintönsä jättäneen suojelukasvatuskomitean työ ei ollut johtanut yksimielisyyteen suojelukasvatuksen yleisistä suuntaviivoista. Sippolan toimintaa koskeva asetus annettiin lokakuussa 1909, mutta se sisälsi ainoastaan laitoksen vuosirahassäännön eli menoarvion sekä muutamia säädöksiä henkilökunnan virkasuhteista.¹²⁵ Sippolan kasvatuslaitoksen toiminta käynnistyi 6. joulukuuta 1909 kymmenellä oppilaalla.¹²⁶

5.1.3 Yleisten rakennusten ylläily

Laitosrakennusten rakennuttaminen ja suunnittelu kuului Yleisten rakennusten ylläilylle. Suunnittelusta vastasi ensimmäinen arkkitehti Hugo Lindberg ylijohtaja Theodor Granstedtin alaisuudessa.¹²⁷

Arkkitehti Theodor Granstedt

Ernst Theodor Granstedt (1842–1927) syntyi perinteikkääseen arkkitehtipeheeseen. Hän opiskeli Paavalin kadettikoulussa Pietarissa ja valmistunut arkkitehdiksi Helsingin teknillisestä reaalikoulusta 1867. Hänet kiinnitettiin Yleisten rakennusten ylläilyksen palvelukseen ja kohosi ensimmäiseksi arkkitehdiksi vuonna 1883. Ylitirehtööri Sebastian Gripenbergin siirryttyä senaattoriksi,

¹²¹ Haikari 2009, 20.

¹²² Haikari 2009, 24.

¹²³ *Suomalainen Wirallinen Lehti* no 178, 6.8.1909, 1.

¹²⁴ Siraste 1994, 49.

¹²⁵ Haikari 2009, 20.

¹²⁶ Haikari 2009, 11.

¹²⁷ Ylläilyksen ensimmäiset arkkitehdit erikoistuivat tiettyihin rakennustehtäviin toisten ja kolmansien arkkitehtien vastatessa eri maantieteellisistä alueista. Vankilasuunnittelun ohella muita, usein kahdelle henkilölle jaettuja vastuualueita olivat mielisairaalat, majakat, linnojen restaurointi, kansakoulut ja asemakaavat. Haila 1998, 74.

Granstedt toimi ylitirehtöörinä 1905–1912. Hän erosi virastaan ollessaan 70-vuotias.¹²⁸

Granstedtin johtajankausi oli poliittisesti levotonta.¹²⁹ Poliittisesti kireässä ilmapiirissä pääosa kasarmeista luovutettiin venäläisten hallintaan. Rakennustekniikan alalla ajanjakso oli nopean kehityksen aikaa. Teräsbetonin käyttöön kiinnitettiin erityistä huomiota.¹³⁰ Tyylillisesti monet tämän kauden töistä edustivat kansallisromantiikkaa. Arkkitehtien erikoistumiseen kiinnitettiin jatkuvaa huomiota.¹³¹

Arkkitehti Hugo Lindberg

Carl Hugo Lindberg valmistui Polyteknillisen opiston arkkitehtiosastolta vuonna 1886, jonka jälkeen hän aloitti virkauransa vuonna 1887 Yleisten rakennusten ylihallituksessa ylimääräisenä arkkitehtina.¹³² Lindberg tutki 1890-luvun loppuvuosina graniitin käyttömahdollisuuksia rakennusaineena. Aihe vei hänet opintomatkalle Skotlantiin ja Skandinavian maihin, ja hän julkaisi matkastaan ja tutkimustuloksistaan kirjan. Näin Lindberg tuli välillisesti vaikuttaneeksi suomalaisen art nouveau syntyyin ja ilmaisuun.¹³³

Vuosina 1900–1902 Lindberg suunnitteli Vihdissä sijaitsevan Vuorelan kasvatuslaitokseen Opistolan, Johtolan ja Kisalan rakennukset ylijohtaja Sebastian Gripenbergin alaisuudessa, mihin liittyen hän teki vuosisadan vaihteessa opintomatkan Skandinaviaan ja Hampuriin. Matkan pohjalta hän kirjoitti julkaisun, joka sisälsi myös ehdotuksen kasvatuslaitosten rakentamiseksi Suomen oloissa. Lindberg sai heti matkan jälkeen suunniteltavakseen Kotiniemen kasvatuslaitoksen, joka rakennettiin 1902–1907.¹³⁴ Kasvatuslaitos käsitti useita, enimmäkseen kivistä rakennettuja jugend-tyylisiä rakennuksia, jotka oli ryhmitelty väljästi pihan ympärille. Lindbergin suunnittelemat Kylmälän kasvatuslaitoksen rakennukset valmistuivat vuonna 1905.¹³⁵

Lindberg yleni ensimmäiseksi arkkitehdiksi 1908 ja samalla Uudenmaan lääninrakennuskont-

torin esimieheksi.¹³⁶ Hän sai vastuulleen vankeinhoitoa ja pakkokasvatusta koskevat rakennusasiat. Hän teki laajan ulkomaanmatkan vielä samana vuonna ja antoi ehdotuksensa vankilarakennusten uudistamisesta. Vankien lukumäärän kasvu oli tehnyt vankilarakennusten uudistamisen välttämättömäksi.¹³⁷ Sippolaan Lindberg suunnitteli kartanon, sen sivurakennusten sekä monen muun rakennuksen käyttötarkoituksen muutospiirustukset sekä uudisrakennuksia 1909–1910.¹³⁸

Virkauransa päätyttyä Lindberg piti toimistoa Helsingissä vuosina 1913–1929.¹³⁹ Hän toimi aktiivisesti arkkitehtikunnan järjestäytymiseksi ja 1892 Lindbergistä tuli Arkkitehtklubbenin sihteeri ja klubin puheenjohtajana hän oli 1902–05.¹⁴⁰ Hän vaikutti myös Helsingin kaupunginvaltuustossa ammattikunnan ainoana edustajana.¹⁴¹

5.1.4 Sippolan kasvatuslaitoksen rakentaminen

Vankeinhoitohallitus pyysi 11.5.1908 Yleisten rakennusten ylihallitukselta piirustuksia ja kustannusarviota väliaikaisen kasvatuslaitoksen sijoittamiseen valtion omistamaan Sippolan kartanoon. Tilat suunniteltiin 60 oppilaalle. Piirustukset lähetettiin helmikuussa 1909. Kustannusarvion loppusumma oli 70 000 markkaa. Vankeinhoitohallituksen mielestä ehdotusta piti yksinkertaistaa ja ylihallitus sai toimekseen laatia uuden ehdotuksen. Maaliskuun alussa vuonna 1909 Vankeinhoitohallitus sai uuden version suunnitelmasta ja kustannusarvion, jonka loppusumma oli 57 000 markkaa.¹⁴²

Keisarillinen Senaatti päätti Sippolan kasvatuslaitoksen rakentamisesta ja myönsi tarkoitukseen 57 000 markan määrärahan huhtikuussa 1909. Se valtuutti ylihallituksen hankkimaan rakennustarpeet ja aloittamaan työt viipymättä sekä käyttämään etukäteen yleisiä varoja 26 000 markkaan asti. Työt jouduttiin kuitenkin keskeyttämään elokuussa, koska keisari ei vahvistanut päätöstä.

128 Halila 1967, 72–73.

129 Halila 1967, 74 ja 397.

130 Halila 1967, 73–74.

131 Halila 1967, 74.

132 Halila 1967, 485.

133 Halila 1967, 403–404 sekä Viljo 2000, Kansallisbiografia-verkkopalvelussa.

134 [rky.fi](#) Kotiniemen kasvatuslaitos.

135 *Suomalainen Wirallinen Lehti* no 185, 13.8.1910, sivu 1.

136 Yleisten rakennusten ylihallituksen kertomus vuosilta 1908–1910, johdanto.

137 Halila 1967, 75.

138 ark-byroo 2015. Vuorelan koulukodin rakennushistoria- ja kulttuuriympäristöselvitys.

139 Halila 1967, 485.

140 Viljo 2000. Kansallisbiografia-verkkopalvelussa.

141 B. J. *Arkkitehti-lehti* 1/1932, 1.

142 Yleisten rakennusten ylihallituksen kertomus vuosilta 1908–1910, 148–149.

Ylihallitus pyysi heti lisää rahaa 16 000 markkaa jo toimitettujen töiden maksamiseksi ja aloitettujen töiden loppuun saattamiseksi, mihin senaatti suostui. Keisari vahvisti Sippolan kasvatuslaitoksen perustamiskulut lopulta lokakuussa 1909.¹⁴³

Rakennustyöt edistyivät niin nopeasti, että ne voitiin tarkastaa valmiina jo tammikuussa 1910. Tarkastuksen suorittivat Viipurin lääninrakennuskonttorin esimies, toinen arkkitehti Ivar Aminoff vankeinhoitohallituksen sihteerin Axel af Forselleksen ja Sippolan kasvatuslaitoksen johtajan F. E. Roosin sekä työtä valvoneen arkkitehti Hugo Lindbergin läsnä ollessa. Johtavana arkkitehtina oli ylimääräinen arkkitehti Tyyne Kolin.¹⁴⁴

Sippolassa toiminta oli sopeutettava olemassa olleeseen rakennuskantaan. Rakennukset edellyttivät poikkeamista kasvatuslaitosten malleista. Vuonna 1905 julkaistussa suojelukasvatusmietinnössä kasvatuslaitokset suositeltiin sijoitettavaksi niille varta vasten suunniteltuihin suuriin kivirakennuksiin, jotka mahdollistaisivat ankaran kurinpidon ja tarkan valvonnan. Mietinnön tehnyt komitea halusi siis kasvatuslaitosten toimivan vankilamaisissa tiloissa, mutta Sippolassa rakennukset loivat toiminnalle ympäristön, joka maaseudulla sijainneena käytännössä muistutti komitean ihanetyypin alemman asteen lastensuojelulaitosten ympäristöstä. Eurooppalaisissa lastensuojeluideologioissa toiminnalliset tavoitteet oli yhdistetty paitsi laitosten tilaratkaisuihin myös niiden rakennusmateriaaleihin, ja Sippolan puuarkkitehti yhdisti sen ideoiden tasolla pehmeämpiin kodinomaisuutta korostaneisiin laitosmalleihin. Vanhempiin laitoksiin verrattuna sijoitus ei kuitenkaan ollut poikkeuksellinen, sillä vain Koivula toimi vankilamaisissa tiloissa.¹⁴⁵

Vuonna 1836 valmistuneen Sippolan päärakennuksen lisäksi kartanon pihapiiriin kuului parikymmentä rakennusta. Sijainniltaan kasvatuslaitos ei ollut yhtä syrjäinen kuin vanhempien laitosten. Ympäristö oli silti maaseutumaisista. Alueen vierestä kulki lännestä Anjalankoskelta Sippolaan kulkeva maantie, joka jatkui kirkonkylän jälkeen koilliseen Kaipiaisiin. Noin viisi kilometriä Sippolasta etelään sijaitsi Liikkalan juna-asema, jota kautta kulki Inkeroinen-Hamina -junayhteys. Kartanon oikean siipirakennuksen vierestä läh-

ti yleinen tie Liikkalan suuntaan. Päärakennus muodosti yhdessä sivurakennusten, eli entisten työläisten asuinrakennusten kanssa, pienen suljetun pihan ja puutarhan, joka jatkui pohjoisen puolella suurten puisten talousrakennusten rajaamana karja- tai talouspihana. Päärakennusta vastapäätä pihapiiriin toisessa päässä oli suuri tilan vaunujen säilytykseen tarkoitettu talli tai aitta, jonka keskellä olleesta porttitunnelista kulki kylänraitilta kartanolle tullut pääväylä. Raitille pääsi myös pihapiiriin poikki, työläisten asuntojen päätyjen ohi kulkenut tietä pitkin.¹⁴⁶

Ensimmäisenä vuonna 1909–1910 toimintaa häittäsi rakennusten huonokuntoisuus. Lähes kaikki kartanon rakennukset osoittautuivat tavalla tai toisella korjauksia vaativiksi kasvatuslaitoksen asetuttua taloksi. Osa päärakennuksen huoneista oli kylmiä ja eivätkä kellarikerroksen tilat soveltuneet elintarvikkeiden varastointiin suuren kosteuspitoisuuden vuoksi. Oppilaiden asuintilojen ilmanvaihto oli riittämätöntä sekä pää- että sivurakennuksissa. Useimpien rakennusten savupiiput olivat huonokuntoisia ja toisen sivurakennuksen kattotuolit olivat romahtamassa. Navetassa ja sikalassa oli rottia, sillä lattioita ei oltu valettu betonista ja hirsiseinät olivat osittain lahoja. Karja pääsi karkaamaan kartanon pihamaalle, sillä aitaukset olivat puutteellisia.¹⁴⁷

Kasvatuslaitoksen perustamisvaiheessa olemassa olevia huonokuntoisia rakennuksia muutettiin ja laajennettiin. Päärakennuksen tilajakoa järjestettiin uuden toiminnan vaatimusten mukaiseksi. Ensimmäisen kerroksen suuresta salista tehtiin laitoksen juhla- ja voimistelusal. Koulun ruokasali sijoitettiin myös päärakennukseen, ja sen yhteyteen rakennuksen itäpäähän keittiö aputiloineen sekä emännöitsijän yhden huoneen asunto. Ruokasalin ja juhlasalin vieressä oli vierashuone, ja rakennuksen toisessa päädyssä oli seitsemän huonetta ja keittiön käsittänyt asunto. Toisen kerroksen keskiosassa oli kaksi luokkahuonetta ja itäpäädyssä kylmä ullakko. Länsipäädyssä oli viiden huoneen ja keittiön suuruinen johtajan asunto.¹⁴⁸

1840-luvulla rakennettuja kartanon etupihaa rajaavia sivurakennuksia muutettiin vuonna 1910 arkkitehti Hugo Lindbergin suunnitelmien mukaan. Oikeaa siipirakennusta pidennettiin eteläpäädyssä. Rakennukseen sijoitettiin opettajan

143 Yleisten rakennusten ylihallituksen kertomus vuosilta 1908–1910, 149.

144 Yleisten rakennusten ylihallituksen kertomus vuosilta 1908–1910, 149.

145 Haikari 2009, 25.

146 Haikari 2009, 25.

147 Haikari 2009, 39.

148 Haikari 2009, 25.

Sippolan kasvatustiloksen asemapiirros. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Th. Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. KA.

Piirustukseen merkityt rakennukset:	
A Päärakennus	N Aitta
B Oikea siipirakennus	O Vajat ja käymälä
C Vasen siipirakennus	P Kanala
D Katsastajien asuntoja	Q Lato
E Navettarakennus	R Katsastajien ulkokuone
F Puutarhurin rakennus	S Katsastajien leipomo
G Paja	T Pumppuhuone
H Jääkellari	U Uimahuone
I Sauna	V Huvimaja
J Oppilassauna	X Huvimaja
K Riihi	Y Peltolato
L Riihilato	Z Uusi paja
M Aitta	Å Pumppuhuone

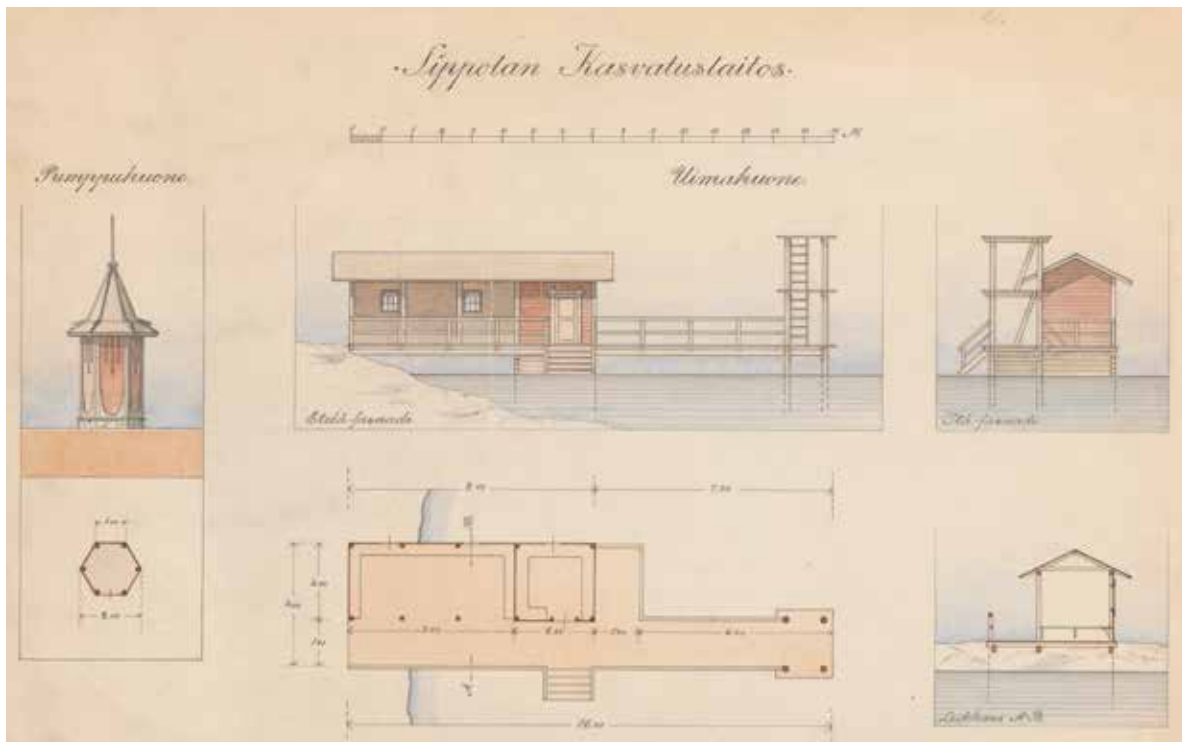
asunto, leivintupa, pieni veistohuone, oppilaiden makuusali sekä kaksi huonetta oppilaiden harrastuksille. Myös vasenta siipirakennusta pidennettiin eteläpäädyssä. Rakennukseen sijoitettiin puusepän, suutarin ja räätälin huoneet, vahtimestarin asunto sekä kopiesasto, joka muodostui neljästä noin seitsemän neliömetrin eristyskuoneesta.¹⁴⁹

Henkilökunta ja oppilaat siirtyivät päivärytmin mukaan rakennuksesta toiseen. Henkilökunnan kodit olivat osa laitostekonaisuutta, vaikka kaikki eivät mahtuneetkaan pää- ja siipirakennusten muodostamaan laitoksen ytimeen. Katsastajien asuinrakennus eli nykyinen Alakartano sijaitsi päärakennuksen itäpuolella noin sadan metrin päässä.¹⁵⁰

Vuosina 1909–1911 toteutettuihin uudisrakennuksiin kuuluivat vuonna 1910 valmistunut uusi paja, sekä uimahuone hyppytorneineen ja laitureineen. Lisäksi kasvatustiloksen alueelta purettiin muutamia kartanovaiheen puisia talousrakennuksia, joita ei enää tarvittu tai jotka olivat huonokuntoisia.

¹⁴⁹ Haikari 2009, 25.

¹⁵⁰ Haikari 2009, 32.

Kartanon pihapiirin pumppuhuoneen (Ä) julkisivu ja pohjapiirros, uimahuoneen (U) julkisivut etelään ja itään, pohjapiirros sekä leikkaus A-B. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Th. Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. Kosjärven uimahuone oli yksikerroksinen, harjakattoinen, punamullattu puurakennus, johon liittyi laituri ja sen päässä kaksikerroksinen puinen hyppytorni. Pumppu- ja uimahuonetta ei ole enää olemassa.KA.

5.1.5 Kasvatustaitoksen toiminta perustamisvaiheessa

Alkuvaiheessa Sippolaan palkattiin 11 työntekijää: johtaja, kaksi opettajaa, vahtimestari, viisi päällysmiestä eli katsastusmiestä, emännöitsijä ja yövartija. Oppilasmääräksi säädettiin 60 lasta, kaikki poikia. Laitoksen toimintaohjeina käytettiin vuonna 1890 säädettyä Koivulan kasvatustaitoksen ohjesääntöä.¹⁵¹ Laitos muuttui pian pysyväksi.

Sippolan ensimmäinen johtaja Fredrik Emanuel Roos oli koulutukseltaan kansakoulunopettaja, mutta hänellä oli Sippolaan tullessaan jo 12-vuotinen ura kasvatustaitoksissa.¹⁵² Kasvatustaitoksen tehtäväksi oli ohjesäännössä määritetty lasten harjoittaminen jumalanpelkoon, siveyteen, tietoon ja ahkeruuteen. Koulunkäynti tähtäsi kansakoulun oppimäärän suorittamiseen, ja työharjoittelua tehtiin ammatin oppimiseksi. Maatalous- ja puutarhanhoitotyöt sekä sepän, räätälin ja suutarin ammattiin liittyvät tehtävät korostuivat laitoksen toiminnassa. Vapaa-ajalla harrastettiin paljon ur-

heilua, ja jokaiselle oppilaalle annettiin mahdollisuus pitää omaa pientä kasvimaata. Poikia voitiin pitää laitoksessa 18-vuotiaaksi ja huoltajan suostumuksella 20-vuotiaaksi asti, ellei laitoksen johtaja katsonut hänen jo aiemmin kehittyneen riittävästi.¹⁵³ Vuonna 1910 Sippolaan kasvatustaitokseen päätettiin sijoittaa lapsia Viipurin, Mikkelin ja Kuopion läänistä.¹⁵⁴

Kasvatustaitoksen tavoitteena oli myös opettaa lapset patsi tekemään, myös kunnioittamaan työntekoa. Käytännönläheisen toiminnan uskottiin muovaavan lapsesta työkykyisen myös laitoslämän jälkeisiä aikoja ajatellen.¹⁵⁵ Oppilaiden luona vieraileminen oli sallittua johtajan luvalla. Laitos oli hyvin hierarkkinen, ja johtajalla oli määräyvalta lähes kaikkeen. Lisäksi laitos pyrki mahdollisimman suureen omavaraisuuteen.¹⁵⁶

¹⁵¹ Haikari 2009, 20.

¹⁵² Haikari 2009, 32-33.

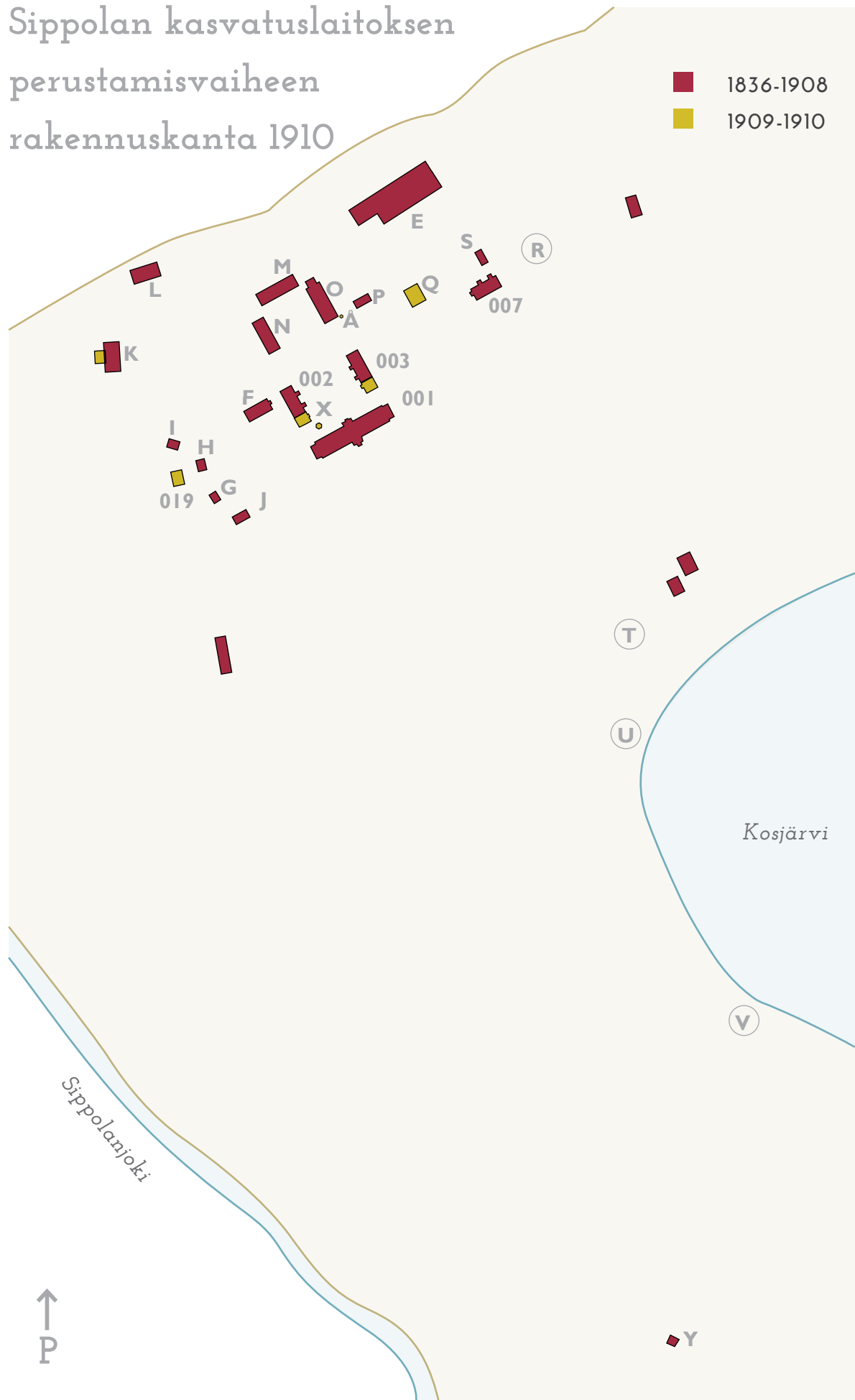
¹⁵³ Haikari 2009, 20.

¹⁵⁴ *Kymnlaakso* no 62, 17.8.1910, 3.

¹⁵⁵ Haikari 2009, 36-37.

¹⁵⁶ Haikari 2009, 22.

Sippolan kasvatuslaitoksen perustamisvaiheen rakennuskanta 1910

Lista rakennuksista 1910

001	Päärakennus
002	Oikea sivurakennus, laajennettu 1910
003	Vasen sivurakennus , laajennettu 1910
007	Katsastajien asuntoja, nykyinen Alakartano
E	Navettarakennus, rakennettu 1880-luvulla, purettu noin 1925 *
F	Puutarhurin rakennus, purettu 1920-luvun puolivälissä *
G	Paja, purettu 1900-luvulla *
H	Jääkellari, purettu 1900-luvulla *
I	Sauna, purettu 1900-luvulla *
J	Oppilassauna, purettu 1900-luvulla
K	Riihi, laajennettu 1910, purettu 1900-luvulla *
L	Riihilato, purettu 1900-luvulla *
M	Aitta, purettu 1940-luvulla *
N	Aitta, purettu 1940-luvulla*
O	Vajat ja käymälä, purettu 1940-luvulla *
P	Kanala, purettu 1900-luvulla *
Q	Lato, purettu 1900-luvulla *
R	Katsastajien ulkokuone, tarkka sijainti ei tiedossa, purettu 1900-luvulla *
S	Katsastajien leipomo, purettu 1900-luvulla
T	Pumppuhuone, tarkka sijainti ei tiedossa, purettu 1900-luvulla
U	Uimahuone, tarkka sijainti ei tiedossa, purettu noin 1900-luvun puolivälissä *
V	Huvimaja 027, sijainnut Ilometsässä, siirretty 1926 Korpivaaraan
X	Huvimaja, purettu 1900-luvulla *
Y	Peltolato, tarkka sijainti ei tiedossa, todennäköisesti purettu
019	Uusi paja, muutettu ja laajennettu todennäköisesti 1940-luvulla
A	Pumppuhuone, purettu 1900-luvulla *
*Tähdellä merkityistä rakennuksista on piirustukset selvityksen liitteessä.	

Kun kartano siirtyi valtion omistukseen vuonna 1909, muokattiin vanha rakennuskanta kasvatuslaitoksen tarpeisiin. Osa rakennuksista purettiin, osaa laajennettiin ja osassa tehtiin vain sisäisiä muutostöitä. Joidenkin rakennusten ajoittamisessa tai sijainnissa kartalla on epäselvyyksiä. Näitä ovat katsastajien ulkokuonerakennus, huvimajat, pumppuhuoneet ja uimahuone. Vuosina 1909–1911 rakennettiin myös uudisrakennuksia.

1912–1919	
Teemoja:	Oppilasmäärän kasvu ja henkilökunnan vähäisyys
	Ensimmäinen maailmansota ja keskittyminen maatalouteen
	Vuoden 1918 sisällissota
	Kasvatuslaitostoiminnan siirtyminen vankeinhoitohallinnolta kouluhallituksen alaisuuteen 1918
Uudisrakennuksia ja muita rakennustöitä:	Sauna- ja pesularakennus (008), 1915
	Perunakellari (purettu myöhemmin tai ei toteutunut), 1917
	Sähkö saatiin vuonna 1919

5.2 Myöhemmät vaiheet 1912–2015

Kasvatuslaitoksen toiminta 1910-luvulla

Kun kolmena ensimmäisenä toimintavuotena laitokseen otettiin koko ajan uusia oppilaita eikä vanhoja voitu vielä päästää pois, oli vuoden 1913 lopulla oppilasmäärä jo 113. Seuraavina vuosina oppilasmäärä kääntyi laskuun. Vuoden 1917 lopussa oppilaita oli 58.¹⁵⁷ Työn rasittavuuden, työyhteisön hierarkian aiheuttamien opettajien välisten kahnausten ja pienen palkan vuoksi Sippolan opettajat vaihtuivat toiminnan alkuvuosina melko usein. Roos valitti vankeinhoitohallitukselle ylisuuresta oppilasmäärästä ja lisähenkilökunnan tarpeesta usein. Vuonna 1912 laitos sai luvan palkata apuopettaja ja katsastajia määrääjäksi. Lisäksi mahdollisimman monelle pojalle pyrittiin järjestämään sijoitus yksityiseen kotiin. Laitoksen ulkopuolelle sijoitettujen määrä oli suurimmillaan vuonna 1913, jolloin yli 40 lasta oli sijoitettuina muualle. Vuonna 1917 enää viisi lasta oli sijoitettuina yksityiskoteihin.¹⁵⁸

Vuonna 1914 alkanut ensimmäinen maailmansota hankaloitti Sippolan toimintaa. Elintarvike-

pula vaivasi ja elinkustannukset nousivat. Henkilökunnan palkankorotuspaineisiin ei ollut tiedossa ratkaisuja. Sotavuosina laitos muuttui elintarvikkeiden tuotantolaitokseksi. Maataloudesta tuli käytännössä laitoksen päätoimintaa, johon muu toiminta mukautettiin. Oppilaat ja henkilökunta työskentelivät yhdessä. Vaikeuksista huolimatta laitoksen maatalous oli voitollista ja ruoan suhteen oltiin pitkälti omavaraisia.¹⁵⁹

Sippolan ensimmäisen toimintavuosikymmenen aikana laitoksen pojat olivat kaikki rikkoneet lakia alaikäisenä. Vuoteen 1918 asti Sippolaan tuli lapsia lähes ainoastaan tuomioistuinten määrääminä. Yli 90 prosenttia oli jäänyt kiinni varkauksista.¹⁶⁰ Sippolan oppilaista huomattava osa tuli maaseudulta, vaikka pahantapaisuutta pidettiin kaupunkien ongelmana. Maaseudulla sijoituspäätös syntyi kuitenkin kevyemmin perustein kuin kaupungeissa.¹⁶¹

¹⁵⁷ Haikari 2009, 39.

¹⁵⁸ Haikari 2009, 41.

¹⁵⁹ Haikari 2009, 41–42.

¹⁶⁰ Haikari 2009, 42–43.

¹⁶¹ Haikari 2009, 45.

Vuoden 1918 sisällissodan kuukaudet nostivat Sippolan laitoksen pulan huippuunsa. Sodan puhjettua punaiset ottivat vallan Sippolan pitäjässä. Myös kasvatuslaitos joutui uuden hallinnon alaisuuteen, vaikka se ei suoranaisesti puuttunut laitoksen toimintaan.¹⁶² Valtion kasvatuslaitokset siirrettiin vankeinhoitohallinnon piiristä kouluhallituksen alaisuuteen vuonna 1918.¹⁶³

Kasvatuslaitoksen rakennustöitä 1910-luvulla
Perustamisvaiheen jälkeen 1910-luvulla rakennettuja Sippolan kasvatuslaitoksen uudisrakennuksia ovat vuonna 1915 valmistunut sauna- ja pesularakennus, joka nousi Alakartanon pohjoispuolelle Georg Fraserin tekemien piirustusten mukaan, sekä perunakellari, joka valmistui vuonna 1917 Viipurin lääninrakennuskonttorin Allan Schulmanin piirustusten mukaan. Sauna- ja pesularakennus toimii nykyisin erityishuollon osastona, perunakellari on purettu 1900-luvulla.¹⁶⁴

Sotavuosien ja sen jälkeinen pula siirsi toiveita muista uudisrakennushankkeista ja huonokuntoisen rakennuskannan korjaamisesta. Vuoden 1919 alussa kasvatuslaitos sai sähköt. Vesijohtoja oli vedetty jo aikaisemmin ainakin 1880-luvulla.¹⁶⁵

162 Haikari 2009, 53.

163 Haikari 2009, 61-62.

164 Haikari 2009, 66.

165 Haikari 2009, 66.

Sippolan kasvatuslaitoksen päärakennuksen julkisivu pohjoiseen kuvattuna vuonna 1912. Kuvassa näkyy myös pihalla oleva pieni huvimaja, jota ei enää ole. Tiivistä pihapiiriä rajaavat siipirakennukset jäävät juuri kuvan ulkopuolelle. Rakennus valmistui vuonna 1836, mutta jo 1800-luvun kuluessa sitä uudistettiin muun muassa korottamalla päätyosat kaksikerroksisiksi sekä vuoraamalla rakennus uusrenessanssihengessä. Hovi perustettiin Sippolaan jo 1600-luvulla, ja kasvatuslaitoksen perustamiseen asti se vaikutti suuresti ympäristönsä elämään. 1700-luvun lopulta 1900-luvun vaihteeseen hovi kuului von Daehnin suvulle. Valokuvaaja Signe Brander. MV.

Päärakennuksen julkisivu etelään kuvattuna vuonna 1912. Pihalla on pieni puinen leikkimökki, jota ei enää ole. Puistoalue on ollut selvästi nykyistä avoimempi. Valokuvaaja Signe Brander. MV.

Sippolan kartanon ulkorakennuksia kuvattuina vuonna 1912. Rakennukset on tehty 1800-luvulla ja ne sijaitsivat kartanon pohjoispuolella rajaten talouspihaa. Oikealla näkyvän aittarakennuksen keskellä on aukko, jota kautta kuljettiin pihalle. Rakennukset purettiin vuonna 1938 tai sen jälkeen. Valokuvaaja Signe Brander. MV.

Sippolan kartanon puutarhurin hirsinen asuinrakennus ja kasvihuone kuvattuna vuonna 1912. Rakennus on purettu 1920-luvun puolivälissä, kun paikalle rakennettiin uusi puutarhurin asuinrakennus (nykyinen opettajan asuinrakennus), joka valmistui vuonna 1926. Valokuvaaja Signe Brander. MV.

1920-luku	
Teemoja:	Uudet ohjesäännöt ja asetus valtion kasvatustiluksille
	Oppivelvollisuuslaki ja kansakoulu
	Maanviljelyä ja puutarhanhoitoa
	Suutarin- ja räätälinverstaiden lakkauttaminen
	Lisärakentamisen aikaa
Uudisrakennuksia:	Ylätupa (014), 1926
	Ajokaluva (013), 1920
	Kuivausräihti (purettu myöhemmin), 1922
	Navettarakennus (011), 1925
	Puutarhurin ja kanslistin asuinrakennus (018), 1925
	Lato (purettu myöhemmin tai ei toteutettu), 1925
	Puimala (022), 1926
	Opettajien asuinrakennus (017), 1926
	Ilometsän huvimaja siirrettiin vuonna 1926 Korpivaaraan ja muutettiin retkeilymajaksi
	Vanha mylly (016), 1927
	Pumppuhuone (029), 1927
	Myllylato (023), 1928
	Heinälato (purettu myöhemmin tai ei toteutettu), 1927
	Lato (purettu myöhemmin tai ei toteutettu), 1927
	Liiterirakennus (purettu myöhemmin tai ei toteutettu), 1920-l.

Kasvatustiluksen toiminta 1920-luvulla

Vuonna 1921 julkaistiin uudet yleiset ohjesäännöt valtion kasvatustiluksille. Työharjoittelu säilytti asemansa.¹⁶⁶ 1920-luvulla lääketieteelliset ja psykologiset arviot kasvatustilosten lapsista muuttivat näkökulmia. Lasten älykkyyssosamäärää testattiin ja vajaamielisyyttä luokiteltiin systemaattisesti. Aiemmin syntyinä pidettyjä lapsia alettiin pitää sairaina.¹⁶⁷ Vuoden 1921 elokuussa astui voimaan oppivelvollisuuslaki. Uusi koululaitos jakautui kaksivuotiseen ala- ja nelivuotiseen yläkansakouluun.¹⁶⁸

1920-luvun alussa kouluhallitus kannusti kasvatustiluksia aktiivisesti sijoittamaan oppilaita

yksityiskoteihin. Tällä pyrittiin tiluksen toimintamahdollisuuksien parantamiseen pulakautena. Vuonna 1920 Sippolan oppilaista lähes puolet oli-kin sijoitettuna tiluksen ulkopuolelle sekä kasvatettaviksi että työkokemusta hankkimaan.¹⁶⁹ Vuosikymmenen lopussa lapsia oli 71.

Sippolan tiluksen arki muodostui edelleen koulunkäynnistä ja työstä. Maanviljelyä ja puutarhanhoito jatkuivat 1920-luvulla. Tiluksella oli 47 hehtaaria peltoja ja kaksi hehtaaria puutarha-alueita. Apuna maatöissä oli seitsemän hevosta. Lisäksi tilalla pidettiin karjaa. Aika ei riittänyt kaikkeen, ja suutarin- ja räätälinverstaat lakkautettiin 1924.¹⁷⁰

Liiketalasta Sippolan kirkolle kulkeneen tien liikenne häiritsi tiluksen arkea. Johtaja Roos ryh-

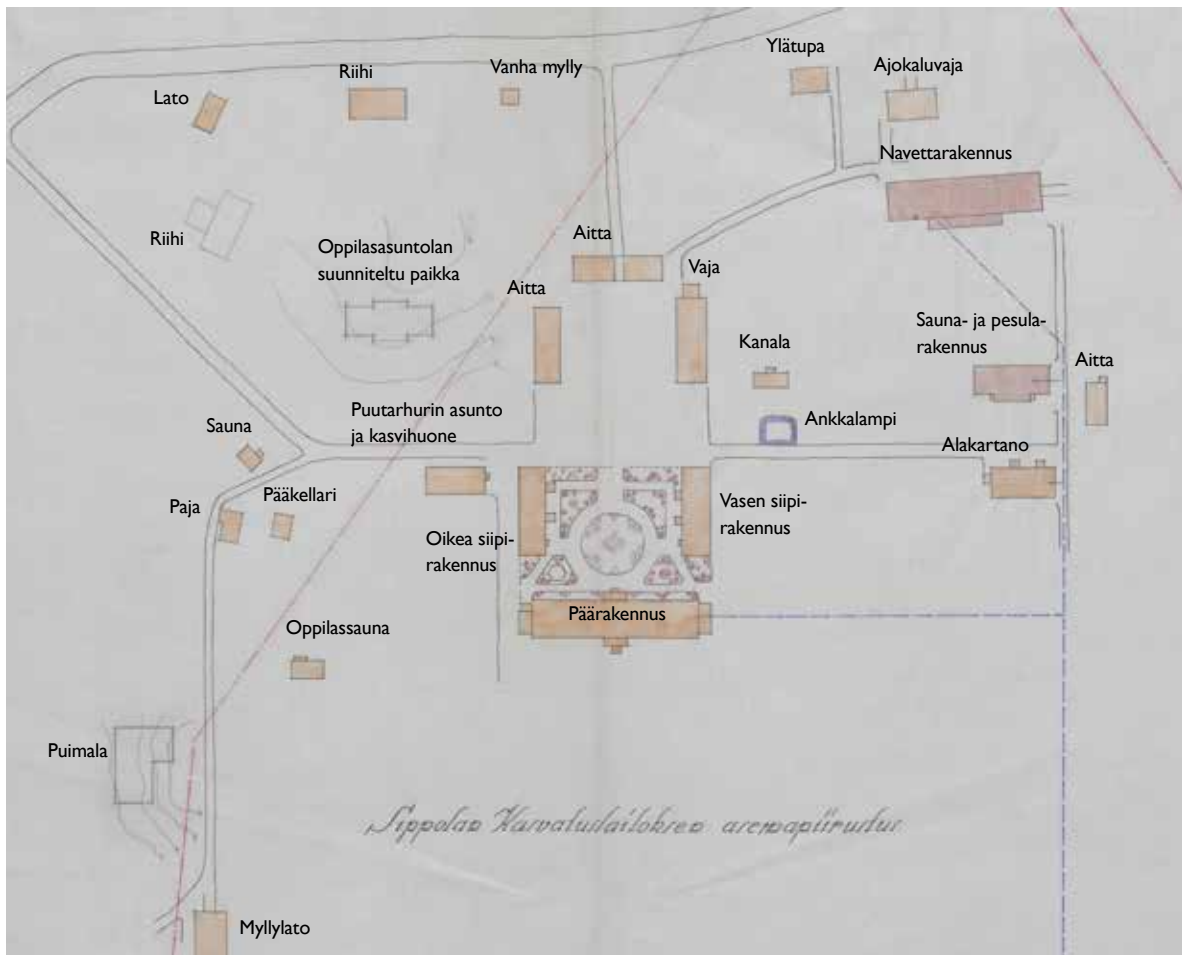
¹⁶⁶ Haikari 2009, 61.

¹⁶⁷ Haikari 2009, 78-79.

¹⁶⁸ Haikari 2009, 67-68.

¹⁶⁹ Haikari 2009, 63.

¹⁷⁰ Haikari 2009, 64.

Sippolan kasvatustilakseen asemapiirustus 1920-luvulta. Tunnistettavissa olevat rakennukset on nimetty kuvaan. KA.

tyi ajamaan tien siirtämistä pihapiirin ohi peltojen keskelle. Laitoksen toimintaa esiteltiin juhlapyhien avointen ovien päevinä, jolloin lähiseudun asukkaat olivat tervetulleita.¹⁷¹

Vuonna 1920 Sippolan kasvatustilakseen henkilökuntaan kuului 20 henkilöä. Vuonna 1923 perustettiin uuden naisopettajan virka, sillä nuorempia oppilaita varten opettajakuntaan tarvittiin äidillistä hahmoa. Laitoksen opettajakunta pysyi sittemmin muuttumattomana aina 1930-luvun lopulle asti.¹⁷²

Kasvatustilakseen rakennustöitä 1920-luvulla 1920-luvulla olemassa olevaa rakennuskantaa muutettiin. Osa piirustuksista tehtiin Viipurin lääninrakennuskonttorissa¹⁷³, osa yleisten rakennusten ylihallituksessa.

Vuonna 1926 vanha huvimaja siirrettiin Kosjärven eteläpuolelle jyrkän rinteen laelle Korpi-

vaaraan, jossa siitä muokattiin toimintaa tukeva retkeilymaja.¹⁷⁴

Kasvihuone rakennettiin vuonna 1926. Vanha puutarhurin asunto ja kasvihuoneita käsittänyt hirsitalo purettiin 1920-luvun puolivälissä ja paikalle valmistui 1926 uusi opettajan ja apulaisjohtajan asuintalo. Opettajan asuintalon viereen valmistui puolestaan vuonna 1925 uusi puutarhurin asuinrakennus. Alueelle suunniteltiin myös uutta oppilasasuntolaa, jota ei toteutettu. Kylänraitin viereen valmistui 1926 uusi asuintalo laitoksen yövartijalle ja muulle henkilökunnalle eli Ylätuupa.

1920-luvulla vanha navetta paloi ja sen paikalle rakennettiin uusi. Lisäksi rakennettiin useita liiterteitä, vajoja, myllylato ja puimala maatalouden tarpeisiin. Muita uudisrakennuksia olivat puinen ajokaluvaaja, pieni mylly sekä pumppuhuone. 1920-luvulla ylihallituksen arkkitehti Tötterström teki suunnitelmat uudelle oppilasasuntolalle, jota ei kuitenkaan toteutettu.

171 Haikari 2009, 67.

172 Haikari 2009, 67.

173 Sippola kuului tällöin vielä Viipurin lääniin.

174 Haikari 2009, 64-65.

Sippolan kasvatuslaitos ympäristöineen 22.8.1928
otetussa ilmakuvassa. Valokuvaaja Eskola. MV.

1930-luku	
Teemoja:	Lastensuojelulaki 1936
	15 väliaikaisen oppilaspaikan perustaminen 1937, oppilasmääräksi 75
	Karjanhoitajien harjoittelutilana toimiminen
	Suutarinverstaan toiminnan aloittaminen uudelleen
	Betonisten kattotiilien ja viemäriputkien valmistamisen aloittaminen 1939
	Talvisota alkoi 1939, laitos majoitti upseereita.
Uudisrakennuksia:	Hakalato (025), valmistunut 1930, suunnittelija ei tiedossa
	Ilometsän lato (026), valmistunut 1930, suunnittelija ei tiedossa
	Henkilökunnan kellari (004), valmistunut 1936, Viipurin lääninrakennuskonttori 22.9.1936
	Kellari (024), valmistunut 1935, suunnittelija ei tiedossa
	Suunnitelma uudeksi johtajan asuinrakennukseksi 1939, ei toteutunut

Kasvatuslaitoksen toiminta 1930-luvulla

Keväällä 1936 ministeriö kehotti kaikkia kasvatuslaitoksia selvittämään, voisiko majoitustilojen käyttöä tiivistää ottamalla käyttöön pinottavia sänkyjä, jolloin huoneita voisi käyttää oleskeluun päivisin. Sippolassa merkittävin toimintaa tehostanut toimenpide oli 15 väliaikaisen oppilaspaikan perustaminen vuonna 1937, jolloin laitoksen paikkaluku nousi 75:een. Oppilaskapasiteettia oltiin valmiita kasvattamaan vieläkin suuremmaksi, ja suunniteltiin uusia asuinrakennuksia, joita ei kuitenkaan toteutettu.¹⁷⁵

Suutarinverstaas aloitti toimintansa uudelleen 1930-luvulla. Kesällä 1939 laitoksen ryhdyttiin antamaan ammattiopetusta myös betonituotteiden valmistamisessa. Laitoksen maiden hiekka soveltui betonisten rakennustuotteiden valmistamiseen, ja muutaman vuoden päästä saatiin ministeriöstä lupa käynnistää laitoksessa sementtisten kattotiilien ja viemäriputkien valmistus.¹⁷⁶

1930-luvulla Sippolan kasvatuslaitoksella oli 30 lehmää. Laitos vaali kartanon karjanjalostusperinteitä, sillä sen karja oli siitoskeskuskarjaa, ja laitos toimi lisäksi karjanhoitajien harjoittelutilana 1930-luvulla. Karjanhoitoa ei silti opetettu laitoksen pojille, koska karjanhoitoa pidettiin naisten työnä.¹⁷⁷

Vuonna 1932 puutarhassa oli muun muassa 148 hedelmäpuuta ja 460 marjapensasta. Pelloilla vil-

jeltiin ruista, kauraa, ohraa, perunaa, juurikaskasveja ja heinää. Tuotteet kulutettiin suurimmaksi osaksi kasvatuslaitoksessa. Ainoastaan puu- ja kasvitarhan tuotteita myytiin paikkakunnalle ja osa maidosta osuusmeijeriin.¹⁷⁸

Sippolan kasvatuslaitoksen johtajana toiminut Penttilä siirtyi vuonna 1936 Kotiniemen kasvatuslaitokseen. Sippolan uudeksi johtajaksi tuli uudistushaluinen filosofian maisteri Onni Vauhkonen. Lasten vanhempiin pidettiin aikaisempaa tiiviimmin yhteyttä ja heidät haluttiin tukemaan kasvatuslaitoksen työtä lapsen kehityksen turvaamiseksi. Sippolassa otettiin käyttöön oppilaiden lomajärjestelmä.

Kasvatuslaitoksen rakennustöitä 1930-luvulla 1930-luku ei ollut aktiivista rakentamisen aikaa Sippolassa. Vuonna 1930 valmistuivat hakalato Vieremän tilalla sijaitsevan pellon keskelle sekä sen viereen Sippulan tilan rajalle, Pien-Liikkalan tien varrelle Ilometsän lato. Vuosikymmenen puolivälissä rakennettiin kaksi kellaria, joista toinen rakennettiin Myllyladolta lounaaseen haarautuvan tien varrelle rinteeseen ja toinen henkilökunnan kellariksi aivan päärakennuksen viereen. Suunniteltu johtajan uusi asuintalo jäi toteutumatta Talvisodan vuoksi.¹⁷⁹

¹⁷⁵ Haikari 2009, 83-84.

¹⁷⁶ Haikari 2009, 84-85.

¹⁷⁷ Haikari 2009, 64.

¹⁷⁸ sukutilat.sarka.fi, Sippolan tila. Alkuperäislähde Suomen maatilat, IV osa.

¹⁷⁹ Haikari 2009, 84-85.

1940-luku	
Teemoja:	Talvisota 1939–1940 ja jatkosota 1941–1944
	1946 nimenmuutos, uusi nimi Sippolan koulukoti
	Työaikalaki 1946 ja henkilökunnan määrän kasvu
	Kosjärveä laskettiin.
	Laitos toimi sotasairaalan.
	Vanhoja rakennuksia kunnostettiin.
	Maantietä siirrettiin 1940 kulkemaan laitoksen ohitse.
Uudisrakennuksia:	Halkovaja (015), 1941
	Korpivaaran lato (028), 1943
	Ulkokäymälä (purettu myöhemmin)
Purettuja rakennuksia:	Kartanoaikaiset aitta ja vaja/ulkokäymälärakennus purettiin 1940-luvulla.

Kasvatuslaitoksen toiminta 1940-luvulla Sippolan sijainti lähellä Suomen itärajaa saattoi laitoksen kosketuksiin armeijan ja sotatoimien kanssa vuosina 1939–1945. Talvisodan ensivaiheista alkaen Sippolan yli lensi sotilaslentokoneita. Sota vaikeutti kasvatuslaitoksen elämää monella tavalla ja merkitsi evakkomatkoja, puutetta ja tilanahtautta. Osa henkilökunnasta lähti puolustusvoimien palvelukseen. Kun Talvisota alkoi, Sippolaan kasvatuslaitoksen ympäristöön sijoitettiin kuljetuskomppania, jonka upseeristolle oli järjestetty majoitus laitoksen tiloista. Komppania sai myös oikeuden käyttää laitoksen sauna- ja pesularakennusta, jossa valmistettiin myös sotilaiden ruoka. Laitoksen tiloissa toimi lisäksi erillinen sotilaskanttiini. Joulukuun 1939 lopussa laitoksen 52 kouluikäistä poikaa sekä osa henkilökunnasta siirtyi Mikkeliin Koivikon turvakotiin. Osa henkilökunnasta yhdessä vanhempien oppilaiden kanssa jäi Sippolaan.¹⁸⁰ Kuljetuskomppania viipyi Sippolassa helmikuulle 1940 asti. Vuoden 1940 maaliskuussa lähes kaikki laitoksen tilat otettiin sotasairaalan käyttöön. Vain yksi makuusali jätettiin oppilaiden käyttöön. Henkilökunta oli velvoitettu majoittamaan sotasairaalan työntekijät koteihinsa. Sotasairaaloiminta jatkui 1940 huhtikuulle asti, mutta heti seuraavaksi taloksi asettui kenttäsaaraala. Kasvatuslaitoksen tilat vapautuivat

kenttäsaaraalalta huhtikuussa 1940, jonka jälkeen lapset palasivat.¹⁸¹

Sodan jälkeinen kesä 1940 oli Sippolassa levoton. Lasten karkaamiset yleistyivät. Sodasta ja evakkorekkestä huolimatta laitoksen pellot saatiin tyydyttävässä määrin viljelykseen, mutta sotatalven pakkaset tuhosivat kaikki puutarhan omenapuut. Kesällä 1940 myös heinäsaato jäi niukaksi.¹⁸²

Johtaja Vauhkonen ehdotti laitoksen siirtämistä syrjäseuduille ja Sippolan maiden käyttämistä pika-asutuksen tarpeisiin. Siirtoa ei kuitenkaan toteutettu, sillä pian alkoi jatkosota. Osa laitoksen henkilökunnasta ja laitoksen hevosista joutui rintamalle. Pula oli jatkuvaa. Sotavuosina jouduttiin pidentämään työaika. 1941–1942 laitoksen metsistä raivattiin muutamia hehtaareita lisää peltoalaa. Sota-aikana laitoksen karjaa ryhdyttiin hoitamaan oppilaiden voimin. Laitoksen sementtitehtaan toimintaa johtamaan palkattiin muurarimestari, jonka johdolla pojat oppivat muurarinammattia sekä tekivät kattotiiliä ja putkia. Pellonraivaus ja ahkera työnteko tuottivat tulosta ja laitos oli viljan ja elintarvikkeiden viljan osalta ensi kertaa omavarainen vuonna 1944.¹⁸³

Sippolan laitokseen majoitettiin ohikulkevia pakolaisia kesällä 1944. Heinäkuussa 1944 laitoksen tiloihin tuli jälleen kenttäsaaraala. Oppilaita

¹⁸¹ Haikari 2009, 85–87.

¹⁸² Haikari 2009, 87.

¹⁸³ Haikari 2009, 88.

¹⁸⁰ Haikari 2009, 85–87.

pyrittiin sijoittamaan laitoksen ulkopuolelle työharjoitteluun. Laitoksen käyttöön jäi sivurakennuksen oppilaskoti makuusaleineen. Henkilökunnan määrää vähennettiin noin viiteenkymmeneen. Sauna- ja pesularakennus sekä päärakennuksen keittiö ja ruokasali olivat kenttäsairaalan ja kasvatustalouden yhteiskäytössä.¹⁸⁴

Sotien jälkeen alettiin kritisoida kasvatustalouden keskittymistä maataloustuotantoon. Myös työopetusta pidettiin liian maataousorientoituneena. Kasvatus- ja työlaitoskomitean mielestä oli tärkeää lisätä laitosten kodikkuutta sekä vähentää kuritusta ja erityisrangaistuksia, mutta tutkimuksen mukaan kasvatustalopiirissä ei silti vielä siirrytty pehmeämpiin kasvatustalouden menetelmiin.¹⁸⁵

Uudeksi johtajaksi tuli 1945 pastori Esko K. Enkkelä, joka piti maataloutta laitoksen tärkeänä osana ja pyrki maanviljelyn tehostamiseen. Lisäksi vuonna 1946 voimaan tullut työaikalaki toi mukanaan kahdeksantuntiset työpäivät, mikä lisäsi henkilökunnan määrää. Henkilökunnan asuminen laitosalueella lisäsi paikan kodinomaisuutta.¹⁸⁶ 1946 valtion kasvatustaloksista tuli koulukoteja. Rangaistustalosten maineesta pyrittiin eroon.

1940-luvun jälkipuoliskolla taisteltiin pula-ajan köyhyyttä vastaan ja omavaraisuutta pyrittiin parantamaan tehostamalla maatalouden, karjanhoidon ja verstaiden tuotanto-olosuhteita. Sotien aikana peltoja ei ollut lannoitettu ja sotien jälkeen lannoittaminen jälleen aloitettiin, mutta laitos kärsi hevospulasta ja kuljetusongelmista. Pelloille ajettiin soilta tuotua mutaa ja vuonna 1947 saatiin myös pieni erä teollisia lannoitteita. Ulkopuolisille myytiin maitoa ja vihanneksia. Puutarhaa laajennettiin ja uudistettiin, karjaa jalostettiin. Laitoksen härät olivat kysyttyjä siitossonneja ja vuodesta 1946 alkaen myytiin myös porsaita.¹⁸⁷ Ensimmäinen traktori ja lypsykone saatiin vuonna 1949.¹⁸⁸

Vuodesta 1947 alkaen oppilaat kävivät uimassa kylän toisella puolen, kun Kosjärveä laskettiin niin paljon, ettei se enää sopinut uimapaikaksi.¹⁸⁹ Muuta 1940-luvun muutoksia oli kansakoulun muuttaminen seitsenluokkaiseksi vuonna 1948.

Kasvatustalouden rakennustöitä 1940-luvulla 1940-luvun uudisrakennuksia ovat halkovaja sekä Kosjärven kaakkoispuolella, muusta koulukotialueesta etäällä sijaitseva Korpivaaran lato. Rakennustyöt keskittyivät vanhojen rakennusten kunnostamiseen. 1940-luvun loppuvuosina kunnostettiin oppilaiden asuntoja, luokkahuoneita, henkilökunnan asuntoja, päärakennuksen keittiö ja ruokasalit. Kattoja korjattiin ja vanhoja huopakattoja muutettiin tiilikatoiksi, joihin käytettiin laitoksen oman sementtitiilitehtaan tuotteita niin pitkälti kuin mahdollista. Kartanon aikainen esipihana toiminut talouspiha menetettiin 1940-luvulla, kun sitä reunustavat suuret, kartanon ajalta periytyneet puiset talousrakennukset purettiin. Koulukodille rakennettiin uusi ulkokäymälä laitoksen pihapiiriin meijerin puoleiselle reunalle, Liikkalaan johtavan maantien varteen. Vuonna 1940 maantien linjausta siirrettiin kulkemaan laitoksen pihapiirin ohitse.¹⁹⁰ 1940-luvun lopulla suunniteltu uusi opettajien rivitalo jäi toteutumatta.

184 Haikari 2009, 89-90.

185 Haikari 2009, 91-92.

186 Haikari 2009, 93-94.

187 Haikari 2009, 94-96.

188 Haikari 2009, 123.

189 Haikari 2009, 121-122.

190 Haikari 2009, 96-97.

1950-luku	
Teemoja:	Lakkautusuhka
	Peltopalstojen salaojitus alkoi 1956.
Uudisrakennuksia:	Ilometsän hyppyrämäki (purettu myöhemmin)
	Huvikatos (purettu myöhemmin), 1955
	Ulkokäymälä (005), 1959 (toimii nykyisin jätekatoksena)
	Jääkellari (012), 1950
	Viljankuivaamo (021), 1957
Muita rakennustöitä:	1953–1954 keskuslämmitys asennettiin päärakennukseen ja siipirakennuksiin, uunit purettiin.
	Muutostöitä vanhassa rakennuskannassa

Koulukodin toiminta 1950-luvulla
1950-luvulla valtion koulukodit olivat vajaakäyttöisiä. Suomen hallitus ehdotti vuoden 1954 tulo- ja menoarvioesityksessä Sippolan koulukodin lakkauttamista, mikä ei toteutunut.¹⁹¹

1950-luvulla verstaat jatkoivat toimintaansa.¹⁹² Johtaja Enckelän kaudella jatkettiin laitoksen arkielämän sääntöjen keventämistä. Oppilaille annettiin aiempaa suurempi liikkumavapaus laitoksen lähiympäristössä ja vanhempien oppilaiden sunnuntailomia oli mahdollisuus pidentää. Myös suhteita oppilaiden omaisiin haluttiin lähentää.¹⁹³ Vuonna 1957 koulukoti sai johtajakseen Martti Hallanoron. Koulukodin viralliseksi oppilaspaikaluvuksi tuli 55, mutta oppilaita oli jatkuvasti kirjoilla 80–110, joista koulukotiin sijoitettuja oli 45–55. Loput olivat kotonaan, sijoituskodeissa, työharjoittelussa, erityisosastolla Pernasaaressa, karkumatkalla tai vankilassa.¹⁹⁴

Vuonna 1954 siirryttiin kahdeksanluokkaiseen kouluun.¹⁹⁵ Koulunkäynnin ohella maanviljelys pysyi tärkeänä osana laitoksarkea. Koulukodin peltopalstojen salaojitus alkoi vuonna 1956. Vuosittain salaojia tehtiin muutaman hehtaarin suuruiselle alueelle oppilaiden avustuksella, mutta päävastuun kantoi ulkopuolinen yritys. Salaojitustöitä riitti aina 1960-luvun puolelle saakka. Peltopinta-ala

pysyi 1960-luvulle asti lähes entisellään eli noin 50 hehtaarissa. 1958 raivattiin Korpivaarasta metsää noin hehtaarin verran. Oppilaita oli vuosittain maataloustöissä 10–20. Sippolassa saatua maatyökokemusta arvostettiin siltti maanviljelijöiden keskuudessa. Maatalous, karjanhoito ja puutarha pitivät laitoksen ruokatalouden edelleen melko omavaraisena. Laitoksella oli härkä, 15–18 lypsävää lehmää, sikala ja useita kanikoppeja. Puutarhalla työskenneltiin puutarhurikatsastajan ja yhden tai kahden palkatun työmiehen apuna. Omenapuiden ja marjapensaiden lisäksi oli kasvihuoneita, joissa oli omat, lämmitetyt huoneensa kurkuille ja tomaateille. Harjoitettiin myös lavaviljelyä ja kukkien kasvattamista pienessä kasvihuoneessa.¹⁹⁶ Henkilökunnan määrä pysyi sotavuosista 1960-luvun alkuun suurin piirtein samana.¹⁹⁷ Kosjärven jäälle aurattiin luistelurata aina vuoteen 1956 asti, jolloin ensimmäistä kertaa tehtiin jää urheilukentälle.¹⁹⁸ Koulussa toimi myös oma kirjasto.¹⁹⁹

191 Haikari 2009, 113.

192 Haikari 2009, 97.

193 Haikari 2009, 99.

194 Haikari 2009, 114–115.

195 Haikari 2009, 117.

196 Haikari 2009, 118.

197 Haikari 2009, 120–121.

198 Haikari 2009, 121–122.

199 Haikari 2009, 124–125.

Sippolan koulukodin viistoilmakuva kohti Sippolan kylää todennäköisesti 1950-luvulta. Kuvan vasemmassa alakulmassa näkyy puutarhurin ja opettajan asuinrakennusten eteläpuolella puutarhaistutuksia. SiA.

Koulukodin rakennustöitä 1950-luvulla 1950-luvun puolivälistä 1960-luvun alkuvuosiin Sippolassa toteutettiin peruskorjausohjelma, jossa koulukodin rakennusten kuntoa ja rakennusteknistä tasoa kohennettiin asteittain. Lämminvesijohtoverkostoa laajennettiin ja uunilämmityksestä luovuttiin.

Päärakennuksen huonejärjestystä muutettiin. Pienemmille oppilaille tarkoitettu makuusali jaettiin kahtia ja molemmat huoneet varattiin yökastelijoille. Toisesta huoneesta tuli makuutila, toinen oli olohuone. Loput tilat eli kaksi pienempää huonetta annettiin makuuhuoneiksi vanhemmille oppilaille. Yökasteluongelma koski erityisesti nuorempia oppilaita, mikä näkyi huonejärjestelyissä.²⁰⁰

Sodanjälkeisten vuosien korjaustyöt huipentuivat oppilaskotien kunnostukseen vuosina 1953–1954, jolloin niihin asennettiin keskuslämmitys sekä päärakennukseen että siipirakennuksiin. Sitä ennen talot oli lämmitetty uuneilla, jotka nyt purettiin.²⁰¹

Päärakennuksen juhlasaliin rakennettiin vuonna 1956 pieni näyttämö.²⁰² 1958 puutarhurin taloon ja

Alakartano saatiin liitetty keskuslämmitysjärjestelmään ja sitä uudistettiin muutenkin. Alakartanon ja puutarhurin talojen huonejärjestyksiä muutettiin ja vanhoja uuneja purettiin, jotta taloihin saatiin useampia asuntoja.²⁰³ Sauna- ja pesularakennusta kunnostettiin vuonna 1957. Sinne siirrettiin koulukodin eristyskoppi, joka oli aiemmin sijainnut toisen siipirakennuksen päädyssä.²⁰⁴

Koulukodissa harrastettiin myös mäkihyppyä ja 1950-luvun alussa rakennettiin uusi puinen hyppyrimäki Ilometsään.²⁰⁵ Hyppyrimäki on sittemmin purettu. Koulukodin kasvihuoneet kunnostettiin 1950-luvun puolivälissä.²⁰⁶

1950-luvun uudisrakennuksiin kuuluvat jääkellari, huvikatos, henkilökunnan ulkokäymälä, joka toimii nykyisin jätekatoksena, ja viljankuivaamo, jota laajennettiin 1960-luvulla.

203 Haikari 2009, 128.

204 Haikari 2009, 128.

205 Haikari 2009, 121–122.

206 Haikari 2009, 118–120.

200 Haikari 2009, 97–98.

201 Haikari 2009, 149.

202 Haikari 2009, 125.

1960-luku	
Teemoja	Henkilökunnan kasvu ja monipuolistuminen
	Ruumillisen rangastuksen kieltäminen 1965
Uudisrakennuksia:	Henkilökunnan asuinrakennus Mäntylä (030) 1967
Muita rakennustöitä:	Navettaan lisättiin kaksi AIV-rehutornia 1961.
	Kellarin laajennus (024), 1961
	Siipirakennuksen oppilasasuntolan huonemäärän kasvattaminen ja makuuhuoneita jakavien henkilöiden ryhmäkoon pienentäminen 1962
	Viljankuivaamon (021) laajennus, 1964

Koulukodin toiminta 1960-luvulla

1960-luvulla kritiikki koulukoteja vastaan kasvoi ja ruumiillinen rangaistus kiellettiin 1965.²⁰⁷ Sippolan koulukodin oppilasmäärä väheni 1960-luvun lopulla 20–30:een läsnä olevaan oppilaaseen. Vähenemistä aiheuttivat koulukoteja vastaan esitetty kritiikki, suojelukasvatuksen laitoksentän kehitys ja pienenevät ikäluokat. 1960-luvulla suurimmat kaupungit perustivat erityislastenkoteja, jotka hoitivat osan lapsista.²⁰⁸ Koulukodin henkilökunta oli velvoitettu asumaan koulukotialueella, mutta käytännössä velvoitetta ei noudatettu ehdottomasti Sippolassa, vaan 1960-luvulta alkaen työntekijöitä muutti vähitellen asumaan laitosalueen ulkopuolelle, osaksi laitoksen asuntopulan vuoksi.²⁰⁹

Sosiaalialan uudeksi keskusvirastoksi perustettiin vuonna 1968 sosiaalivirasto, joka vastaisudessa ohjasi koulukotien toimintaa.²¹⁰ Sippolassa toimintaa ryhdyttiin uudistamaan jo 1960-luvun jälkipuoliskolla. Henkilökunnan ammatillisen koulutuksen puutetta ryhdyttiin korjaamaan kouluttamalla vanhoja työntekijöitä sekä hankkimalla

uusia virkoja. Vuonna 1966 laitokseen perustettiin kasvatusalan koulutuksen saanut ohjaajan toimi. Työaikalakimuutoksen myötä koulukotien piti siirtyä 40-tuntiseen työviikkoon vuoteen 1970 mennessä, mikä lisäsi henkilökunnan määrää.²¹¹

Sippolan koulukoti jatkoi 1960-luvulla maatalouttaan. Puusepäntöpalveli palveli 1960-luvulla ensisijaisesti kansakouluopetuksen veistotunnin tarpeita, kesäisin se toimi lähinnä korjauspajana.²¹²

207 Haikari 2009, 143.

208 Haikari 2009, 151–152.

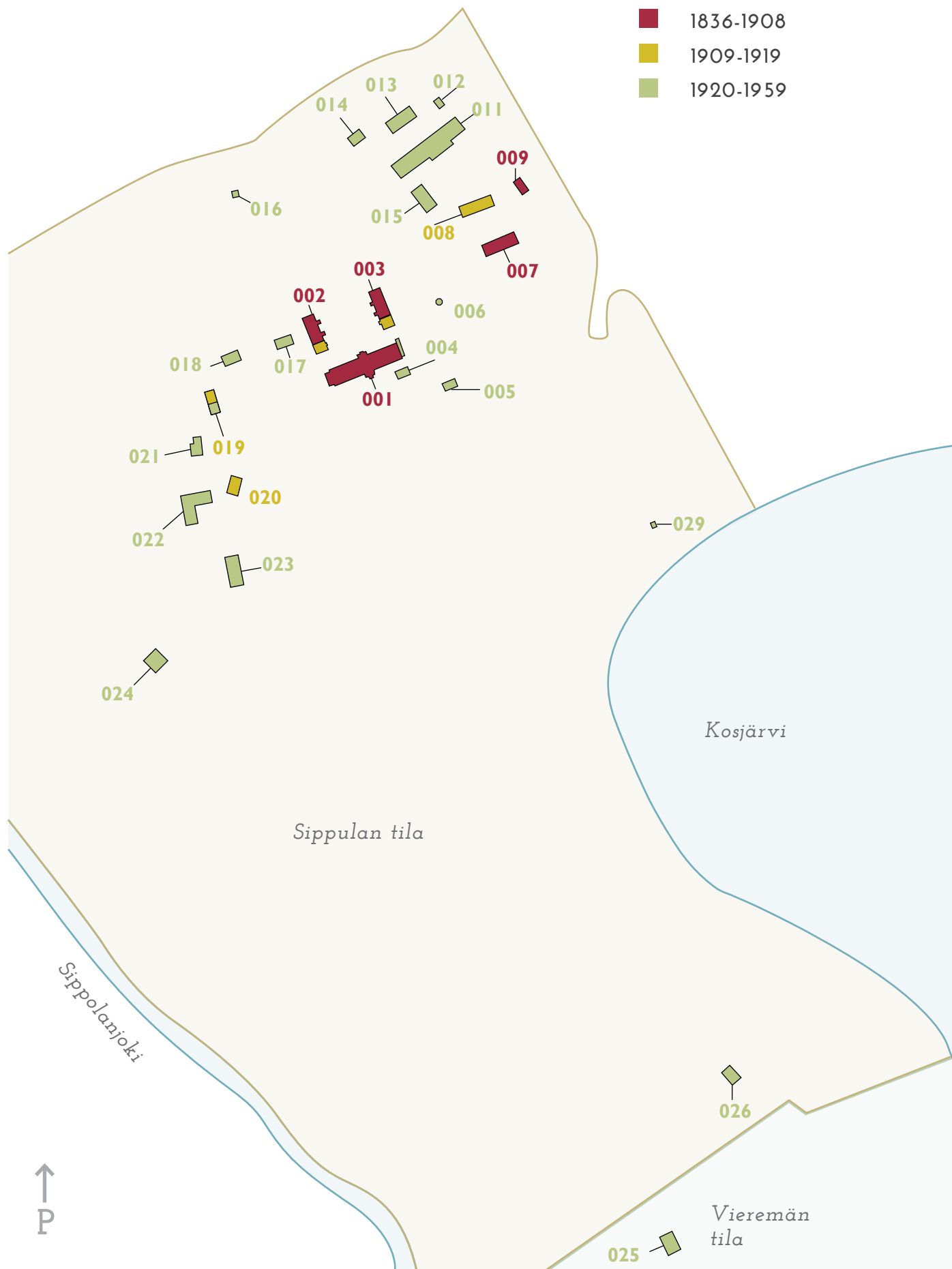
209 Haikari 2009, 180.

210 Haikari 2009, 136–137.

211 Haikari 2009, 137–138.

212 Haikari 2009, 118–120.

Rakennuskanta 1960

Lista rakennuksista 1960

001	Päärakennus
002	Oikea sivurakennus
003	Vasen sivurakennus
004	Henkilökunnan kellari
005	Ulkokäymälä
006	Huvimaja, rakennettu 1955, purettu myöhemmin
007	Alakartano, asuinrakennus
008	Sauna- ja pesularakennus
009	Henkilökunnan aitta
011	Navettarakennus
012	Jääkellari
013	Ajokaluvaja
014	Ylätupa
015	Halkovaja
016	Vanha mylly
017	Opettajan asuinrakennus
018	Puutarhurin asuinrakennus
019	Puutarhurin ulkorakennus ja paja
020	Kasvihuone, rakennettu 1910, purettu myöhemmin
021	Viljankuivaamo
022	Puimala
023	Myllylato
024	Kellari
025	Hakalato
026	Ilometsän lato
027	Korpivaaran ilotalo
028	Korpivaaran lato
029	Pumppuhuone
037	Korpivaaran ilotalon ulkokäymälä

Talouspihaa rajaavat puiset, 1800-luvulta peräisin olevat aitta- ja vajarakennukset purettiin tarpeettomina 1940-luvulla. Lisäksi 1900-luvulla on purettu useita muita kasvatuslaitokselle tarpeettomiksi jääneitä vanhoja kartanoaikaisia riisiä, latoja, kellareita ja saunoja. Myös uimahuone Kosjärven rannalla kävi sen jälkeen tarpeettomaksi, kun Kosjärven pintaa laskettiin 1940-luvulla. Alun perin Ilometsään rakennettu huvimaja siirrettiin vuonna 1926 Korpivaaraan. Muiden rakennusten siirtämisestä ei ole tietoa.

037

Vieremän tila

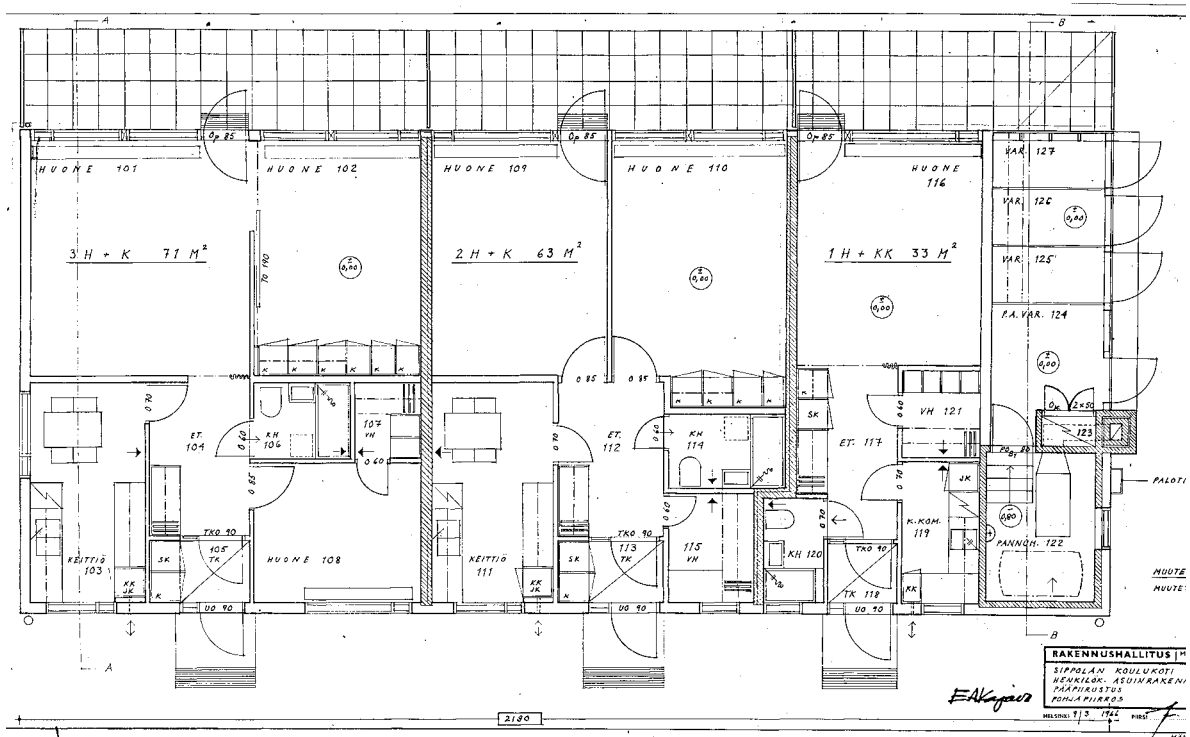
027

028

Sippulan tila

Henkilökunnan asuinrakennus Mäntylän pohjapiirros. 9.3.1966. Arkkitehti J. Kosonen ja E.A. Kajava. Rakennushallitus. Sk Kouvola.

Koulukodin rakennustöitä 1960-luvulla 1960-luvulla valtion rakennusasiantuntijat arvioivat Sippolan koulukodin rakennukset paitsi huonokuntoisiksi myös huonosti tarkoituksiinsa sopiviksi, minkä vuoksi tehtiin alustavia kaavai-luja koulukodin perusteellisesta uudistamisesta. Päärakennuksen purkamista harkittiin. Purku-suunnitelmat tyrehtyivät kuitenkin taloudellisiin tekijöihin, ja päärakennus sai säilyttää vanhan ulkoasunsa pääpiirteissään. Sisätiloja sen sijaan oli uudistettu tasaisin väliajoin. Sippolassa esiintyi 1960-luvulla paljon karkaamisia. Oppilaiden asuinolot eivät olleet ajanmukaisella tasolla, ja tiloja pyrittiin muuttamaan siten, että oppilaat voitiin sijoittaa pienempiin, muutaman oppilaan huoneisiin. Tämä toteutettiin vuonna 1962, kun siipirakennuksen vanhemmille oppilaille tarkoitetun oppilaskodin makuuhuonemäärä kasvatettiin kolmesta kuuteen. Nyt makuuhuonetta kohden tuli 2-4 oppilasta, kokonaispaikkamäärä oli 18, ja uudistuksen turvin toivottiin voitavan ottaa oppilaan henkilökohtaiset toiveet paremmin huomioon ja karkailun vähenevän.²¹³

Vuonna 1935 valmistunutta kellarirakennusta laajennettiin. Navetan päätyyn rakennettiin kaksi

AIV-rehutornia. Vuonna 1957 valmistunutta vil-jankuivaamaa laajennettiin.²¹⁴ 1966 rakennettiin uusi, entistä suurempi kasvihuone huoltorakennuksineen. Siinä sijaitsevasta lämpökeskuksesta johdettiin lämmityspuutket myös vanhaan kasvi-huonerakennukseen.²¹⁵ Vuonna 1966 koulukodin keskuslämmityskattilaan vaihdettiin öljypoltin.²¹⁶ 1960-luvulla perheasuntojen tarve kasvoi. Sosi-aaliministeriö hyväksyi uuden asuinrakennuksen alustavan suunnittelun vuonna 1963, jolloin laadittiin myös koulukodin pidemmän aikavälin rakennussuunnitelma. Rakentaminen ei kuitenkaan käynnistynyt välittömästi. Uusia asuntoja alueelle tuli vasta 1967, kun koulukodin pihapiiriin valmistui työntekijöille tarkoitettu kolmen asunnon puinen rivitalo Mäntylä.²¹⁷ Vuonna 1969 Sippolan koulukoti juhli 60-vuotissyntymäpäiviään, minkä kunniaksi päärakennuksen julkisivut maalattiin.²¹⁸

214 Piirustusarkisto. Sk Kouvola.

215 Haikari 2009, 118-120.

216 Haikari 2009, 149.

217 Haikari 2009, 128.

218 Sippolan koulukodin arkiston valokuvan kuvateksti.

213 Haikari 2009, 131.

1970-luku	
Teemoja:	Lakkautusuhka
	Siirtyminen kansakoulusta peruskouluun
	Lehmät myytiin pois.
Rakennustöitä:	Navettarakennus (011) muutettiin työpajarakennukseksi 1978.
	Peruskorjauksia ja Museoviraston lausunto päärakennuksen muutossuunnitelmiin
Purettuja rakennuksia:	Kasvihuoneet 1 ja 2 purettiin.

Koulukodin toiminta 1970-luvulla

1970-luvulla valtion koulukotipaikkoja haluttiin vähentää ja myös Sippolan koulukoti oli lakkautusuhassa. Vuonna 1976 työnsä aloittanut uusi johtaja Kari Ranttilä joutui pitkin 1970-lukua puolustelemaan laitoksensa tarvetta.²¹⁹ Työntekijöiden määrä kasvoi hieman 1970-luvulla ja vuosikymmenen puolivälissä koulukodissa oli 27 työntekijää.²²⁰

Sosiaalipolitiikan uusiksi periaatteiksi nostettiin 1970-luvulla palveluhenkisyys, ennaltaehkäisy ja valintamahdollisuudet. Tahdonvastaista toimintaa tuli vähentää.²²¹ Rangaistusmentaaliteetistä pyrittiin siirtymään terapeuttiseen toimintatapaan. Vielä 1970-luvulla työntekijöillä oli velvollisuus asua koulukotien yhteydessä.²²²

Kansakoulu muutettiin yhdeksänvuotiseksi peruskouluksi. Uuteen järjestelmään siirryttiin maassamme asteittain vuodesta 1970 alkaen, ja Sippolassa syksyllä 1974. Koulukotien kouluista tuli peruskoulua vastaavia erityiskouluja.²²³

Valtion laitoksilla oli yleinen pyrkimys supistaa koulukotien karjanhoitoa. Tämän seurauksena Sippolan koulukoti myi vuonna 1971 lehmänsä, ja laitokselle jäi ainoastaan joitakin sikoja. 1970-luvun vaihteessa oppilaat osallistuivat maatöihin ke-säaikaan muutaman tunnin päivässä.²²⁴

Koulukodin rakennustöitä 1970-luvulla

1970-luvulla ei rakennettu yhtään uudisrakennusta, mutta sen sijaan vanhaa rakennuskantaa korjailtiin ja muutettiin. 1970-luvun loppuvuosien peruskorjaushankkeeseen kuului tärkeimpien tilojen korjaaminen. Sivurakennusten oppilaskodit korjattiin. Vasen sivurakennus peruskorjattiin vuonna 1975.²²⁵ Korjaustöistä sai alkunsa tulipalo ja rakennuksessa on edelleen palossa mustuneita seinähiirsiä.²²⁶ Oikea sivurakennus peruskorjattiin vuonna 1976. Pesuhuoneita korjattiin.²²⁷ Myös päärakennusta korjattiin ja sen toisen kerroksen kaakkoiskulmaan rakennettiin saunaosasto.²²⁸ Puutarhurin asuinrakennusta, sauna- ja pesularakennusta ja opettajan asuinrakennusta korjattiin.²²⁹ Puimalan sisään rakennettiin viljankuivaamo.²³⁰ Kasvihuoneeseen rakennettiin työhuone ja kaksi kasvihuonetta purettiin.²³¹ Ylätupaa korjattiin. Vuonna 1978 tehtiin henkilökunnan asuinrakennus Mäntylässä öljysäiliövarastoa muutettiin.²³²

Navetta muutettiin työpajaksi. Sinne rakennettiin puu- ja metallityöverstaat. AIV-säiliöt muutettiin varastoiksi, ja entiseen navettaan sijoitettiin maalaushuone, opettajanhuone, puutyösal,

219 Haikari 2009, 154-156.

220 Haikari 2009, 161.

221 Haikari 2009, 136-137.

222 Haikari 2009, 156-158.

223 Haikari 2009, 159.

224 Haikari 2009, 152.

225 Rakennuslupa-asiakirjat, lupa 193/75, päätöspäivämäärä 28.8.1975. KRakVA.

226 Suullinen tiedontanto Siven 2015.

227 Rakennuslupa-asiakirjat, lupa 12/76, päätöspäivämäärä 12.3.1976. KRakVA.

228 Piirustusarkistomateriaali. Sk Kouvola.

229 Piirustusarkistomateriaali. Sk Kouvola.

230 Rakennuslupa 60/71. KRakVA.

231 Piirustusarkistomateriaali. Sk Kouvola.

232 Piirustusarkistomateriaali. Sk Kouvola.

Sippolan koulukotilaisia vasemman sivurakennuksen edessä. Kuva on todennäköisesti 1970-luvulta. SiA.

metallityösali ja käytävä. Karjakeittiö muutettiin oppilaiden ja henkilökunnan puku- ja pesutiloiksi, pukuhuone ja kuivikko muutettiin varastoiksi, osa sikalaa ja juuresvarasto muutettiin varastoiksi.²³³

Päärakennuksen suhteen mietittiin joko vanhan rakennuksen korjaamista tai sen korvaamista uudella rakennuksella.²³⁴ Museovirasto otti kantaa päärakennuksen säilymisen puolesta ja sen näkemyksen mukaan koulukotitoimintaa tuli jatkaa. Päärakennuksen korjauksen suunnittelussa tuli pyrkiä selkeyttämään rakennukselle luonteenomaista, alkuperäistä huonejärjestystä ja sen puitteissa parantaa koulurakennuksen käyttöominaisuuksia.²³⁵ Päärakennuksen peruskorjaustyöt toteutettiin vuosikymmenen taitteessa 1979–1981.

233 Rakennuslupa-asiakirjat, lupa 69/78, päätöspäivämäärä 31.3.1978. Piirustukset päivätty 6.5.1975. KRakVA.

234 Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimiston kirje D No 1099 Museovirastolle. MV.

235 Museoviraston lausunto 19.4.1979 D No 640 Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimistolle. MV.

1980-luku	
Teemoja:	Uusi lastensuojelulaki 1983
	Ensimmäinen tyttöoppilas 1989
	Koulukodin puutarhurin toimen lakkauttaminen
Uudisrakennuksia:	Henkilökunnan rivitalot A ja B 1983-1984
	Uudet perhekodit Ilometsä (Talo 1) ja Kettukallio (Talo 2) 1988-1990
Muita rakennustöitä:	Päärakennuksen (001) ja Ylätuvan (014) peruskorjaukset
	Tennis- ja lentopallokenttien rakentaminen 1988
	Ei purettuja rakennuksia

Koulukodin toiminta 1980-luvulla

Vuonna 1985 henkilökuntaa oli 31 ja vuosikymmenen lopulle saakka Sippolassa oli 32 oppilaspaikkaa.²³⁶ Vuonna 1989 Sippolasta tuli sekalaitos. Tyttöjen tulo oli haasteellista henkilökunnalle, sillä poikien kanssa toimineet periaatteet eivät välttämättä toimineet tyttöjen kanssa. Tyttöjen määrä kasvoi Sippolassa hitaasti.²³⁷

1980-luvulla koulukodin puutarha oli vielä toiminnassa. Omasta puutarhasta saatiin kurkua ja tomaattia. Puutarhurin toimi lopetettiin 1980-luvulla.²³⁸

Koulukodin rakennustöitä 1980-luvulla

Päärakennuksessa tehtiin jälleen muutostöitä myös vuosina 1987–1988.²³⁹ 1980-luvulla tehtiin muutostöitä myös muissa koulukodin rakennuksissa: Ylätupa peruskorjattiin ja sen keittiötä muutettiin.²⁴⁰ Mäntylää²⁴¹ sekä vasenta ja oikeaa sivurakennusta kunnostettiin.²⁴²

Asuntojen puute vaikeutti pätevän henkilökunnan saamista Sippolaan, sillä laitoksen lähipiirissä ei juurikaan ollut tarjolla vapaita asuntoja. Erityisesti perheasunnoista oli puutetta. 1980-luvun

vaihteessa suunniteltiin virka-asuntojen hankkimista Sippolan taajamaan rakennettavasta rivitalosta, mutta päädyttiin rakentamaan kaksi rivitaloa Mäntylän länsipuolelle koulukodin alueelle. Koulukotiin tarvittiin myös vierasasuntoa oppilaiden vanhemmille.²⁴³

1980-luvulla oppilaita asui suurissa yksiköissä. Asumismuotoja haluttiin uudistaa ja luoda kodinomaisempia olosuhteita. Johtaja Rantilä halusi perustaa Sippolaan perhekoteja, joissa toimintaa ohjaisivat uudet yhteisökasvatukselliset periaatteet. Perhekoti oli yksikkö, jossa muutama koulukotioppilas asui yhdessä ohjaajan perheen kanssa. Perhekoti haluttiin eriyttää myös tilallisesti itsenäiseksi yksiköksi sijoittamalla se omakotitaloon, jonka huonejärjestys olisi mukautettu hoidollisiin tarpeisiin. Asemapiirrokseseen on hahmoteltu neljä perhekotiyksikköä, mutta rakennuksia valmistui lopulta kaksi ja ne otettiin käyttöön vuonna 1990.²⁴⁴ Sippola oli valtion koulukodeista ensimmäinen, jossa kokeiltiin perhekoteja, kun taas yksityispuolella niitä oli jo useampia.²⁴⁵

1980-luvun rakennustöihin kuului myös koulukotilasten tennis- ja lentopallokenttien rakentaminen päärakennuksen eteläpuolelle vuonna 1988.²⁴⁶

236 Haikari 2009, 161.

237 Haikari 2009, 178-180.

238 Suullinen tiedonanto Siven 2015.

239 Piirustusarkistomateriaali. Sk Kouvola.

240 Piirustusarkistomateriaali. Piirustukset on päivätty 29.1.1980. Sk Kouvola.

241 Piirustusarkistomateriaali. Piirustukset päivätty 21.8.1986 ja vuonna 1988, suunnittelijana Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto. Sk Kouvola.

242 Piirustusarkistomateriaali. Piirustukset päivätty 18.5.1987, suunnittelijana Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto. Sk Kouvola.

243 Haikari 2009, 161.

244 Haikari 2009, 178-180.

245 Haikari 2009, 181-182.

246 Piirustusarkistomateriaali. Piirustukset päivätty 7.3.1988. Sk Kouvola.

1990-luku	
Teemoja:	Lama, koulukotien säätiöittämis ehdotus ja kumoutuminen, toiminta tulosvastaavuuksiksi. Museoviraston suojelupäätös 1990 liittyen koulukodin rakennuksiin
Uudisrakennuksia:	Uudet perhekodit Ilometsä (Talo 1) ja Kettukallio (Talo 2) otetaan käyttöön 1990
Muita rakennustöitä:	Alakartano (007) peruskorjattiin 1995–1996
	Päärakennuksen ja rivitalojen ulkoseinät kunnostettiin 1990-luvun puolivälissä.
	1999 päärakennuksen ikkunat kunnostettiin ja maalattiin.
	Piha-alue muutoksia 1999
	Ei purettuja rakennuksia

Koulukodin toiminta 1990-luvulla

Säästösyistä koulukotien oppilasmäärää pienennettiin. 1990-luvun puolivälissä oppilaspaikkojen kysyntä kuitenkin kasvoi, mutta valtionhallinto suhtautui kriittisesti koulukoteihin. Valtio oli päättänyt lopettaa koulukotien omistuksen.²⁴⁷ Osaa koulukodeista suunniteltiin lakkautettaviksi, mutta Sippolan koulukoti ei ollut lakkautettavien listalla.²⁴⁸ Lopulta ministeriö päätti pitää koulukodit valtion hallinnassa, mutta koulukodit muutettiin tulosvastuuksiksi itsenäisiksi talousyksiköiksi. Pernasaari ja Vanaja siirrettiin vankeinhoitohallinnolle ja Yläne Mannerheimin lastensuojeluliitolle.²⁴⁹

Vuonna 1995 Sippolassa oli 26 hoitopaikkaa, joista 12 oli perhekodeissa. 1990-luvun lopussa perhekotipaikat vähenivät. Tavoitteena oli jäsentää asumista pieniksi ja kodinomaisiksi ryhmiä. Vuonna 1995 vakinaista henkilökuntaa oli 32. Yhä useammalla oppilaalla oli päihdeongelmia, ja 1990-luvun alussa lapsia otettiin myös psykiatrisin perustein. 1990-luvun puolivälissä Sippolassa ryhdyttiin kehittämään oppilaiden kotiutumista tekeillä laitoksen pihapiiriin tukiasuntoja oppilaille, jotka halusivat harjoitella itsenäisempää elämää. Alakartanon yläkertaan tehtiin kaksi yksiotä, jotka oli tarkoitettu tukiasumiseen. Myös koulukodin ulkopuolelta hankittiin itsenäistyville oppilaille koulukodin vuokraamia asuntoja.²⁵⁰

247 Sippolan koulukodin johtaja Kari Ranttilä toimi kevästä 1993 alkaen projektipäällikkönä uudistushankkeessa, jossa suunniteltiin säästösyistä kaikkien valtion koulukotien siirtämistä valtakunnallisen, yksityisen säätiön ylläpidettäväksi 1.1.1995 alkaen. Haikari 2009, 185.

248 Siraste 1994, 49.

249 Haikari 2009, 185.

250 Haikari 2009, 185–187.

Johtaja Ranttilä asui päärakennuksessa aina vuoden 1998 asti. Tämän jälkeen näihin asuintiloihin perustettiin perhekoti. Toinen perhekoti perustettiin pihapiiriin vanhaan rivitaloon ja kolmas noin 10 kilometrin päähän koulukotialueen ulkopuolelle.²⁵¹ 1990-luvun jälkipuolella jokainen oppilas sai oman huoneen. Kodikkutta lisättiin siirtämällä laitoksen ruokailut lounasta ja iltapäiväkahvia lukuun ottamatta ruokasaleista osastolle.²⁵² Koulukodin hevosista luovuttiin lopullisesti 1990-luvulla.²⁵³

Rakennustöitä 1990-luvulla

Vuosina 1995–1996 peruskorjattiin oppilasasuntola Alakartano. Rakennusta perusparannettiin ja julkisivuja palautettiin alkuperäisempään asuun. Yläkertaan tehtiin kaksi tukiasumiseen tarkoitettua yksikköä.²⁵⁴ Vuonna 1999 suoritettiin päärakennuksen ikkunoiden ikkunoiden kunnostus- ja maalaustyö²⁵⁵ ja muutostöitä myös vasemman sivurakennuksen kulmahuoneessa.²⁵⁶ Päärakennuksen ja rivitalojen ulkoseinät huoltomaalattiin 1990-luvun puolivälin paikkeilla.²⁵⁷ 1999 uusittiin myös pihan sadevesiviemärijärjestelmä.²⁵⁸

251 Haikari 2009, 183–184.

252 Haikari 2009, 182–183.

253 Suullinen tiedonanto Siven 2015.

254 Rakennuslupa-asiakirjat. Lupa 96/88. Päätöspäivämäärä 16.9.1996. Piirustukset päivätty 8.12.1995 ja 14.5.1996. KRakVA.

255 Hanke numero A 1985. Urakoitsija: Maalausliike P. Saario Oy. Rakennuttaja: Suomen valtio/Valtion kiinteistölaitos, Kaakkois-Suomen kiinteistöalue. Rakennusasiakirjat. Sk Kouvolan.

256 Vasemman sivurakennuksen kulmahuoneen seinädetaljipiiirustus, 29.12.1999. Rakennuspiirustusarkisto. Sk Kouvolan.

257 Sojakka 2000, 5.

258 Rakennuspiirustusarkisto. Sk Kouvolan.

2000-luku	
Teemoja:	Uusi lastensuojelulaki 2007
	Koulukoti täytti 100 vuotta vuonna 2009.
	Mäntylä toimi perhepäiväkotina vuoteen 2013 asti.
	Rivitalojen A ja B sekä Mäntylän käyttö päättyi.
Uudisrakennuksia:	Jätekatos (038) 2003
Muita rakennustöitä:	Sauna- ja pesularakennuksen muuttaminen erityishuollon osastoksi (008) 2002–2004
	Oikean sivurakennuksen homesaneeraus 2005–2006
	Oikean ja vasemman sivurakennuksen ikkunat uusittiin 2005–2006.
	Päärakennuksen julkisivut maalattiin 2009.
	Vasemman sivurakennuksen peruskorjaus 2009–2010
	Ei purettuja rakennuksia

Koulukodin toiminta 2000-luvulla

Vuonna 2015 Sippolan koulukodissa on 33 oppilaspaikkaa. Tyttöjä ja poikia on suurin piirtein yhtä paljon. Iältään lapset voivat olla 12–18-vuotiaita, mutta käytännössä yleensä 14–17-vuotiaita. Oppilas viipyy laitoksessa puolesta vuodesta kuuteen vuoteen. He käyvät koulukodin peruskoulua. Itsenäistymisosasto sijaitsee Anjalassa ja siellä voi suorittaa toisen asteen opintoja.²⁵⁹ Valtion koulukodit ovat vuodesta 2007 alkaen Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) alaisia lastensuojeluyksiköitä.

Vuonna 2003 Sippolan koulukodin johtajaksi tuli Matti Salminen. Nykyinen koulukodin johtaja Tuija Lindberg aloitti koulukodissa vuonna 2012. 2000-luvulla henkilökunnan määrä on kasvanut.²⁶⁰ Henkilökuntaan kuuluu tällä hetkellä noin 70 aikuista. Henkilökunta asuu koulukotialueen ulkopuolella.²⁶¹ Jokaisella lapsella on kaksi omaa hoitajaa, jotka hoitavat lapsen käytännön asioita ja pitävät säännöllisesti yhteyttä lapsen vanhempiin.²⁶² Keittiössä on töissä yksi emäntä. Koulukodin siivoustoimi on ulkoistettu. Senaatti-kiinteistöt koordinoivat ja tilaavat kiinteistönhoidon. Osa koulukodin lapsista tekee alueella kesätöitä,

joihin kuuluu pienimuotoista tilanhoitoa, kuten nurmenleikkuuta.²⁶³

Päärakennuksessa on kolme opetusluokkaa sekä lisäksi kotitalousluokka, atk-luokka sekä tekstiilityön luokka, toimistotilat, keittiö ja ruokala sekä voimistelu- ja juhlasali, jossa järjestetään muitakin kuin koulukodin juhlia ja tilaisuuksia. Lisäksi rakennuksen toisessa kerroksessa sijaitsee vanhempien vierailuasunto. Poikien osasto sijaitsee vasemmassa sivurakennuksessa. Rakennuksen vanhassa kellarissa on pelihuone Alma, jossa voi pelata biljardia. Kerhotila oli ennen koulukodin herrasmiesklubi, jossa opetettiin pojille herrasmiestaitoja.²⁶⁴ Pojilla on käytössään myös sauna. Rakennuksen kellarissa on lämpökeskus. Koulukotia lämmitetään öljyllä. Tyttöjen asuntola sijaitsee oikeassa sivurakennuksessa. Sivurakennusten nurkissa on valvontakamerat. Erityisen huolenpidon osasto sijaitsee entisessä sauna- ja pesularakennuksessa. Alakartanossa on opetustiloja, toimistotiloja sekä asuntoja, joita käytetään vanhempien vierasmajoitukseen, jälkihuoltoon ja osa on vuokrattu ulos.²⁶⁵ Puu- ja metallityöluokat sijaitsevat työpajarakennuksessa, joka ennen toimi navettana. Kahdesta perhekoti-yksiköstä toinen, Kettukallio, on tyhjänä. Lisäksi koulukodilla on käytössä alueen ulkopuolinen itsenäisty-

259 Suullinen tiedonanto Siven 2015.

260 Haikari 2009, 185–187.

261 Suullinen tiedonanto Siven 2015.

262 Kouvola Sanomat 7.2.2015, Koti-osuus, 3.

263 Suullinen tiedonanto Siven 2015.

264 Kouvola Sanomat 7.2.2015, Koti-osuus, 4–5.

265 THL ja Sk 2011, 22.

miskoti. Ylätu-parakennuksessa oli vielä aiemmin 2000-luvulla ulkopuoliselle vuokrattu asunto ja itsenäistymisharjoittelu asunto,²⁶⁶ mutta rakennus on vuonna 2014 tapahtuneen vesivahingon jälkeen ollut tyhjänä.²⁶⁷ Asuinrakennukset Mäntylä sekä rivitalot A ja B olivat vielä aiemmin 2000-luvulla ulos vuokralla. Mäntylässä toimi muun muassa ryhmäpäiväkot. Tällä hetkellä ne ovat tyhjinä.²⁶⁸ Koulukodilla on myös muita käyttämättömiä rakennuksia, kuten latoja ja kellareita.

Maatila pysyi osana koulukotia 2000-luvun alkuun asti, jolloin osa pelloista vuokrattiin koulukodin tilanhoitajana toimineelle Jouni Ohlsbomille. Ohlsbom tekee koulukodille nykyisin puolipäivästä työtä.²⁶⁹ Koulukodilla ei ole enää omia eläimiä, mutta alueella on silti tilamestarin hevosia, joiden tukirakennuksena toimii kasvihuoneiden huoltorakennus ja kesäisin myös työpajarakennuksen alakerta. Myös myllylato, viljankuivaamo ja pui-mala on vuokrattu tilamestarille.²⁷⁰

Koulukodissa on tiukat, mutta kaikille oppilaille samat säännöt. Jokainen vastaa oman huoneensa siisteydestä ja yhteisiä askareita tehdään sovittujen vuorolistojen mukaisesti. Huoneet saa sisustaa itse.²⁷¹ Vanha pihapiiri rakennuksineen herättää myös nuorten kunnioitusta eikä paikkoja tärvel-lä.²⁷² Päiväjärjestykseen kuuluu herätys kello 7.30, aamupala syödään osastolla, koulu alkaa kello 8, lounas syödään pääarakennuksen ruokalassa. Koulupäivän jälkeen on hiljainen tunti, jonka aikana voi tehdä läksyt tai levätä. Noin kello 16 ruokaillaan omalla osastolla. Illalla on aikaa harrastuksille, ja kello 20 on iltapala osastolla. Kello 21 suljetaan televisio ja nukkumaan mennään kello 21.45.²⁷³

Koulukodin rakennustöitä 2000-luvulla

Vuosina 2002–2004 vanha sauna- ja pesularaken-nus peruskorjattiin ja muutettiin erityisen huo-lenpidon osastorakennukseksi. Muutostöissä ra-kennuksen tilat rakennettiin kestävämmän kovaakin käyttöä, sillä erityishuollon osasto on tarkoitettu kaikkein vaikeahoitoisimmille lapsille. Osastolla on neljä oppilaspaikkaa. Hankkeen yhteydessä ra-

kennettiin myös erillinen jätekatos aittarakennuk-sen ja erityishuollon osastorakennuksen väliin.²⁷⁴

Vuosina 2005–2006 oikean sivurakennuksen eteläpäädyssä korjattiin tiloja, joissa oli homeon-gelma.²⁷⁵ Samanaikaisesti suoritettiin oikean ja vasemman sivurakennuksen ikkunat uusittiin.²⁷⁶ Sivurakennusten julkisivut maalattiin 2007. Päära-kennus maalattiin puolestaan vuonna 2009 koulu-kodin 100-vuotisjuhlija varten. Kartanon ja sivura-kennusten julkisivut maalattiin samanvärisiksi.²⁷⁷ Poikien asuinrakennuksena toimiva vasemman sivurakennuksen sisätiloja korjattiin 2009–2010 Museoviraston valvonnassa.²⁷⁸

Kesällä 2015 on tarkoitus aloittaa tyttöjen osas-ton eli oikean sivurakennuksen peruskorjaus. Kor-jaustöiden yhteydessä jokaisen huoneen yhteyteen rakennetaan oma wc ja suihku.²⁷⁹ Myös pääraken-nus odottaa korjaustoimenpiteitä. Rakennuksen katto vuotaa ja lisäksi yläkerta lämpenee liikaa kesäisin. Kellarikerroksessa on kosteusvaurioita ja sähköjärjestelmän uusiminen on tarpeen. Korjaus-töiden yhteydessä tulisi myös selkiyttää pääraken-nuksen tilarakennetta opetus- ja harrastetilojen osalta sekä parantaa vanhempien vierailuasunnon käytettävyyttä.²⁸⁰

Asuinrakennus Mäntylä sekä rivitalot A ja B aio-taan purkaa kesällä 2015. Myös puutarhurin asuinra-kennuksen, joka on varjeltu, purkamista on harkittu, mutta lopullinen päätös on vielä avoinna.²⁸¹

Vuonna 2011 THL ja Senaatti-kiinteistöt te-kivät yhteistyössä Valtion koulukotien strategia-lähtöisen tilaselvityksen, jonka loppuraportti on päivätty 3.6.2011.²⁸² Raportissa on pohdittu myös Sippolan koulukodin rakennusten jatkokäyttöä.

266 THL ja Sk 2011, 22.

267 Suullinen tiedonanto Siven 2015.

268 THL ja Sk 2011, 22.

269 Suullinen tiedonanto Siven 2015.

270 Suullinen tiedonanto Siven 2015.

271 *Kouvolan Sanomat* 7.2.2015, Koti-osuus, 3.

272 *Kouvolan Sanomat* 7.2.2015, Koti-osuus, 3.

273 *Kouvolan Sanomat* 7.2.2015, Koti-osuus, 3.

274 Rakennuslupa-asiakirjat. Lupa 03/111. Päätöspäivämäärä 21.10.2003. Piirustukset päivätty 12.9.2003. KRakVA.

275 Hanke A6782. RI-Plan Oy:n tekemä homesaneerauksen korjaussuunnitelma 16.11.2005. Rakennuspiirustusarkisto. Sk Kouvola.

276 Rakennuspiirustusarkistomateriaali. Oikean ja vasemman sivurakennuksen ikkunoiden uusimisurakan hankintapäätös 5.10.2006. Pääuraakoitsija: Alavuus Ikkunat Oy / Ikkunasaneeraus P. Jäätvuori Oy. Sk Kouvola.

277 Arkkitehtisuunnittelu Pakkanen Oy 2009. Sippolan koulukoti, Senaatti-kiinteistöt, A9699-pieninvestointihanke 2009. 1.9.2009. Värisävyt: seinäpinnot yleensä Uula 2018 Tähkä (vanha nimi "kartanon keltainen"), korostusosat Uula 5055 Pähkinä (L108), ikkunoiden ulkopuoliset osat Uula 3009 Koralli. Sk Kouvola.

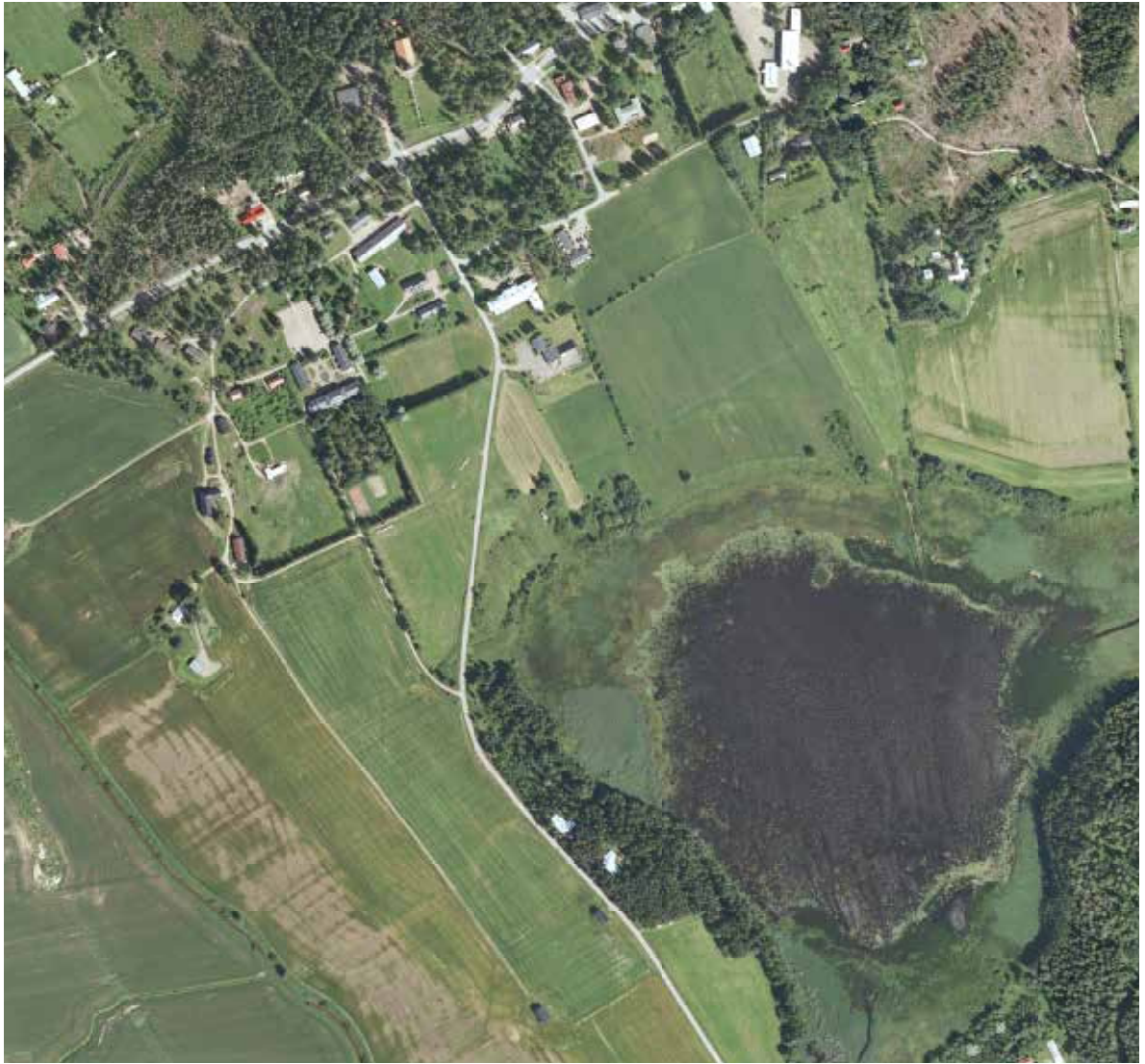
278 Arkkitehtisuunnittelu Pakkanen Oy 2009. Sk Kouvola.

279 *Kouvolan Sanomat* 7.2.2015, Koti-osuus, 4.

280 THL ja Sk 2011, 22.

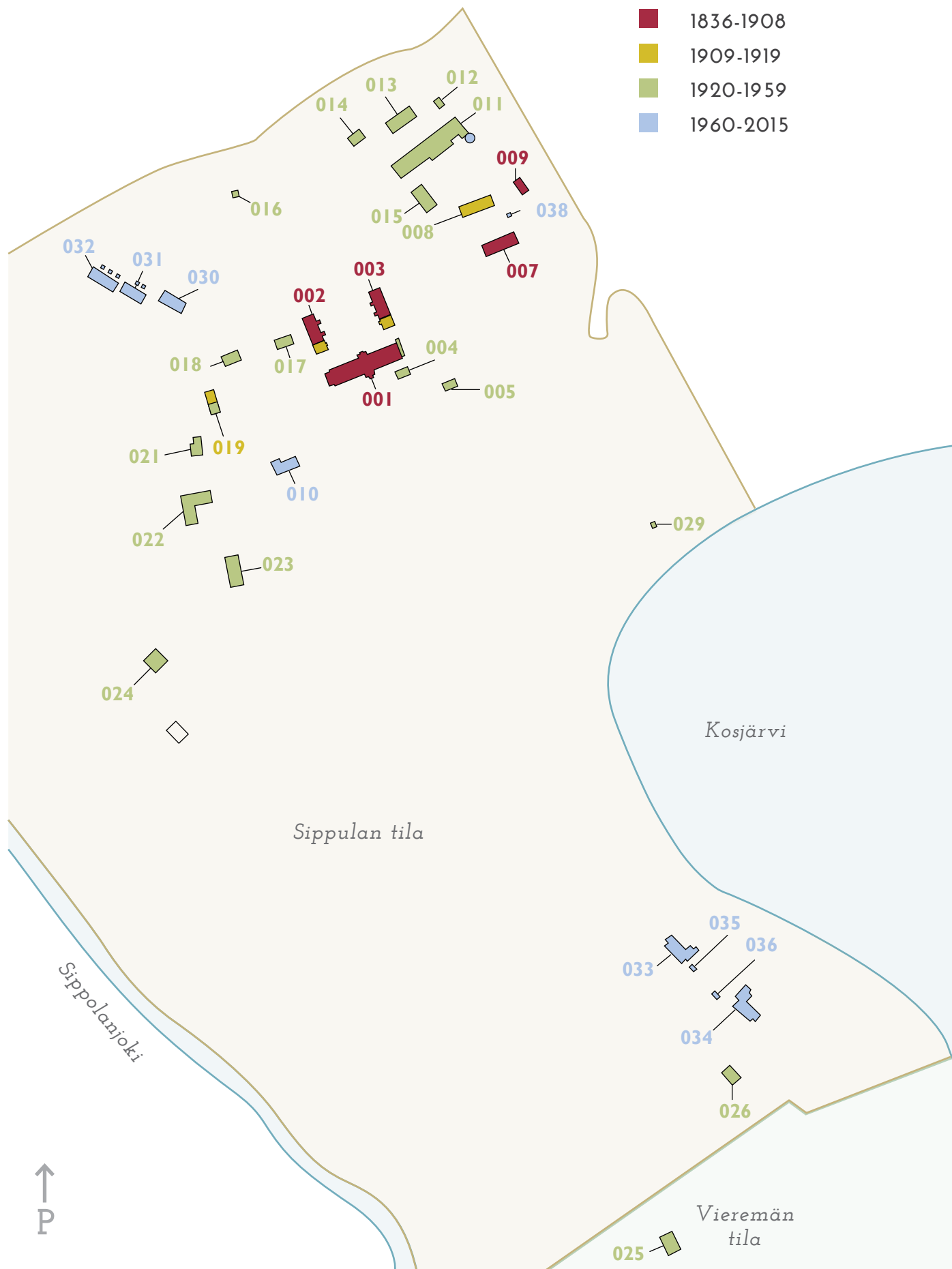
281 Suullinen tiedonanto Siven 2015.

282 Säilyttävä arkisto Sk Helsinki.

Sippolan koulukodin alueen ortoilmakuva vuodelta 2008. © Blom Kartta Oy 2008.

Nykytilanne 2015

Lista rakennuksista 2015

001	Päärakennus
002	Oikea sivurakennus
003	Vasen sivurakennus
004	Henkilökunnan kellari
005	Jätekatos
007	Alakartano, asuinrakennus
008	Erityishuollon osasto
009	Henkilökunnan aitta
010	Kasvihuoneen huoltorakennukset
011	Työpajarakennus
012	Jääkellari
013	Ajokaluva
014	Ylätupa
015	Halkovaja
016	Vanha mylly
017	Opettajan asuinrakennus
018	Puutarhurin asuinrakennus
019	Puutarhurin ulkorakennus ja paja
021	Viljankuivaamo
022	Puimala
023	Myllylato
024	Kellari
025	Hakalato
026	Ilometsän lato
027	Korpivaaran ilotalo
028	Korpivaaran lato
029	Pumppuhuone
030	030 Asuinrakennus Mäntylä
031	031 Rivitalo A
032	032 Rivitalo B
033	033 Perhekoti, Talo 1
034	034 Perhekoti, Talo 2
035	035 Varasto 1
036	036 Varasto 2
037	037 Korpivaaran ilotalon ulkokäymälä
038	038 Erityishuollon osaston jätekatos

1980-luvun jälkeen koulukodin alueelta ei ole purettu vanhoja rakennuksia, mutta uusia on rakennettu. Perhekodit rakennettiin tarkoituksellisesti etäämmälle muusta koulukotialueesta, jotta perhekodissa asuville lapsille saataisiin eroa koulun ja kodin välille.

Kartanovaiheen rakennuksista ovat säilyneet tähän päivään päärakennus, oikea ja vasen sivurakennus, Alakartano, henkilökunnan aitta ja Korpivaaran ilotalo.

Rakennuskortit

Rakennuskorttiluku on jaettu kahteen. Ensimmäisenä esitetään valtioneuvoston asetuksella (480/85) osittain suojeltu (S2) päärakennus, jota on tarkasteltu muita rakennuksia tarkemmin. Sen jälkeen seuraavat muiden rakennusten rakennuskortit. Rakennuskohtaiset tunniste- ja laajuustiedot perustuvat Senaatti-kiinteistöjen KOKI-järjestelmän tietoihin. Muut tiedot pohjautuvat arkisto- ja kirjallisuustutkimuksen sekä suullisten tietojen lisäksi 5.-6. helmikuuta 2015 paikalla tehtyyn kenttähavainnointiin. Rakennukset on inventoitu lumisissa olosuhteissa ja suuri lumimäärä vaikeutti joidenkin rakennusten kattojen ja perustusten tarkastelua. Dokumentointivalokuvat ovat syys- ja marraskuulta 2014 sekä helmikuulta 2015. Rakennuskartta on selvityksen sivuilla 12-13.

Rak. nro	Rakennuksen nimi
001	Päärakennus
002	Oikea sivurakennus
003	Vasen sivurakennus
004	Henkilökunnan kellari
005	Jätekatos
007	Alakartano
008	Erityishuollon osasto (sauna- ja pesularakennus)
009	Henkilökunnan aitta
010	Kasvihuoneen huoltorakennukset
011	Työpajarakennus
012	Jääkellari
013	Ajokaluvaja
014	Ylätupa
015	Halkovaja
016	Vanha mylly
017	Opettajan asuinrakennus
018	Puutarhurin asuinrakennus
019	Puutarhurin ulkorakennus ja paja
021	Viljankuivaamo
022	Puimala
023	Myllylato
024	Kellari
025	Hakalato
026	Ilometsän lato
027	Korpivaaran ilotalo
028	Korpivaaran lato
029	Pumppuhuone
030	Asuinrakennus Mäntylä
031	Rivitalo A
032	Rivitalo B
033	Perhekoti, Talo 1
034	Perhekoti, Talo 2
035	Varasto 1
036	Varasto 2
037	Korpivaaran ilotalon ulkokäymälä
038	Erityishuollon osaston jätekatos

6.1 Päärakennus

Päärakennuksen perustietokorttiin on koottu kohteen päätietoja sekä tärkeimmät muutosvaiheet. Sen jälkeen esitetään rakennuksen piirustukset vuodelta 1910, kun kartano oli muutettu kasvatuslaitoskäyttöön. Muutosvaihekaavioissa on havainnollistettu rakennukseen kohdistuneita eriaikaisia muutoksia. Viimeisenä esitellään päärakennuksen inventoinnin tulokset. Ulkotilat on inventoitu rakennusosittain ja sisätilat yleisellä tasolla rakennusosittain. Inventointitekstiä tukevat nykytilavalokuvat, joiden kuvateksteissä on huomioita säilyneisyydestä ja rakennuksen ominaispiirteistä. Muutos- ja kuvanottokaavioiden pohjakuvina on käytetty Arkkitehtisuunnittelu Pakkanen Oy:n 28.11.2011 päivättyjä rakennuspiirustuksia, jotka on saatu Senaatti-kiinteistöjen Kouvolan arkistosta.

001 Päärakennus

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304300

ARKKITEHTI

Aleksander von Daehn; Th. Chiewitz; Jac. Ahrenberg

RAKENNUTTAJA

Aleksander von Daehn

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1836, laajennus 1850

BRUTTOALA (m²)

1892,3

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Kaksi kerrosta

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella ja se on suojeltu valtioneuvoston asetuksella (480/85) merkinnällä S2 (rakennus suojellaan osittain). Suojelumääräykset kohdistuvat erityisesti rakennuksen ulkoasuun. Suojelupäätös 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennusta on muutettu eri aikoina. Ulkotiloiltaan hahmo vastaa pitkälti 1890-luvun asua pienin muutoksin. Sisätiloissa runsaasti uusia väliseiniä.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Knapas 1984. Ympäristöministeriö 1993. Fatman Oy 2000. Inspecta 2011. Kattotutka 2014.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

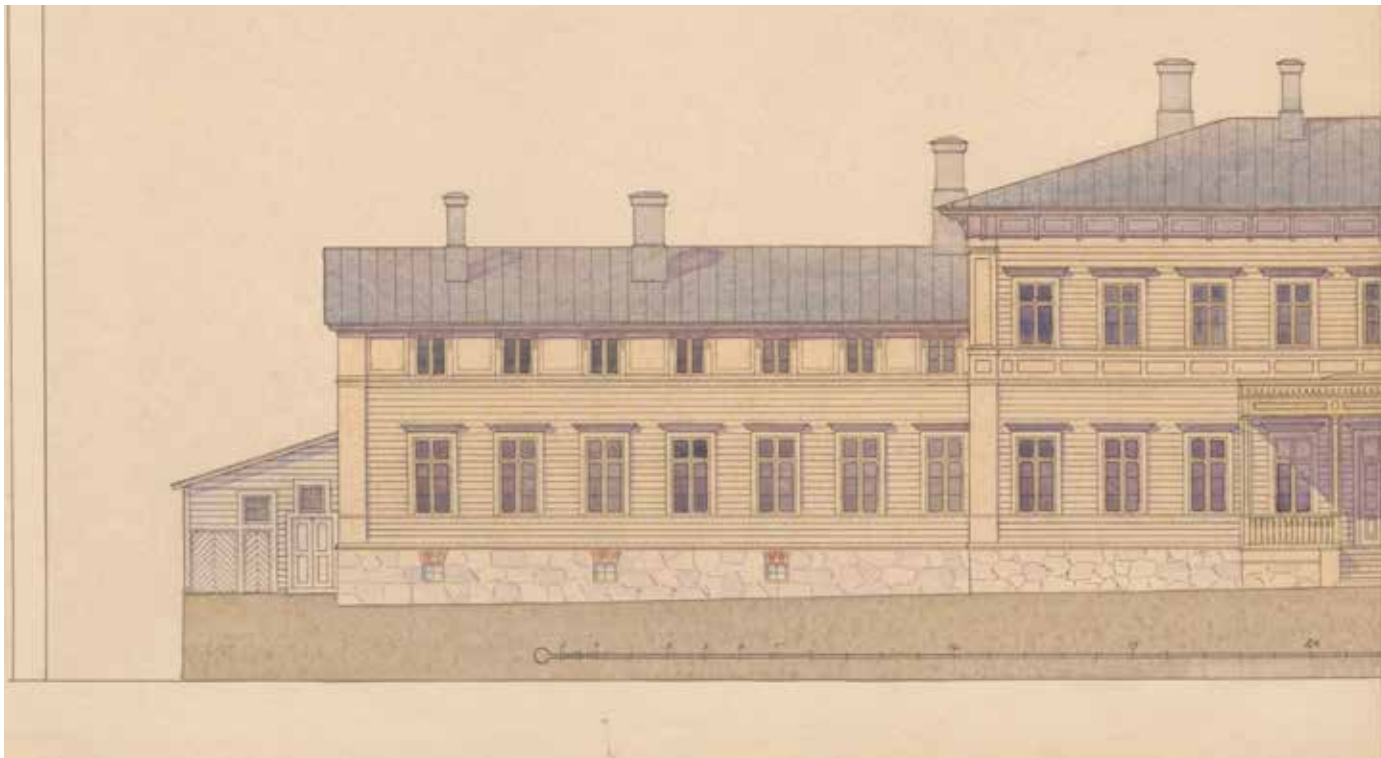
KOHDEKuvaus

- 1836 Uudisrakennus. Aleksander von Daehn
- 1854 Ulkolaudoitus ja fasadijäsentely uudistettiin. G. Th. Chiewitz.
- 1890-l. Siipiosia korotettiin ja katto muutettiin sinkkipel-tikatoksi. Jac. Ahrenberg.
- 1909 Muutos koulukodiksi, Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Hugo Lindberg ja Theodor Granstedt.
- 1940-l. Huonejärjestystä muutettiin.
- 1953-54 Lämmitysmuodoksi muutettiin keskuslämmitys. Uunit ja itäpäädyn umpikuisti purettiin.
- 1969 Julkisivut maalattiin.
- 1974 Muutostöitä. Kymen ja Mikkelin prt
- 1977 Toisen kerroksen vierasmajatiloihin rakennettiin saunaosasto. Kymen ja Mikkelin piirirakennustoi-misto. (Lupa 18/77, KRakVA)
- 1979-81 Peruskorjaus. Käyttötarkoitus- ja rakenteellisia muutoksia. Kymen ja Mikkelin piirirakennustoi-misto. (Lupa 8/80, KRakVA)
- 1987 Muutostöitä. Kymen ja Mikkelin piirirakennustoi-misto.
- 1990 Suojelupäätös (S2)
- 1995 Korjaustöitä. Muun muassa lautarakenteiset ulkoseinät kunnostettiin.
- 1999 Ikkunat kunnostettiin ja maalattiin.
- 2000 Pattereita muutettiin, suurennettiin ja lisättiin.
- 2009 Päärakennuksen julkisivut maalattiin 100-vuotis-juhla varten.

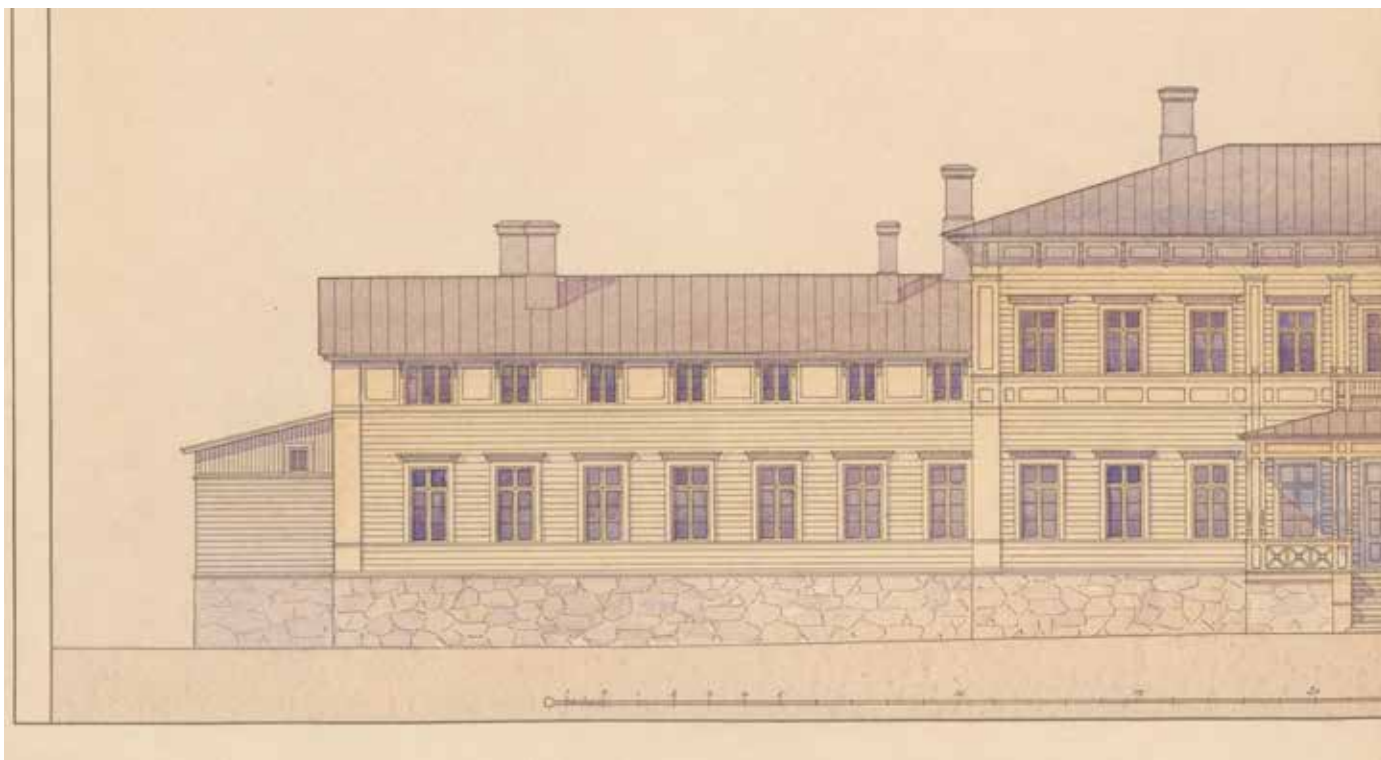
KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin yksityinen kartano. 1909 alkaen Sippolan kasvatustiloksen päärakennus, jossa on sekä asuin-, opetus- että toimistotiloja.

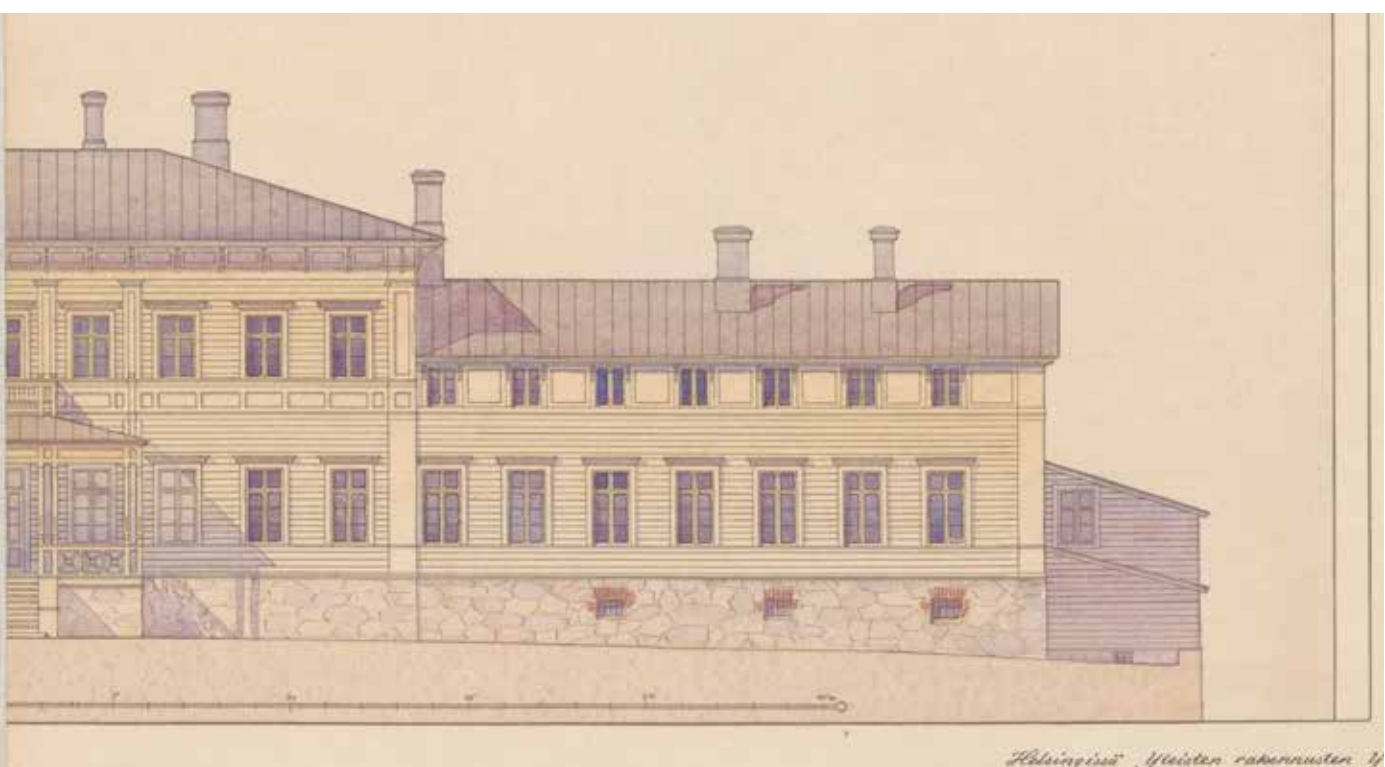
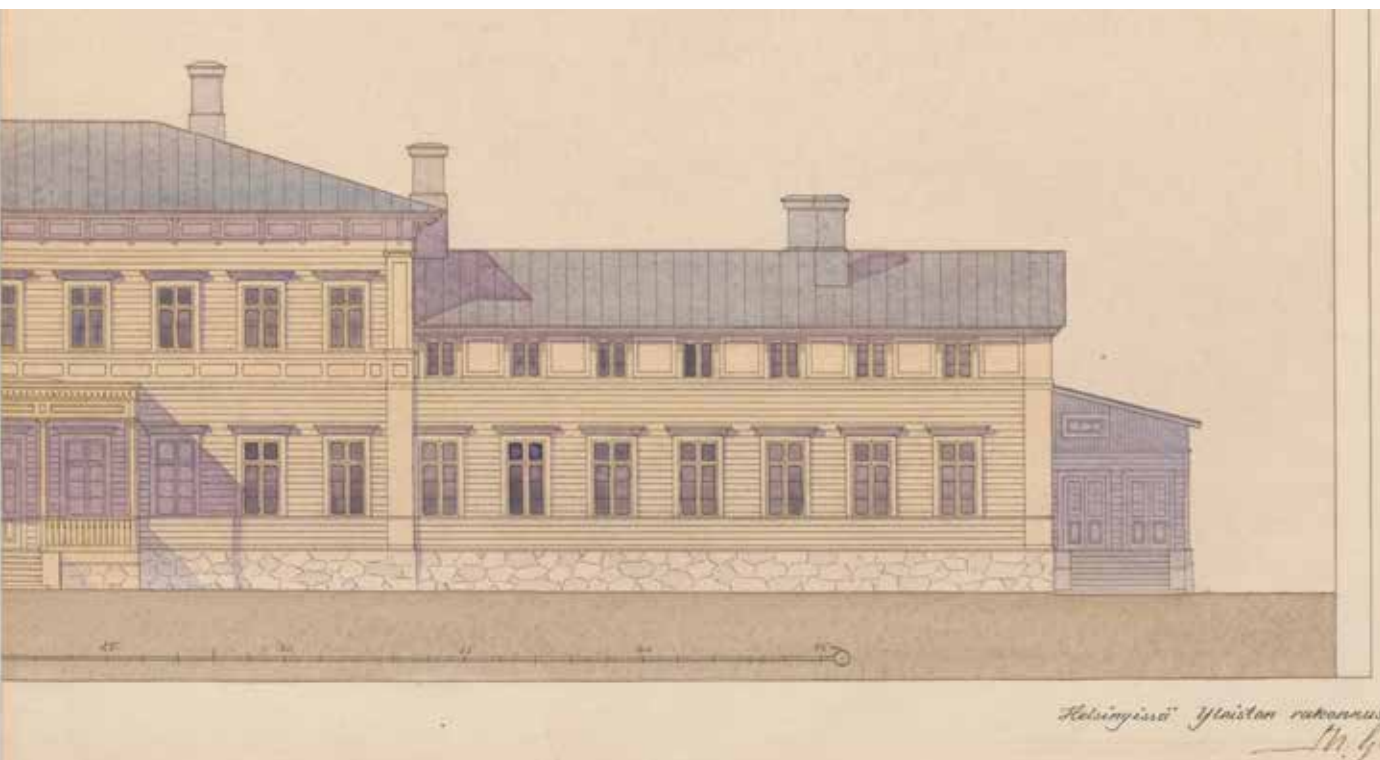
Vuoden 1910 piirustukset

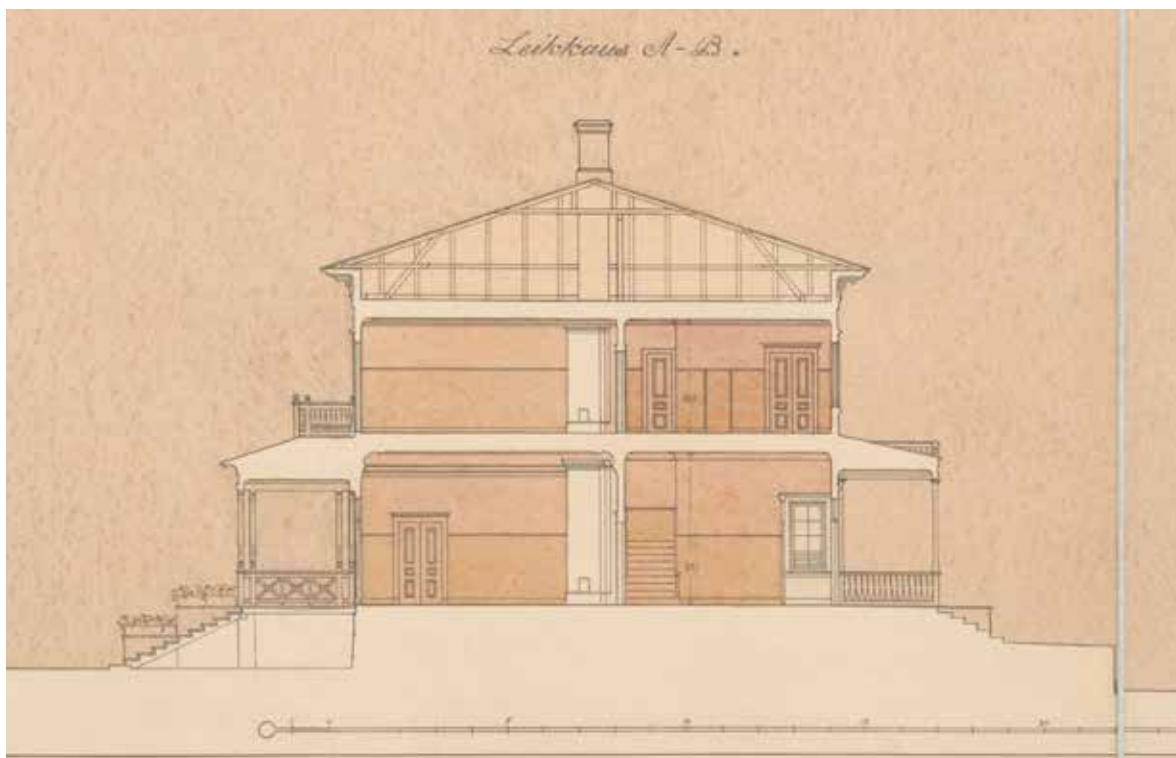
Päärakennuksen julkisivu pohjoiseen. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. KA.

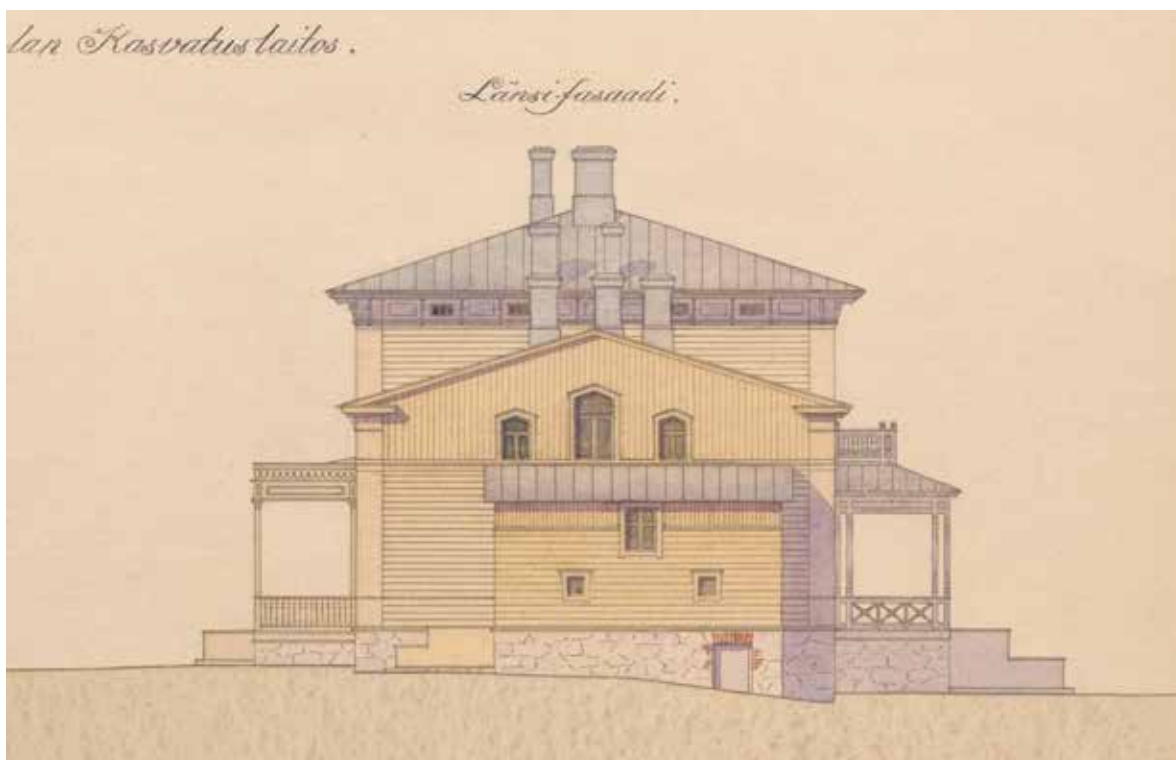
Päärakennuksen julkisivu etelään eli puiston puolelle. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. KA.

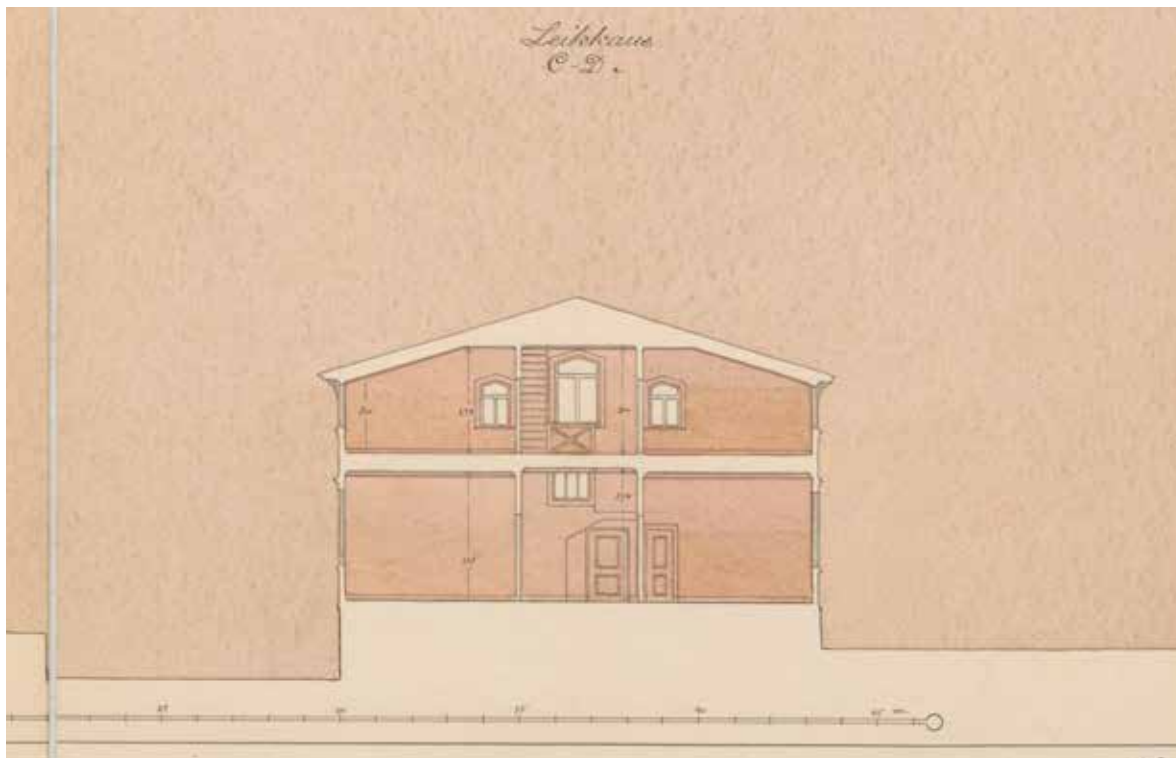
Vuoden 1910 piirustukset

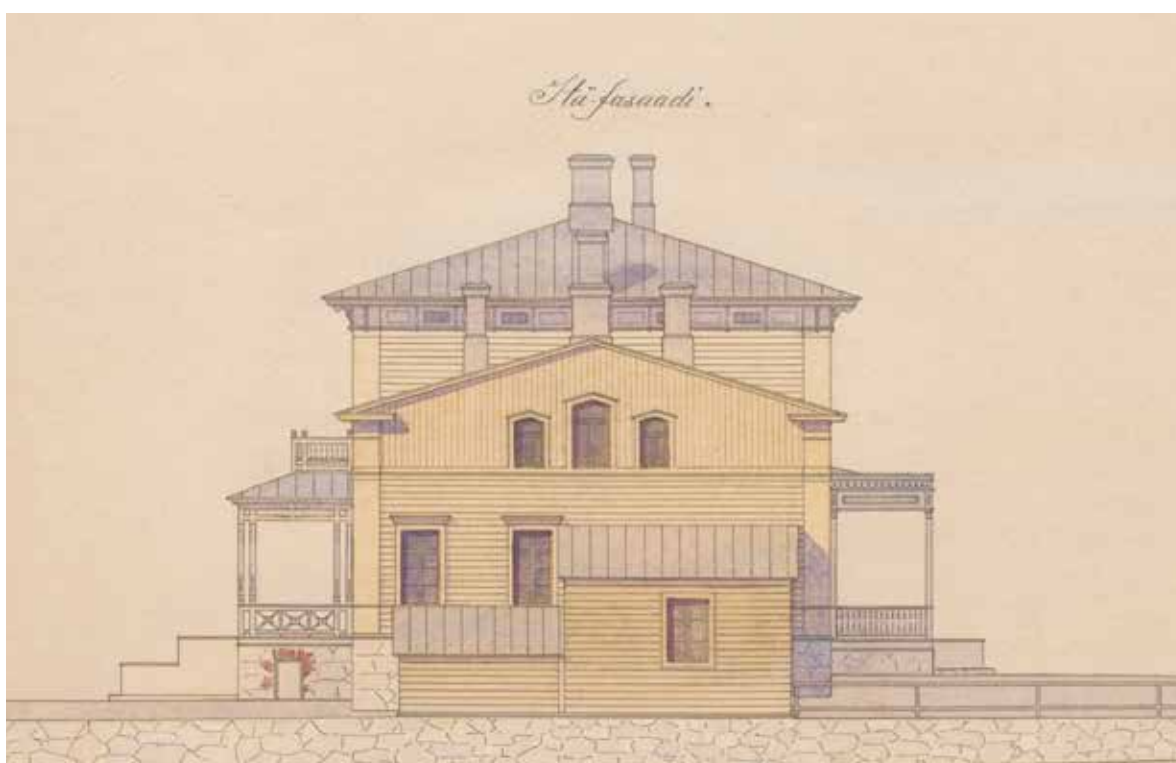
Päärakennuksen leikkaus A-B. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. KA.

Päärakennuksen päätyjulkisivu länteen. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. KA.

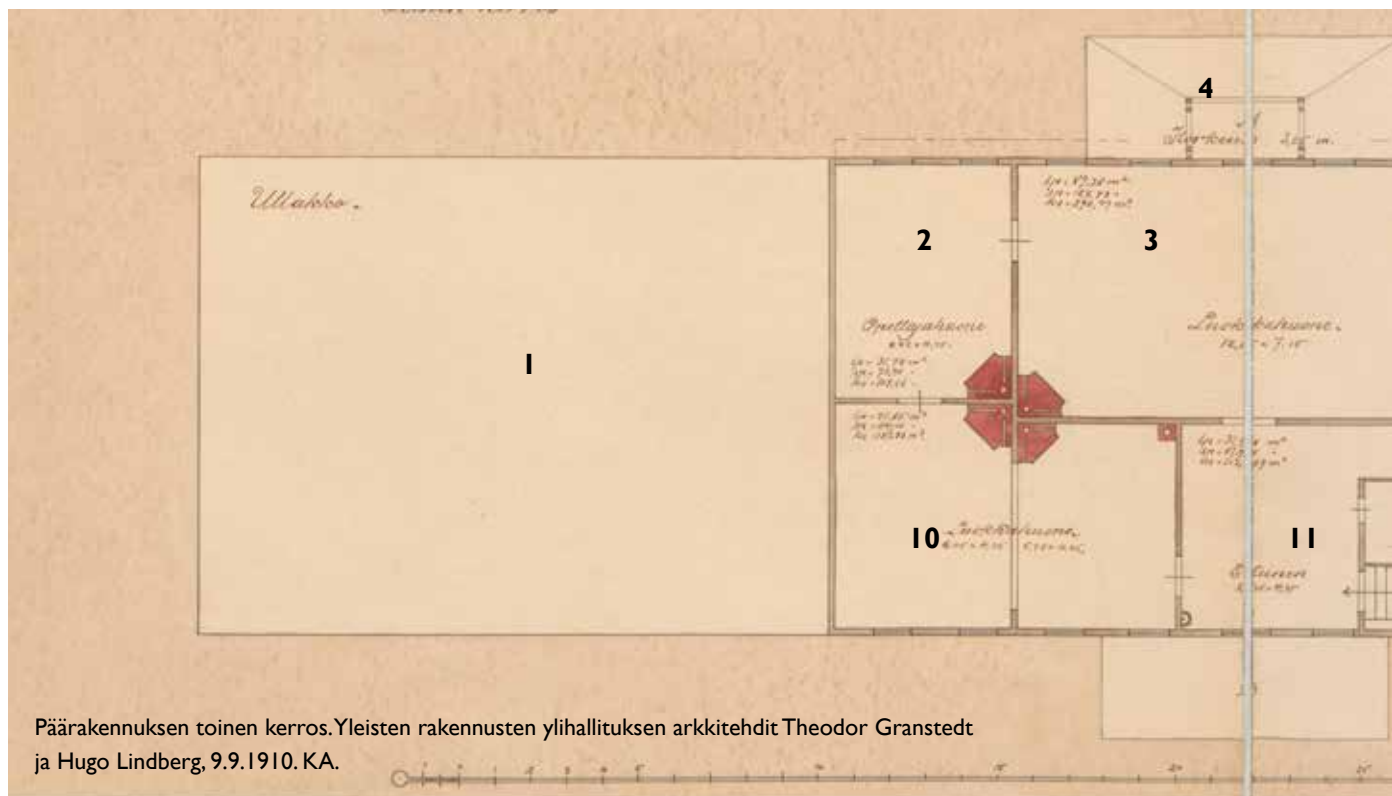
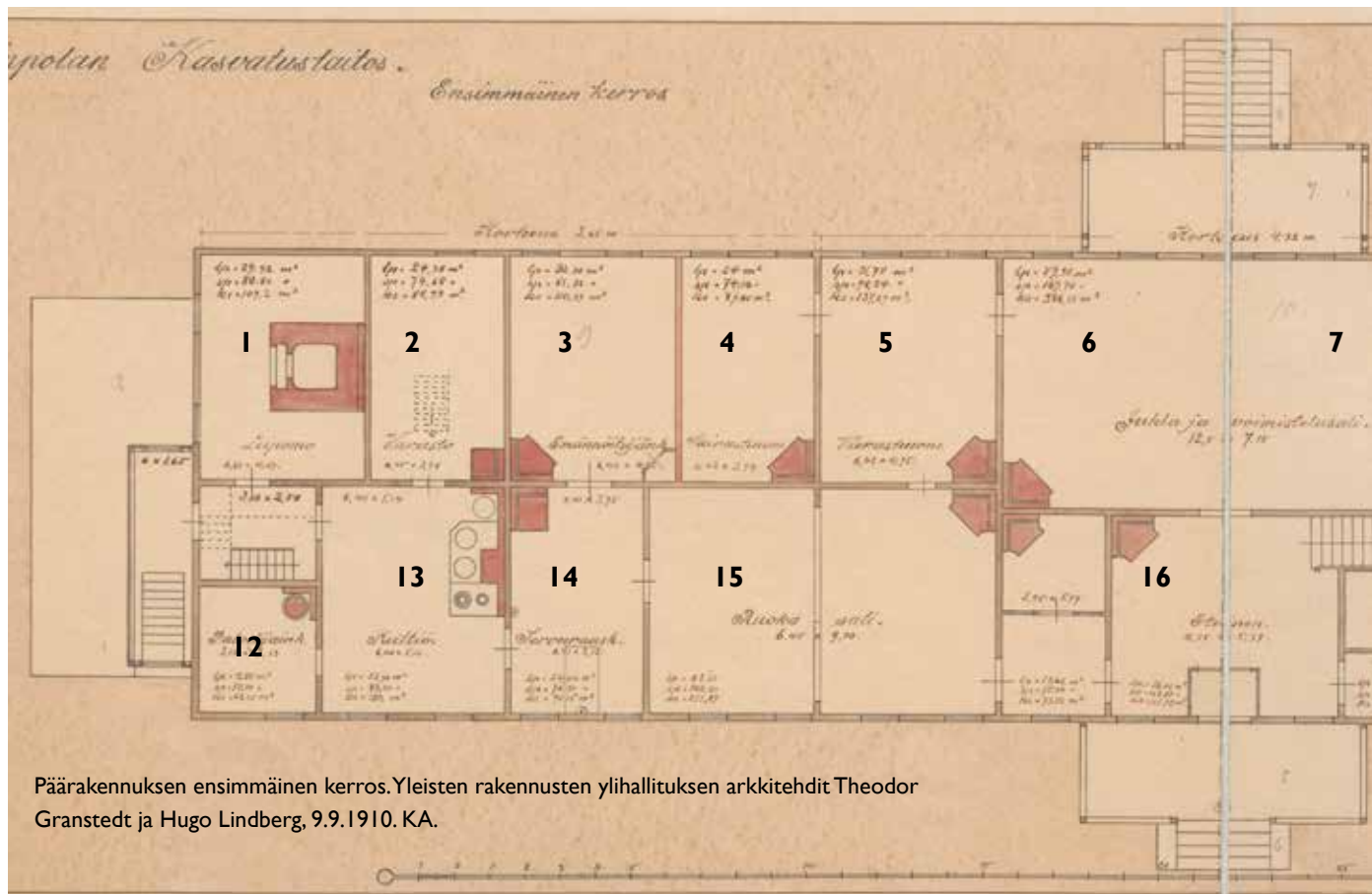

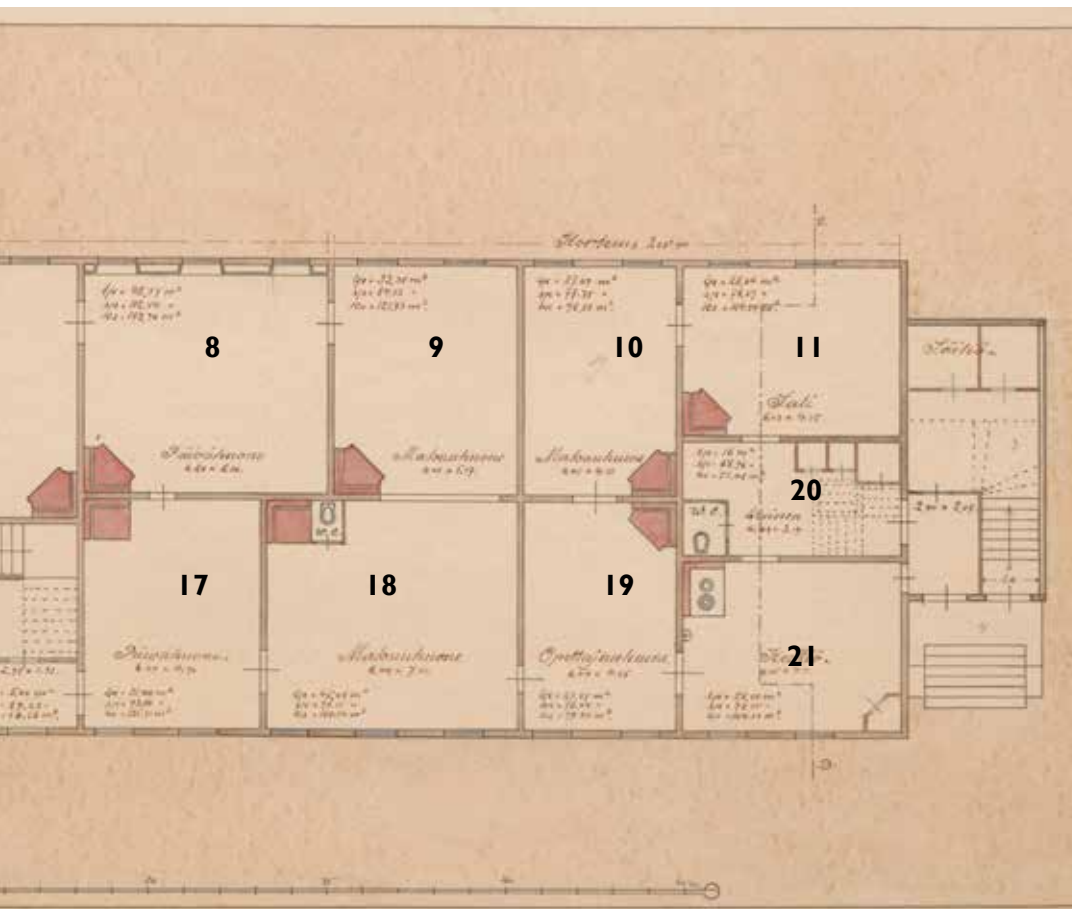
Päärakennuksen leikkaus C-D. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. KA.

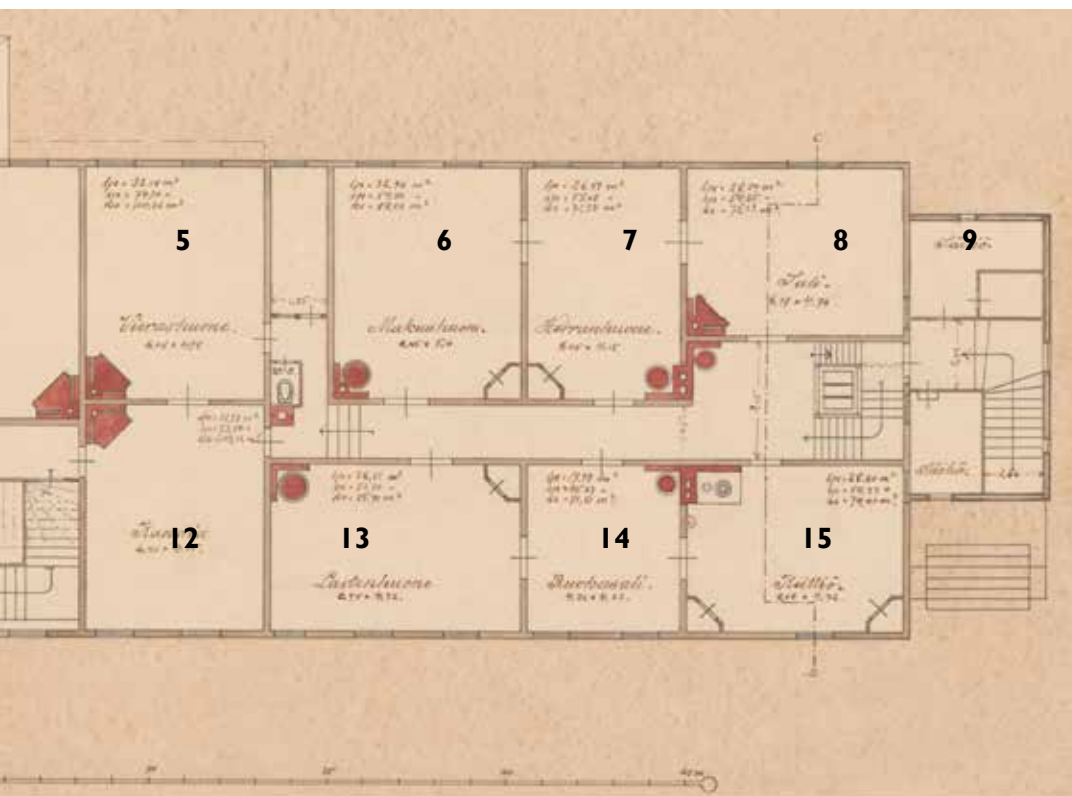
Päärakennuksen päätyjulkisivu itään. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. KA.

Vuoden 1910 piirustukset

- 1 Leipomo
- 2 Varasto
- 3 Emännöitsijänhuone
- 4 Sairashuone
- 5 Vierashuone
- 6 Juhla- ja voimistelusal
- 7 Päivähuone
- 8 Makuuhuone
- 9 Makuuhuone
- 10 Sali
- 11 Säiliö
- 12 Palvelijahuone
- 13 Keittiö
- 14 Serveeraushuone
- 15 Ruokasali
- 16 Eteinen
- 17 Päivähuone
- 18 Makuuhuone
- 19 Opettajanhuone
- 20 Eteinen
- 21 Keittiö

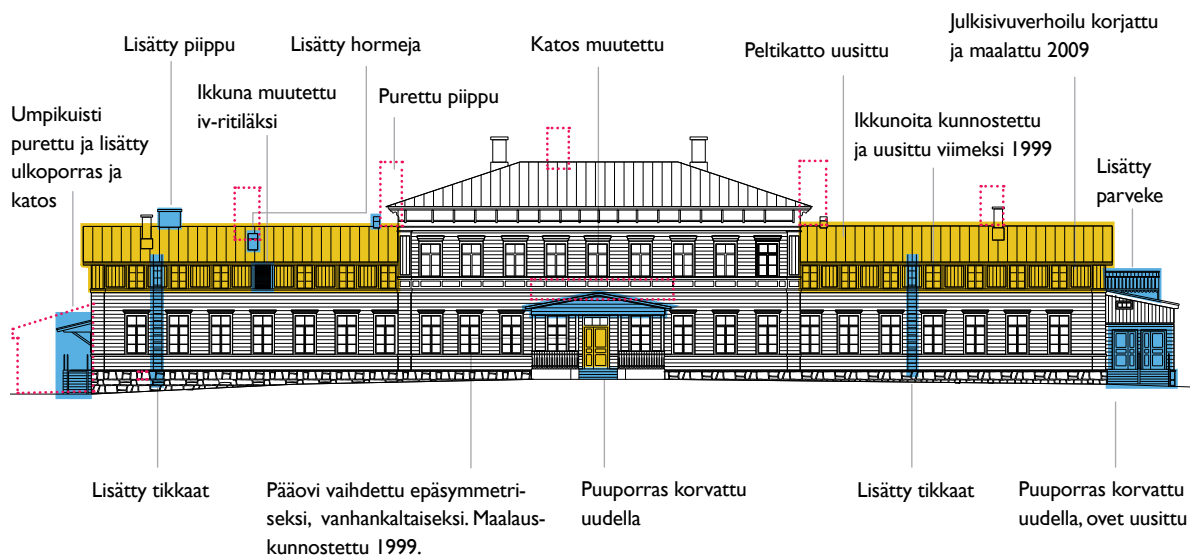

- 1 Ullakko
- 2 Opettajanhuone
- 3 Luokkahuone
- 4 Parveke
- 5 Vierashuone
- 6 Makuuhuone
- 7 Herrainhuone
- 8 Sali
- 9 Säiliö
- 10 Luokkahuone
- 11 Eteinen
- 12 Kanslia
- 13 Lastenhuone
- 14 Ruokasali
- 15 Keittiö

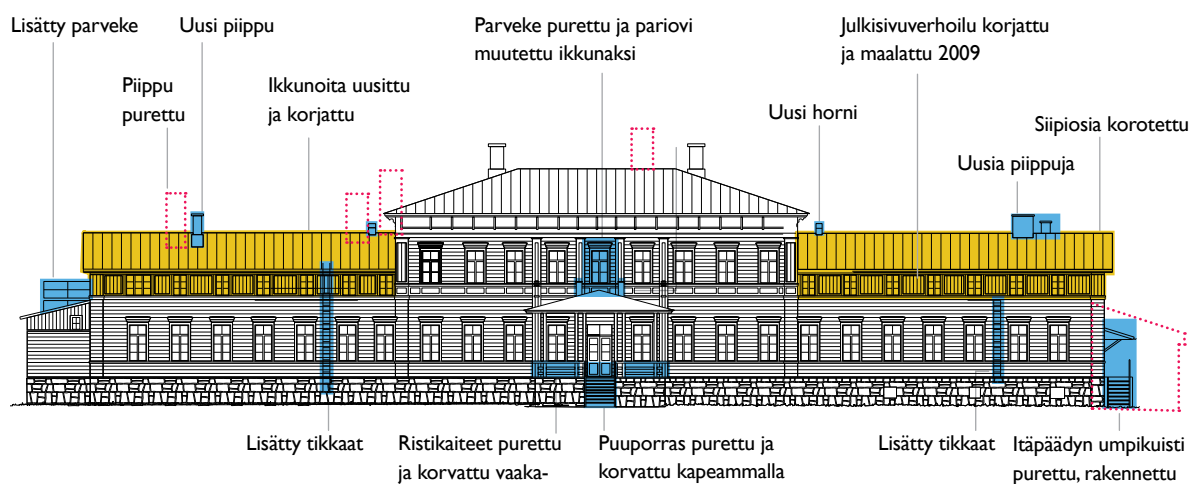
Muutoskaaviot

- Purettuja rakenteita
- 1890-luvun muutoksia
- Koulukodin aikaisia muutoksia 1909 - 2015

Pohjoisjulkisivun muutoskaavio

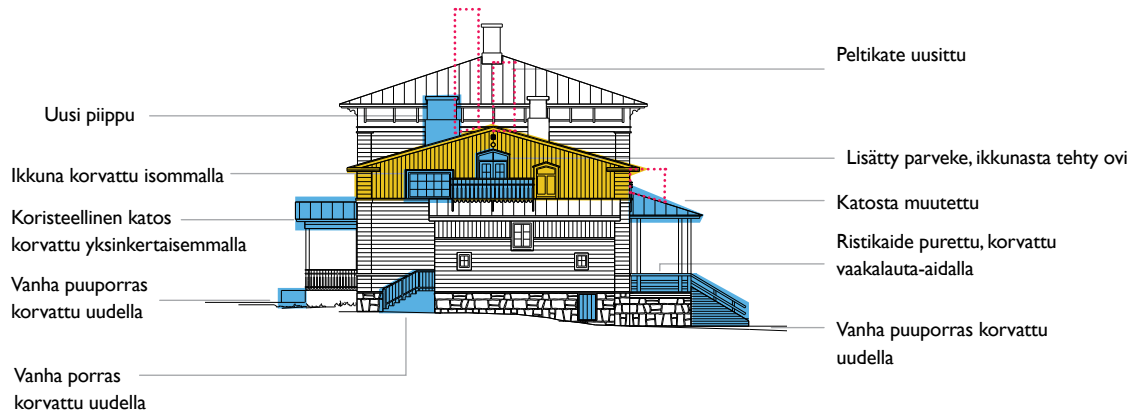
Eteläjulkisivun muutoskaavio

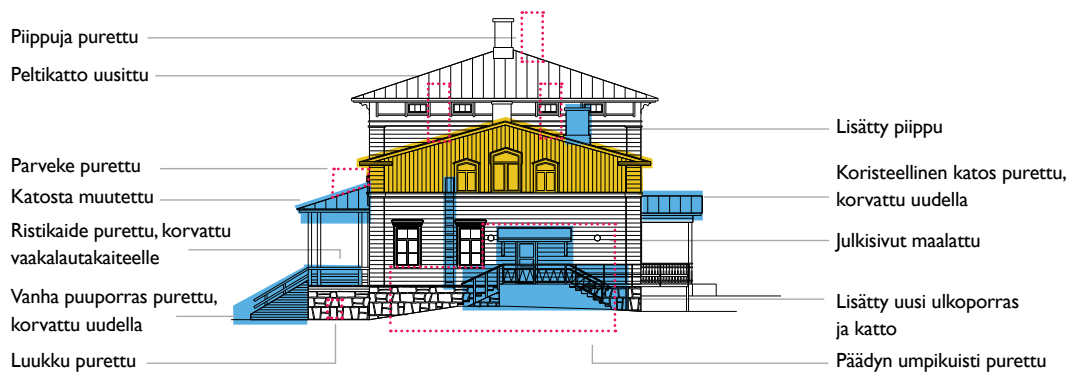
Muutoskaaviot

- Purettuja rakenteita
- 1890-luvun muutoksia
- Koulukodin aikaisia muutoksia 1909 - 2015

Länsijulkisivun muutoskaavio

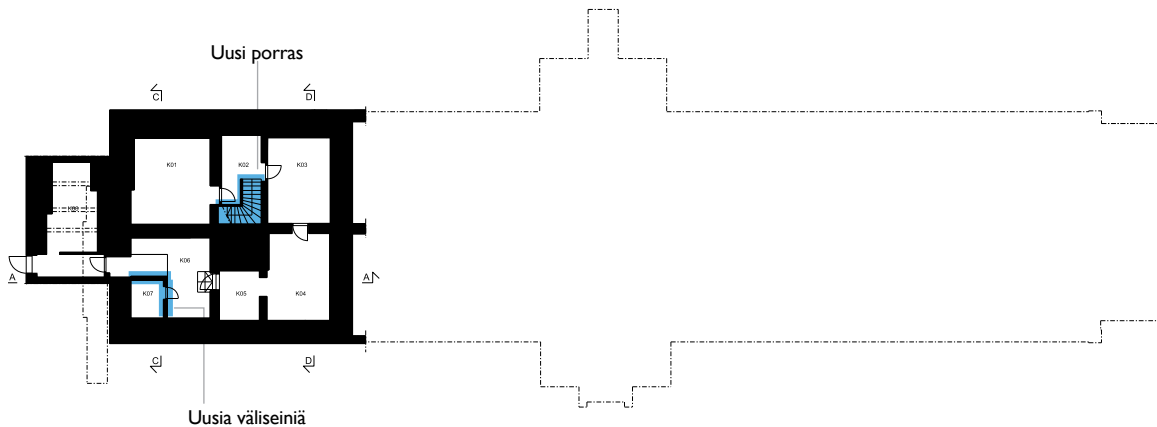
Itäjulkisivun muutoskaavio

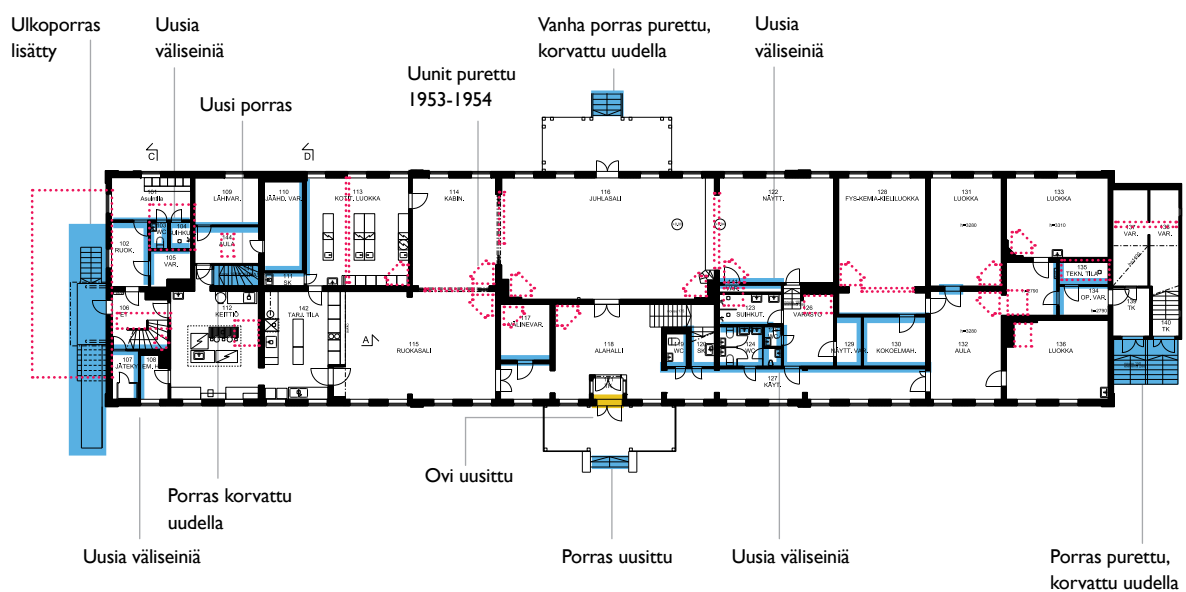
Muutoskaaviot

- Purettuja rakenteita
- 1890-luvun muutoksia
- Koulukodin aikaisia muutoksia 1909 - 2015

Kellarikerroksen muutoskaavio

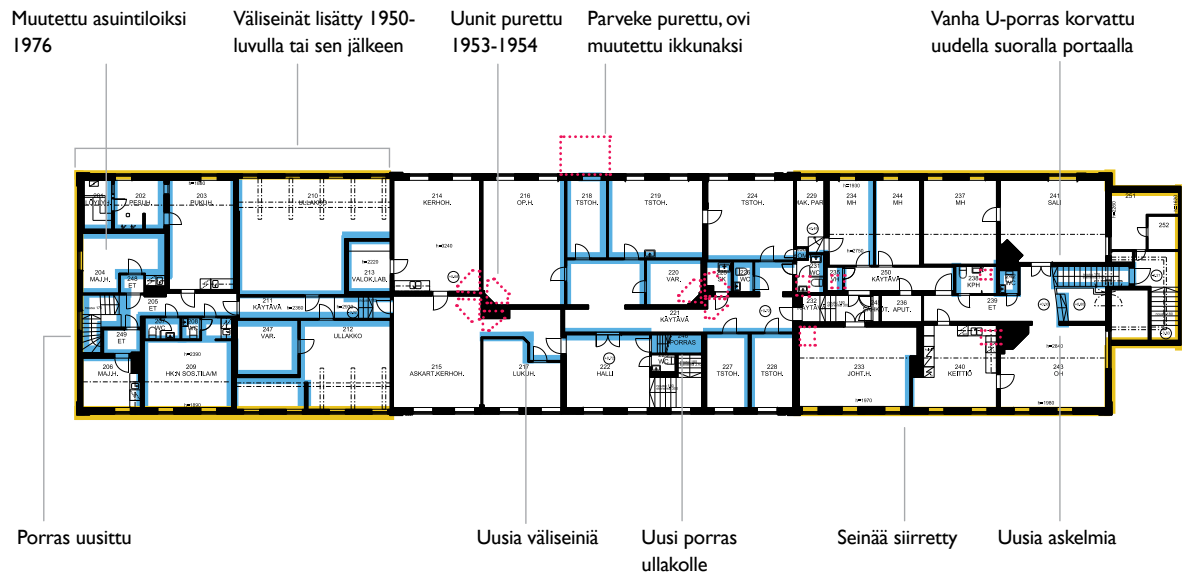
Ensimmäinen kerros 2015

Muutoskaaviot

- Purettuja rakenteita
- 1890-luvun muutoksia
- Koulukodin aikaisia muutoksia 1909 - 2015

Toisen kerroksen muutoskaavio

6.1.1 Ulkotilat

1. Sippolan koulukodin päärakennuksen julkisivu pohjoiseen. Rakennus on symmetrinen. Keskiosassa on sivusiipiä korkeampi. Julkisivujen uusrenessanssi-ilme on peräisin 1850-luvulta. Rakennuksen edessä olevaa pihaa rajaavat vasen ja oikea sivurakennus.

Tilahahmo

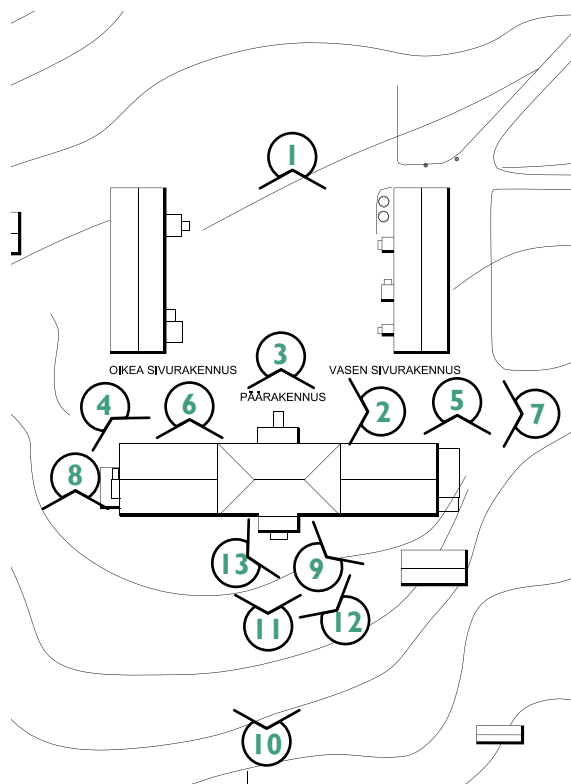
1800-luvun uusrenessanssijulkisivuinen vanha kartanorakennus on koulukodin päärakennus. Se sijoittuu itä-länsisuuntaisesti ja muodostaa sen pohjoispuolella olevien vasemman ja oikean sivurakennustensa kanssa koulukodin tärkeimman pihapiirin. Se on kaksikerroksinen hirsinen rakennus, jolla on suorakulman muotoinen pitkä pohjamuoto. Rakennus on hahmoltaan pitkälti symmetrinen. Rakennuksen länsipäädyssä on umpikuisti. Rakennuksen keskiosassa on sivusia korkeampi. Rakennuksen keskiosan pohjoisen puolella on pääsisäänkäynti ja siihen liittyvä avokuisti. Symmetrisesti etelän puolella on toinen avokuisti.

Kantavat rakenteet

Kantavina rakenteina päärakennuksessa ovat puurakenteiset ulkoseinät, välipohjat ja –seinät.

Sokkeli

Sokkeli on ladottu luonnonmuotoisista, lohkoituista luonnonkivistä ja saumattu. Sen aukot on laitettu umpeen. Sokkelin ylälaidassa on tiilimuurauskerros. Sokkeli on rakennuksen keskiosassa hieman ulkoneva.

Päärakennuksen ulkokuvien kuvanottoakaavio

2. Päärakennuksen pohjoispuolen kuistin katos on uusittu ja sen ulkoasu on alkuperäiseen verrattuna yksinkertaistunut. Myös porras on uusittu. Muilta osin rakennuksen ulkoasu vastaa pitkälti 1800-luvun ulkoasua.

3. Pohjoisen puolen pääsisäänkäynnin ovi on vanha, muttei alkuperäinen. Ovet ovat olleet alun perin yhtä leveät, nyt sivuovi on pääovea kapeampi. Ovien kasettikuviointi noudattaa alkuperäistä kuviointia. Oven päällä on kolmiruutuinen ikkuna.

Julkisivu

Julkisivussa on korkeampi keskiosa ja matalammat sivusiivet. Pääsisäänkäynti ja puiston puolella kuisti sijaitsevat rakennuksen keskilinjassa. Somitelma on symmetrinen. Päädyissä on jonkin verran eroavaisuuksia. Pitkät julkisivut oven keskenään lähes identtisiä.

Lautaverhoiltu uusrenessanssijulkisivu on jaettu vaakalistoilla ja kasetointinauhoilla vyöhykkeisiin. Alin verhous on vaakasuuntainen ja suora. Keskimäinen verhousvyöhyke on myös vaakasuuntainen, mutta verhouslautojen ponttausliitos on kulmikas, ja hammasmainen. Ullakkovyöhykkeessä on pystysuuntainen helmipaneeli. Nurkkia on korostettu harkotusta jäljittelevillä lautakoristeilla.

Ensimmäisen kerroksen ikkunoiden vuorilistat ovat profiloituja ja ikkunan yläpuolella on karniisilista. Sivusiivissä, korotusosassa, on matalammat ikkunat ja puiset konsolit räystäästään alla. Keski-osan karniisivyöhyke on koristellumpi.

4. Näkymä kohti kaakkoa ja päärakennuksen luoteiskulmaa.

Katto

Päärakennuksen katot ovat kolmessa osassa. Keskeällä rakennusta on aumakattoinen, korkea osa ja sivusiivissä on matalammat harjakatoilla varustetut osat. Katon perusmuoto on säilynyt 1890-luvulla tehdyn korotusvaiheen asussa. Katto on verhottu sinkitystä teräspelistä tehdyllä konesaumakatteella, joka on maalattu mustaksi. Katolle on lisätty koteloitu huippuimuri, joka on naamioitu piirun näköiseksi vasemmassa siivessä. Oikean siiven katolle on lisätty yhtenäinen nauhamainen katto, joka johtaa harjan piippurivistölle. Nykyisin piippuja on enemmän kuin esimerkiksi 1950-luvulla, mutta kattomaisema on kokonaisuutena hyvin säilynyt. Katolla on nykyisin koururäystäät (alun perin jalkakourut) ja syöksytorvet julkisivun pinnassa. Nykyinen katto on uusittu 1979-1981 tehdyn peruskorjauksen yhteydessä. Tällä hetkellä päärakennuksessa on isot lämpövuodot ja sisälle vuotaa vettä ja rakennuksella on akuutti kattokorjauksen tarve. Katolla on pieniä vuotoja lähinnä saumakohdissa.

5. Itäpäädyn umpikuisti on purettu ja tilalle on rakennettu ulkoporras ja sisäänkäynnin katos.

6. Räystäiden alapinnat ovat koristeellisia. Ikkunat ovat sisään-ulos avautuvia puisia ruutuikkunoita.

Ikkunat

Ensimmäisen kerroksen ikkunat ovat kahdeksan- ja toisen kerroksen kuusiruutuisia. Sivusiipien toisen kerroksen ikkunat ovat matalampia kuin keskiosan ikkunat.

Ikkunat on sovitettu siten, että lasin pinta on melko lähellä julkisivun pintaa eli julkisivu on tunnelmaltaan melko kevyt.

Eteläjulkisivussa oikean puoleisessa siivessä on kaksi valeikkunaa ensimmäisessä kerroksessa ja yksi valeikkuna toisessa kerroksessa.

7. Näkymä kohti länttä. Rakennuksen itäpuolella on graniittimuurin keskellä ovi, joka johtaa kellaritiloihin.

8. Rakennuksen länsipäädyn yläkertaan on lisätty parveke. Portaat on uusittu. Sisäänkäynti ei ole tällä hetkellä käytössä.

Sisäänkäynnit

Pääsisäänkäynti on uusittu 1979-1981 tehdyn peruskorjauksen yhteydessä. Sisäänkäyntikatot on yksinkertaisempi verrattuna kartanovaiheen katokseen. Räystäslaudan kuvioleikkauksia ei enää ole.

Puiston puoleisen kuistissa on alkuperäiset, nurkistaan viistetyt ja yläosastaan koristeileikatut tolppaparit. Tolppien alaosat on uusittu suorakulmaisella puutavaramalla. Kaide on moderni ja lattian tasossa kuistin vaakaverhous on uutta. Kuistin sokkeli alkuperäinen osa on luonnonkivimuuria kuten pääsiivessä, mutta uusitun, puistoon johtavan puuportaan alla sokkeli on lautaverhottu.

9. Etelän puoleista julkisivua. Rakennuksella on lämpövuotoja, mikä aiheuttaa jääpuikkojen muodostumisen räystäälle.

Länsipäädyn kuistin sisäänkäynti on poistettu käytöstä. sen edustalla on betoniporras, jossa on betonikaide (1930-l) ja pinnakaide (1980-l). Ulko-ovet on uusittu vanhan mallin mukaan (1980-l). Viimeisin maalauskunnostus on tehty 1990-luvun loppupuolella. Kuistin seinät on verhottu pontatulla vaakalaudalla siten, että lautojen väliin jää suorakulmainen kolo. Verhous vaikuttaa melko uudelta koska seinässä ei ole montaa maalikerrosta. Kellariin johtavan oven ympärillä on tiiliverhous ovi on pystypaneloitu.

Itäpäädyssä on betoninen lastauslava (1950-l) ja katos, sekä 1990-luvulla toteutettu puuporras ja teräksinen lastauslavan jatke.

10. Päärakennuksen julkisivu etelään. Julkisivu muistuttaa vahvasti pohjoisen puoleista julkisivua.

11. Etelän puoleisen avokuistilla on puiset pilariparit. Ovet ovat vanhat, mutta ne eivät ole käytössä. Kuistin takana on juhlasali, jota käytetään myös voimistelusalina. Rakennuksen toisesta kerroksesta on purettu parveke, joka sijaitsi kuistin katoksen päällä.

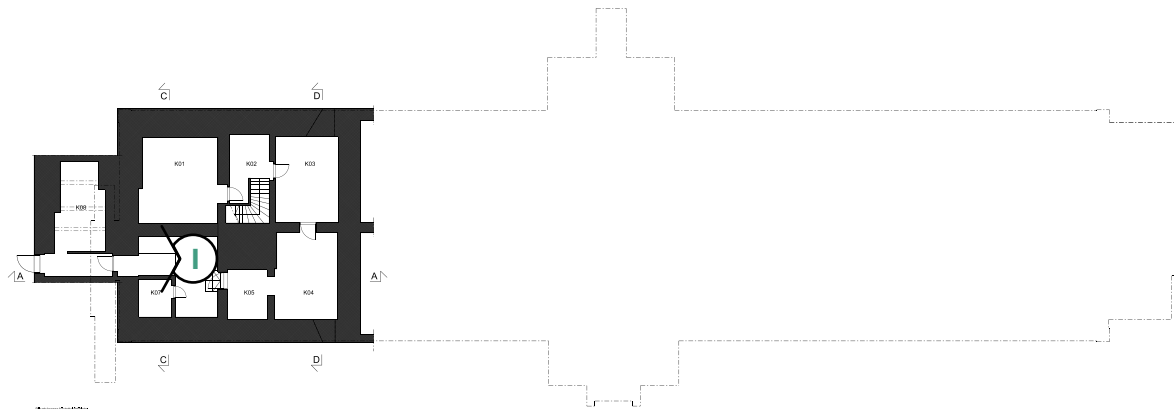

12. Etelän puoleisen kuistin kaiteet ovat olleet alun perin ristikaiteita, nykyisin ne ovat vaakalautakaiteita. Puuporras on uusittu.

13. Yksityiskohta etelän puoleisen kuistin koristeleikatuista puupilareista ja räystään alapinnasta.

6.1.3 Sisätilat

Kellarikerroksen kuvanottoaikka

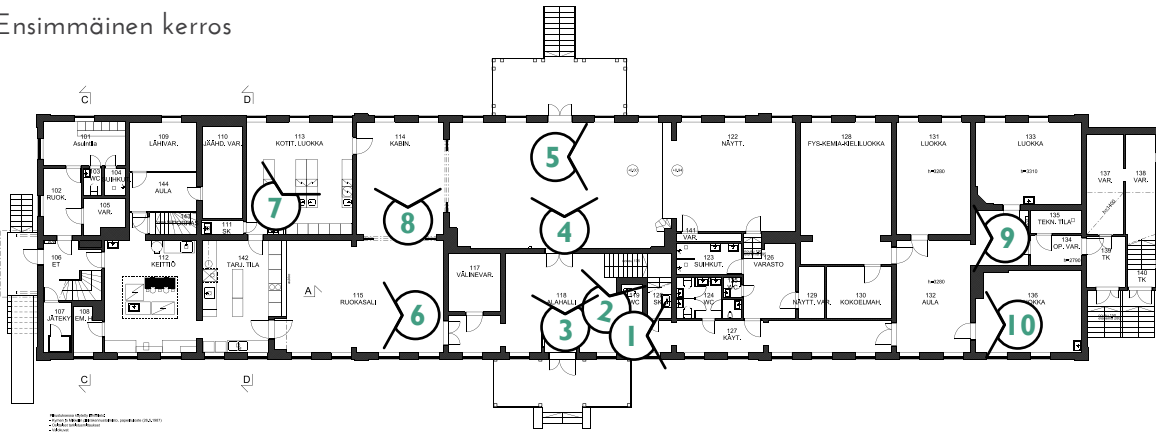
Kellarikerros

Päärakennuksen itäpäädyssä on kellari, jonne pääsee ulkoa idästä, varsinaisen rakennusmassan ulkopuolelta, luonnonkivimuurissa olevan matalan puuoven kautta tai ensimmäisen kerroksen keittiön eteläpuolella sijaitsevan L-kirjaimen muotoisen portaikon kautta. Verrattaessa päärakennuksen vuoden 1909 piirustuksiin tiedetään, että alkuperäinen sisäänkäynti kellariin tapahtui itäpäädyn kuistin pohjoisseinän ovesta suoraa porrasta alas sekä rakennuksen rungon keskeltä ensimmäisestä kerroksesta sisäportaalla, joka oli suora. Se on purettu ja samalle paikalle on todennäköisesti 1950-luvulla rakennettu L-kirjaimen muotoinen betoniporras. Kellarissa on osin tiiliholvattuja kattoja, osin betoniholvauksia. Seinäpinnoissa on eriaikaisia osia. Osassa seinistä on uusia betoniharkkoja, osa on vanhaa punatiiltä, jossa on paikoin rappaus ja valkoinen maalauspinta. Lattia on betonia ja maalattu. Etelä- ja pohjoisseinien yläosassa on syviä ikkuna-aukkoja, joissa on luukutettut aukot. Ne sijaitsevat alkuperäisillä paikoillaan. Kellarissa on seitsemän varastohuonetta, mutta tilat eivät ole kovin aktiivisessa käytössä, sillä tiiloissa on todettu kosteusvaurioita.

1. Kellarikerroksen holvinäkymä. Kellarissa on ollut kosteusongelmia ja tiloja ei käytetä.

Ensimmäinen kerros

Ensimmäisen kerroksen kuvanottoapaikat

1. Ensimmäisen kerroksen käytävänäkymä.

2. Porras johtaa ensimmäisen kerroksen aulasta toiseen kerrokseen. Porrasta on uusittu, mutta sen alkupäässä on vanha yksityiskohta 1800-luvulta.

Alahalli (118): Päärakennuksen pääsisäänkäynnin yhteydessä oleva aulahalli on säilyttänyt kartanovaiheen tilahahmonsia, mutta hallin kullmassa sijainnut uuni on purettu 1953-1954. Lattia muodostuu kahdenvärisistä vinyylilaattaruuduista. Ovien edessä on friisikuvio. Listoitukset ovat uusittuja vanhanmallisia puulistoja. Seinien alaosassa on noin 1,8 metrin korkuinen maalattu helmiponttipanelointi (1980-l). Seinien yläosat on levytetty ja maalattu. Kattolistat ovat uusia,

mutta uusrenessanssilistaa mukailevia. Sisäkatto on uusi levykatto. Kattoon on kiinnitetty valkoisia pallovalaisimia. LVIS-asennukset on tehty pintaan. Ovet ovat uusia, vanhanmallisia puupeiliovia. Alahallista ruokalaan johtava ovi on alkupeäinen. Korjauksissa on käytetty uusia, vanhanmallisia vetimiä, oviprofiileja ja listoja. Puuikkunat ovat ruutuikkunoita ja noin 1950-luvulta. Ikkunapenkit ovat puisia. Päärakennuksessa on vesipatterijärjestelmä.

3. Pääsisäänkäynnin aulassa on vanhat puupeiliovet juhlasaliin. Lattialla on kahdenvärisiä vinyylilaattaruutuja. Seinien alaosat on paneloitu.

Aulan portaikko: Alkuperäinen porras on purettu, mutta se lähti samalta kohdalta kuin nykyinen ja tilalahahmo on säilynyt. Portaan alkuosassa on pieni osa alkuperäistä puukaiteen sivustoa jäljellä. Portaikko johtaa ensimmäisestä kerroksesta toiseen kerrokseen. Se on kolmisyöksyinen, puinen U-porras. Askelmissa on vinyylimatto. Portaan alla on wc-tilat. Portaikon seinien alaosassa on helmiponttipanelointi, yläosa maalattu. Portaikolla on puiset, seinään kiinnitetyt käsijohteet. Jalkalista on puinen ja profiloitu.

Käytävä (127): Käytävä on lisätty kartanoon kasvatuslaitosaikana. Sen lattia on tehty kahden värisistä linyylilaattaruuduista, reuna-alueella on tummempi raita. Käytävän seinien alaosassa on maalattu helmiponttipanelointi, yläosat on levytetty ja maalattu valkoisiksi. Ikkunoiden alla on vesikiertopatterit. Käytävän eteläpuolella on yksilehtisiä, ruskeita puupeiliovia, jotka johtavat wc- ja suihkutiloihin sekä varastoihin. Käytävä johtaa rakennuksen pääaulatilasta länsipäädyn aulaan. Sisäkatto on uusi levykatto. Kattoon on kiinnitetty valkoisia pallovalaisimia. Tilalle antavat luonnetta aukotukset, joiden yläosat on viistottu (ei alkuperäisiä).

4. Ensimmäisen kerroksen juhlasalin etelän puoleinen sisäänkäynti on suljettu.

Juhlasali (116) ja **näyttämö** (122): Huonetta käytetään sekä juhla- että voimistelusalina. Myös koulukodin ulkopuoliset voivat käyttää tilaa. Huoneen tilajako on säilynyt, uunien paikat ovat näkyvissä, vaikkakin ne on purettu 1953–1954, kun lämmitysmuodoksi muutettiin keskuslämmitys. Näyttämö ja aukko on tehty 1900-luvulla kasvatuslaitoksen aikana. Seinäpinnat ja lattiat ovat uusia. Juhlasalin seinillä on noin 1,8 metrin korkuinen helmipontti-panelointi. Seinien yläosat on levytetty ja maalattu. Lattiassa on ikkunoiden lähistöllä ilmanvaihtoritiloita. Ikkunoiden alla on valkoiset patterit. Ikkunat ovat noin 1950-luvulta. Kuistin puupariovet etelään eivät ole käytössä. Ovessa on kaksi sisäkkäistä pariovea, ulkopuoliset ovet ovat mahdollisesti alkuperäisiä. Ovissa on peilileikkaukset. Ovet ovat vanhoja ja kunnostetut. Ulko-ovijuhlasalissa on levykatto, profiloitu kattolista ja kattoon kiinnitetyt pyöreät valaisimet. Puinen jalkalista on 1980-luvulta. Juhlasalin ja kabinettilan välissä on haitariovi. Näyttämöllä pöytätennispyytä.

Keittiö: Koulukodin keittiössä valmistetaan päivittäinen lounas laitoksen henkilökunnalle ja oppilaille. Tila jakautuu tarjoilutilaan (142) ja keittiöön (112). Tarjoilutilassa on aukko ruokasalin puolella. Lattiana on kitkapintainen harmaa muovimatto. Seinillä on

neliönmuotoiset valkoiset, lasitetut keramiikkalaatat. Keittiössä on alaslaskettu alumiiniprofilikatto. Suur- talouskoneet ovat ruostumatonta terästä. Keittiön pohjoisseinän ikkunat ovat sisältä pienempiä kuin ulkoa. Keittiön sivulla on pieni emännän toimistohuone (108).

Ruokasali (115): Ruokasali sijaitsee aulahallin ja keittiötilojen välissä. Ruokasalin lattiassa on neliönmuotoinen vinyylilaatoitus. Seinien alaosa on verhoiltu kuultomaalatulla helmipaneloinnilla. Seinien yläosat ovat maalattuja levyseiniä. Sisäkatoissa on valkoinen panelointi ja kattolista on profiloitu. Katosta roikkuvat valaisimet ovat 1970-luvulta.

Ruokasalin eteläpuolella oleva kabinetia (114) käytetään neuvottelutilana. Huone on toiminut vielä 1900-luvun alussa vierashuoneena. Kabinetin huonekorkeus on juhlasalia suurempi, sillä huoneen alakattoa ei ole muutettu. Huoneessa on erittäin korkeat kattolistat. Katto on levykatto, huoneen keskellä on ruusuke. Lattia on lakattua puuta. Seinien alaosassa on noin puolentoista metrin kuultomaalattu puupanelointiverhoilu. Kabinetissa on vanha ruskeaksi maalattu puupeili, joka johtaa viereiseen kotitalousluokkaan. Kabinetin ja ruokasalin sekä kabinetin ja juhlasalin välillä on haitariovet. Kabinetin valaisimet ovat vanhoja.

5. Ensimmäisen kerroksen juhlasalia käytetään myös voimistelusalina.

6. Ensimmäisen kerroksen ruokailusali, takana näkyy koulun keittiötä.

7. Ensimmäisen kerroksen kotitalousluokka sijaitsee ensimmäisessä kerroksessa keittiön eteläpuolella. Luokan pinnat ja kalusteet ovat uusia. Huoneessa on loisteputkivalaisimia. Ikkunat suuntautuvat eteläpuolen puutarhaan päin.

8. Ensimmäisen kerroksen neuvotteluhuone.

9. Ensimmäisen kerroksen länsipäädyn luokkahuoneiden yhteydessä on yhteistila.

Kotitalousluokka (113) sijaitsee tarjoilutilan eteläpuolella. Siellä on uudet pinnat ja laitteet, loisteputkivalaistus, levyseinät, uudet ovet.

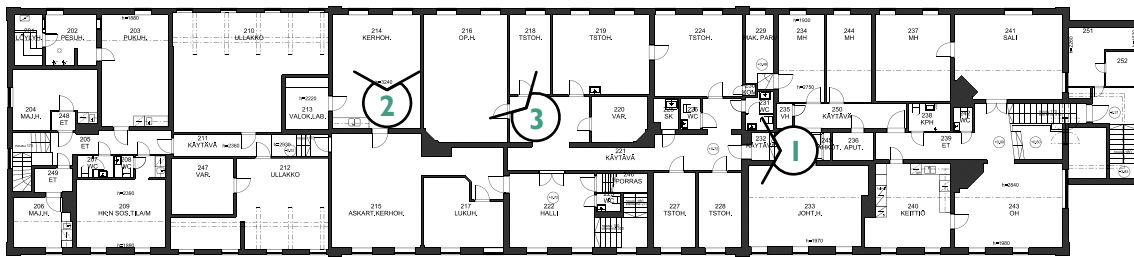
Itäpäädyn portaikko (106): Portaikkoa on muutettu. Portaikko nousee ensimmäisestä kerroksesta toiseen kerrokseen. Se on U:n muotoinen puuporras, joka on keskeltä avoin. Askelmat ovat viuhkamaisia ja niiden pinnassa on vinyylimatto. Porrashuoneen seinät ovat levyseinä. Jalkalista on yksinkertainen puulista. Käsijohdetta ei ole.

Länsipääty: Länsipäädyn sisäänkäynti ei ole käytössä. Päädyn tilahahmo on muuttunut verrattuna vuoden 1909 tilanteeseen. Yhteisaulasta on yhteys pieneen kirjavarastoon, opettajanhuoneeseen, oppilaskunnan huoneeseen ja kolmeen luokkahuoneeseen. Opettajanhuone (133) sijaitsee rakennuksen lounaiskulmassa. Sen seinillä on noin 1,8 metrin korkuinen, vaalean ruskeaksi maalattu helmiponttipanelointi. Seinien yläosat on maalat-

10. Ensimmäisen kerroksen luokkahuone.

tu valkoisiksi. Kattolista on yksinkertainen, katto on levytetty. Huonetta valaisevat katosta roikkuvat loisteputkivalaisimet. Opettajanhuoneen nurkasta on purettu uuni. Lattiassa on ruskeat vinyylilaatat ja ikkunoiden vieressä ritilöitä, joista tulee lämmintä ilmaa. Huoneessa ei ole pattereita. Luokassa 131 on sohva- ja televisionurkkaus sekä liitutaulu. Tilaa käytetään myös oppilaskunnan huoneena. Huoneen ovet ovat uusia levyovia. Muilta osin pinnat vaastaavat opettajanhuonetta. Luokkahuonetta 128 käytetään fysiikan, kemian ja kielten opetukseen. Luokkatilan etuosaa rajaa yläkulmistaan viistetty aukko. Huoneen itäseinän kaappien alapuolinen osa on kaakeloitu. Muilla seinillä on noin 1,8 metrin korkuinen, vaaleanruskea helmipanelointi. Luokkaa valaisevat kattoon kiinnitetyt loisteputkivalaisimet. Luokkahuoneen 136 pinnat vastaavat muita tiloja: vinyylilaattalattia, puupanelointi seinien alapinnoissa, seinien yläosat maalattu. Valaisimina ovat loisteputkivalaisimet.

Toisen kerroksen kuvanottoapaikat

1. Toisen kerroksen vanha puupeiliövi.

Toinen kerros

Toisen kerroksen porrashallissa on uusia, vanhanmallisia puuovia. Hallin väliseinää on siirretty ja tilaan on lisätty porras ullakolle. Sen sijaan hallin eteläpuolella sijainnut luokkahuone on muutettu käytäväksi ja toimistohuoneiksi uusilla väliseinillä. Uudet väliseinät ovat alaosaan umpinaisia, yläreunassa on ikkunoita. Joissakin toisen kerroksen käytävänpuoleisista ovista on ikkunat (noin 1980-l.). Osa ovista on laakaovia, osa vanhoja 1890-luvun kunnostettuja puupeiliövia, joissa on salmiakkikuviointi ja ikkuna. Ikkunalasi on uusi. Lattia on ruskeaa vinyylimattoa. Seinien alaosaan on kuultomallattua helmiponttipaneealia. Seinien yläosaton levytetty ja maalattu, osassa toimistohuoneita on tapetointi. Joidenkin tilojen sisäkatossa on mielenkiintoinen kasetti. Kattolista on osin alkuperäistä, osin uusittua. Osassa toimistohuoneita on levykatto ja yksinkertaisempi kattolista. Tulisijat on purettu 1953-1954.

Kerroksen itäpääty ei vielä kasvatuslaitoksen perustamisvaiheessa ollut käytössä, vaan se oli kylmää ullakkotilaa. Nykyisin itäpäädyssä on vain pienet ullakkotilat 210 ja 212 sekä varastotiloja, majoitushuoneita, pukuhuone ja henkilökunnan sosiaalitalat. Itäpäätyyn pääsee erillisen portaikon kautta ensimmäisestä kerroksesta.

Toisen kerroksen ikkunat ovat kaksilasisia, sisään-ulos avautuvia puuikkunoita (1950-l.), joissa on eriaikaisia, valkoiseksi maalattuja profileja. Helotus on osin vanhaa (1890-luvulta), osin uusia. Ikkunoiden sisäpuoliset vuorilistat on uusittu.

Länsipäädyn toimistohuoneissa on kalteva katto. Käytävillä on aukkoja, joiden yläkulmat on viistottu. Kerroksessa on myös tilojen lattiakorkoeroja ja muutamia porrasaskelmia. Toimistohuoneissa on puusta tehty asennuskotelo. Patterit on asennettu pintaan. Tiloissa on kattoon kiinnitettyjä riippuvalaisimia, joissa on kaarevia loisteputkia.

Toisessa kerroksessa sijaitsee myös atk-luokka. Tilahahmo ei ole alkuperäinen, vaan väliseiniä on lisätty. Huoneessa on helmipaneloitu sisäkatto. Atk-luokan eteläpuolella on tekstiilityön luokka, jossa on kahdet kangaspuut. Tekstiilityöluokka toimi ennen herhotilana ja kasvatuslaitoksen alkuaikoina se oli opettajanhuone. Atk-luokka puolestaan oli ennen askarteluhuone, kasvatuslaitoksen alkuajoista alkaen se toimi luokkahuoneena, mutta tila oli tällöin suurempi. Atk- ja tekstiilityön luokkien pinnat ovat samankaltaisia kuin muualla kerroksessa: ruskea vinyylimatto lattialla, kuultomallattu helmiponttipanelointi seinän alaosaan, yläosat maalattuja levyseiniä. Ovet ovat 1890-luvulta, kunnostettuja, yksilehtisiä puupeiliövia, joissa on salmiakkikuviointi. Luokkahuoneiden katosta roikkuu loisteputkivalaisimia. Kattolista on yksinkertainen. Vesikiertopatterit ovat ikkunoiden alla ja ne on asennettu pintaan.

Toisen kerroksen itäpäädyssä on majoitustilat, joihin kuuluu myös sauna. Tiloissa majoitetaan oppilaiden vanhempia tai siviilipalvelusväkeä.²⁸³

283 Suullinen tiedontanto Siven 10.3.2015.

2. Toisen kerroksen tekstiilikäsityöluokka. Tila oli toiminut vuodesta 1909 alkaen kasvatuslaitoksen opettajanhuoneena.

3. Toisen kerroksen toimistohuoneen kevyiden väliseinien yläosissa on ikkunoita.

6.2 Muut rakennukset

Rakennukset 002-038 on katselmoitu ulkoa. Rakennusten uudisrakennus- ja muutospiiirustuksia on tutkittu Kansallisarkistossa, Senaatti-kiinteistöjen Kouvolan arkistossa ja Kouvolan kaupungin rakennusvalvonnan arkistossa. Piirustuksista ja rakennusluvista tehtyt huomiot on koottu kohdekuvaustekstiin tukemaan katselmuksen aikana tehtyjä havaintoja. Joidenkin rakennusten osalta on esitetty alkuperäispiirustuksia.

002 Oikea sivurakennus

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304301 286-422-2-680

ARKKITEHTI

Uudisrakennus: ei tiedossa; 1910: Hugo Linberg

RAKENNUTTAJA

Aleksander von Daehn

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1846, laajennus 1910 1340,0

BRUTTOALA (m²) KERROSALA (m²)

337,9 370,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella ja se on suojeltu valtioneuvoston asetuksella (480/85) merkinnällä S2 (rakennus suojellaan osittain). Suojelumääräykset kohdistuvat erityisesti rakennuksen ulkoasuun. Suojelupäätös 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennuksen ulko- ja sisätiloja on muutettu useassa vaiheessa. Seinissä on ollut aiemmin päreverhous. Räystäslaudat ja päädyt olleet koristeellisia.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Inspecta 2011.

KOHDEKuvaus

Hirsirunkoinen tyttöjen asuntola rajaa kunniapihaa kartanon edustalla. Suorakaiteen muotoisessa, harjakattoisessa tyttöjen asuntolassa on kaksi umpikuistia kunniapihalle päin. Sokkeli on tehty lohkotusta punagraniittiharkosta eteläpäästä eli kartanon päästä. Muualla sokkeli on tehty luonnonmuotoisista lohkotuista kivistä. Eteläpäädyssä on ollut pyörösaumaus, muualla suora. Kuistien sokkelit ovat betonia. Perustus on routinut länsisivulla. Julkisivu on vaakaverhottu (uusittu) ja sokkelin päällä on vesilista. Ullakon tasossa on pitkällä sivuilla koristekasetointi, jossa on puiset konsolit. Päädyissä ullakon tasolla on pystyverhous ilman profileita (vanhempi). Julkisivussa on iv-venttiileitä. Vesikate on mustaa peltiä, rakennuksessa on riippukourut ja syöksytorvet julkisivun pinnassa. Ruutuikkunat on uusittu (2006). Rakennuksen sisäiset huonetilamuutokset ovat heijastuneet julkisivuun siten, että pääjulkisivussa on neliön muotoisia pesutilojen ikkunoita.

1909-10 Muutos kasvatuslaitoskäyttöön, rakennusta pidennettiin. Hugo Lindberg.

1910-l. Piiput uusittiin.

1953-54 Asennettiin keskuslämmitys (uunien purku)

1975-76 Peruskorjaus. Kymen ja Mikkelin prt

1987 Muutostöitä. Kymen ja Mikkelin prt

2000 Korjaustöitä

2005-06 Ikkunat uusittiin. Eteläpäädyn homesaneeraus.

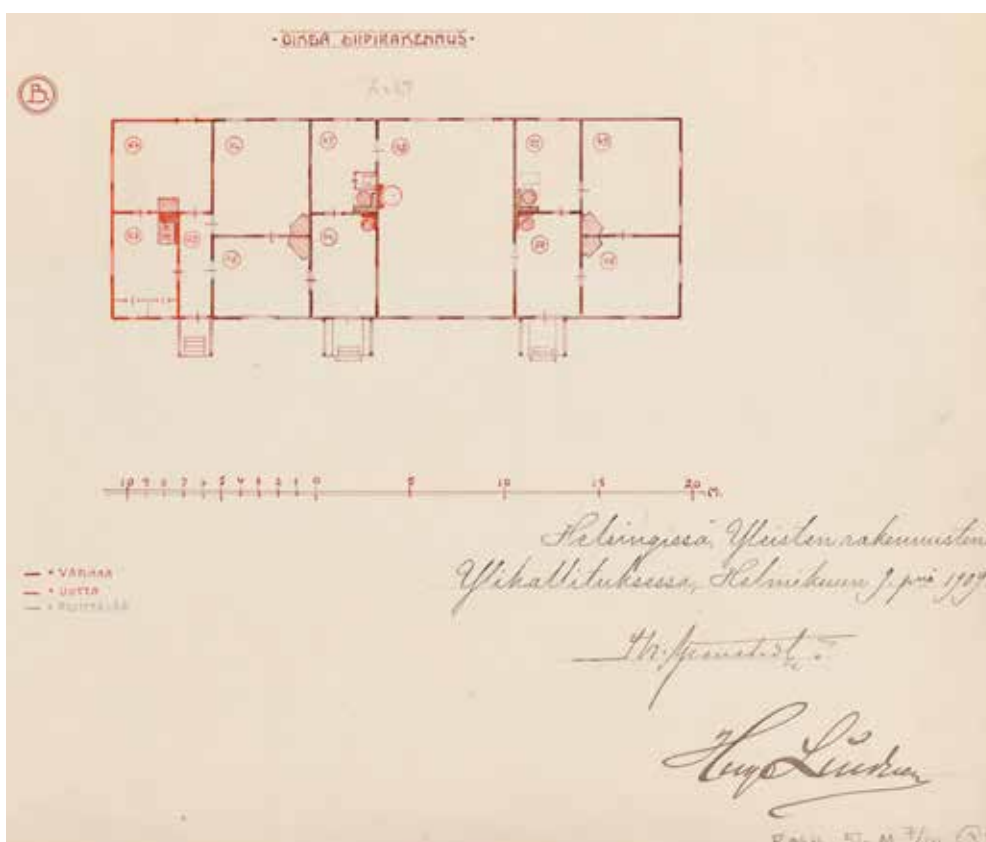
2007 Julkisivut maalattiin

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin työläisten asuinrakennus. Vuodesta 1909 alkaen kasvatuslaitoksen asuntolarakennus. Nykyisin tyttöjen asuinrakennus.

Sippolan kasvatustilakoulun oikea sivurakennus kuvattuna vuonna 1912. Rakennus oli tällöin hyvin koristeellinen. Seinissä oli päverhoilu, räystäälauta oli koristeileikattu, päädyssä oli ullakkoikkunan molemmin puolin kuvioleikkaukset ja harjalla leikattu puukoriste. Pihalla kasvoi suuria lehtipuita ja aluetta kiersi puuaita. Valokuvaaja Signe Brander. MV.

Oikean siipirakennuksen pohjapiirros. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.2.1909. Rakennus oli peräisin 1800-luvulta, mutta sitä laajennettiin kasvatustilakoulun ottaessa rakennuksen käyttöönsä. Laajennusosa on kuvan vasemmanpuoleinen kirkkaanpunaisella piirretty päätyosuus. KA.

003 Vasen sivurakennus

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304302

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Uusirakennus: ei tiedossa; 1910: Hugo Linberg

RAKENNUTTAJA

Aleksander von Daehn

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1842, laajennus 1910

1590,0

BRUTTOALA (m²)

540,9

KERROSALA (m²)

334,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella ja se on suojeltu valtioneuvoston asetuksella (480/85) merkinnällä S2 (rakennus suojellaan osittain). Suojelumääräykset kohdistuvat erityisesti rakennuksen ulkoasuun. Suojelupäätös 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennuksen ulko- ja sisätiloja on muutettu useassa vaiheessa. Seinissä on ollut aiemmin päreverhous ja räystäslaudat ja päädyt ovat olleet koristeellisempia.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

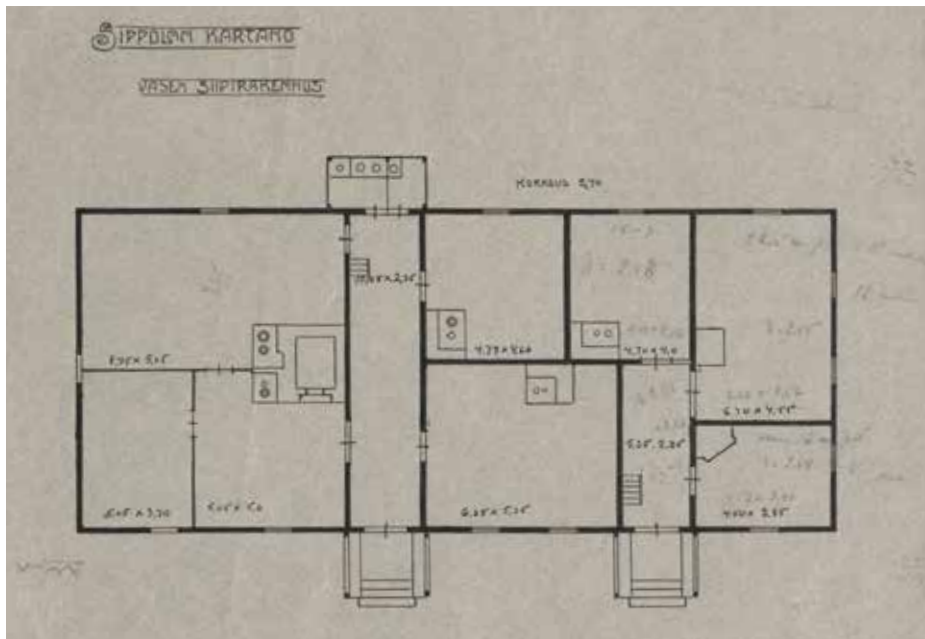
Poikien asuinrakennus, rakennusselostus. Arkkitehtisuunnittelu Pakkanen Oy, 10.8.2009, päivitetty 25.1.2010. Inspecta 2011.

KOHDEKuvaus

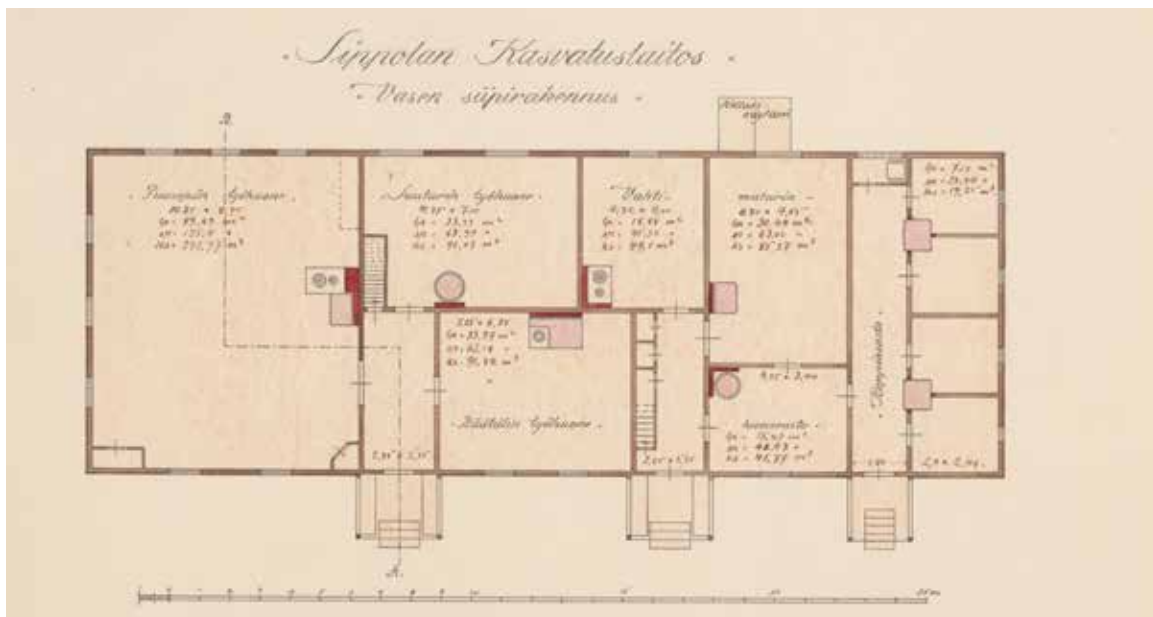
Poikien asuntolana toimiva vasen sivurakennus rajaa kartanon edustan kunniapihaa. Se on yksikerroksinen hirsirunkoinen talo, jolla oli alun perin kaksi avokuistia, nykyisin kuisteja on 3, joista 2 on umpinaisia. Kuistit on uudistettu, ja niillä on uudehkot betonisokkelit ja -portaat. Ovet ovat moderneja pystypaneeliovia (1975). Rakennuksella on harjakatto. Sokkeli on luonnonkivimuurausta, paitsi eteläpäässä on luonnonkiviharkkoa. Eteläpäädyn sokkelivyöhykettä on muutettu voimakkaasti, kun kellariin on rakennettu lämmönjakokeskus (1953-54). Lämpökeskuksen piippu oli alun perin pitkä, mutta sitä on myöhemmin lyhennetty. Lämpökeskuksen betoniseinä tulee ulos vanhan sokkelin pinnasta ja talon itäisivulla osa luonnonkivisokkelista on korvattu betonimuurilla ja osa tiilimuurilla. Itäisivulla sokkelissa on uusia ikkunoita ja ovi. Julkisivussa on vaaka-lautaverhoilu, ullakon tasossa on koristevyöhyke ja ullakon korolla rakennuksen päädyissä pystyrimaalaut. 1890-luvun lopulta säilynyttä verhouslautaa on säilynyt ullakolla ja julkisivun pitkän sivun yläosan kasetointivyöhykkeessä. Mustan peltikaton räystäslaudat ovat rakennuksen päädyissä porrastetut. Ruutuikkunat ja ikkunoiden vuorilaudat on uusittu 2006. 1854 Muutostöitä 1910 Muutos kasvatuslaitoskäyttöön, pidennys. Hugo Lindberg. 1953-54 Asennettiin keskuslämmitys (uunien purku) 1975 Peruskorjaus. Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto 2000 Korjaustöitä 2005-06 Ikkunat uusittiin. Julkisivut maalattiin 2007. 2009 Peruskorjaus. Sisätilamuutoksia, kunnostustöitä, ulkoseinäkorjaus, kuistin eristys. Rak.ark. Jukka Pakkanen.

KÄYTTÖHISTORIA

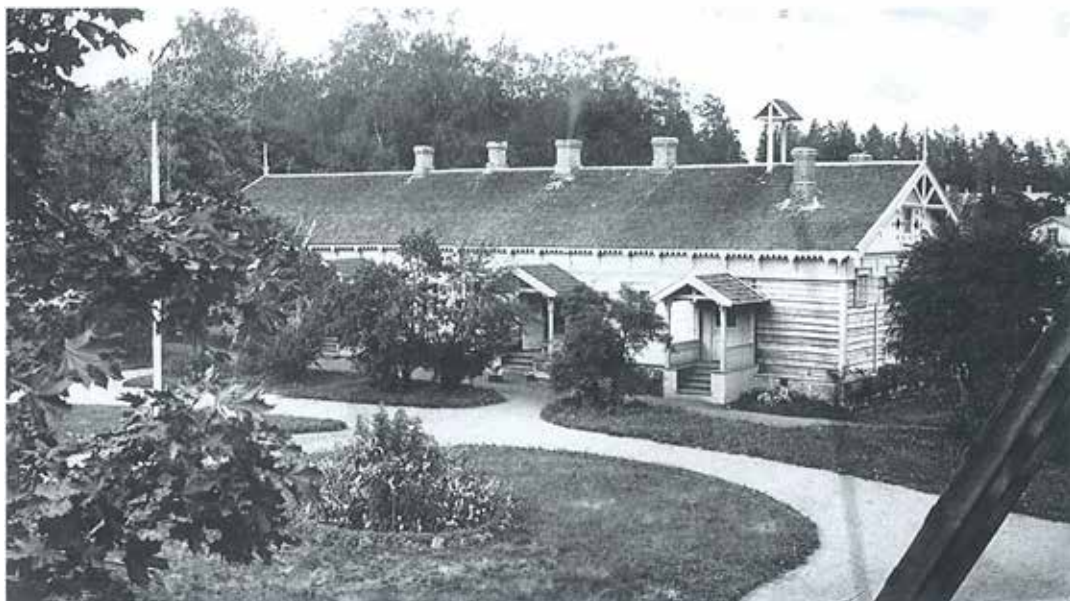
Alun perin kartanon työläisten asuinrakennus. Vuodesta 1909 alkaen kasvatuslaitoksen henkilökunnan asuin- ja työpararakennus. Nykyisin poikien asuinrakennus. Kellarissa sijaitsee lämpökeskus.

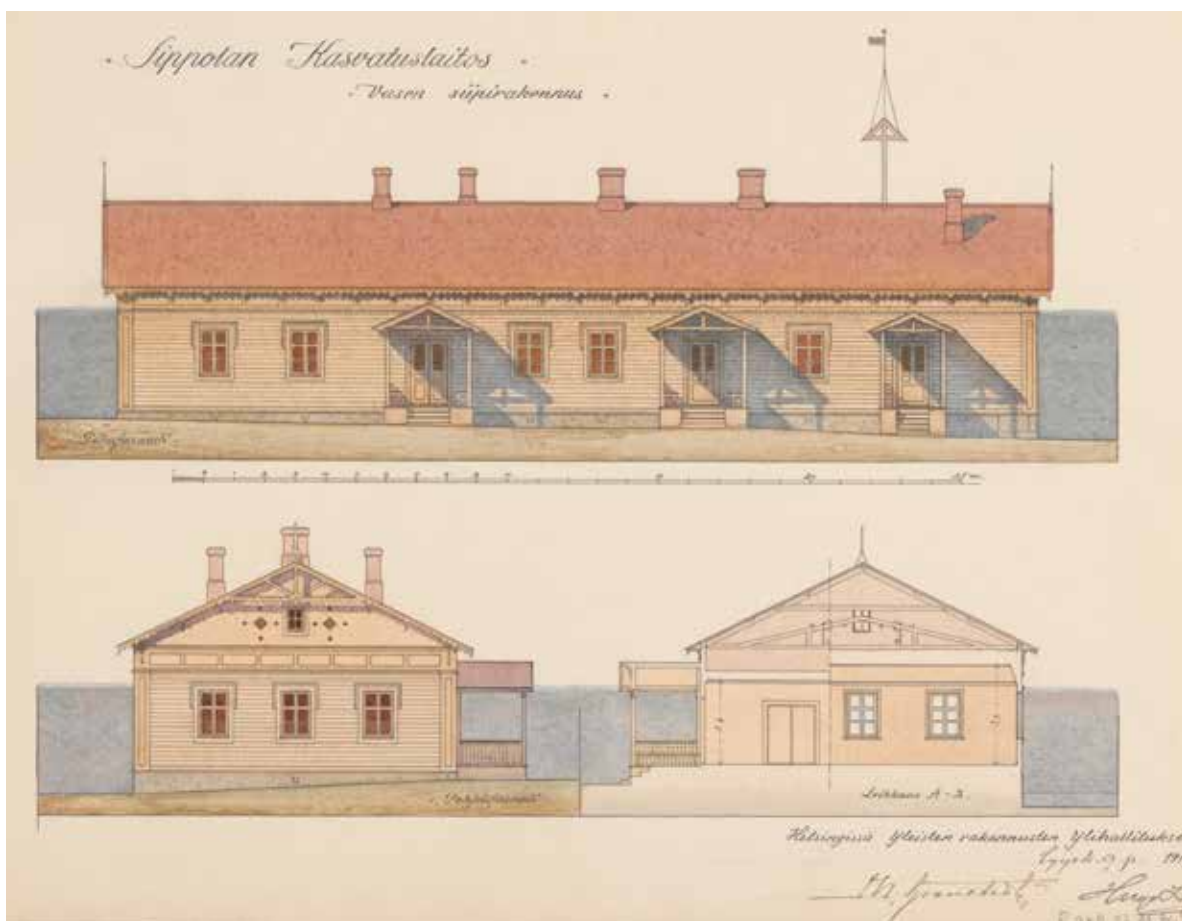
Vasemman siipirakennuksen pohjapiirros. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, todennäköisesti vuodelta 1909. Piirustus esittää rakennuksen kartanovaiheen tilannetta ennen laajennus- ja muutostöitä. KA.

Vasemman siipirakennuksen pohjapiirros muutostöiden ja oikean puoleisen päädyn pidentämisen jälkeen. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. KA.

Sippolan kasvatustaitoksen vasen sivurakennus 1910-luvulla uusittuine savupiippuineen ja osittain päreillä verhottuine julkisivuineen. Hirsipintainen osa rakennusta on laajennusosa. Kuva on mahdollisesti 1910-luvulta. Katolla oli vellikello. Päädyt ja räystäslaudat olivat koristeellisia. SiA.

Vasemman siipirakennuksen julkisivut länteen ja pohjoiseen sekä leikkaus A-B. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. Rakennus oli peräisin 1800-luvulta, mutta sitä laajennettiin kasvatustaitoksen ottaessa rakennuksen käyttöönsä. KA.

004 Henkilökunnan kellari

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304303

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Viipurin lääninrakennuskonttori

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1936

170,0

BRUTTOALA (m²)

72,0

KERROSALA (m²)

72,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

SÄILYNEISYYS

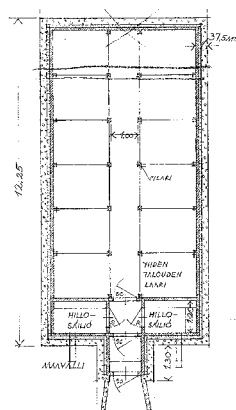
Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KOHDEKUVAUS

Kartanon eteläpuoleisella puistopihalla sijaitseva kellari on suunniteltu vuonna 1936 Viipurin lääninrakennuskonttorissa. Kellarissa on osittain betoninen ja osittain luonnonkivistä ladottu seinä. Sisäänkäynti on kellarin itäpäästä. Puistossa näkyy vain matala rakenne, jossa on harjakatto. Katto on katettu kourupellillä tai vastaavalla ja katolla on kaksi piippua. Pystypaneeliövi itäpäädyssä on alkuperäinen (1936). Sisäänkäyntijulkisivun ylälaudasta.

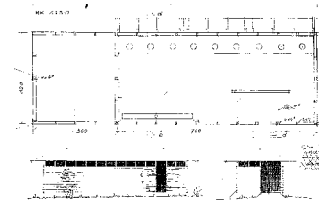
Henkilökunnan kellarin pohjapiirros. 22.9.1936.
Viipurin lääninrakennuskonttori. Sk Kouvola.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin henkilökunnan käytössä ollut ruokakellari. Nykyisin kellari ei ole käytössä.

005 Jätekatos

YLEISKUVA

Käymälärakennuksen
uudisrakennuspiirustukset.
Kouvolassa kesäkuussa 1959
lääninarkkitehti Anna-Liisa
Hoikkala-Uski. Sk Kouvola.

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304304

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Anna-Liisa Hoikkala-Uski

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1959

95,0

BRUTTOALA (m²) KERROSALA (m²)

40,0

40,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

SÄILYNEISYYS

Rakennusta on muutettu, kun ulkokäymälästä tehtiin jätekatos.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KOHDEKuvaus

Rakennus sijaitsee päärakennuksen kaakkoispuolella, urheilukentän laidalla. Rakennus on ollut alun perin henkilökunnan ulkokäymälä, joka valmistui 1959. Se on myöhemmin muutettu jätekatokseksi. Muutostöiden yhteydessä muun muassa aumakatto muutettiin harjakatoksi. Tämän puurakenteisen jätekatos on pohjamuodoltaan pitkä suorakaide. Sisällä on jätteistöitä. Rakennuksella on betoniperustus, matala ja harmaa betonisokkeli. Rakennuksella on harjakatto, jolla on musta huopakate. Räystäät ovat punaiseksi maalattuja avoräystäitä. Rakennuksella ei ole ikkunoita eikä räystäskouruja. Seinissä on vaakalautaverhoilu, joka on maalattu punaiseksi. Viimeisin maalaus on 1990- tai 2000-luvulta. Valkoinen vaakalista kiertää julkisivuja noin kahden metrin korkeudella. Päätyseinissä on harjan alla pystylaudoit. Nurkka- ja räystäslaudat ovat valkoisia. Pohjoisen puoleisella seinällä on iso kulkuaukko. Itäseinän oikealla reunalla on yksilehtinen puinen pystypaneeliövi, joka on maalattu keltaiseksi. Myös sisätilojen seinien vaakapanelointi on maalattu keltaiseksi. Sen sijaan sisäkatto on punainen. Lattia on betonia, joka on jossain vaiheessa ollut punaiseksi maalattu, mutta maali on lähtenyt. Rakennuksessa on sähkövalaistus.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin henkilökunnan ulkokäymälä. Nykyisin jätekatos.

007 Alakartano, asuinrakennus

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304305

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

von Daehn

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1850

BRUTTOALA (m²)

651,6 (kuntoarvio I 10)

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros, lisäksi ullakkokerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella. Rakennus on varjeltu valtioneuvoston päätöksellä 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennusta on laajennettu ja muutettu, mutta 1997 osa muutoksista on palautettu alkuperäisempään muotoon.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Inspecta 2011.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

TILAVUUS (m³)

1450,0 (kuntoarvio 415)

KERROSALA (m²)

452,0

KOHDEKUVAUS

Alakartano on puurakenteinen kaksikerroksinen rivitalo, jonka alapohja on maanvarainen betonilaatta, välipohja on puinen. Graniittisokkelissa on leveät sementtisaumat. Osassa rakennusta on betonisokkeli. Sokkelin päällä on punainen vaakalista. Harjakaton vesikatteena on uusi musta konesaumattu pelti. Piiput ja hormit ovat pellitettyjä, räystäskourut ja syöksytorvet ovat mustaa peltiä (kaikki 1997). Suljettujen räystäiden alapinnassa on punainen laudoitus. Julkisivut on verhoiltu pystylaudoituksella (1997), jossa on rimat. Seinät on maalattu punaiseksi, nurkkalaudat ja räystäslaudat valkoiseksi. Ikkunat ovat moniruutuisia, kaksilasisia valkoisia puuikkunoita. Osa ikkunoina on uusia (1997) vanhan mallin mukaisia, osa vanhoja, kunnostettuja. Ikkunoilla on valkoiset ikkunapellit (1997) ja vuorilaudat. Ikkunoiden päällä on yksinkertainen profiililista. Länsipäädyn kuistissa on 5 pystysuuntaista ikkunaa, jotka on jaettu erikokoisiksi ruuduiksi. Rakennuksella on 6 sisäänkäyntiä. Päätyjen sisäänkäynneillä ei ole katosta, pohjoisen puolella on 3 sisäänkäyntiä, joista keskimmaisella on harjakatto ja muilla kaareva katos. Sisäänkäyntien yhteydessä olevat pienet betoniportaat on uusittu 1997. Ovet ovat ikkunallisia puupaneeliovina (1997).

1909 Muutos- ja laajennustöitä.

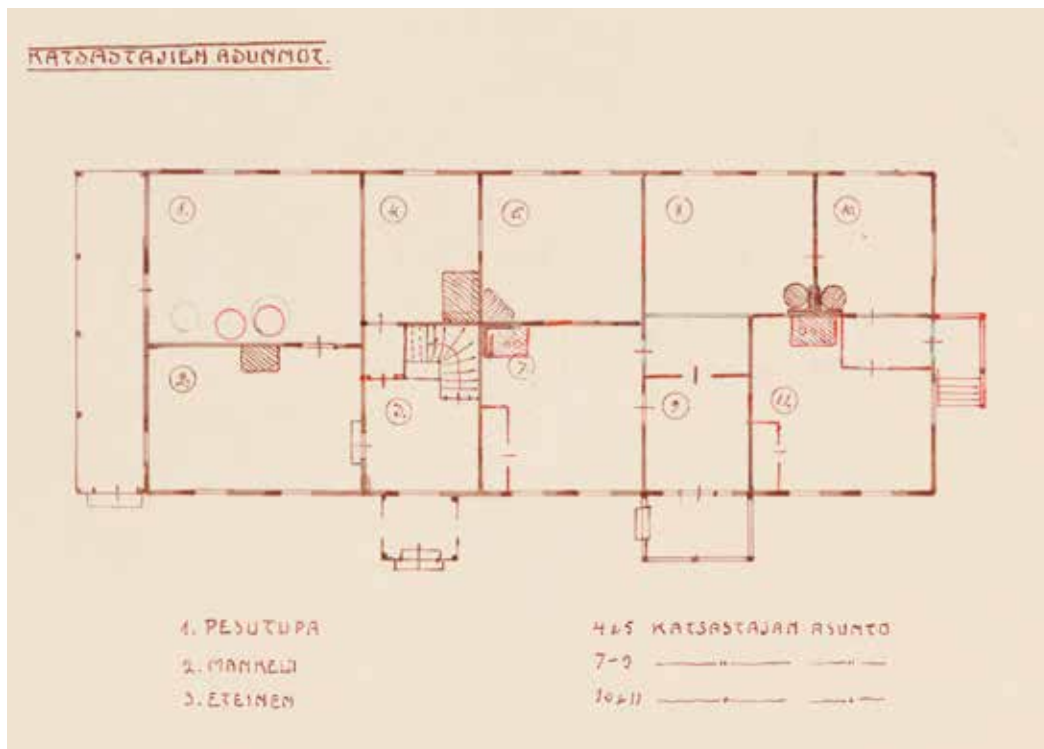
1958 Lämminvesijohto, lämmitysmuutos, uuneja purettiin. Sisätiloihin uusia asuntoja muutoksilla.

1976 Muutostöitä.

1995-1997 Peruskorjaus. Lämpöaloutta parannettiin, tehtiin väliseinämuutoksia. julkisivut palautettiin alkuperäisempään muotoon, laudoitus uusittiin suurilta osin.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin kalastajien asuinrakennus. Nykyisin talossa on neuvottelutila, luokkahuone, 2 vierasasuntoa lasten perheille, yläkerrassa itsenäistä asumista. Lisäksi talossa asuu yksi eläkeläinen, joka on entinen koulukodin työntekijä.

Alakartanon vanhin löydetty piirustus on 9.2.1909 päivätty ja ylihallituksen arkkitehtien Theodor Granstedt ja Hugo Lindbergin allekirjoittama. Rakennus on peräisin 1850-luvulta ja vuonna 1909, kun tila otettiin kasvatuslaitoksen käyttöön, tehtiin tähän vanhaan rakennukseen muutoksia. Rakennus oli kartanoaikana toiminut kalastajien asuinrakennuksena, vuodesta 1909 alkaen se toimi katsastajien asuinrakennuksena. KA.

008 Erityishuollon osasto

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304306 286-422-2-680

ARKKITEHTI

Georg Fraser

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1915 1260,0

BRUTTOALA (m²) KERROSALA (m²)

382,0 387,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros, lisäksi ullakkokerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella. Rakennus on varjeltu valtioneuvoston päätöksellä 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennusta on uusittu ja muutettu sekä ulko- että sisätiloiltaan. Hämmöltään rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

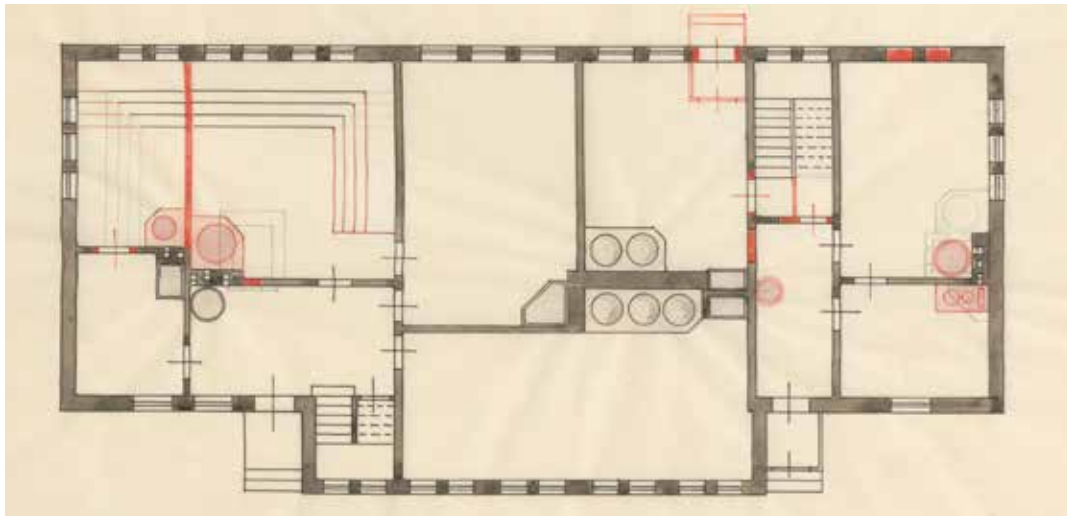
Inspecta 2011.

KOHDEKUVAAUS

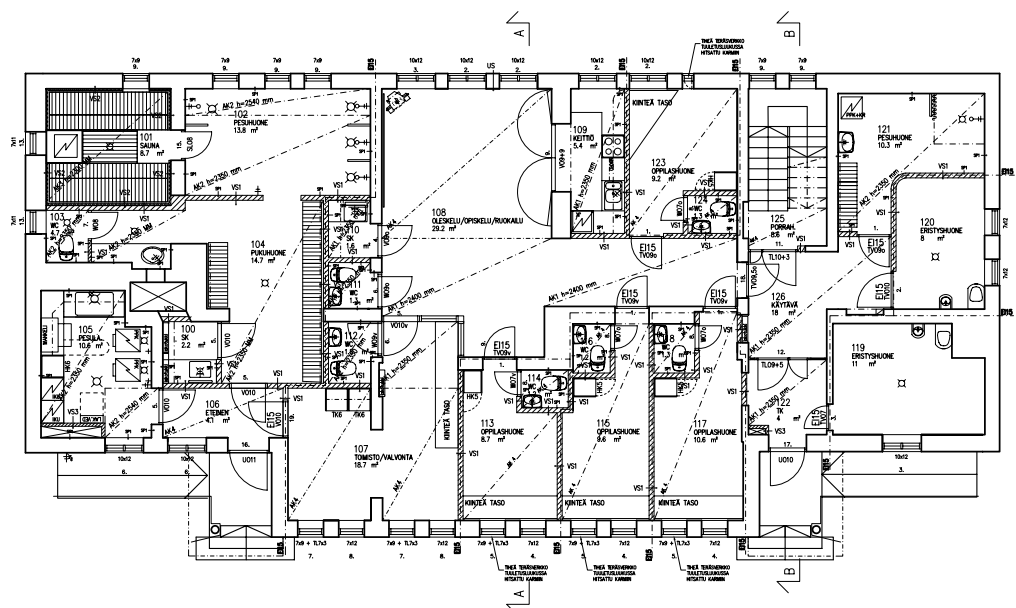
Tämä vuonna 1915 valmistunut rapattu ja maalattu tiilirakennus muutettiin 2002-2004 sauna- ja pesularakennuksesta erityisen huolenpidon osastoksi, jossa oppilaat asuvat ja käyvät koulua. Talossa on pääkerroksen lisäksi ullakkokerros. Sileästä betonista tehty sokkeli (2003) tulee seinäpintaa ulommaksi. Seinät on rapattu ja maalattu keltaiseksi (2003). Itä- ja pohjoisseinillä on tikkaat. Katto on pääosin harjakatto, osin aumakatto. Katteena on musta, konesaumattu pelti (2003). Katolla on pellitetty piiput ja hormit, lumiesteitä sekä kaksi kolmionmuotoista uloketta, joissa on iv-ritilät. Räystäskourut ja syöksytorvet ovat mustaa peltiä (2003). Räystäät ovat umpiräystäitä, räystään alapinnassa on valkoiset laudat. Päädyissä on puisen räystäslaudoituksen alla rapattu ja valkoiseksi maalattu konsoli. Eteläseinän molemmissa päissä on sisäänkäyntien yhteydessä ramppi, betoniporras ja sisäänkäyntikatos, jota kannattaa musta teräspilari (kaikki 2003). Ovet ovat teräsovia (2003), joissa on valkoinen puulevyverhoilu, pyöreä ikkuan ja teräskarmit. Ikkunat ovat uusia (2003) puisia lämpöikkunoita, joissa on pääosin pystyjako ja mustat ikkunapellit (ap). Eteläseinän keskiosassa ikkunoiden alla on pitkä ikkunapelti (ap), jonka alla on profiililista. 1948 Sisätilat uusittiin, rakennettiin ullakkohuone. 1957 Rakennettiin eristyskoppi. 1971 Muutoksia sisätiloissa. 2002-04 Peruskorjaus ja muutos erityisen huolenpidon osastoksi. Arkkitehtitoimisto Heikki Kirjalainen.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin sauna- ja pesularakennus. Nykyisin rakennuksessa on erityishuollon osasto, jossa oppilaat asuvat ja käyvät koulua. Rakennuksessa on myös sauna.

Saunarakennuksen ensimmäisen kerroksen pohja. Yleisten rakennusten ylihallitus. Piirustus on päiväämätön muutospiirustus. Muutospaikat on merkitty punaisella. KA.

Erityishuollon osaston (entisen sauna- ja pesularakennuksen) ensimmäisen kerroksen muutospiirustus. Arkkitehtitoimisto Heikki Kirjalainen, 12.9.2003. Sk Kouvola.

009 Henkilökunnan aitta

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304307

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

von Daehn

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

Mahdollisesti 1870

315,0

BRUTTOALA (m²)

92,0

KERROSALA (m²)

92,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

SÄILYNEISYYS

Rakennuksen alkuperäistä asua ei tunneta. Rakennus on huonokuntoinen.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KOHDEKUVAUS

Puinen, yksikerroksinen aittarakennus sijaitsee erityishuollon osaston itäpuolella. Rakennuksen pohja on suorakaiteen muotoinen. Rakennuksella on luonnonkivinen pisteperustus. Aitalla on pystyhirsinen runko. Katto on aumakatto. Katemateriaalina on tummanpunainen huopa, jonka alla on peiterimat (uusittu). Pohjoisen puolelta katto on romahtamaisillaan ja talon räystääs roikkuu. Räystäään alapinnassa on punaiseksi maalattu laudoitus. Räystäskourut ja syöksytorvet ovat galvanoitua terästä (eivät alkuperäisiä). Räystäslaudat sekä nurkkalaudat ovat valkoisia. Seinät on verhoiltu pystylautoilla ja rimoilla sekä maalattu punaiseksi. Lautaverhoilu ulottuu lähelle maanpintaa ja sitä on lovettu perustuskivien kohdalta. Etelän, lännen ja pohjoisen puolisissa julkisivuissa on kussakin yksi keltaiseksi maalattu vaakaneloitu puupariovi, jossa on alkuperäiset rautaheloitukset. Pohjoispäädyssä on oven vasemmalla puolella kolmiruutuinen ja oikealla puolella kaksiruutuinen puuikkuna. Ikkunapuitteet ja ovien vuorilaudat ovat valkoisia. Itäjulkisivu on aukoton. Sisätilojen pinnat ovat maalaamatonta puuta ja tilassa ovat näkyvissä paksut kattopalkit. Rakennuksessa on sähköt. Rakennuksen ajoitus on epävarma. Palovakuutusasiakirjan kaaviosta tiedetään, että paikalla on sijainnut jo 1850-luvulla jonkinlainen rakennus, mutta ei tiedetä purettiinko se myöhemmin ja rakennettiin sen paikalle uusi rakennus. Vasta 1920-luvun asemapiirroksessa aitta näkyy varmuudella.

KÄYTTÖHISTORIA

Henkilökunnan aitta. Nykyisin rakennusta käytetään varastona.

010 Kasvihuoneen huoltorakennukset

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304308

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Kymen lääninrakennustoimisto

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1966

TILAVUUS (m³)

525,0

BRUTTOALA (m²)

168,1

KERROSALA (m²)

155,5

KERROSLUKUMÄÄRÄ

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KOHDEKUVAUS

Kasvihuoneen huoltorakennus sijaitsee niityn laidalla, päärakennuksen lounaispuolella. Se on pulpettikattoinen rakennus, jonka seinissä on osittain valkoinen kahitiiliverhoilu, osittain punamullattua pystylautaa. Ovet ovat pystypaneloituja ja maalattu keltaiseksi. Rakennuksella on korkea poikkileikkauspinnaltaan suorakulmainen piippu, joka on vaaleaa tiiltä. Rakennus on vuokrattu tilamestarille, joka käyttää sitä hevostensa tukirakennuksena. Rakennuksessa on myös vesimittari.

Tärkeimmät muutosvaiheet:

1971 Rakennusta laajennettiin ja muutettiin.
Kymen lääninrakennustoimisto.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin kasvihuoneita palveleva huoltorakennus, nykyisin vuokrattu tilamestarille hevosten tukirakennuksena.

011 Työpajarakennus

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304309 286-422-2-680

ARKKITEHTI

Y. Sadeniemi, Yleisten rakennusten ylihallitus

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1925 5780,0

BRUTTOALA (m²) KERROSALA (m²)

1063,8 (kuntoarvio:1717) 1804,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella. Rakennus on varjeltu valtioneuvoston päätöksellä 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on ulkotiloiltaan hyvin säilynyt, AIV-säiliöt lisätty, pohjois-sivulla on uusia ovia ja ikkunoita. Sisällä muutoksia.

AIKAISEMMAKSELVITYKSET

Inspecta 2011.

KOHDEKuvaus

Alun perin navettana toiminut rakennus valmistui 1925 entisen palaneen navetan paikalle. Tämä suuri kivinen navetta-, talli- ja sikalarakennus muutettiin 1978 opetustiloiksi. Rakennukseen sijoitettiin mm. teknisen työn puu- ja metalliverstaat. Rakennus on tiilirunkoinen, kantavina rakenteina toimivat teräsbetonipilarit, palkit ja välipohjat. Alapohja on maanvarainen teräsbetonilaatta. Harjakatolla on aaltoprofiloitu varttikate. Piiput ovat pellitettyjä. Räystäslaudat ovat valkoisia, avoräystäiden alapinnoissa on punainen laudoitus. Pohjoissivulla on maalaton räystäskouru ja syöksytorvet. Rakennuksella on korkea harmaa, betonisokkeli, jonka pinnassa näkyy lautakuvio, tiilipilareiden kohdalla sokkelissa on ulokkeita. I. kerroksen seinät on verhoiltu punatiilellä. Tiilikerrokset ovat vuoroin pitkittäin, vuoroin poikittain asetettuja tiiliä. Seinissä on iv-aukkoja ja -ritilöitä. Päätyseinien yläosissa on punainen lauta-rima-verhoilu. Ikkunat ovat pääosin alkuperäisiä kaksilasisia valkoisia puisia ruutuikkunoita, ikkunapellit ovat valkoisia. Eteläseinällä on suuret, keltaiset puiset liukuovet (ap). Pohjoissivulla on uusia metalliovia (1970-l.) ja ikkunoita sekä vanhoja keltaisia puupariovia, joissa on vinopanelointi. Kaakkoiskulman vanhat AIV-säiliöt ovat varastoina. Rakennuksen eteläpuolella on hevosaitaus.

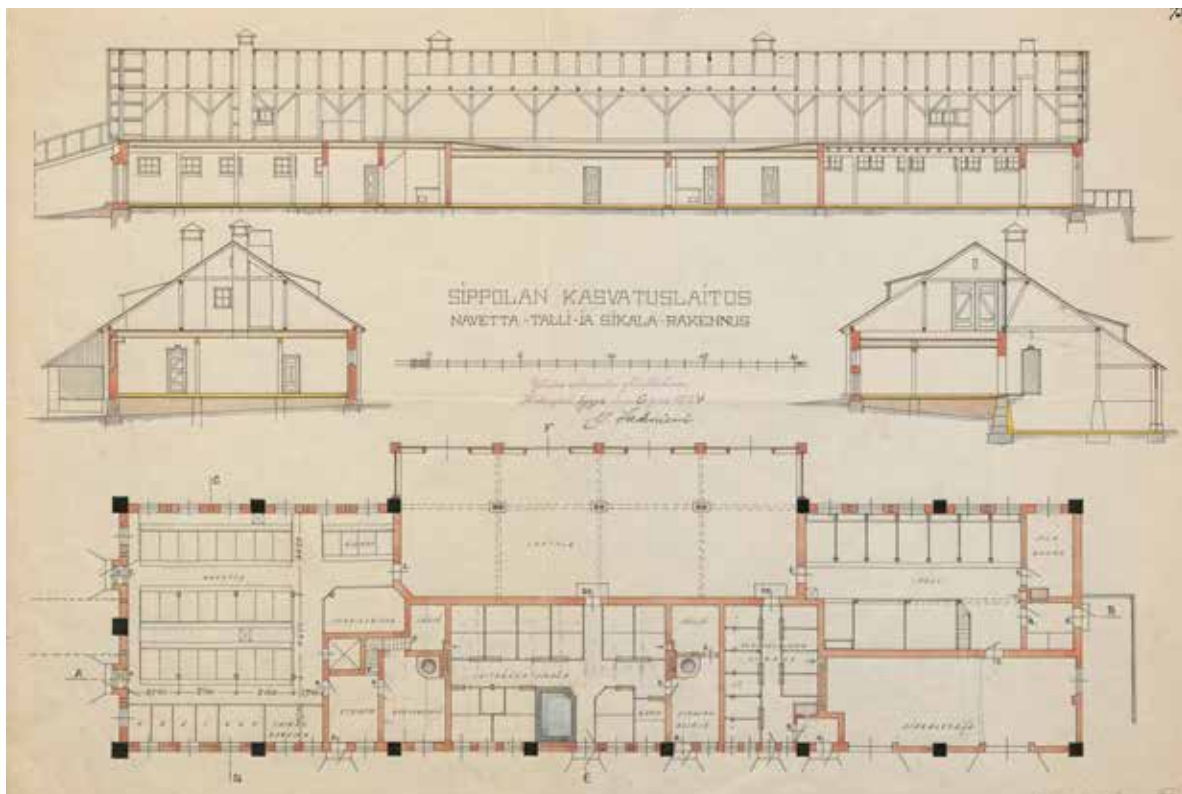
1961 Navetan päätyyn valmistui kaksi AIV-rehutornia.

1978 Entisestä navetasta tehtiin opetus-, varasto- ja puku- sekä pesutiloja sisältävä työpajarakennus.

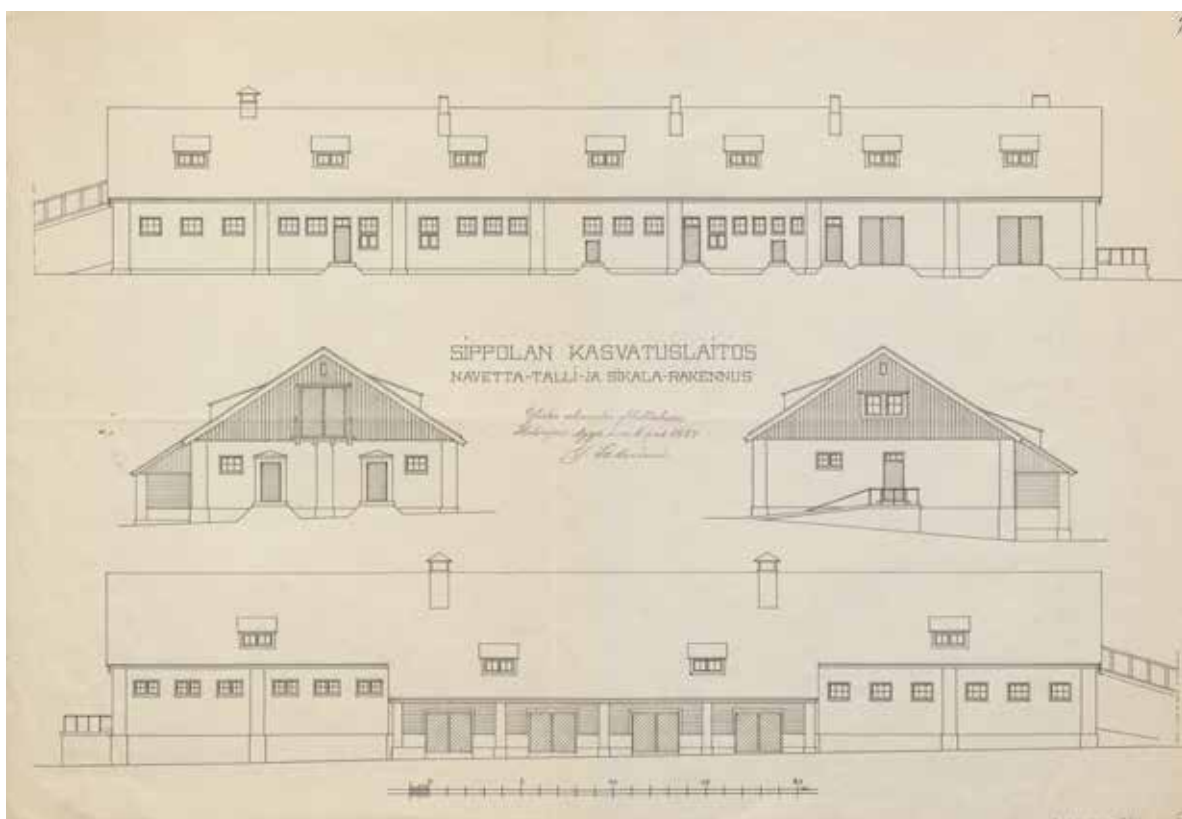
1990-l. Korjaustöitä, sisäpintoja kunnostettiin.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin toiminut navettana. Nykyisin rakennuksessa sijaitsevat puu- ja metallityöluokat sekä joitakin eläintiloja.

Sippolan kasvatustaitoksen navetta-, talli- ja sikalarakennuksen uudisrakennusvaiheen leikkaukset ja pohjapiirros. Y. Sadeniemi, Yleisten rakennusten ylihallitus. 6.9.1924. KA.

Uudisrakennusvaiheen julkisivut. Y. Sadeniemi, Yleisten rakennusten ylihallitus. 6.9.1924. KA.

012 Jääkellari

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304310

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1950

BRUTTOALA (m²)

60,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

TILAVUUS (m³)

250,0

KERROSALA (m²)

60,0

KOHDEKUVAUS

Jääkellari sijaitsee työpajarakennuksen pohjoispuolella, lähellä Sippolantietä. Se sijoittuu loivaan rinteeseen. Kellarin pohja on suorakaiteen muotoinen. Rakennuksella on harjakatto, jonka musta teräspellitys on uusittu. Räystäävät ovat avoräystäitä, räystäskouruja ei ole. Rakennuksella on betonipilariperustus. Sokkeli on muilta paitsi pohjoisen puolelta korkea, ja osin harmaasta betonitiilestä, osin betonista. Rakennus on puurunkoinen, julkisivut on verhoiltu pystylaudoituksella, joka on maalattu punaiseksi. Pohjoispäädyssä on kaksi alkuperäistä, keltaiseksi maalattua pariovea, joissa on pystylauditus ja alkuperäinen rautaheloitus. Vuorilaudat ovat valkoisia, kuten myös nurkkalaudat ja räystäslaudat. Kellarirakennuksessa ei ole ikkunoita.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Rakennus on toiminut alun perin ruoka- ja jäävarastona. Tällä hetkellä rakennus toimii varastona.

013 Ajokaluva

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304311

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1920

BRUTTOALA (m²)

470,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros, lisäksi ullakko

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

TILAVUUS (m³)

1670,0

KERROSALA (m²)

460,0

KOHDEKUVAUS

Vuonna 1920 rakennettu ajokaluva sijaitsee työpajarakennuksen (entisen navetan) pohjoispuolella, Ylätuvan itäpuolella lähellä Sippolantietä. Vaja on suuri puurakennus, jolla on suorakaiteen muotoinen pohja ja harjakatto. Profiloitu, tumma peltikate on uusittu. Pohjoispuolella on vintille johtava puinen silta ja tässä kohdin katolla on poikkipääty. Räystäät ovat avoräystäitä. Räystäskourut ovat uusia ja mustia, syöksytorvia ei ole. Nurkka- ja räystäslaudat ovat valkoisia kuten myös ovien ja ikkunoiden vuorilaudat. Seinät on verhoiltu pystylaudoituksella, jossa on kapeat rimat. Julkisivuväri on punainen. Ladolla on betonipilariperustus, jonka päällä on hirsikehikko. Sokkelia ei ole. Ikkunat ovat alkuperäisiä, yksilasisia puisia ruutuikkunoita. Ikkunapeltejä ei ole. Ovet ovat suuria pariovia, joidssa on keltaiseksi maalattu vaakapanelointi ja alkuperäiset rautaheloitukset. Eteläseinällä on lisäksi puisia liukuovia sekä oveton aukko, jonka yläosan kulmat on viistetty. Rakennuksella on puinen välipohja. Rakennuksen nykyinen käyttö vastaa alkuperäistä eli se toimii kalustevajana ja varastona.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Kulkuneuvojen säilytykseen tarkoitettu vaja.

014 Ylätupa

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304312

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Viipurin lääninrakennuskonttori

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1926

415,0

BRUTTOALA (m²)

113,1

KERROSALA (m²)

119,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella. Rakennus on varjeltu valtioneuvoston päätöksellä 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on ulkotiloiltaan hyvin säilynyt. Sisätiloissa pieniä muutoksia.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Inspecta 2011.

KOHDEKUVAUS

Ylätupa rakennettiin vuonna 1926 kasvatustalouden henkilökunnan (yövärtijöiden) kahden asunnon taloksi. Rakennuksessa on yksiö ja kaksio. Ylätupa on suorakaiteen muotoinen yksikerroksinen puurunkoinen rakennus, jolla on aumakatto. Katemateriaalina on musta, saumattu pelti (ei alkuperäinen). Rakennuksella on aiemmin ollut tiilikate. Piiput ja hormit ovat pellitettyjä. Katolla on kaksi pientä ullakkoikkunaa länteen ja itään. Rakennuksella on uudet räystäskourut ja syöksytörvet. Räystääs on laudoitettu, räystääslaudat ovat valkoisia. Sokkeli on harmaata betonia. Sokkelissa on luokkuja ja alkuperäisiä ilmanvaihtorilöitä. Sokkelin päällä on puinen vaakalista. Julkisivuverhoilu on punaiseksi maalattu pystyaukkoitus rimoilla. Rakennuksen ikkunat ovat alkuperäisiä, kaksilasisia puisia ja kuusiruutuisia. Ikkunoilla ei ole ikkunalaataa. Länsipääty on ikkunaton. Puitteet ja vuorilaudat ovat valkoisia. Sisäänkäynnit sijaitsevat pohjoisen puolella. Sisäänkäynnin yhteydessä on alkuperäinen betoniporras rautaputkikaiteineen ja katokseen (alkuperäinen). Kolmesta ovesta kaksi johtaa asuntoihin, keskimäinen vie ullakolle. Ovet ovat alkuperäisiä, ruskeita puupeiliovia, joiden yläpuolella on alkuperäisiä ikkunoita. Ovien vuorilaudat ovat valkoisia. Muutosvaiheita:
1974 Sisätilamuutoksia, muun muassa uuneja purettiin.
1980 Keittiömuutos
2014 Vesivahinko

KÄYTTÖHISTORIA

Kahden asunnon talo, alun perin yövärtijän talo. Henkilökuntaa asui rakennuksessa vuoteen 2014 asti. Vesivahingon jälkeen rakennus on ollut tyhjänä.

015 Halkovaja

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304313

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1941

BRUTTOALA (m²)

235,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

TILAVUUS (m³)

1400,0

KERROSALA (m²)

235,0

KOHDEKUVAUS

Halkovaja on suurikokoinen, pohjaltaan suorakaiteen muotoinen, yksikerroksinen ja harjakattoinen rakennus, joka sijaitsee työpajarakennuksen ja erityishuollon osaston välissä. Rakennuksella on betonipilariperustus. Sokkelia ei ole. Katemateriaalina on harmaa, maalaamaton profilipelti. Ladolla on avoräystä. Räystäslautoja ei ole maalattu. Rakennus on puurunkoinen. Julkisivut on verhoiltu pystylaudoituksella, joka on maalattu punaiseksi. Itäseinällä on suuri kulkuaukko, jonka vuorilaudat ovat valkoiset. Myös nurkkalaudat ovat valkoisia. Vajassa ei ole ikkunoita, mutta pohjoispäädyssä on yksi lasiton aukko, jossa on mustaksi maalattu levy ja valkoiset vuorilaudat. Pohjoispäädyssä on myös yksi yksilehtinen pystylautainen ovi. Itäjulkisivun pohjoiskulmassa on pieni luukku sekä kaksi pariovea, joissa on pystylauditus ja alkuperäinen rautaheloitus. Etelä- ja länsiseinillä ei ole aukkoja eikä ovia. Vajalla ei ole välipohjaa vaan sisätila on korkeaa tilaa. Vajassa on vinotukia. Lattia on maalattia. Rakennuksen pohjoispäädyssä on väliseinällä erotettu erillinen varastotila. Vajaa käytetään halko- ja hiekkavajana. Rakennuksen hahmo vastaa alkuperäistä. Rakennuksessa on sähköt.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin rakennettu halkovajaksi. Nykyisin rakennuksessa on halkoja, hiekkaa ja erillinen varastotila.

016 Vanha mylly

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304314

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteitöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1927

BRUTTOALA (m²)

36,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

TILAVUUS (m³)

105,0

KERROSALA (m²)

36,0

KOHDEKUVAUS

Vanha mylly sijaitsee Sippolantien varrella. Sen paikalla sijaitsi aiemmin luuaitta. Vanha mylly rakennettiin vuonna 1917. Noppamaisen, umpinaisen rakennuksen vaakalaudoitetut seinät on maalattu punamullalla. Kulmalistat ja räystäslista sekä vuorilaudat ovat valkoisia. Harjakatto on katettu sementtitiilillä. Katto on sammaloitunut ja huonokuntoinen. Räystäs on avonainen. Pistemäinen perustus on tehty luonnonkivistä. Pohjoispäässä kävelytien suunnalta on nähtävissä kiviladelma.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt ja hyväkuntoinen.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin mylly. Nykyisin varastokäytössä.

017 Opettajan asuinrakennus

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304315

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Yleisten rakennusten ylihallituksen piirustuskonttori

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1926

470,0

BRUTTOALA (m²) KERROSALA (m²)

153,0

139,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella. Rakennus on varjeltu valtioneuvoston päätöksellä 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Inspecta 2011.

KOHDEKUVAUS

Talon alta purettiin 1920-luvulla vanha, 1800-luvun hirsinen kartanon puutarhurin asuinrakennus, jossa oli myös kasvihuoneita. Uusi rakennus tehtiin 1926 kasvatuslaitoksen puutarhurille. Vuonna 1937 se muutettiin opettajan asuinrakennukseksi. Mittasuhteiltaan soman asuinrakennuksen lautaseinät on verhottu pystyrimalaudalla. Räystäslauta, ikkunoiden vuorilistat ja nurkkalaudat ovat harmaita. Harjakatto on punaisella pellillä katettu. Räystäällä on riippukourut ja rakennuksen julkisivuihin on asennettu syöksytorvet pintaan rakennuksen kulmiin. Jääpuikkojen määrän perusteella katolla on ilmeisen paljon lämpövuotoja inventointihetkellä. Vallitseva ikkunatyyppi on kuusiruutuinen ja puuikkunat vaikuttavat alkuperäisiltä. Rakennuksen päädyssä on uusi sisäänkäyntikatos, jonka sokkeli on betonia ja jonka kaiteen alaosa on pystylaudoitusta. Puutarhaan antava kuisti on vanhempi. Sen sokkeli on betonia.

Tärkeimmät muutosvaiheet:

1937 Puutarhurin asuinrakennus muutettiin

opettajan asuinrakennukseksi. Arkkitehdit

Väinö Vähäkallio ja Selim Savonius.

1971 Muutostöitä. Kymen lääninrakennustoimisto.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin puutarhurin asuinrakennus, sitten muutettu opettajan asuinrakennukseksi. Tällä hetkellä rakennuksessa asuu yksi ohjaaja.

[illegible]

Sippolan koulukoti | Kulttuuriympäristö- ja rakennushistoriaselvitys | 8.6.2015 | Arkkitehtitoimisto ark-byroo

018 Puutarhurin asuinrakennus

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304316

ARKKITEHTI

W. A. Tötterström

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1925

BRUTTOALA (m²)

430,4

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros, lisäksi ullakko

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella. Rakennus on varjeltu valtioneuvoston päätöksellä 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennuksen ulko- ja sisätiloissa on tehty muutoksia. Talo on huonokuntoinen.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Inspecta 2011.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

TILAVUUS (m³)

780,0

KERROSALA (m²)

234,0

KOHDEKUVAUS

1920-luvulta peräisin olevaa rakennusta on modernisoitu 1950-luvulla melko oleellisella tavalla. Rakennuksen eteläpuolella on puutarha. Puutarhan puolella on korkea kellari, jonne on erillinen sisäänkäyntikoppi. Kellarin sisäänkäynti on vaakapaneeliovi. Kellariin on myös toinen ovi, mistä päätelleen kerros on ollut aktiivisessa käytössä osana puutarhan hoitoa. Julkisivussa on pystyrimaverhous ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa. Se ei ilmeisesti ole alkuperäinen. Myöskään talon ikkunajako ei ole alkuperäinen. Ruutuikkunat on vaihdettu moderneihin, pystyjakoisiin ikkunoihin 1950-luvulla. Talossa on punaisella pellillä verhottu harjakatto, missä on kattoikkuna pääsisäänkäynnin yläpuolella. Itäpäädyn kuistissa on vaakaverhous ja kuisti on uusittu 1950-luvulla. Länsipäädyn kuistissa on säilynyt 1920-luvun ruutuikkuna ja alkuperäinen verhous. Pääportaan edessä on betoniporras, jossa on rautaputkikaide (1950-l). Rakennus on kylmillään ja siinä on rikkiäisiä ikkunoita. Rakennus on erittäin huonokuntoinen ja sen purkamista harkitaan.

Tärkeimmät muutosvaiheet:

1958 Taloon asennettiin lämminvesijohto ja lämmitys-muotoa muutettiin. Vanhoja uuneja purettiin, tehtiin sisätilamuutoksia.

1971 Sisätilamuutoksia

KÄYTTÖHISTORIA

Puutarhurin asuinrakennus. Nykyisin tyhjänä.

019 Puutarhurin ulkorakennus ja paja

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304317

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Hugo Lindberg (1910), muutosvaihe: ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1910, laajennus n.1940-l. 780,0

BRUTTOALA (m²) KERROSALA (m²)

245,0 239,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros, lisäksi ullakko

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella. Rakennus on varjeltu valtioneuvoston päätöksellä 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennusta on muutettu ja laajennettu noin 1940-luvulla.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

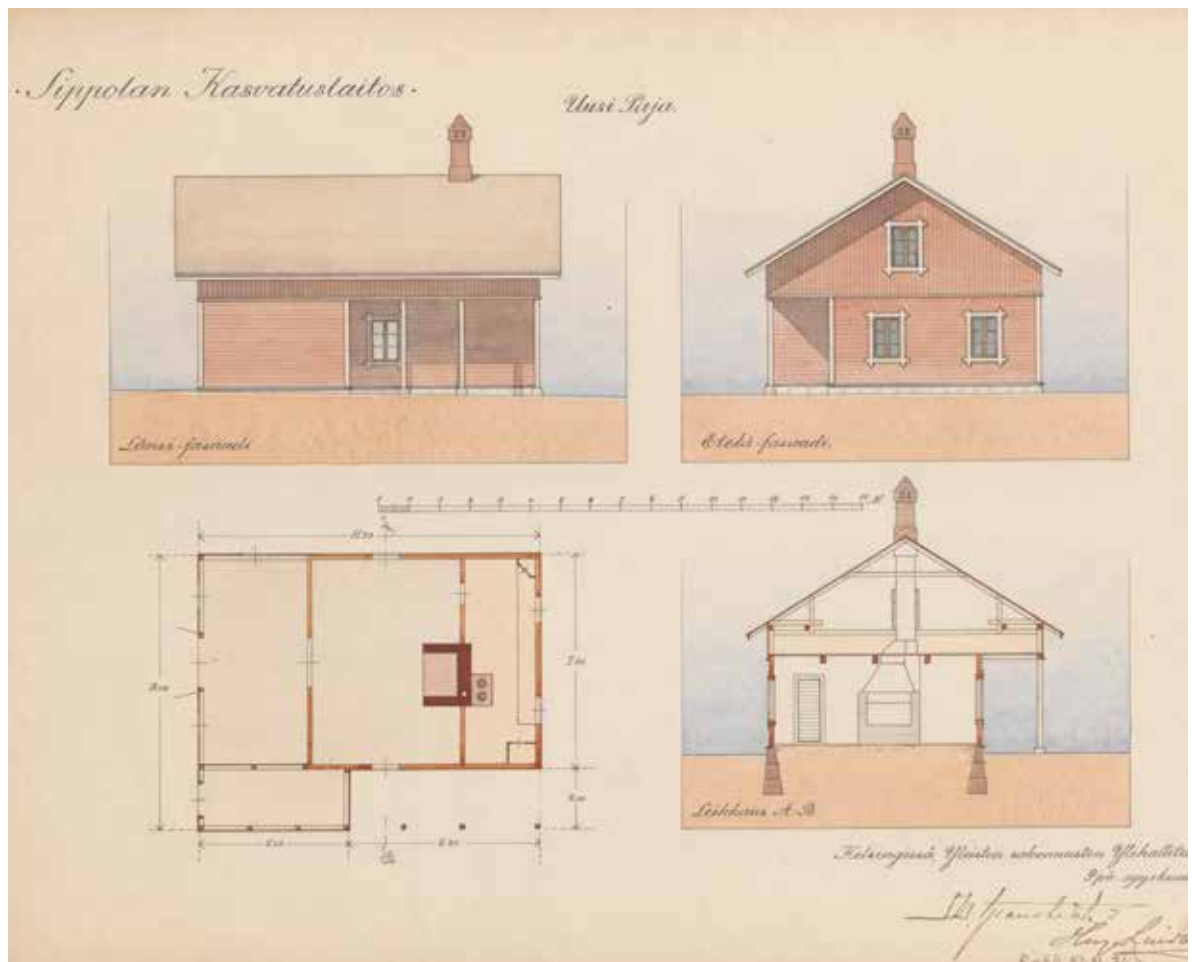
-

KOHDEKUVAUS

Puutarhurin ulkorakennus ja paja kuuluu punamullattujen maatalousrakennusten ryhmään. Sen vanhin osa on vuodelta 1910. Se rakennettiin kasvatuslaitoksen perustamisvaiheessa uudeksi pajarakennukseksi Hugo Lindbergin piirustusten mukaan. Rakennuksen alkuperäinen hahmo on todennettavissa myös 1920-luvun ilmakuvaista. Rakennusta on laajennettu ja muutettu todennäköisesti 1940-luvulla. Rakennuksella on pellillä katettu harjakatto. Räystäslauta, samoin kuin nurkkalaudat ja ikkunat ovat valkoisia. Räystäs on avonainen ja pellityksessä on puolipyöreitä uria. Julkisivuissa on punamullattua pystyrimalautaa. Vaakapaneloidut ovet on maalattu keltaisiksi. Vaakasuuntaiset ikkunat ovat kahdeksanruutuisia. Rakennuksessa on varastotiloja ja paja sekä vanha ahjo. Seppä käyttää tiloja takomiseen.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin puutarhurin ulkorakennus ja paja. Nykyisin varasto ja paja.

Sippolan kasvatustaitoksen perustamisvaiheessa vuonna 1910 ylihallituksen arkkitehti Hugo Lindberg suunnitteli Theodor Granstedtin alaisuudessa uuden pajarakennuksen. Kuvassa ovat julkisivut länteen ja etelään, ensimmäisen kerroksen pohja ja leikkaus A-B. Piirustukset on päivätty 9.9.1910. Tätä pajarakennusta muutettiin ja laajennettiin myöhemmin, todennäköisesti 1940-luvulla ja rakennuksen nykyinen nimi on puutarhurin ulkorakennus ja paja. KA.

021 Viljankuivaamo

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304318 286-422-2-680

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1957 400,0

BRUTTOALA (m²) KERROSALA (m²)

300,0 300,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KOHDEKUVAUS

Viljankuivaamo sijaitsee pajarakennuksen lähistöllä loivassa rinteessä. Rakennuksessa on maalaamaton betonisokkeli. Julkisivussa on pystyrimalauta, joka on maalattu punamultamaalilla. Nurkkalaudat ovat valkoiset, samoin ikkunat. Länsijulkisivulla on kuusiruutuiset, vaakasuuntaiset ikkunat, joista yksi on laitettu umpeen. Alarinteen puolella lännessä on lastauslava ja punaiseksi maalattu ovi. Itäjulkisivulla on kaksi pariovea ja yksi yksilehtinen ovi. Ovet ovat keltaiseksi maalattuja puuovia, joissa on vaaka- ja pystypanelointia. Rakennuksen harjakatto leikkautuu korkeampaan ja matalampaan osaan. Katolla on pieni ilmanvaihtohormin piippu. Rakennuksen eteläseinässä on kiinni puinen sähkötolppa.

Tärkeimmät muutosvaiheet:

1964 Laajennus. Rakennusta laajennettiin suurella eteläpuolen laajennusosalla vuonna 1964. Muutostöiden suunnittelijana oli Vuorinen, Kymen lääninrakennustoimisto.

SÄILYNEISYYS

Rakennusta on laajennettu 1964. Muutoin rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Viljankuivaamo ja viljan säilytysrakennus. Nykyisin rakennus on vuokrattu tilamestarille.

022 Puimala

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304319

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1926

3320,0

BRUTTOALA (m²)

485,0

KERROSALA (m²)

470,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Osin yksi-, osin kaksikerroksinen

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt, mutta osin huonokuntoinen ja sitä on muutettu vuonna 1971.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KOHDEKUVAUS

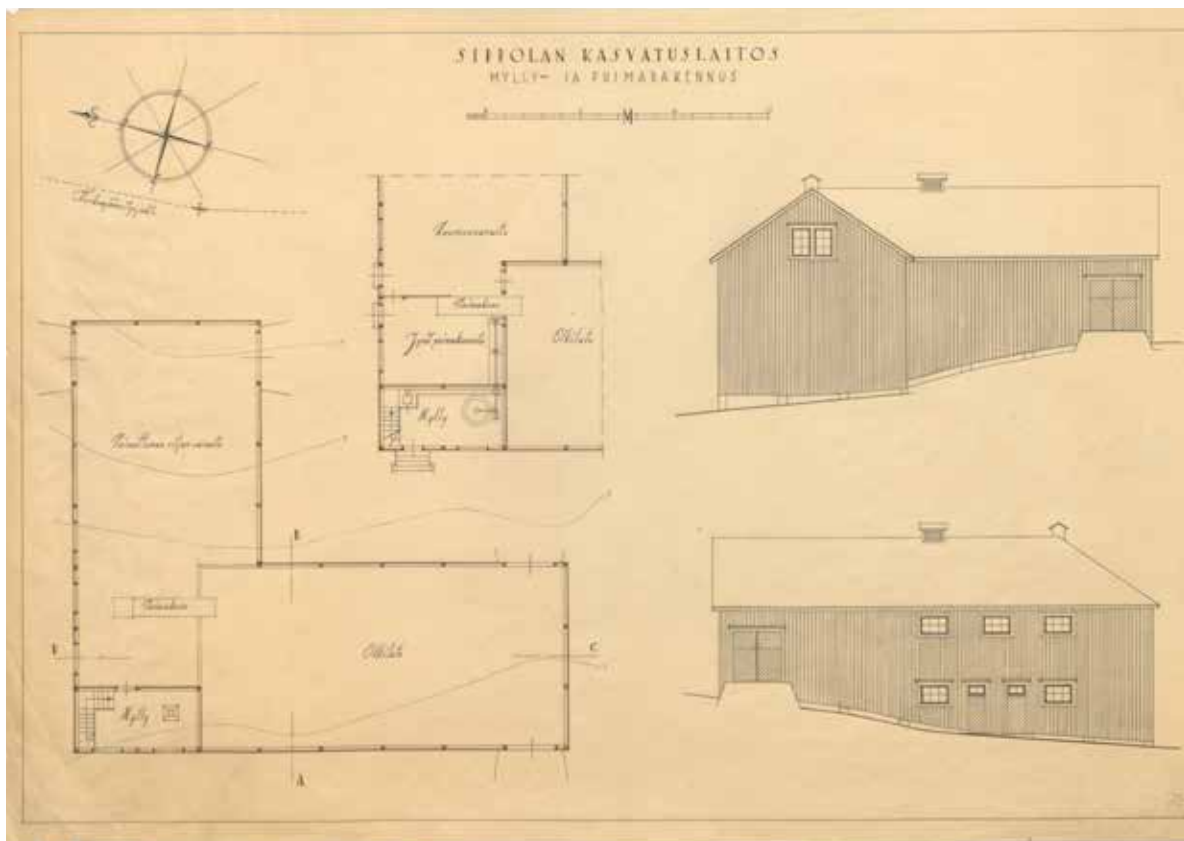
Puimala sijaitsee rinteessä, viljankuivaamon eteläpuolella. Rakennus on suuri puurakennus, jonka pohja on L-kirjaimen muotoinen. Rakennus on osin yksi-, osin kaksikerroksinen. Sillä on luonnonkivipilarit ja rakennuksen alapuolinen tila on avoin. Katto on harjakatto. Katteena on profiloitu, maalaamaton pelti. Katolla on erillinen, harjakatollinen koppi. Seinät on verhoiltu pystylaudoin ja rimoilla ja maalattu punaiseksi. Osa seinäpinnoista on pullistunut. Räystäät ovat avoräystäitä. Räystääkouruja ei ole. Nurkka- ja räystääslaudat ovat valkoisia. Itäseinällä on punainen profiloitu peltinen liukuovi (1971). Pohjoisen puolella on kolme suurta puuliukuovea ja valkotiilisen osan kohdalla yksi puupariovi, jonka päällä on peltihormi. Pohjoisseinän yläkerrassa on kaksi 6-ruutuista ikkunaa. Länsiseinällä on kaksi pariovea sekä yksi yksilehtinen ovi. Ovissa on keltaiseksi maalattu vinopanelointi ja alkuperäinen rautaheloitus sekä valkoiset vuorilaudat. Yksilehtisen oven päällä on kolmiruutuinen puinen valeikkuna valkoisin puittein ja vuorilaudoin. Seinällä on lisäksi yksi luukku sekä toisessa kerroksessa kaksi kuusiruutuista valeikkuna. Rakennuksessa on sähköt. Rakennusta ei ole rakennettu täysin alkuperäisten piirustusten mukaan.

1971 Puimalan sisään rakennettiin viljankuivaamo.

Rakennusmestari Eino Puranen ja
arkkitehti Viljo Vuorinen. (Lupa 60/71, KRakVA)

KÄYTTÖHISTORIA

Viljankuivaamo ja viljan säilytysrakennus. Tällä hetkellä rakennus on vuokrattu tilamestarille, joka käyttää taloa viljan kuivaamiseen.

Mylly- ja puimarakennuksen julkisivut etelään ja pohjoiseen sekä pohjapiirrokset. Piirustus on todennäköisesti 1920-luvulta. KA.

023 Myllylato

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304320

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Allan Schulman, Viipurin lääninrakennuskonttori

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1924-1928

TILAVUUS (m³)

2060,0

BRUTTOALA (m²)

285,0

KERROSALA (m²)

285,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros, lisäksi ullakko

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KOHDEKuvaus

Rakennuksen alkuperäispiirrokset ovat vuodelta 1924. Myllyladon on suunnitellut Viipurin lääninrakennuskonttorin arkkitehti Allan Schulman. Heinäladossa on pistemäinen luonnonkiviperustus. Julkisivut ovat punamullattuja lautaseiniä ja nurkkalaudat sekä räystäslaudat ovat valkoisia. Lauta on pystysuuntaista, paitsi pitkillä sivuilla ja ullakolla vaakasuuntaista. Ulkoseinän alarajassa rakennusta kiertää kahden varvin korkuinen hirsikehä. Katto on melko jyrkkä harjakatto ja se on katettu huovalla. Räystäät ovat avonaisia ja niissä on hirsikannattimet. Ovet ovat keltaiseksi maalattuja ja vaakapaneeloituja. Rakennuksen molemmissa päissä on siltarakenne. Eteläpäädyssä on puusilta, joka lähtee graniittilohkareista ladotulta alustalta. Silta ei enää ole käytössä ja se on muutettu peltikatoiseksi, jonka suojissa säilytetään tavaraa. Ylärinteen puolella on puusilta, joka on käytössä (1980-l). Puusillan kaiteet ovat alun perin olleet ristikaiteita, nykyisin vaakalautakaiteita.

SÄILYNEISYYS

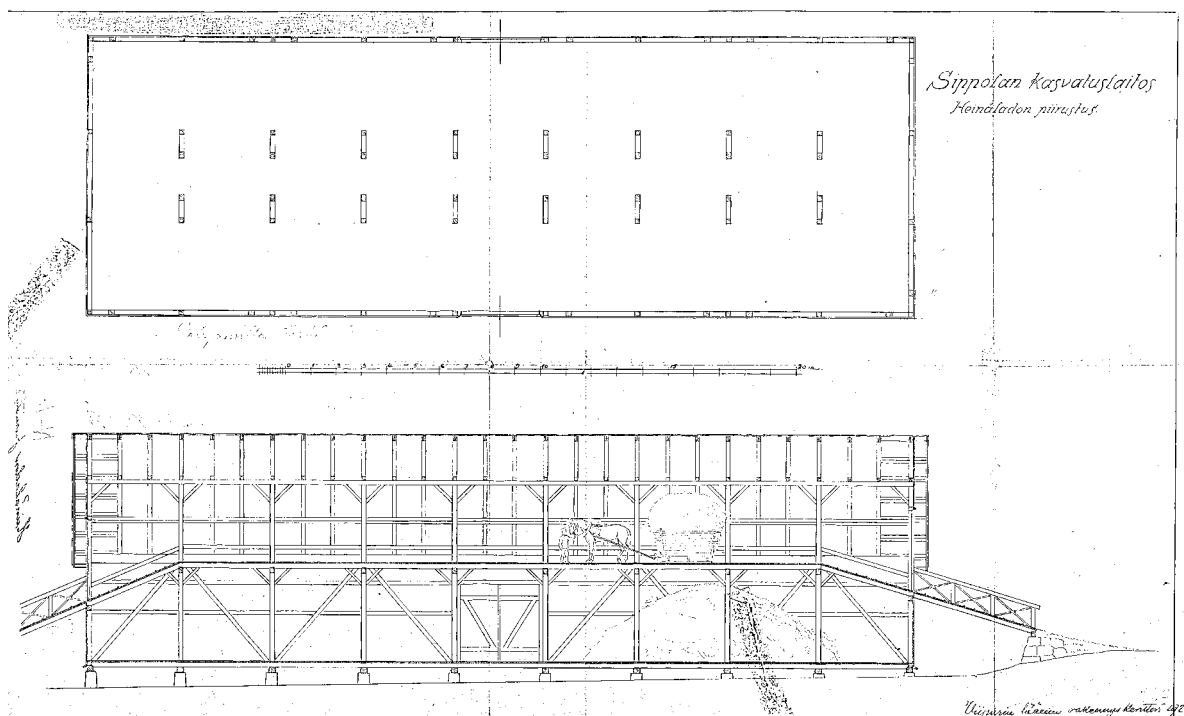
Rakennus on hyvin säilynyt. Puusilta on uusittu 1980-luvulla.

AIKAISEMMAAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Heinälato. Rakennus on edelleen käytössä.

Heinälädon pohja ja leikkaus. Viipurin lääninrakennuskonttori, 1924. Rakennusta kutsutaan nykyisin Myllylädöksi. Sk Kouvola.

024 Kellari

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304321

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1935, laajennus 1961-62

1300,0

BRUTTOALA (m²)

250,0

KERROSALA (m²)

250,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi maanpäällinen, yksi kellarikerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

SÄILYNEISYYS

Rakennusta on laajennettu vuonna 1961. Muuten hyvin säilynyt.

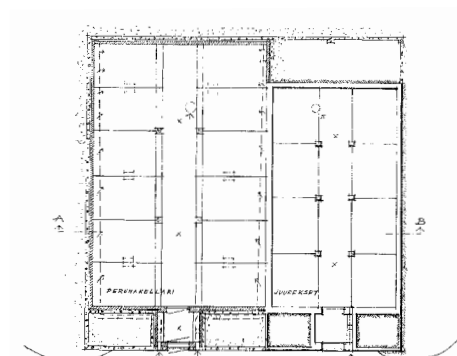
AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KOHDEKuvaus

Rinteeseen sijoittuvassa rakennuksen alempi kerros on betonia, ylempi puurakenteinen. Harjakatto on verhottu konepellillä ja räystäs on avonainen. Julkisivuverhous on vaakasuuntainen ja ulkonurkissa verholaudat on asennettu jiiriin, mikä on rakentamisaikakohdalle tyypillinen detalji. Seinä on maalattu punamullan värisellä maalilla. Ovissa on pystypaneeli ja ne on maalattu keltaisiksi. Ikkunat on peitetty kourulevyllä. Rakennuksessa on piippu ja yläkerrassa oli inventointihetkellä käynnissä jokin lämpöä tuottava kone.

1961-1962 Kellarirakennuksen laajennus.
Vuorinen, Kymen lääninrakennustoimisto.

Kellarin pohja. Suunnittelija: Vuorinen. 1961. Sk Kouvola.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin kellari ja varastorakennus, jossa säilytettiin muun muassa perunoita ja juureksia.

Nykyisin varasto ja vapaa-ajan rakennus. Sisätiloissa voi järjestää grillijuhlia.

025 Hakalato

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304322

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1930

BRUTTOALA (m²)

170,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-2

TILAVUUS (m³)

1100,0

KERROSALA (m²)

170,0

KOHDEKUVAUS

Hakalato sijaitsee keskellä peltoa, varsinaisen koulukotialueen eteläpuolella Vieremän tilalla. Ladolle johtaa koulukodin oma tie, jolla ei ole nimeä. Rakennus on pohjois-eteläsuuntainen ja sen pohja on suorakaide. Rakennus on puinen ja sillä on harjakatto, jonka vesikatto on uusittu viime aikoina. Katemateriaalina on profiloitu, musta teräspelti. Ladolla on avoräystäät, räystäskouruja ei ole. Räystäslaudat, nurkkalaudat ja ovien vuorilaudat on maalattu valkoisiksi. Seinät on verhoiltu pystylaudoituksella ja leveillä rimoilla. Seinät ovat punamullattuja. Ladossa ei ole ikkunoita. Länsi- ja itäseinien keskellä on suuret puiset pariovet, joissa on keltainen vaakalaudoitus ja alkuperäiset rautaheloitukset. Idän puoleiset ovet ovat huonokuntoisia. Pohjoispäädyssä on romahtamisillaan oleva puukatos. Rakennuksessa ei ole sähköjä. Ladon sisällä on heinäpaaluja.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Heinä lato

026 Ilometsän lato

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304323

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1930

BRUTTOALA (m²)

140,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

TILAVUUS (m³)

970,0

KERROSALA (m²)

140,0

KOHDEKUVAUS

Ilometsän lato sijaitsee aivan Sippulan tilan eteläreunassa, Pien-Liikkalantien länsipuolella. Rakennuksella on suorakaiteen muotoinen pohja ja harjakatto, jolla on kourupeltikate. Räystäät ovat avoräystäitä. Räystäs- ja nurkkalaudat ovat valkoisia. Seinät on verhoiltu pystyrimalaudoituksella, joka on maalattu punamullalla. Rakennuksella on luonnonkivinen pisteperustus. Sokkelia ei ole. Tien puoleisessa julkisivussa eli idän puolella on keskellä peltinen liukuovi, jolla on valkoiset vuorilaudat. Ladon länsijulkisivussa on kaksi vaakaikkunaa, joista toinen on rikki. Eteläpäädyssä on yksi vaakaikkuna, pohjoisessa yksi rikkinäinen ikkuna. Ikkunoilla on valkoiset vuorilaudat. Eteläpäädyn seinälaudoituksessa on reikä. Ladon sisällä on heinäpaaluja.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt, mutta osin huonokuntoinen.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

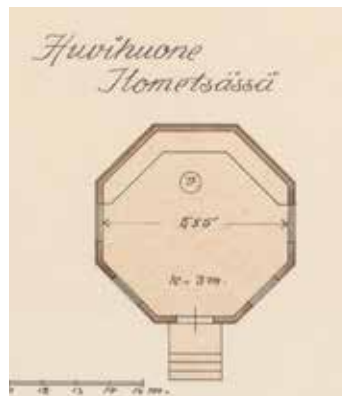
-

KÄYTTÖHISTORIA

Heinä lato

027 Korpivaaran ilotalo

YLEISKUVA

Ilometsän huvihuoneen pohjapiirros. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Th. Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. KA.

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304324

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Ei tiedossa, mahdollisesti Chiewitz

RAKENNUTTAJA

von Daehn

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1850, siirto 1926

90,0

BRUTTOALA (m²)

33,0

KERROSALA (m²)

33,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus ei sijaitse RKY-alueella. Rakennus on varjeltu valtioneuvoston päätöksellä 18.10.1990.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on siirretty ja sitä on muutettu. Mm. ikkunoissa on ollut enemmän ruutuja ja luukut.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KOHDEKUVAUS

Rakennus tunnetaan myös nimellä Korpivaaran huvimaja. Se kuuluu kartanovaiheen rakennuksiin ja se sijaitsi alun perin Ilometsässä. 1926 se siirrettiin nykyiselle luonnonkauniille paikalleen Korpivaaran metsään, jyrkän rinteeseen eteläpuolelle ja siitä muokattiin retkimaja. Huvimajalla on graniittinen pisteperustus. Pilarien välit on täytetty kantamattomilla luonnonkivillä. Rakennus on 8-kulmainen puurakennus, jonka seinät ovat salvottua hirttä ja punamullattu. Hirret tulevat melko alas lähelle maanpintaa. Majalla on musta huopakate, punatiilinen piippu ja valkoinen umpiräystä. Sisäänkäynti on järven puolella. Sisäänkäyntiportaat ovat puiset ja uusittu (1980-l.). Sisäänkäynnin päällä on peltinen vesikouru (1980-l.). Parioivessa (1980-l.) on höylättyä, pystypanelointia, 6-ruutuinen ikkuna ja valkoiset vuorilaudat sahatusta puusta (1980-l.), lukko n. 1950-luvulta. Nurkissa on doorilaisvaikutteiset valkoiset puupilasterit, joilla on kapiteelit. Pilasterit on uusittu oksaisella puulla (1980-l.). Pilastereiden ylälinjassa rakennusta kiertää valkoinen vaakalista. Majassa on neljä 6-ruutuista ja yksilasista puuikkunaa (uusittu), joiden puitteet ja vuorilaudat ovat valkoisia. Maali lohkeilee hieman. 1950-luvun valokuvasta tiedetään, että ikkunoissa on ollut 12 ruutua ja luukut. Sisällä on noin 1950-luvulla lisätty tiilinen, rapattu avotakka. Osa lattialankuista on alkuperäisiä. Sisäkattoa on uusittu. Seinähirret ovat höylättyjä ja maalaamattomia. Seiniä kiertävät puiset penkit (1980-l.).

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin Ilometsässä sijainnut huvimaja, vuodesta 1926 alkaen Korpivaaran ilotalo, jota käytetään retkimajana.

028 Korpivaaran lato

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304325

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1943

BRUTTOALA (m²)

100,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus ei sijaitse RKY-alueella.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-2

TILAVUUS (m³)

570,0

KERROSALA (m²)

100,0

KOHDEKUVAUS

Korpivaaran lato sijaitsee varsinaisen koulukotialueen ulkopuolella, Vieremän tilalla Korpivaarassa. Rakennus on puinen ja tolpparakenteinen suuri heinälato, jonka pohjamuotona on suorakaide. Ladolla on paaluperustus, jonka päällä on hirsikehikko. Ladolla on harjakatto, jolla on aaltopeltikate. Ladolla ei ole räystäskouruja eikä syöksytorvia. Seinät on verhoiltu pystylaudoituksella lomittaen. Laudat ovat vajasärmäistä puuta. Seiniä ei ole maalattu. Ladossa ei ole ikkunoita eikä ovia. Päätyseinässä on suuri kulkuaukko. Rakennuksella on hiekkamaalattia. Sisällä on nykyisin muutama heinäpaali ja halkoja sekä lattialla pieni tulentekopaikka.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on purettu.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Heinälato

029 Pumppuhuone

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304326

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Yleisten rakennusten ylihallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1927-1929

BRUTTOALA (m²)

22,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

TILAVUUS (m³)

55,0

KERROSALA (m²)

22,0

KOHDEKUVAUS

Pumppuhuone on rakennettu lähelle Kosjärveä vuonna 1927. Rakennus on puinen ja pohjamuodoltaan suorakaide. Osassa rakennusta on betonisokkeli, osassa betonipilarit. Pumppuhuoneella on harjakatto, jonka sementtitiilet on valmistettu kasvatuslaitoksen omassa tiilitehtaassa. Katolla on yksi pellitetty piippu. Räystäät ovat lyhyet ja räystäässä on yksi aluslauta.

Pumppuhuoneen seinät on verhoiltu pystylaudoin, joissa on kapeat peiterimat. Seinät ovat punamullattuja. Kaikki maalipinnat ovat alkuperäisiä ja haalistuneita.

Luoteispäädyn keskellä on vinolaudoitettu ovi, jolla on valkoiset vuorilaudat. Ovessa on alkuperäiset rautaheloitukset. Pumppuhuoneen koillispuolella sijaitsee vanha kaivo.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on alkuperäisessä asussaan.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin pumppuhuone. Rakennus ei ole enää käytössä.

030 Asuinrakennus Mäntylä

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304327 286-422-2-680

ARKKITEHTI

Arkkitehti J. Kosonen, Rakennushallitus

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1966-1967 650,0

BRUTTOALA (m²) KERROSALA (m²)

213,0 225,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KOHDEKUVAUS

Rivitalo Mäntylä on rakennettu 1960-luvulla henkilökunnan asuinrakennukseksi. Talo on puurakenteinen. Alapohjana on maanvarainen betonilaatta. Talossa on kolme asuntoa: yksi huoneen ja keittokomeron asunto, yksi kahden huoneen ja keittiön asunto sekä yksi kolmen huoneen ja keittiön asunto. Asuntojen sisäänkäyntien kohdalla on katos. Sokkeli on maalattu vaalealla maalilla. Seinät on verhottu pystylomalaudalla. Ikkunat ovat kaksijakoisia ja toinen puite on aukeava tuuletusikkuna. Ikkunoissa ei ole vuorilautoja. Ovissa on ruskeaksi maalattu pystypanelointi ja sivuikkuna. Katto on harja ja siinä on umpinainen lautaverhottu räystä. Vesikouru kiertää räystäällä (1980-l). Syöksytorvet on asennettu pintaan. Asutopihojen puolella pihojen välissä on noin kaksi metriä leveät seinäkkeet.

Tärkeimpiä muutosvaiheita:

1978 Öljysäiliövaraston muutos

1986-1988 Muutostöitä

Rakennus on tyhjänä ja se aiotaan purkaa.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hahmoltaan hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Inspecta 2011.

KÄYTTÖHISTORIA

Henkilökunnan asuinrakennus, jossa on kolme asuntoa. Vuoteen 2013 asti talo oli vuokrattu perhepäiväkotitarkoitukseen. 2013 lähtien ollut tyhjänä.

031 Rivitalo A

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304328

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto

RAKENNUTTAJA

Suomen valtio, Kymen ja Mikkelin piirirakennuststo

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1983-1984

TILAVUUS (m³)

617,0

BRUTTOALA (m²)

207,6

KERROSALA (m²)

208,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KOHDEKUVAUS

Rivitalot A ja B ovat keskenään samankaltaisia ja samaan aikaan rakennettuja. Rivitalot ovat puurakenteisia, alapohjana on maanvarainen betonilaatta. Sisäänkäyntien edessä on noppamainen vaja niin, että rakennusten edustalle muodostuu kuja. Betonisokkeli on maalaamaton. Julkisivu on verhottu pystylomalaudalla. Ulkoseinät on maalauskunnostettu 1990-luvun puolivälin paikkeilla. Valkoisissa ikkunoissa on vaakajako kahteen. Ikkunatyypin poikkeaa viereisestä 1960-luvulla rakennetun Mäntylän pystyjakoisesta ja epäsymmetrisestä ikkunajaosta. Huoneistojen vaakapaneloidut ovet ovat ruskeiksi maalattuja ja ikkunallisia. Rivitalojen välissä on pergola. Rakennuksessa on umpinainen räystääs ja myös rakennuksen päädyssä räystäään verhouslauta on rakennuksen harjan suuntainen.

Tärkeimpiä muutostöitä:

1990-l. Ulkoseinäkunnostustyöt

Rivitalo A aiotaan purkaa kesällä 2015.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Inspecta 2011.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin henkilökunnalle tarkoitettuja asuntoja, sittemmin ulos vuokrattu rivitalo. Toiminut myös perhekotina. Nykyisin tyhjänä.

032 Rivitalo B

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304329

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto

RAKENNUTTAJA

Suomen valtio, Kymen ja Mikkelin piirirakennuststo

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1983-1984

TILAVUUS (m³)

780,0

BRUTTOALA (m²)

275,9

KERROSALA (m²)

263,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KOHDEKUVAUS

Rivitalot A ja B ovat keskenään samankaltaisia ja samaan aikaan rakennettuja. Rivitalot ovat puurakenteisia, alapohjana on maanvarainen betonilaatta. Sisäänkäyntien edessä on noppamainen vaja niin, että rakennusten edustalle muodostuu kuja. Betonisokkeli on maalaamaton. Julkisivu on verhottu pystylomalaudalla. Ulkoseinät on maalauskunnostettu 1990-luvun puolivälin paikkeilla. Valkoisissa ikkunoissa on vaakajako kahteen. Ikkunatyypin poikkeaa viereisestä 1960-luvulla rakennetun Mäntylän pystyjakoisesta ja epäsymmetrisestä ikkunajaosta. Huoneistojen vaakapaneloidut ovet ovat ruskeiksi maalattuja ja ikkunallisia. Rivitalojen välissä on pergola. Rakennuksessa on umpinainen räystäs ja myös rakennuksen päädyssä räystään verhouslauta on rakennuksen harjan suuntainen.

Tärkeimpiä muutostöitä:

1990-l. Ulkoseinäkunnostustyöt

Rivitalo B aiotaan purkaa kesällä 2015.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Inspecta 2011.

KÄYTTÖHISTORIA

Alun perin henkilökunnalle tarkoitettuja asuntoja, sittemmin ulos vuokrattu rivitalo. Toiminut myös perhekotina. Nykyisin tyhjänä.

033 Perhekoti, Talo 1

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304330

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Arkkitehtitoimisto Karjalainen Juola Salo

RAKENNUTTAJA

Suomen valtio, Kymen ja Mikkelin piirirakennuststo

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1988-1990

TILAVUUS (m³)

900,0

BRUTTOALA (m²)

309,9

KERROSALA (m²)

325,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus ei sijaitse RKY-alueella.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

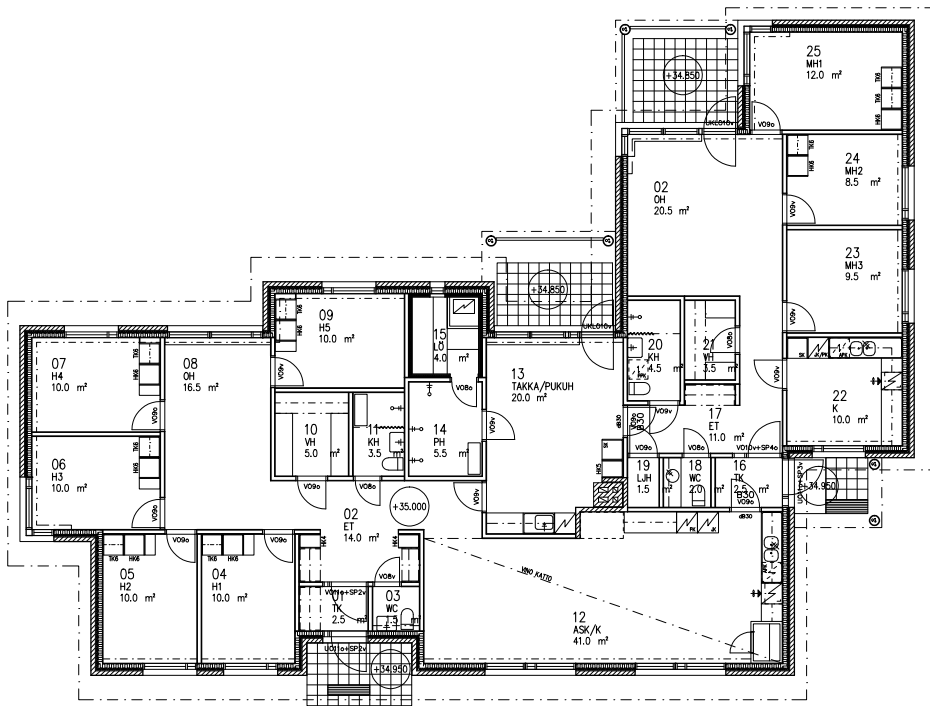
Inspecta 2011.

KOHDEKUVAUS

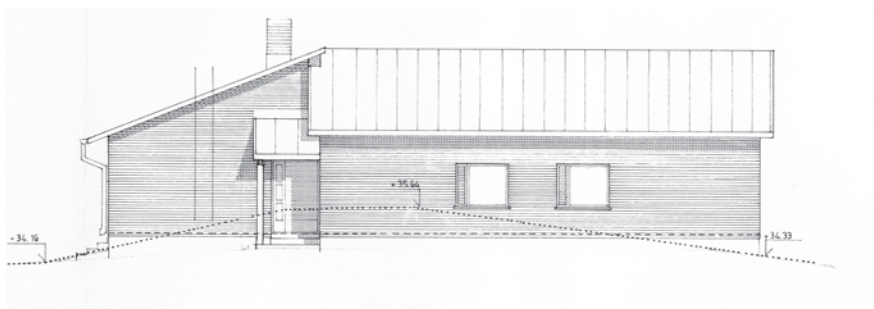
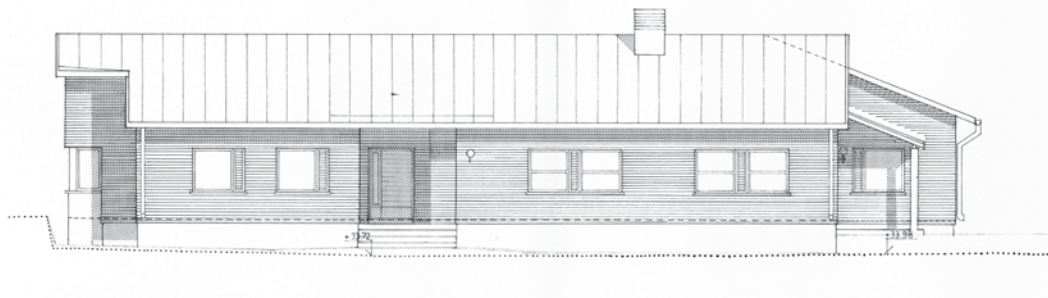
Kettukallioksi kutsuttavassa perhekotiyksikössä (Talo 1) on sijoituspaikkoja viidelle koulukodin lapselle. Tällä hetkellä lapsia on neljä, joiden lisäksi talossa asuu heitä hoitava pariskunta. Lisäksi talossa työskentelee päivittäin 8 tuntia hoitaja. Perheellä on asunnossa oma siipi. Rakennus rajautuu metsään. Tontti laskee länteen päin. Talo on yksikerroksinen, pohjamuodoltaan rikutun L-kirjaimen muotoinen. Rakennuksella on harjakatto, jolla on konesaumattu vaaleansininen peltikate. Myös piiput ja hormit on pellitetty vaaleansinisellä teräslevyllä. Takapihalla on kaksi kattolippaa terassien yhteydessä. Lippoja kannattavat valkoiset, pyöreät pilarit. Myös Räystäskourut ja syöksytorvet ovat valkoisia. Räystäiden aluslaudat ovat valkoisia. Rakennuksella on betoniperustukset ja slammattu harkko sokkelina. Julkisivut on verhoiltu juoksulimitetyllä, puhtaaksi muuratulla punaisella savitiilellä. Takapihan puolella seinissä on pieniä, vaaleansiniseksi maalattuja hienosahattuja vaakalaudoitettuja alueita. Länsijulkisivun keskellä on oppilaspuolen sisäänkäynti, pariskunnalla on erillinen sisäänkäynti eteläpäädyssä. Sisäänkäyntikatosta tukee valkoinen pilari. Lisäksi takapihan puolella on ovi. Talossa on erikokoisia ikkunoita. Takapihan puolella on suuret ruutuikkunat. Ikkunapuitteet ja ikkunoiden vesipellit ovat sinisiä. Pihalla on erillinen varastorakennus, lipputanko ja mattotelina. Pihaa rajaa kadun puolella valkoiseksi maalattu pystylauta-aita.

KÄYTTÖHISTORIA

Perhekoti

Perhekoti, Talo I. Ensimmäinen kerros. Arkkitehtitoimisto Karjalainen Juola Salo. 8.12.1989. Sk Kouvola.

Perhekotiyksikkö Talo I:n julkisivut. Arkkitehtitoimisto Karjalainen Juola Salo. 2.5.1988. KRakVA.

034 Perhekoti, Talo 2

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304331

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Arkkitieteitoimisto Karjalainen Juola Salo

RAKENNUTTAJA

Suomen valtio, Kymen ja Mikkelin piirirakennuststo

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1988-1990

900,0

BRUTTOALA (m²)

309,9

KERROSALA (m²)

325,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus ei sijaitse RKY-alueella.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Inspecta 2011.

KOHDEKUVAUS

Ilometsäksi kutsuttavassa perhekotiyksikössä (Talo 2) on sijoituspaikkoja viidelle koulukodin lapselle ja erillinen siipi heitä hoitavalle perheelle. Tällä hetkellä rakennus on tyhjänä. Rakennus rajautuu metsään. Tontti laskee länteen päin. Talo 2 on samankaltainen kuin naapuri Talo 1, mutta peilikuva. Se on yksikerroksinen, pohjamuodoltaan rikutun L-kirjaimen muotoinen. Rakennuksella on harjakatto, jolla on konesaumattu vaaleansininen peltikate. Myös piiput ja hormit on pellitetty vaaleansinisellä teräslevyllä. Takapihalla on kaksi kattolippaa terassien yhteydessä. Lippoja kannattavat valkoiset, pyöreät pilarit. Räystäskourut ja syöksytorvet ovat valkoisia. Räystäiden aluslaudat ovat valkoisia. Rakennuksella on betoniperustukset ja slammattu harkko sokkelina. Julkisivut on verhoiltu juoksulimitetyllä, puhtaaksi muuratulla punaisella savitiilellä. Takapihan puolella seinissä on pieniä, vaaleansiniseksi maalattuja hienosahattuja vaakalaudoitettuja alueita. Länsijulkisivun keskellä on oppilaspuolen sisäänkäynti, pohjoispäädyn sisäänkäynti on pariskunnan oma. Lisäksi takapihalla on yksi terassin sisäänkäynti. Talossa on erikokoisia ikkunoita. Takapihan puolella on suuret ruutuikkunat. Ikkunapuitteet ja ikkunoiden vesipellit ovat sinisiä. Pihalla on erillinen varastorakennus, lipputanko ja mattotelina. Pihaa rajaa kadun puolella valkoiseksi maalattu pystylauta-aita.

KÄYTTÖHISTORIA

Perhekoti. Rakennus on nykyisin tyhjänä.

035 Varasto 1

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

304332

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Arkkitehtitoimisto Karjalainen Juola Salo

RAKENNUTTAJA

Suomen valtio, Kymen ja Mikkelin piirirakennuststo

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

1988-1990

TILAVUUS (m³)

44,0

BRUTTOALA (m²)

19,0

KERROSALA (m²)

19,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus ei sijaitse RKY-alueella.

KOHDEKUVAUS

Perhekotiysikön Talo I:n varastorakennus I on puurakenteinen, suorakaiteen muotoinen rakennus, jonka perustus, sokkeli ja lattia ovat harmaata betonia. Varastolla on pulpettikatto, jolla on konesaumattu peltikate. Räystäät ovat valkoisia avoräystäitä, mutta räystääspelti on vaaleansininen. Seinät on verhoiltu hienosahatulla vaakapaneloinnilla, joka on maalattu vaaleansiniseksi. Pohjoisen puoleisen seinän keskellä on kulkuaukko. Nurkkalaudat, seinien pystylaudat sekä kulkuaukon vuorilaudat ovat valkoisia, kuten myös etelän puoleisen seinän yläosa, joka on vaneria. Kulkuaukon yläpuolella ja sivuseinien yläosassa on vaaleansiniset koristeristit. Väritys ja ristikoristus ovat tyypillisiä 1980-luvun arkkitehtuurin piirteitä. Etelän puoleisen seinän yläosassa on neljä yksilasista vaakaikkunaa. Varastossa ei ole erillistä sähkökaappia, kuten varasto 2:ssa. Sisätiloissa on erillinen varastohuone, jonka ovi on vaakapaneloitu valkoinen puuovi. Varastossa on sähkövalaistus. Varastossa ei säilytetä jäteastioita, vaan jäteastia on aidan vierellä.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Perhekoti, Talo I:n varasto.

036 Varasto 2

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE KIINTEISTÖTUNNUS

304333

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Arkkitietoimisto Karjalainen Juola Salo

RAKENNUTTAJA

Suomen valtio, Kymen ja Mikkelin piirirakennuststo

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA TILAVUUS (m³)

1988-1990

44,0

BRUTTOALA (m²)

19,0

KERROSALA (m²)

19,0

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus ei sijaitse RKY-alueella.

KOHDEKUVAUS

Perhekotiysikön Talo 2:n varastorakennus 2 on puurakenteinen, suorakaiteen muotoinen rakennus, jolla on betoniperustus, harmaa betonisokkeli ja betoninen lattia. Varastolla on pulpettikatto, jolla on konesaumattu peltikate. Räystäät ovat valkoisia avoräystäitä, mutta räystäspelti on vaaleansininen. Seinät on verhoiltu hienosahatulla vaakapaneloinnilla, joka on maalattu vaaleansiniseksi. Eteläseinän keskellä on kulkuaukko. Nurkkalaudat, seinien pystyraudat sekä kulkuaukon vuorilaudat ovat valkoisia, kuten myös etelän puoleisen seinän yläosa, joka on vaneria. Kulkuaukon yläpuolella ja sivuseinien yläosassa on vaaleansiniset koristeristit. Väritys ja ristikoristus ovat tyypillisiä 1980-luvun arkkitehtuurin piirteitä. Pohjoisen puoleisen seinän yläosassa on neljä yksilasista vaakaukkoa. Sisätiloissa on vasemmalla puolella sähkökaappi, johon on erillinen ovi, sekä varastotila, jonka ovi on vaakapaneloitu valkoinen puuovi. Varastossa on sähkövalaistus.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAKSELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Perhekoti, Talo 2:n varasto.

037 Korpivaaran ilotalon ulkokäymälä

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

320441

ARKKITEHTI

Ei tiedossa

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

Arviolta 1950-l.

BRUTTOALA (m²)

-

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-2

TILAVUUS (m³)

-

KERROSALA (m²)

-

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus ei sijaitse RKY-alueella.

KOHDEKUVAUS

Korpivaaran ilotalon ulkokäymälä sijaitsee metsässä koulukotialueen ulkopuolella, Vieremän tilalla, Korpivaaran ilotalon vieressä loivassa rinteessä. Käymälä on pohjamuodoltaan suorakulmio. Rakennuksella on luonnonkiviperustus, sokkelia ei ole. Katto on pulpettikatto, jolla on katteena huopa. Räystäät ovat punaiset avoräystäät. Ulkokäymälä on puinen ja rankorakenteinen. Julkisivut on verhoiltu epäsärmäisellä lomalaudoituksella ja maalattu punaiseksi. Käymälän eteläseinällä on kaksi puuovea. Vasemmanpuoleisen oven päällä on vuorilaudaton vaakaikkuna. Sisällä on kaksi erillistä kuivakäymälätilaa. Käymälän huopakate on uusittu ja julkisivut maalattu uudestaan. Rakennusta on korjattu ja se on hyväkuntoinen.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Käymälä

038 Erityishuollon osaston jätekatos

YLEISKUVA

RAKENNUKSEN TUNNISTE

320442

KIINTEISTÖTUNNUS

286-422-2-680

ARKKITEHTI

Arkkitehtitoimisto Heikki Kirjalainen

RAKENNUTTAJA

Senaatti-kiinteistöt

OMISTUS, HALLINNOINTI

Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAJANKOHTA

2003

TILAVUUS (m³)

-

BRUTTOALA (m²)

-

KERROSALA (m²)

-

KERROSLUKUMÄÄRÄ

Yksi kerros

SUOJELUTILANNE

Rakennus sijaitsee RKY-alueella.

KOHDEKUVAUS

Jätekatos sijaitsee erityishuollon osaston ja Alakartanon välissä. Se on rakennettu erityishuollon osaston korjaustöiden yhteydessä vuonna 2003. Jätekatos on pohjamuodoltaan neliö. Rakennuksen seinät ovat noin 1,5 metrin korkuista betonimuuria, joka on maalattu vaaleankeltaiseksi. Etelän puoleisessa seinämässä on keskellä kulkuaukko. Seinien ja katon välissä on rako. Rakennuksella ei ole ovia eikä ikkunoita. Katto on pulpettikatto ja katteena on profiloitu, musta teräspelti. Kattoa kannattavat mustat teräspilarit ja palkit. Sisätiloissa on jätesäiliöitä, sähkövalo ja harmaa betonilattia.

SÄILYNEISYYS

Rakennus on hyvin säilynyt.

AIKAISEMMAT SELVITYKSET

-

KÄYTTÖHISTORIA

Jätekatos

7

Maisema ja pihapiiri

7.1. Maisemakuva ja maiseman ominaispiirteet

Vesistöt

Alue on luokiteltu ympäristöministeriön maisema-
maakuntajaossa vuonna 1992 Eteläisen rantamaan
maisemamaakuntaan ja Kaakkoiseen viljelyseutuun.
Tyypillistä tälle seudulle ovat jokivarsien pellot,
asutuksen sijoittuminen viljelymaiden tuntumaan
ryhmittyen teiden varsille ryhmä- ja nauhakyliksi
sekä haja-asutukseksi.²⁸⁴

Sippolan koulukoti sijoittuu maisemassa
Sippolanjoen jokilaaksoa rajaavan selänteen kaak-
koisrinteelle. Rakennukset sijaitsevat noin 40 – 50
metrin korkeustasossa suhteellisen tasaisella hiek-
ka- ja moreenimaalla. Viljelymaisema on avointa,
laajaa ja kumpuilevaa. Asutus sijaitsee perinteises-
ti selänteiden rinteillä ja kumpareilla. Koulukodin
alueen ympärille levittäytyvät vanhat peltoalueet
laskevat kumpuillen kohti vesistöjä, kaakossa kohti
Kosjärveä ja lounaassa kohti Sippolanjokea.

Ympäröivä maasto on kallio- ja moreeniselänteiden
sekä murroslaaksojen vuorottelemaa. Kalliope-
rä on kauttaaltaan seudulle tyypillistä rapakivigra-
niittia. Jokilaakson maaperä on savea ja silttiä.²⁸⁵

Sippolanjoki saa alkunsa kohdealueen luoteis-
puolelta kohdassa, jossa Humaljoki laskee aika-
naan kuivattuun Suurijärveen. Sippolanjoki yhtyy
noin kahdeksan kilometrin päässä alajuoksulla
Summajokeen ja sieltä edelleen Suomenlahteen.
Sippolanjoki kulkee kapeassa uomassa koulukodin
lounaispuolella, selkeässä kallioperän murroslin-
jassa peltoaukeiden keskellä. Lännessä jokilaakso
rajoittuu samansuuntaiseen Ukkolanmäen kallioi-
seen selännevyöhykkeeseen. Joen varrella on pai-
koin matalaa pensasvyöhykettä.

Kosjärvi on matala ja sameavetinen pieni järvi
Sippolan kartanon kaakkoispuolella. Sen syvim-
mät kohdat ovat vain noin metrin syvyisiä. Järven
pintaa on laskettu 1940-luvun lopulla. Kosjärvi on
merkittävä lintujärvi, mutta vedenlaadultaan heik-
ko ja voimakkaasti rehevöitynyt. Sillä on pientä
merkitystä kotitarve- ja virkistyskalastukselle.²⁸⁶

Sippolassa on vedenhankintaa varten tärkeä
pohjavesialue, joka sijaitsee heti koulukodin
koillispuolella.

284 Ympäristöministeriö 1993, 16-19.

285 www.paikkatietoikkuna.fi

286 www.jarviwiki.fi, Kosjärvi

Porkkanamaan harvennus käynnissä koulukodin mailla. Kuva on 1950-luvulta. SiA.

Maisema kartanon eteläpuolella ei ole paljoa muuttunut. Entisen porkkanamaan tilalla on nykyisin hevoshaka. Tie mutkittelee Ilometsän laidassa. Kosjärvellä on enää pieni merkitys virkistyskäytölle, mutta se on merkittävä lintujärvi.

Viljelymaisema

Sippolanjoen laakso ja Kosjärven rannat ovat olleet pitkään niittyinä ja peltoina. Muutoksia ympäröivässä viljelymaisemassa on tapahtunut hyvin vähän, vaikka peltolohkot ja omistajat ovatkin vaihdelleet aikojen saatossa. Joen ja järvien rannat ovat olleet niittyinä vanhojen karttojen mukaan ainakin 1700-luvulta lähtien. Todennäköisesti myös pellot on raivattu nykyisille sijoilleen viljaville savi- ja silttimaille jo tuolloin, viimeistään 1800-luvun aikana. Peltolohkojen uudelleenjärjestelyjä on tehty etenkin isojaon seurauksena 1840-luvulla sekä 1900-luvun alussa, kun maita jaettiin torppareiden ja kartanon omistajan kesken.

Tiet ja reitit

Sippolantie (375) on vanha maantie, joka noudattaa yhä alkuperäistä linjaustaan. Tien historia ulottuu saatavilla olevien karttojen perusteella ainakin 1700-luvun alkuun. Tienvarren nauhamainen kylärakenne on yhä selvästi nähtävissä, vaikka yleiseen rakennuskantaan onkin tullut vuosien mittaan muutoksia. Tietä reunustavat nauhana historialliset rakennukset, kirkko ja Sippolan kartano sekä kirkonkylävaiheesta periytyvät yksityistalot ja kaupat.²⁸⁷ Sippolanjoen molemmin puolin selänteitä ja jokea myötäillen kulkevat myös vanhat reitit; Kouvola-Hamina

287 www.rky.fi, Sippolan kirkonkylä.

Näkymä Sippolantieltä kohti Sippolan koulukotia. Vanhat maatalousrakennukset muodostavat tärkeän julkisivun koulukodille ja samalla myös koko Sippolan kylälle.

Kartanonpihalle saavutaan ison aukion kautta. Aukio on aikaisemmin ollut maatalousrakennusten rajaama selkeä pihapiiri. Nykyisin se toimii paikoitusalueena.

Sippolanjoen varren viljelymaisemaa Sippolasta kohti luodetta. Sippolantie ylittää alempana uomassaan virtaavan joen. Pellot laskevat kumpuillen kohti jokea. Joen varsi on pääosin avoin. Asutus sijaitsee perinteisesti kumpareilla ja selänteiden rinteillä.

(371) lännessä ja Sippolan kartanoalueen läpi kulkeva Pien-Liikkalantie idässä.

Aksiaalinen tuloreitti Sippolan kartanon päärakennukselle on säilynyt, vaikka karja- ja talouspiha ja siihen liittyvät talousrakennukset onkin purettu. Entisen karjapihan alue toimii nyt pysäköintialueena. Muu sisäinen reitistö on muokkautunut maatalouden ja muun käyttötarkoituksen myötä ja palvelee nykyisin lähinnä sisäistä liikennettä ja huoltoajoa.

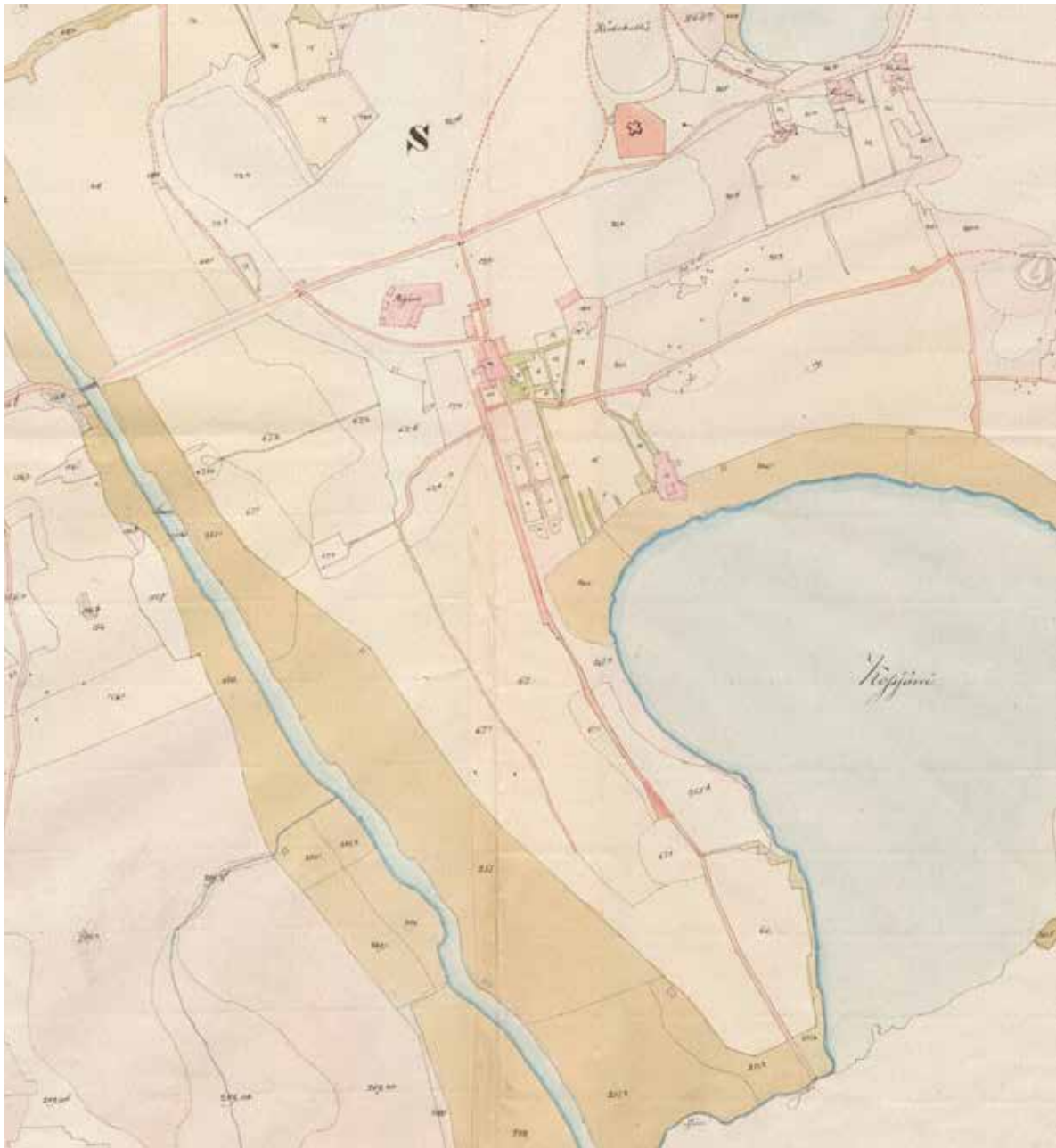
Päärakennuksen länsipuolelta kulkenut tiehyteys Liikkalasta Sippolantielle estettiin jo 1940-luvulla, sillä tien liikenne häiritsi laitoksen arkea.²⁸⁸ Aikaisempiin pihapiirin vaiheisiin liittyviä pienempiä puistojen käyskentelypolkuja ei enää ole nähtävissä.

288 Haikari 2009, 67.

Näkymät

Sippolan koulukodin sijainti avoimessa viljelymaisemassa on merkittävä. Viljelymaisema avautuu kuitenkin vain tilan laitamilta katsottuna, ei pihapiirin sisältä. Merkittävimmät näkymät ovat jokilaaksoa pitkin kaakkoon ja luoteeseen. Päärakennuksen takaverrannalta on mahdollista nähdä puuston takana pilkistävä maisema. Korkeaksi kasvanut puusto ja kuusirivistöt peittävät näkymiä pihapiirin eteläpuolella.

Kohti koulukotia näkymät avautuvat erityisesti Sippolantielta saavuttaessa. Vanhat maatalousrakennukset reunustavat avoimen viljelymaiseman reunalla, muun alueen kohotessa taustalla. Päärakennus sijaitsee komeasti avoimen peltomaisemassa, mutta edustan korkea puusto estää häiritsevästi näkymiä molempiin suuntiin.

Maanmittaushallituksen uudistusarkistoon kuuluvassa vuoden 1846 isojakokartassa voi havaita Sippolan kartanon peltomäärän kasvun verrattuna 1700-luvun karttaan. Tummemmalla keltaisella on merkitty joen- ja järvenrantaniityt, niiden yläpuolella on usein peltoa. Kartassa on myös hyvin näkyvissä kartanovaiheen tiestöä. Asutus sijaitsee kumpareiden päällä tai teiden varsilla. Kiinnostava merkintä on myös kartanokeskuksesta etelään Kosjärven rantaan ulottuva puutarha-alue, joka on todennäköisesti kortteleihin jaettu hyötypuutarha. Toisaalta muoto voi viitata myös ajalle tyyppilliseen parterrimaiseen kartanonpuutarhaan. KA, MMH, G18i:22/1-61 Hirvelä.

Vuoden 1887 Viipurin läänin, Kymin kihlakunnan kartassa, joka kuuluu ns. Senaatin kartastoon, Sippolan kartanon osalta huomio kiinnittyy kartanokeskuksen eteläpuolelle merkittyyn puutarha-alueeseen ja puukujanteeseen. Itse kartanokeskukseen on merkitty useita rakennuksia päärakennuksen ympärille. Kartassa näkyvät hyvin myös maastonpiirteet, kallioiset mäet ja alavat rantaniityt. KA, MMH, [Sippola] (XII 40).

7.2. Pihapiiri

Pihapiiri on perustunut vanhojen kartta- ja asemapiirustusten perusteella pääarakennuksen etupuolen rakennusten selkeästi rajaamaan kahteen osaan; karja- ja talouspihan muodostamaan esipihaan ja sen jatkeena muodollisempaan mutta yksinkertaiseen, geometrisistä nurmi- ja istutusalueista koostuvaan kartanonpihaan. Pääarakennuksen takana ja sen molemmin puolin on vapaamuotoisesti sommiteltu puisto- ja puutarha-alue, joka rajautuu avoimeen joen varren viljelymaisemaan. Näiden lisäksi kartanon alueella on hyötypuutarhaan liittyvä omenapuutarha sekä maatalousrakennusten ja asuinrakennusten ympärille muotoutuneita piha-alueita. Hyötypuutarhan läheisyydessä sijaitsi puutarhurin asunto, josta puutarhuri voi pitää silmällä hyötypuutarhaansa.²⁸⁹ 1800-luvulla tehdyt uudisrakennukset sijoitettiin kulloisenkin tarpeen mukaan vapaasti ilman varsinaista kokonaissommitelmaa. Pihat rakennusten ympärille syntyivät kunkin tarpeen mukaan.

Nykyisin esipihan paikkaa pitää avoin sorapintainen paikoitusalue, jota reunustaa toisella reunalla vanha hopeapajurivi. Kartanonpihaa rajaavat sivurakennukset sekä leikatut orapihla- ja-aidat. Pihaan saavutaan yhä keskiakselia pitkin suhteessa pääarakennukseen. Pihan keskellä oleva kaksiosainen ympyränmuotoinen istutusalue on perua pihan varhaisesta sommitelmasta. Hedelmäpuutarhassa on vielä jäljellä kymmeniä vanhoja omenapuita. Vanha navetta, alakartano sekä uudempi koulurakennus muodostavat oman pihapiirinsä kartanon koillispuolella. Etelässä koulukodin aluetta rajaavat korkeiksi kasvaneet kuusirivistöt.

Pihapiirin vaiheet, puutarhurit ja ominaispiirteet

Kartanovaihe 1648 – 1898

Pitkä, itä-länsisuuntainen puinen kartanorakennus sivurakennuksineen muodosti jo ainakin 1600-luvun lopulla väliinsä kartanon esipihaan, jolta johti Sippolantieltä kartanon pääsisäänkäynnille päättyvä sisään tulotie. Vuoden 1701 maakirjakartassa on esitetty puukujanne johtamaan Sippolantieltä kohti kartanon päärakennusta, pääarakennuksen takainen puutarha-alue ja mahdollisesti hyöty-

puutarhalle varattu alue. Sippolan säterikartanon alkuvaiheilta, Creutzien ajalta (1648–1746), ei ole tietoa puutarhureista.²⁹⁰

Von Daehnen ajalta ensimmäinen tiedossa oleva puutarhuri Anthon Berger ja vaimonsa Lisa Jonadotter kanssa tulivat Sippolaan vuonna 1793. He asuivat Sippolassa neljä vuotta, jonka jälkeen Sippolan rippi- ja henkikirjoissa ei mainita puutarhuria taas yli kahteen vuosikymmeneen.²⁹¹

1800-luvun alkupuolella kartanoa ja tiluksia ryhdyttiin jälleen laittamaan mallikuntoon. Sippolan hovin puistoa hoitivat aluksi joko naimattomat tai leskeksi jääneet miespuutarhurit. Puutarhuri Carl Gustaf Lundberg tuli todennäköisesti Sippolaan 1820-luvun tienoilla. Häntä seurasi ruotsalainen Johan Gustaf Södergren (1822–1826) ja hänen jälkeensä Johan Niklas Söderman (1830–1832).

Nykyisen pääarakennuksen rakentamisen aikoihin puutarhurina toimivat Johan Fredrik Häggström ja hänen poikansa, puutarhurioppilas Victor Häggström (1833–1837). 1839 Sippolassa työskenteli lyhyen aikaa Fagervikin ruukinkartanon entinen puutarhuri Julius Eberhard Theodor Jacobi.²⁹² Puutarhurien liikkuvuus ja vaihtuvuus oli yleisesti varsin suurta, yleensä pesti kesti 1–3 vuotta, näin oli myös Sippolassa.

Sippolan hovin siirtyessä kapteeni Alexander Leonard von Daehnin omistukseen vuonna 1855 keskittyi hän kehittämään kartanostaan uuden aikaisen mallimaatilan. Maatalouden kehittämisen näyttäisi vaikuttaneen siihen, että Sippolassa oli vuosina 1866–1875 tauko puutarhureista. Tämän jälkeen parhaiten tunnetaan juuri ennen koulukotiaikaa toiminut puutarhuri Johan Fredrik Nilsson, joka työskenteli Sippolassa vuosina 1879–1894. Kapteeni von Daehn halusi osaavan puutarhurin ja sai houkuteltua Nilssonin muuttamaan Sippolaan Tukholmasta, jossa hän toimi muun muassa Kuninkaallisen linnan sekä Tacka Uddenin uusrenessanssipalatsin puutarhurina.²⁹³ Nilssonilla oli Sippolassa myös puutarhurioppilaita.

290 Seppänen 2015, 20.

291 Seppänen 2015, 20.

292 Seppänen 2015, 20.

293 Seppänen 2015, 21–22.

289 Seppänen 2015, 27.

Sippolan kartan myyminen vuonna 1899 johti maiden uudelleenjakoon. Viljely- ja metsäpalstat jaoteltiin uudestaan ja monien vaiheiden jälkeen torpparit irtaantuivat Sippolasta ja saivat omat tiluksensa. Karttaotteesta voidaan nähdä viljelylohkojen lisäksi joitain puutarhan peruselementtejä ennen koulukotivaihetta, kuten reitistöä, puutarhan käyskentelypolkuja, puuistutuksia sekä päärakennuksen länsipuolella sijainnut omenapuutarha. Karttaotteen mittaukset on tehty vuosina 1899, 1902 ja 1907. SiA.

Sippolan vasen sivurakennus, kartano ja oikea sivurakennus. 1900-luvun alussa matala puuaita on erottanut talous- ja karjapihan kartanonpihasta. Aidan takana on korkeaksi kasvanut puurivi ja keskiympyrässä näyttävä leikattu pensasistutus. Kuva on ajoittamaton. MV.

Näkymä kohti koulukodin päärakennusta. Kuva on ajoittamaton, mutta mahdollisesti 1950-luvulta. Sisäänkäyntitien molemmin puolin sijaitsi tällöin suuria koivuja. Kartanonpihaa rajaa leikattu pensasaita ja sen takaista puustoa on uudistettu. SiA.

Sippolan kartanon ilmakuva pohjoisesta katsottuna 1920-luvun puolivälistä. Etualalla on talousrakennusten rajaama talouspiha, joka yhdessä päärakennuksen ja siipirakennusten kanssa muodostaa suorakaiteen muotoisen suojatun kokonaisuuden. Talouspihaa rajaavia rakennuksia ei enää ole olemassa. Kuva teoksesta Hellgren 1957, 301. Alkujaan kuva on Ilmavoimien kokoelmasta.

Puutarha kukoistaa

Sippolan hovin puutarha oli kapteeni von Daehnin aikaan maankuulu. Puutarhan pinta-ala oli 1,1 hehtaaria ja sitä ympäröi korkea lauta-aita, jossa oli lukittavat portit. Päärakennuksen edustalla oleva pelto oli muutettu puistoalueeksi, jonka reunamilla kasvoi tammia ja muita jalopuita. Keskustassa oli nurmikko hiekoitettuihin käytäviin ja kukkapenkeillä oli sijoitettu puistoalueen eri paikkoihin. Nurmikon niittämisestä huolehtivat tehtävään erityisesti koulutetut niittäjät. Puisto, ”kukkaslatsi”, oli yksityisaluetta, jolle sivullinen ei saanut poiketa.²⁹⁴ Eksoottisia kasvilajikkeita saatiin ilmeisesti Mustilan arboretumista ja osan kapteeni von Daehn on mahdollisesti tuonut itse matkoiltaan.²⁹⁵

Eräs suomalaisen maisemasuunnittelun erikoispiirre oli 1800-luvulla päärakennuksen ympärillä sijaitsevan puutarhan tai puiston täydentäminen kauempana sijainneen maisema-alueen avulla. Usein se oli läheinen mäki tai vuori, josta maisemaa voitiin ihailla ja jonne johti polut

päärakennukselta. Usein paikoille rakennettiin myös huvimaja ja oleskelupaikkoja.²⁹⁶ Kosjärven rannalla oli Ilometsä, jossa oli pensasistutuksia, ulkolaisia puita, hiekoitettuja käytäviä sekä hirsinen huvimaja, ns. ”Ilohuone”. Hovin uimalaitos oli ilometsän äkkijyrkällä, järvelle viettävällä rinteellä.²⁹⁷ Huvimaja on myöhemmin siirretty järven etelärinteen laelle Korpivaaraan.

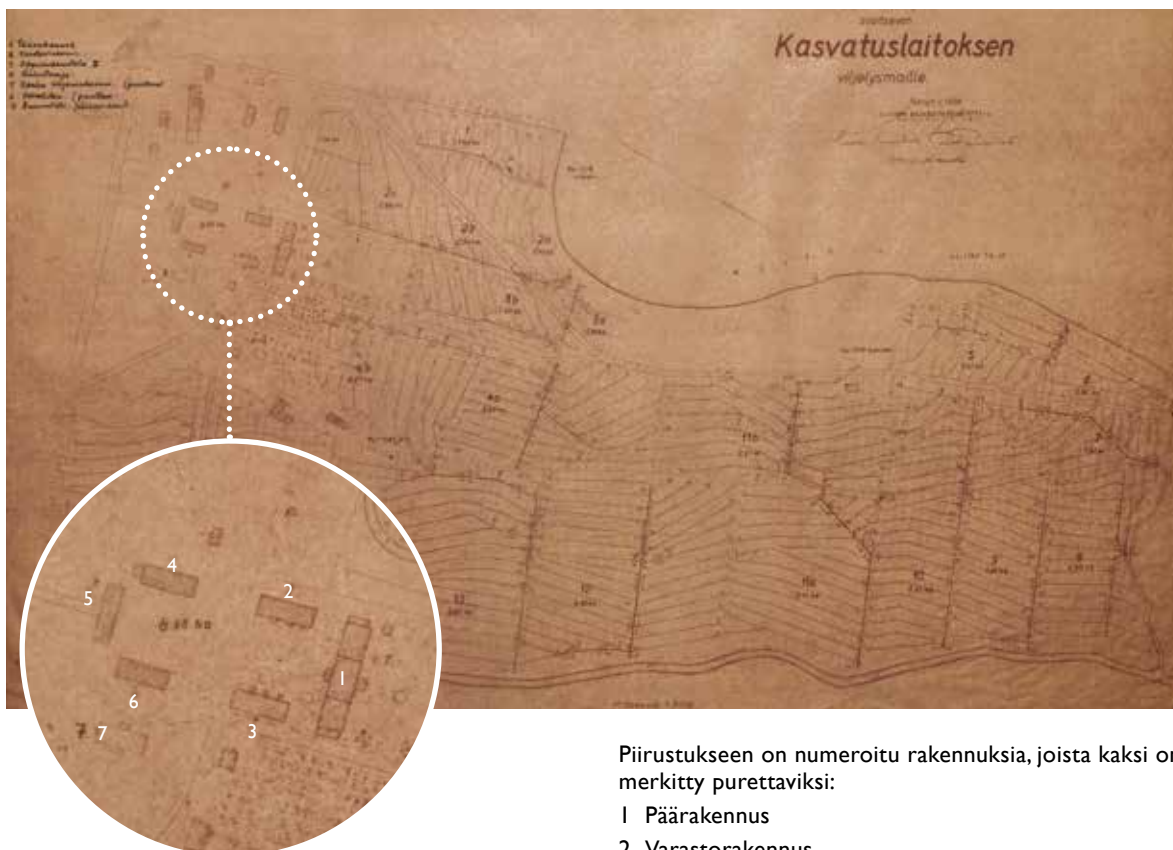
Vielä kartanovaiheen lopussa sisääntulotie Sippolantieltä kulki läpiajettavan suuren aittarakennuksen keskeltä sivurakennusten rajaamalle karja- ja talouspihalle ja edelleen kartanon rakennusten ympäröimälle kartanonpihalle. Kartanonpiha muodostui geometrisistä, matalista nurmialueista, joilla todennäköisesti on ollut puu- ja pensasistutuksia, mahdollisesti myös kukkia. Tieyhteys on kulkenut myös päärakennuksen ja työläisten asuntojen edestä, kartanoalueen poikki lännestä itään, yhdistäen Sippolantien Liikkalasta Sippolan hoviin tulevaan tiehen.

294 Vesalainen 1953, 25.

295 Schildt 2007, 30.

296 Ruoff 2001, 128.

297 Vesalainen 1953, 25.

Suomen salaojajhdistyksen tekemä salaojitussuunnitelma Sippolan kasvatustiloksen viljelysmaille vuodelta 1938. Tämä on myös ensimmäinen piirustus missä näkyy urheilukenttä. On mahdollista, että kenttä on tehty salaojituksen yhteydessä. Kuvalähde: KA.

Piirustukseen on numeroitu rakennuksia, joista kaksi on merkitty purettaviksi:

- 1 Päärakennus
- 2 Varistorakennus
- 3 Oppilasasuntola II
- 4 Kalustovaja
- 5 Vanha viljamakasiini (purettava)
- 6 Halkoliiteri (purettava)
- 7 Suunniteltu johtajan asunto (ei toteutunut)

Kartanovaiheen loppuaika

Vuosina 1899–1907 laaditussa karttaotteesta kartanonpihalle kuvataan iso keskiympyrä sekä reitit päärakennuksen molemmiin puolin rakennuksen takana olevaan suurempaan puistomaiseen alueeseen, joka ulottui Kosjärven rantavyöhykkeelle saakka. Polkuverkosto jatkuu pitkin Kosjärven rantaan Ilometsän huvimajalle. Päärakennuksen länsipuolelle on merkitty todennäköisesti hedelmä- ja hyötypuutarha runsaine hedelmäpuustutuksineen.

Viimeistään 1900-luvulle tultaessa ympäröivät pellot olivat lähes nykyisessä laajuudessaan ja joen varren viljelymaisema oli avointa. Joen ja järven rannat olivat tyypillisesti niittyinä. Runsas eläintenpito jätti jälkensä ympäröivään maisemaan. Erityisesti lampaita oli ollut runsaasti.

Osittain kartanovaiheen loppuajan sommitelmaan ja pihapiirin ympäristöön on varmasti vaikuttanut Sippolassa vuosina 1899–1906 toiminut meijeri-, karjanhoito- ja puutarhakoulu.

Koulukotivaihe 1909 –

Koulukodin toiminta perustui alusta lähtien käytännönläheiseen toimintaan; maatalouteen ja puutarhanhoitoon. Pyrkimys oli mahdollisimman suureen omavaraistalouteen, mikä korostui erityisesti ensimmäisen maailmansodan sekä talvi- ja jatkosodan seurauksena.²⁹⁸ Omavaraistaloudessa eläminen vaikutti merkittävästi myös pihapiirin toimintoihin, kaikki viljelyskelpoinen maa otettiin todennäköisesti hyötykäyttöön. Vielä vuonna 1960 maatalous, karjanhoito ja puutarha pitivät laitoksen ruokatalouden edelleen pääpiirteissään omavaraisena ja oppilaat maatalouden töissä.²⁹⁹

Vuoden 1910 asemapiirroksessa päärakennuksen edustalle kartanonpihaan on esitetty keskiympyrään perustuva nurmi- ja istutusalueiden sommitelma sekä rakennuksen eteläpuolelle on merkitty puisto.

²⁹⁸ Haikari 2009, 22.

²⁹⁹ Haikari 2009, 118.

Koulukodin poikia heinäntekotöissä 1950-luvulla. SiA.

1960-luvulle asti Sippolassa elettiin lähes täydellisessä omavaraistaloudessa. Rantaan johtaneen tien varrella on kukkivia pensasistutuksia ja pellot on rajattu puutarhasta leikatuilla pensasaidoilla. Erik Appelroth ja koira Sippolassa 27.8.1961. MV.

Sippolan koulukodin kasvihuone ja lavatarha vuonna 1958. Kasvihuone on sittemmin purettu, vain huoltorakennus on tallella. SiA.

Maatilan ja puutarhan työt olivat osa kasvatuslaitoksen toimintaa. Poikia kunnostamassa koulukodin mansikkamaata 1950-luvulla. SiA.

Pihapiiri 1910

Pihapiiri 1960

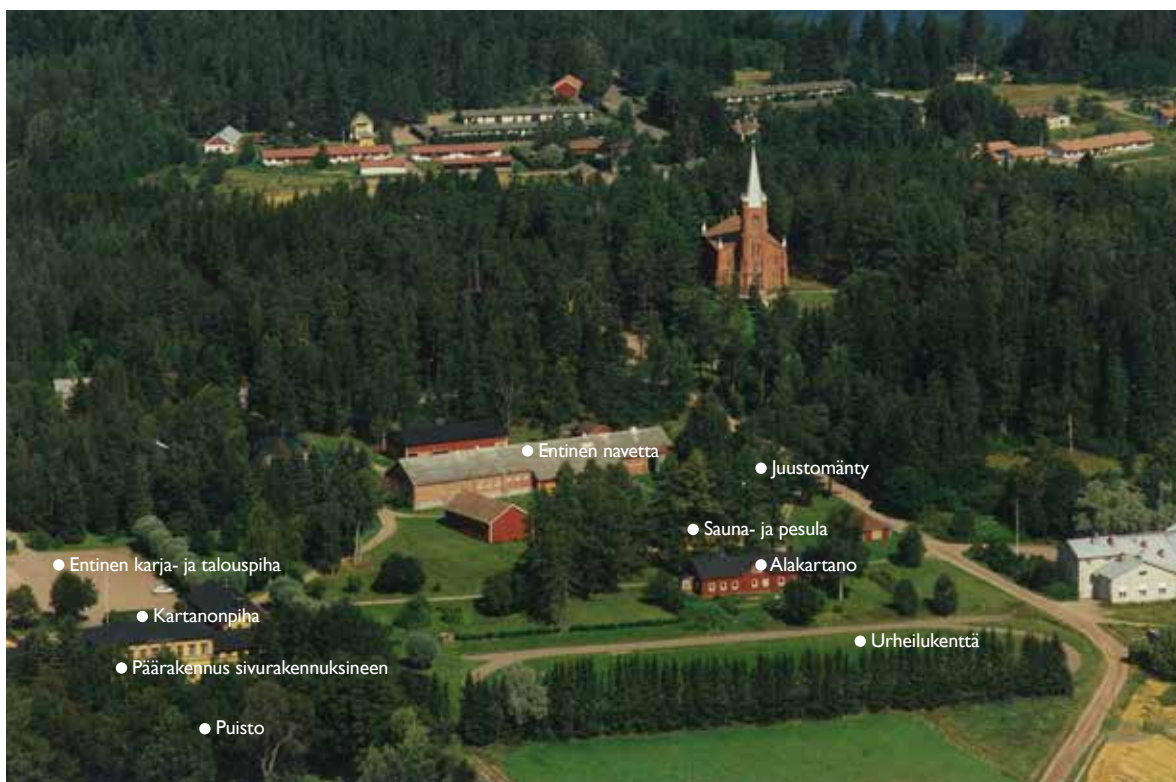
Kartanopuutarhureita Sippolassa 1793-1894

Berger, Anthon (s. 1766 – k. 18.8.1829 Viipurin msrk)	1793–1797 Sippola
Södergren, Johan Gustaf (s. 1781 Ruotsi)	1822–1826 Sippola, 1825–1832 Anjala
Söderman, Johan Niklas (s. 1.4.1798 Tukholma, Ruotsi)	1830–1832 Sippola, 1848–1849 Hämeenkylä
Hägström, Johan Fredr. (s. 1778)	1833–1837 Sippola
Jacobi, Julius Eberhard Theodor (s. 12.1.1805 Potsdam, Saksa)	1839 Sippola
Helenius, Adolph (s. 6.3.1803 Ruotsi)	1840–1844 Sippola
Carlsson, Carl (s. 13.9.1822 Lemmeryd, Ruotsi)	1844–1847 Sippola
Englund, Johan Erik (s. 24.3.1794 Ruotsi)	1845 Sippola
Meij, Carl (s. 17.6.1814)	1850–1852 Sippola, 1855 Liikkalan kartano, 1857–1873 Sippola
Eklund/Erlund, Johan Fredrik (s. 15.6.1832 Nyköping län, Ruotsi)	1861–1862 Sippola
Hamarguid, Claes Fabian (s. 1.10.1838 Brönkyrka, Ruotsi) – puutarhurioppilas	1864–1866 Sippola
Willenius, Juho Enok (s. 17.6.1851)	1875–1876 Sippola
Nilsson, Johan Fredrik (s. 24.2.1843 Skoone, Ruotsi – k. 25.3.1921 Sippola)	1879–1894 Sippola, 1900 Rabbelugn, Toivola

Lähde: Seppänen Kimmo, 16.2.2015. Tutkimattomia ovat puutarhurien polut – Kouvola seudun kartanopuutarhureita 1768–1910. LIITE I Kouvola alueen puutarhureita 1765–1915. Pdf-kopio.

Sippolan koulukodin viistoilmakuva todennäköisesti 1980-luvulta ennen tennis- ja lentopallokenttien rakentamista puiston eteläpäätyyn. Kuvasta näkyy pihapiirin yleisiä piirteitä; hopeapajurivistöt sisääntuloaukion laidalla, päärakennuksen takainen puisto, omenapuutarha sekä huolellisesti leikatut pensasaidat. SiA.

Sippolan kartanokokonaisuuden sijainti on merkittävä aivan Sippolan kirkon läheisyydessä. Alakartanon ja sauna- ja pesularakennusten välisellä piha-alueella on kuvausajankana ollut vielä havupuita. Kuvasta näkyy hyvin kartanon talousrakennusten muodostamat piha-alueet. Kuvan oikean reunan meijerirakennus ei kuulu koulukotialueeseen. Kuva on todennäköisesti 1980-luvulta. SiA.

Kartanonpihan keskusympyrä on palautettu 1960-luvun jälkeen. Keskellä on istutusalue ja sen edustalla matala pensas. Kartanonpihalla suosittu kasvi on nykyisin vuorenkilpi. Leikatut orapihlaja-aidat ja vanhat lehmukset reunustavat pihaa. Pihassa kasvaa myös syreenejä sekä morsiusangero.

Lisäksi piirroksessa mainitaan viereinen hedelmä- ja kyökkipuutarha, ankkalampi ja päärakennuksen itäpuolella sijannut pelto. Sisääntulo Sippolantieltä tapahtui läpimentävän aitan kautta sekä lännestä tulevan tieyhteyden kautta. Alkuvuosikymmeninä kartanonpihaa reunusti matala ja harva puuaita, jonka takana, pihan puolella oli samansuuntainen korkeaksi kasvanut puurivi, todennäköisesti lehmuksia.

1920-luvulla rakennettiin useita uusia maatalouden tarverakennuksia, aidattiin laidunalueita ja vanhan palaneen navetan tilalle rakennettiin uusi. Samoihin aikoihin rakennettiin myös puutarhurin uusi asuinrakennus entisen tilalle. Uusien rakennusten rakentaminen tai huonokuntoisten purkaminen ei kuitenkaan näyttäisi vaikuttaneen merkittävästi pihan yleisiin järjestelyihin. Päärakennuksen ympäristö ja piha saivat lisää pensas- ja puustutuksia ja hyötypuutarhan käytössä on todennäköisesti ajan hengen mukaan ollut suhteellisen paljon maata. Puutarhan pinta-ala oli 1930-luvulla 1,5 hehtaaria. Silloin siellä kasvoi 148 hedelmäpuuta ja 460 marjapensasta.³⁰⁰

Myös oppilaiden hyvinvointiin ja terveellisen elämäntavan kannustamiseen kiinnitettiin huo-

miota. Alkuvuosina urheilua harrastettiin päärakennuksen eteläpuolella olevan puutarhan pienellä kentällä.³⁰¹ Urheilukenttä rakennettiin päärakennuksen viereen todennäköisesti 1930-luvulla. Se on voitu mahdollisesti rakentaa salaojitussuunnitelman yhteydessä 1938.

Pihapiirin ominaispiirteitä

Päärakennuksen eteläpuolella sijaitseva puutarha oli alun perin keskeltä avoimempi, suurempia puita oli vain puistoalueen reunoilla ja puiston eteläosassa. Näkymät ovat näin puiden välistä avautuneet verannalta pitkälle viljelymaisemaan. Verannan edustalla on vanhojen kuvien perusteella kasvanut köynnöskasveja, joita varten oli rakennettu rimoista sokkelinkorkuisia säleikköjä. Verantaa koristivat myös kukkalaatikot. Verannan molemmin puolin oli runsaat pensasistutukset ja puistossa vielä jonkinlainen polkuverkosto.

Karja- ja talouspiha oli maatalouspihapiireille tyypillinen rakennusten reunustama avoin kenttä, joka säilyi avoimena, kun sitä kuljettiin ja tallatettiin. Karjapihalle kuljettiin läpimentävän aitan

300 <http://sukutilat.sarka.fi>.

301 Haikari 2009, 65.

kautta vielä 1930-luvun lopulla. Rakennukset on purettu 1938 tai sen jälkeen, mahdollisesti 1940-luvulla. Tämän jälkeen paikalla on ollut nykypäiviin saakka suuri aukio, joka palvelee nykyisin parkkipaikkana ja eräänlaisena sisääntuloaukiona.

1950-luvulle mennessä kartanonpihan nurmi-alueet näyttävät saaneen uudet muodot ja pihapiiri on aikaisempaa avoimempi. Kartanonpihaa rajaamaan on istutettu leikatut pensasaidat, vanhat puut on osittain uudistettu ja osittain poistettu. Hiekkakentän laidalle sekä työläisten asuntojen edustalle on istutettu uudet puurivi. Päärakennuksen takainen puisto näyttäisi säilyttäneen peruspiirteensä lehtevänä puistikkona. Hyötypuutarhan korttelirakenne on säilynyt, mutta hedelmäpuita on uudistettu. Hedelmäpuut on tuolloin istutettu tasavälein suoriin riveihin.

Pihapiirin nykytila ja säilyneisyys

Pihapiirin nykytilaa ja säilyneisyyttä on tarkasteltu kahdella katselmuskäynnillä sekä vertailemalla eri aikaisia valokuvia. Pihapiiri on katselmoitu 26.3.2015 ja 29.5.2015. Pihapiiristä on otettu myös dokumentointivalokuvia. Inventointihetkellä pihalla-alueita ympäröivää vanhaa ja huonokuntoista puustoa kaadettiin.

Pihapiiri on säilyttänyt yleisrakenteensa alkuperäisen kaltaisena. Kartanonpihan nurmi- ja istutusalueet sekä leikatut orapihlaja-aidat ovat säilyneet. Rakennuksien ympäristöt ovat monin paikoin nurmikkoalueina tai paikoin luonnontilassa. Puut, pensaat ja istutukset ovat pääosin hyväkuntoisia ja hyvin hoidettuja, yleisilme on huoliteltu ja siisti. Sippolantieltä saavuttaessa vanhat maatalousrakennukset ovat yhä tärkeänä julkisivuna koko alueelle avoimessa viljelymaisemassa.

Päärakennuksen takana olevan puistoalueen monilajiset puut ja pensaat ovat täysikasvuisia ja melko tasaikäisiä. Joukossa on ainakin vaahteroita, lehmuksia, saarnia, tammi, lehtikuusi ja pihta sekä useita syreenejä. Seinustalla kasvaa yhä villiviini. Korkeat kuusirivit rajaavat koulukodin alueen avoimesta peltomaisemasta.

Hyötypuutarhaa sivuavaa sorapintaista tietä seuraa korkea lehtikuusirivi ja vapaasti kasvava siperianhernepensas. Tien varrella kasvaa myös tuomia, vaahteroita ja jalavia. Hyötypuutarhasta on vielä jäljellä muutamia marjapensaita sekä kymmeniä vanhoja omenapuita. Omenapuissa on sekaisin niin varhais, kesä- kuin talviomenoitakin.

Lajikkeista tiedetään ainakin Lobo ja Sokerimiron.³⁰² Omenapuut tuottavat yhä satoa, josta suurin osa menee koulukodin, oppilaiden tai henkilökunnan käyttöön.³⁰³ Alueella tavataan jonkin verran myös villiintyneitä viljelykasveja kuten esimerkiksi ruohosipulia ja meiramia.³⁰⁴

Sippolan maatila pysyi osana koulukotia 2000-luvun alkuun asti, jolloin se vuokrattiin pitkään koulukodin tilanhoitajana toimineelle Jouhi Ohlsbomille.³⁰⁵ Kasvihuoneet ja hyötypuutarha olivat 1990-luvulla ulkopuolisen hoidossa ja aktiivisessa käytössä. Kasvihuoneet on kuitenkin sittemmin purettu, eikä kasvimaita enää ole. Nykyisin kasvihuoneiden huoltorakennuksen ympärille, omenatarhan eteläpuolelle, on rajattu kevyellä lanka-aidalla hevoshaka kolmelle ravurille. Alueen tiestöä käytetään myös hevosten ajattamiseen.

Kartanonpihan tyypillinen kasvi on vuorenkilpi, joka reunustaa myös päärakennuksen seinustaa koko sen matkalta. Pihassa on vielä jäljellä kaksi vanhaa lehmusta sekä joitain pensasistutuksia, kuten syreenejä ja morsiusangervo. Pihan parkkipaikan viereisellä kalliolla kasvaa kauniita, isoja mäntyjä. Istutukset ovat koulukodin vastuulla, eikä niille ole vuosiin tehty juuri mitään. Koulukodilla ei ole omaa puutarhuria, vaan tilanhoitaja hoitaa yleiset pihaan liittyvät toimenpiteet, kuten ruohonleikkuun. Joihinkin pihatöihin osallistuvat myös koulukodin oppilaat kesätöinään.

Pihan käyttö on nykyisin vähäistä. Koulun toiminta on siirtynyt paljolti sisätiloihin. Urheilukentän lisäksi alueelle on myös rakennettu lentopallo- ja tenniskentät vuonna 1986. Päärakennuksia kiertää nykyisin frisbeegolfrata, joka palvelee samalla koulun ulkopuolisia käyttäjiä. Koulu taas vastaavasti hyödyntää Sippolan kylän liikuntapaikkoja kuten peruskoulun jääkaukaloa ja läheisiä laskettelurinteitä. Kosjärven rannalla käydään lähinnä silloin tällöin paistamassa makkaraa.³⁰⁶

302 Toukkari, Vesa, suullinen tiedonanto 29.5.2015

303 Lindberg, Tuija, suullinen tiedonanto 26.3.2015

304 Toukkari, Vesa, suullinen tiedonanto 29.5.2015

305 Haikari 2009, 165.

306 Tuija Lindberg suullinen tiedonanto 26.3.2015

Pihapiiri 2015

Kartanonpihan grilli- ja oleskelualueelle johtaa oma portti. Vieressä kasvaa vanha lehmus.

Päärakennuksen seinustalle on istutettu vuorenkilpiä leveänä kaistaleena. Kuisti on koristeltu pihasta poimituilla morsiusangervon kukilla koulun kevätjuhlaa varten.

Päärakennuksen itäpäätyä tukee korkea tukimuuri. Hopeapajurivistö jatkuu paikoitusalueen reunalla.

Puutarhurin entisen asuinrakennuksen edustalla on vielä jäljellä kymmeniä omenapuita. Taustalla kartanon päärakennus ja sivurakennukset. Edustalla hevoshaka. Alkukesästä hevoset laiduntavat myös omenapuiden alla.

Omenapuita on ollut 1930-luvulla 148 kappaletta. Puut ovat omaa sippolalaista lajiketta ja tuottavat yhä satoa. Sato menee koulukodin keittiön, henkilökunnan ja oppilaiden käyttöön. Taustalla oikea sivurakennus eli nykyinen tyttöjen asuinrakennus sekä päärakennuksen länsipääty.

Päärakennuksen länsipuolelta etelään johtavaa tietä reunustavat korkeaksi kasvaneet lehtikuusi- sekä pensasrivit.

Näkymä päärakennuksen eteläpuoleiselta terassilta vanhaan puistoon. Puut ovat kasvaneet suuriksi ja puistossa ennen kierrelleet käyskentelypolut ovat täysin kadonneet. Puiston eteläosassa on 1980-luvulla rakennetut lentopallo- ja tenniskentät.

Leikattua orapihlaja-aitaa opettajan ja puutarhurin asuintalojen edustalla. Tieyhteys Sippolantielle on katkaistu 1940-luvulla, nyt se palvelee lähinnä sisäistä liikennettä ja huoltoajoa.

Näkymät Sippolanjoen vanhaan viljelysmaisemaan avautuvat kunnolla vasta kartanokokonaisuuden laitamilta.

Maatalousrakennusten piha-alueet ovat muokkautuneet kunkin tarpeen mukaan. Kuvassa näkyy työpajarakennuksen piha-aluetta. Rakennus toimii nykyisin koulun puu- ja metalliverstaana. Osa rakennuksesta on eläinsuojana.

Mutkittelleen hiekkatien vasemmalla puolella on entinen puutarhurin ulkorakennus ja paja, oikealla viljankuivaamo ja puimala.

Työpajarakennuksen etelän puolella on eläinsuojia ja pihattoaitaus. Edustalla halkovaja ja varasto sekä pyykinkuivaustelineet.

Kulkureitit ovat sorapintaisia ja hyväkuntoisia. Näkymä on lännestä kohti alakartanoa, jossa on nykyisin asuntoja ja joitakin opetustiloja. Päätykuistilla kiipeilee villiviini. Piha-alueet ovat pääosin nurmikkoo, jota rytmittävät erilaiset puut kuten esimerkiksi vaahterat, koivut ja hopeapajut.

Entistä kasvihuoneiden huoltorakennusta ympäröi nykyisin hevosten aitaus. Edustalla vasemmalla marjapensaita. Tien risteyksessä kasvaa saarni.

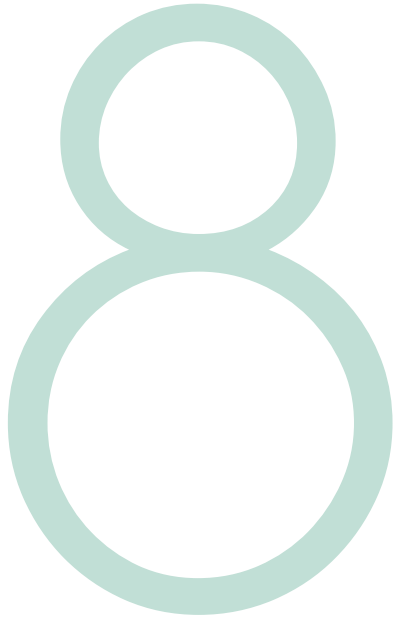
Korkeaksi kasvanut kuusirivi muodostaa selvän visuaalisen rajan koulukodin ja viljelymaiseman välille.

Vanhasta meijeri- ja juustonvalmistushistoriasta Sippolassa on muistona Juustomänty, joka on historiallisen ajan kiinteä muinaisjäänös. Sen luona kerrotaan keitetyn Suomen ensimmäisen emmental-juuston vuonna 1856. Taustalla aitta, alakartano sekä erityishuollon osasto.

Ulkotilojen uudempiin toimintoihin kuuluu suosittu frisbeegolf. Rata kiertää koulualueen ympäri.

Yhteenveto

Sippolan koulukoti on arvokas ja merkittävä niin kulttuurihistoriansa, rakennetun ympäristönsä kuin maisemansakin puolesta. Koulukodin alue kuuluu Sippolan kylän valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY) ja alue on myös valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Osa koulukodin rakennuksista on suojeltu tai varjeltu valtioneuvoston asetuksella valtion omistamista rakennuksista. Sippolan hovi ja koulukoti ovat molemmat myös toimineet merkittävänä kyläyhteisönsä kehittäjänä, sivistäjänä ja työnantajana vaikka omistajat, käyttäjät ja toiminnot ovatkin vaihtuneet ajan myötä.

Esihistoria ja kartanon kulttuurihistoria

Sippolan varhaisimmat asutuksen merkit sijoittuvat kivikauteen. Sippolanjoen ympäristössä on lukuisia kivikauden ajan asutuskohteita, jotka ovat sijainneet silloisen merenlahden rannoilla. Merkit myöhemmästä esihistoriallisen ajan asutuksesta ovat heikommat, mutta tämä ei välttämättä tarkoita asutuksen taantumista vaan merkit siitä ovat heikommin säilyneet tai niitä ei ole toistaiseksi kunnolla etsitty tai tunnistettu.

Keskiajalla syntyi Sippolan pysyvä kyläasutus. Näistä kylän maista lohkottiin osia perustettavaan kartanoon. Sippolaan 1600-luvulla perustetun ja

1900-luvun alkuun toimineen kartanon historiaa voi luonnehtia kasvun ja kehityksen ajaksi. Kartanon historia on osa Suomen maatalouden historiaa, sen toiminta on vaikuttanut maatalouteemme esikuvan roolissa merkittävällä tavalla. Myös kartanon maat kasvoivat. Von Daehn -suvun omistuksen aikana kartanon peltopinta-alaa kasvatettiin rajusti. Tähän yleensä kuului torpparien ajo pois mailtaan yhä etäämmälle kartanosta, raivaamaan uutta peltoa viljelyksiinsä. Von Daehnit olivat monella saralla pioneerejä, he kehittivät maataloutta ennakkoluulottomalla otteella. Uutuudet, jotka von Daehnit lanseerasivat ensimmäisenä joko alueellaan tai koko maan mittakaavassa, levisivät hiljalleen myös laajempaan käyttöön. Kartano toimi esimerkkinä muun muassa salaojituksessa, vuoroviljelyssä, väkijälannoitteiden hyödyntämisessä, sekä kylvöheinän ja painorehun käytössä karjan ravintona. Kotieläimiksi hankittiin ulkomaisia rotuja. Metsille laadittiin metsänhoitosuunnitelma.

Suomen juustoteollisuus alkoi Sippolassa. Pihapiirissä sijaitsee niin sanottu Juustomänty. Sen oksalla riippuvassa padassa keitettiin perimätiendon mukaan Suomen ensimmäinen emmental-juusto. Männyn alkuperäisestä sijainnista ei ole varmaa tietoa. Pihapiirissä kasvava niin sanottu Juustomänty on muinaisjäännösrekisterin nuorimpia kohteita.

Sippolan teollisuus ei rajoittunut juustontuotantoon vaan jo Creutzit perustivat kartanon maille ruukin. Aleksander Leonard von Daehnin aikana 1800-luvun puolivälissä kartanon mailla oli lasiteollisuutta, sahatoimintaa, savitiiliteollisuutta, myllytoimintaa, tervatehdas ja kimröökitehdas. Myös viinaa poltettiin kaupallisessa mittakaavassa. Von Daehnit työllistivät joko suoraan tai välillisesti suuren määrän henkilöitä. Sekä palkollisille että kartanolle taksvärkkiä tekeville torppareille oli toki ajan hengen mukaisesti kuormittavat työvelvoitteet mutta kartano osallistui myös alaistensa terveydenhoidon, sivistämisen ja vapaa-ajantoiminnan tukemiseen.

Sippolan merkitys koululaitokselle onkin ollut merkittävä jo ennen koulukotivaihetta: von Daehnit perustivat Sippolan ensimmäisen kansakoulun, Forsténien aikana kartanossa toimi maatalousoppilaitos. Myös muuta sivistystä on tuettu: lehtiä tilattiin torppareille luettavaksi, kartanossa sijaitsi merkittävä kirjasto, kartanossa koulutettiin Suomen ensimmäiset marttaneuvojat yms.

Rakentamisen vaiheet 1600-luvulta tähän päivään

Sippolan hovin perustamisvaiheen rakennusten sommitelma perustui suurin piirtein itä-länsisuuntaiseen päärakennukseen ja sitä vasten kohtisuoraan sijoittuviin sivurakennuksiin. Pitkä, itä-länsisuuntainen puinen kartanorakennus sekä sitä vasten kohtisuoraan sijoittuvat sivurakennukset muodostivat jo ainakin 1600-luvun lopulla väliinsä kartanon esipihan, jolta johti kartano pääsisäänkäynnille päättyvä sisääntulotie Sippolantieltä. Rakennuksille oli valittu tasainen paikka. Kartanon lounaispuolella maasto viettää loivasti kohti Sippolanjokea. Vuoden 1701 kartasta näkee, että jo tällöin tietä reunustivat puukujanteet. Kartanon rakennuskantaan kuului myös muita rakennuksia, joista osa oli työläisten asuntoja, osa talousrakennuksia. Rakennukset poltettiin myöhemmin 1700-luvulla kartanon siirryttyä von Daehnin omistukseen. Uudet isännät rakennuttivat päärakennuksen entiselle paikalleen mutta poltettua huomattavasti pidempänä 1830-luvulla. Sivurakennusten kerrotaan olevan peräisin 1840-luvulta. 1850-luvulla päärakennusta paranneltiin ja se sai muun muassa nykyisen fasadijärjestelynsä. Rakennuksesta tuli mitä ilmeisemmin näyttävämpi ja vielä näyttävämmäksi se muodostui 1890-luvulla, kun päärakennuksen sivusiivet korotettiin kaksikerroksisiksi ja katemateriaaliksi vaihdettiin

sinkkipelti. Viimeistään 1850-luvulla rakennettiin myös kartanopihalle toinen pari: talous- tai karjapiha, jota rajasivat suuret puiset talousrakennukset. Sisääntuloreitti kulki nyt aittarakennuksen ensimmäisen kerroksen lävitse. Muut 1800-luvun uudisrakennukset sijoitettiin kulloisenkin tarpeen mukaan vapaasti ilman varsinaista kokonaissomitelmaa.

Koulukotivaiheen kulttuurihistoria

Koulukotivaiheen kulttuurihistorian osalta voidaan mainita, että elinkeinot olivat erityisesti 1900-luvun alkupuolella tärkeä osa koulun toimintaa: oppilaat osallistuivat maataloustöihin ja tuotteita myytiin myös ulkopuolisille. Sodat vaikuttivat voimakkaasti Sippolassa, sillä alue on lähellä itärajaa. Laitoksen rakennuskanta palveli sotaväkeä ja kartano toimi sotasairaalana vuosina 1939–1945. Laitos onnistui saavuttamaan sotien aikana omavaraisuuden elintarvikkeidensa suhteen. Sotien jälkeen paja- ja ompelimotoiminta jatkuivat osana laitoksen arkea. Laitoksen pojat korjasivat kenkiä ja vaatteita myös ulkopuolisille sekä valmistsivat puuleluja. Myös sementtitiiliä ja sala-ojaputkia valmistettiin niin oman talon käyttöön kuin ulkopuolisillekin. Kaikella tällä toiminnalla on ollut paikallista merkittävyyttä.

Kun Sippolan kartano siirtyi valtiolle vuonna 1909, perustettiin sinne pojille tarkoitettu Sippolan kasvatuslaitos. Sippola oli sopivan etäällä kaupunkien pahuuksista. Osa valtion kasvatustaloksista sijoitettiin varta vasten laitosta varten suunniteltuihin uudisrakennuksiin. Sippolan kasvatuslaitos aloitti kuitenkin toimintansa jo olemassa olevissa Sippolan hovin rakennuksissa. Vanhaa rakennuskantaa muutettiin vastaamaan laitoksen tarpeita. Muutos- ja uudisrakentamistöiden rakennuttajana toimi yleisten rakennusten ylihallitus, jossa työtä valvoi arkkitehti Theodor Granstedt. Vuosina perustamisvaiheen muutostyöt ja uudisrakennukset 1909–1911 suunnitelti arkkitehti Hugo Lindberg. Perustamisvaiheessa myös purettiin joitakin vanhoja rakennuksia. Eri lähteistä käy esiin, että kartanovaiheesta periytynyt rakennuskanta oli melko huonokuntoista.

Perustamisvaiheen jälkeen tehty Sippolan laitoksen rakennuksiin kohdistuneet korjaus- ja muutostyöt sekä uudisrakennukset on suunniteltu joko yleisten rakennusten ylihallituksessa, Viipurin lääninrakennuskonttorissa tai Rakennushallituksen aikana Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimistossa ja viimeisimpinä aikoina yksityisten arkkitehtitoimis-

tojen toimesta. Uudisrakennukset sijoitettiin kulloisenkin tarpeen mukaan joko vanhan rakennuksen paikalle purkutöiden jälkeen tai aikaisemmin rakentamattomalle paikalle toiminnallisista perusteista.

Sippolan koulukoti on historiansa aikana ollut myös lakkautusuhan alla. Toiminta Sippolassa on silti saanut jatkoa. Toiminnan kehittymisen ja henkilömäärien muuttumisen myötä rakennuskanta on pyritty sopeuttamaan tilantarpeisiin. Toisaalta osa rakennuskannasta on jo niin iäkäs, että korjaaminen on ollut haasteellista. Kun päärakennuksen peruskorjausta suunniteltiin 1970-luvulla, laskeskeltiin korjaustöiden kannattavuutta suhteessa rakennuksen purkamiseen ja korvaamiseen uudisrakennuksella. Museovirasto piti kuitenkin tärkeänä vanhan rakennuksen säilyttämistä. Sen jälkeen kun osa koulukodin rakennuksista suojeltiin valtioneuvoston asetuksella vuonna 1990, on niiden muutostöitä valvonut Museovirasto.

Muita kartanovaiheen aikaisia rakennuksia on purettu 1900-luvun aikana. Osa rakennuksista on purettu käyttämättömiksi jääneinä, osa huonon kuntoonsa vuoksi. Karjapihaa rajanneet, 1800-luvulta peräisin olleet puiset aittat ja vajarakennukset purettiin 1940-luvulla, mikä muutti kokonaissommitelmaa oleellisella tavalla.

Arkkitehtuuri ja suunnittelijoiden roolit

1830-luvulla rakennetun päärakennuksen hahmo on symmetrinen. Rakennuksesta tekee harvinaisen sen poikkeuksellisen suuri koko. Julkisivut uudistettiin vuonna 1854 arkkitehti Georg Theodor Chiewitzin suunnitelmien mukaan. 1890-luvun puolivälissä arkkitehti Jac. Ahrenberg suunnitteli päärakennuksen sivusiipien korotuksen. Rakennus sai myös sinkkipeltikaton. Näiden vaiheiden rakennuspiirustuksia ei ole säilynyt. Tieto päärakennuksen kartanovaiheen arkkitehtuurista perustuu kirjallisiin lähteisiin ja karttoihin. Päärakennuksen osalta vanhimmat löytämämme piirustukset ovat vuodelta 1909.

Ei ole tiedossa, kuka suunnitteli oikean ja vasemman sivurakennuksen 1840-luvulla. Chiewitz ajankuvaista toista sivurakennusta 1854 samanaikaisesti päärakennuksen julkisivu-uudistuksen kanssa. Signe Branderin vuonna 1912 ottamista kuvista näkyy, että sivurakennuksissa oli päreillä verhotut julkisivut, ja 1910 laajennetuissa eteläpäädyissä hirsiseinät olivat vielä ilman verhoilua. Räystäslaudat olivat koristeileikkaita, päädyissä oli ullakon ikkunan molemmin puolin koristeita sekä harjalla koristeileikkaukset ja

spiira. Nämä koristeelliset piirteet voivat olla joko Chiewitzin käden jälkeä 1850-luvulta tai Jac. Ahrenbergin kynästä 1890-luvulta.

Myös Korpivaaran huvimaja, joka siirrettiin nykyiselle paikalleen Ilometsästä vuonna 1926, herättää kysymyksen rakentamisajankohdasta. Rakennuksen on todennäköisesti vuodelta 1850, ja mahdollisesti Chiewitzin suunnittelema.

Kun kasvatustalon perustettiin, Hugo Lindberg laveerasi olemassa olevasta rakennuskannasta mitatpiirustukset. Näistä kuvista ei aina selviä, onko kyseessä Lindbergin 1909–1910 suunnittelema uudisrakennus vai vanha, kartanovaiheen rakennus, jota Lindberg muutti kasvatustalon perustamisvaiheessa. Laitoksen 1900-luvun talousrakennukset edustavat ajankohtansa tavanomaisia rakentamista-paa. Kokonaisuus on kartanorakennuksineen ja pihoineen on edelleen vaikuttava ja muodostaa eheän, maatalouteen perustuvan laitospokonaisuuden.

Säilyneisyydestä

Koulukodin alueella on nykyisin runsas määrä erilaisia ja eriaikaisia rakennuksia, joista keskeisimmät sijoittuvat päärakennuksen lähistölle. Vanhimmat rakennukset kartanovaiheesta ovat 1830–1870-luvulta, ja uusin on rakennettu 2003. Kartanovaiheesta tähän päivään säilyneitä Sippolan koulukodin rakennuksia ovat päärakennus, oikea ja vasen sivurakennus, Alakartano, Korpivaaran huvimaja ja henkilökunnan aitta. Näitä rakennuksia on muutettu, mutta ulkohahmoltaan ne ovat yleisesti ottaen hyvin säilyneitä. Sisätilamuutokset ovat sen sijaan olleet suurehkoja. Päärakennuksen sisätilojen huonejakoa on muutettu 1900-luvulla useaan kertaan lisäämällä uusia väliseiniä ja muodostamalla käytäviä. Myös pintamateriaaleja on vaihdettu ja vanhoja portaita purettu ja korvattu uusilla. Myös uunit purettiin kun rakennukseen asennettiin keskuslämmitys 1954. Päärakennuksen julkisivujen koristeellisuus on vähentynyt, kun sisäänkäyntikatokset on uudistettu. Samoin on käynyt sivurakennuksille. Toisaalta koulukotialueella on tehty myös palauttavia korjaustöitä, kuten Alakartanossa, missä korjaustöissä pyrittiin ulkohahmon palauttamiseen alkuperäisempään asuunsa.

Maatilan hoito ja erilaiset työtehtävät eivät enää kuulu koulukodin toimintaan. Maatalousrakennusten käyttö on nykyisin vähäistä. Koulukodin henkilökunta ei enää asu laitosalueella ja heille aikanaan rakennettuja asuntoja on annettu vuokralle ulkopuo-

lisille ja osa on tyhjiillään. Koulukodissa on nykyisin 33 oppilaspaikkaa ja noin 70 työntekijää.

Koulukodin alueella sijaitsee rakennuksia, joita koulukoti ei tarvitse. Nämä ovat yleensä kylmiä ulkorakennuksia. Asuinrakennus Mäntylä sekä rivitalot A ja B aiotaan purkaa. Opettajan asuinrakennuksen ja Alakartanon kunnostamista harkitaan. Työpajarakennuksen korvaamista uudisrakennuksilla on harkittu. Päärakennus odottaa peruskorjausta ja käyttäjällä on tarve muuttaa sen tilajärjestelyitä.

Mikäli Sippolassa on tarvetta uudisrakentamiseen, on uusien rakennusten sijoittamisessa eräs mahdollisuus käyttää hyödyksi 1800-luvulla rakennettujen ja 1900-luvulla purettujen rakennusten paikkoja.

Maisema

Maiseman kannalta tärkeimpiä säilytettäviä piirteitä on Sippolaan saavuttaessa näkymä Sippolantieltä kohti Sippolan rakennusryhmää. Vanhat talusrakennukset avoimen peltomaiseman reunalla muodostavat julkisivun koko alueelle. Yhtä lailla näkymät pihapiirin laitamilta kohti Sippolanjoen muodostamaa viljelylaaksoa ovat merkittävät. Keskeisiä ovat myös päärakennuksen suhteen aksiaalinen sisääntulo aukion kautta sekä kartanon pihan keskiympyrään perustuva formaalinen sommitelma. Päärakennuksella ja sen eteläpuolisella puistoalueella on merkittävä asema maisemassa. Puistoalueen vapaamuotoinen sommitelma on säilyttämisen arvoinen, mutta sen puustoa, kuten myös omenatarhan puustoa, olisi asteittain kuitenkin hyvä uudistaa. Kartanopuiston metsittyminen ja sen etelälaidan korkeat kuusiaidat peittävät näkymiä nyt molempiin suuntiin.

Lähteet

Arkistolähteet

Kansallisarkisto (KA)

Kouvolan kaupunki, Maankäytön suunnittelu (KKMS)

Kouvolan rakennusvalvonnan arkisto (KRakVA)

Kymenlaakson Liitto (KL)

Maanmittauslaitoksen arkisto (MML)

Museoviraston arkisto (MV)

Senaatti-kiinteistöjen arkisto Helsinki (Sk Helsinki)

Senaatti-kiinteistöjen arkisto Kouvola (Sk Kouvola)

Sippolan koulukodin arkisto (SiA)

Painamattomat lähteet

ark-byroo, 2013. *Heinolan seminaarin rakennushistoria- ja kulttuuriympäristöselvitys*. Tilaajana Senaatti-kiinteistöt.

ark-byroo, 2015. *Vuorelan koulukodin rakennushistoria- ja kulttuuriympäristöselvitys*. Tilaajana Senaatti-kiinteistöt.

Enqvist, Johanna, 2008a. *Kouvola. Anjalankoski, Elimäki, Kouvola ja Kuusankoski*.

Osa I. Esihistoriallisen ajan muinaisjäännösten arkeologinen inventointi 25.8.–31.10.2008. Tutkimusraportti Museoviraston arkistossa.

Enqvist, Johanna, 2008b. *Kouvola. Anjalankoski, Elimäki, Kouvola ja Kuusankoski*.

Osa II. Historiallisen ajan muinaisjäännösten arkeologinen inventointi 25.8.–31.10.2008. Tutkimusraportti Museoviraston arkistossa.

Haikari, Janne. Sähköpostit 20.–25.3.2015.

Huurre, Matti, 1968. *Sippolan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset*. Inventointiraportti Museoviraston arkistossa.

Seppänen Kimmo, 16.2.2015. *Tutkimattomia ovat puutarhurien polut – Kouvolan seudun kartanopuutarhureita 1768–1910*. Sivut 19–27. Moniste.

Sippolan koulukodin rakennuselostukset ja kuntoarviot:

Arkkitehtisuunnittelu Pakkanen Oy, 10.8.2009, päivitetty 25.1.2010. *Poikien asuinrakennus, rakennuselostus*. (Sk Kouvola)

Arkkitehtisuunnittelu Pakkanen Oy, 1.9.2009. *Sippolan koulukoti, Senaatti-kiinteistöt, A9699-pieninvestointihanke 2009*. Museoviraston lausunnon huomioiminen kohteen toteutuksessa. (Sk Kouvola)

Arkkitehtisuunnittelu Pakkanen Oy, 10.8.2009, muutettu 15.9.2009. *Poikien asuinrakennus, huonekortit*. (Sk Kouvola)

Fatman Oy, 22.12.2000. *Sippolan koulukoti, kiinteistön kuntoarvio, LVI-tekniinen lausunto*. (Sk Kouvola)

Fatman Oy, 22.12.2000. *Sippolan koulukoti, kiinteistön kuntoarvio, sähkötekniinen lausunto*. (Sk Kouvola)

Inspecta, 20.1.2011. *Sippolan koulukoti, kuntoarvio-
raportti*. (Sk Kouvola)

Kattotutka, 2014. *Sippolan koulukodin päära-
kennuksen vesikaton kuntotarkastusraportti*. (Sk
Helsinki)

Sojakka, Jussi. Fatman Oy, 22.12.2000. *Kiin-
teistön kuntoarvio, rakennustekninen lausunto*.
Sippolan koulukoti. (Sk Kouvola)

Taavitsainen, Jussi-Pekka, 1992. *Anjalankoski Sip-
pola Puhakka – kivikautisen asuinpaikan koekaivaus*
11.9.1992. Kaivauskertomus Museoviraston arkis-
tossa.

Taavitsainen, Jussi-Pekka ja Huurre, Matti, 1983.
Anjalankoski Tuomela. Tarkastuskertomus Museo-
viraston arkistossa.

Terveiden ja Hyvinvoinnin Laitos. Senaatti-kiin-
teistöt, 2011. *Valtion koulukotien strategialähtöinen*
tilaselvitys: Loppuraportti 3.6.2011. (Sk Helsinki)

Painetut lähteet

Ahrenberg, Jac. 1904-14. *Människor som jag känd*.
Osa uudelleenjulkaistu Anneli Aholan suomenta-
mana liitteenä otsikolla Jac Ahrenberg muistelee
Woldemar von Daehnia teoksessa *Von Daehnit ja*
Sippolan hovi. Sippolan kotiseutuyhdistyksen jul-
kaisu 2. toim. Kirsi Siraste.

B. J. 1932. Hugo Lindberg, negrologi. *Arkkitehti*
1/1932, 1.

Eskelinen, Tuula 2006a. Sippolan Hovi. *Kotiseu-
tumme Anjalankoski*. Keuruu: Pohjoismainen kir-
jatuotanto Oy, 30-32.

Eskelinen, Tuula 2006b. *Tunnettujen sukujen kuu-
luisimmat jälkeläiset. Kotiseutumme Anjalankoski*.
Keuruu: Pohjoismainen kirjatuotanto Oy, 34-38.

Eskelinen, Tuula 2006c. Sippolan kotiseutumuseo.
Kotiseutumme Anjalankoski. Keuruu: Pohjois-
mainen kirjatuotanto Oy, 41.

Eskelinen, Tuula 2006d. Sippolan Hovi muutok-
sessa. *Kotiseutumme Anjalankoski*. Keuruu: Poh-
joismainen kirjatuotanto Oy, 44-46.

Haikari, Janne, 2009. *Latu auki elämään. Sippolan*
koulukodin historia 1909-2009. Hämeenlinna: Ka-
riston Kirjapaino Oy.

Halila, Aimo, 1967. *Suomen rakennushallinto 1811-
1961*. Rakennushallitus. Valtion painatuskeskus,
Helsinki.

Hellgren, Kirsti, 1957. *Sippolan historia*. Myllykos-
ki: Sippolan kunta.

Hellgren-Lipponen, Kirsti, 1963. Sippolan karta-
non vaiheita. *Ankkapurba V: Kymenlaakson osakun-
nan kotiseutujulkaisu*. Toim. Eero Tawast. Kouvola:
Kouvolan Kirja- ja Kivipaino, 19-32.

Knapas, Marja Terttu, 1984. *Kymenlaakson kult-
tuurihistorialliset kohteet*. Kotka: Kymenlaakson
maakuntaliitto, Kymenlaakson maakuntamuseo,
Kymenlaakson seutukaavaliitto.

Korhonen, Martti, 1981. *Vehkalahden pitäjän histo-
ria II. Yhteiskunnallisesta kehittämisestä 1600-luvul-
la sekä maakirjatilojen synty*. Vehkalahden kunta.
Kouvolan Sanomat 7.2.2015. Koti-osuus, Haime,
Anna-Mari, artikkeli Melkein kuin koti, sivut 2-5.

Kymenlaakson seutukaavaliitto, 1992. *Kymen-
laakson rakennuskulttuuri*. Kotka: Kymenlaakson
maakuntaliitto, Kymenlaakson maakuntamuseo,
Kymenlaakson seutukaavaliitto.

Lounatvuori, Irma; Dölle, Sirkku (toim.), 2008.
Signe Brander Suomen kartanoissa – på Finlands
herrgårdar. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja
Museovirasto. Helsinki. Frenckell Oy, Espoo.

Lukkarinen, Ville, 1989. *Classicism and history.*
Anachronistic architectural thinking in Finland at
the turn of the century. Jac. Ahrenberg and Gustaf
Nyström. Vammalan kirjapaino Oy, Vammala.

Miettinen, Timo, 1998. *Kymenlaakson esihistoriaa*.
Kymenlaakson maakuntamuseon julkaisuja no 26.
Kotka.

Oksanen, Eeva-Liisa, 1981. *Anjalan historia*. An-
jalankoski.

Redlund, Margareta (toim.), 2009. *Georg Theodor*
Polychron Chiewitz 1815-1862. Ritarihuoneen jul-
kaisuja XII. Paimo: Fäth & Hässler, Värnamo.

Ruoff, Eva, 2001. *Vanhoja suomalaisia puutarhoja*. Otava, Helsinki.

Räntilä, Kari, 1992. Sippolan hovi - von Daehnien sotilaskartano. *Kaakon Kuriiri. Kuvauksia Kaakois-Suomen sotilaallisista vaiheista*. Pohjois-Kymenlaakson kadettiipiiri, 30-34.

Schildt, Sanna, 2007. *Kohteena kartano: kartano-kulttuuri Pohjois-Kymenlaakson voimavarana*. Kouvola: Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisu.

Siraste, Kirsti (toim.), 1994. *Koti-Sippola*. Nide 1 / Sippolan kotiseutuyhdistyksen julkaisu. Sippolan kotiseutuyhdistys.

Varonen, Petri, 1994. *Von Daehnit ja Sippolan hovi*. Sippolan kotiseutuyhdistyksen julkaisu 2. toim. Kirsi Siraste.

Vehkalahti, Kaisa, 2002. Vuorelan kasvatuslaitoksen tytöt ja pahantapaisuuden sukupuoli 1900-luvun alun Suomessa. *Tulkintoja tytöistä*. Toim. Sanna Aaltonen ja Päivi Honkatukia. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 224-250.

Vehkalahti, Kaisa, 2003. Hilda ja Jenny huonoilla teillä. Kasvatuslaitostyttöjen elämää 1900-luvun alussa. *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia*. Toim. Sinikka Aapola ja Mervi Kaarninen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 238-259.

Vehkalahti, Kaisa, 2004. *Kissanpäiviä ja koulunkäyntiä. 110 vuotta kasvatustyötä Vuorelan koulukodissa*. Vihti: Vuorelan koulukoti.

Vehkalahti, Kaisa, 2011. Kasvatuslaitos modernin kansalaisuuden rakentajana. *Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historia II – Valistus ja koulunpenkki*. Toim. Anja Heikkinen ja Pirkko Leino-Kaukiainen. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 389-404.

Vesalainen, Vihtori, 1953. *Sippolan hovi ja sen torpparit*. Myllykoski: Myllykosken Kirjapaino Osa-KEYHTIÖ.

Wuorimaa, Arne, 1915. *Piirteitä Sippolan historiasta*. Kansanvalistusseuran kotiseutukuvauksia 26-30. Helsinki: Raittiuskansan kirjapaino.

Yleisten rakennusten ylihallitus. *Suomen virallinen tilasto XVI Rakennustilasto 1-4, Yleisten rakennusten ylihallituksen kertomus vuosilta 1888-1907*. Helsinki: Keisarillisen Senaatin Kirjapaino.

Yleisten rakennusten ylihallitus, 1912. *Suomen virallinen tilasto XVI Rakennustilasto 5, Yleisten rakennusten ylihallituksen kertomus vuosilta 1908-1910*. Helsinki: Keisarillisen Senaatin Kirjapaino.

Yleisten rakennusten ylihallitus. *Suomen virallinen tilasto XVI Rakennustilasto, Yleisten rakennusten ylihallituksen vuosikertomus vuosilta 1920-1944*. Helsinki: Valtioneuvoston kirjapaino.

Yleisten rakennusten ylihallitus, 1925. Osa 9: *Yleisten rakennusten ylihallituksen vuosikertomus vuosilta 1920-1922*.

Yleisten rakennusten ylihallitus, 1927. *Yleisten rakennusten ylihallituksen vuosikertomus vuosilta 1923-1925*.

Yleisten rakennusten ylihallitus, 1929. *Yleisten rakennusten ylihallituksen vuosikertomus vuosilta 1926-1927*.

Yleisten rakennusten ylihallitus, 1931. *Yleisten rakennusten ylihallituksen vuosikertomus vuosilta 1928-1929*.

Yleisten rakennusten ylihallitus, 1933. *Yleisten rakennusten ylihallituksen vuosikertomus vuosilta 1930-1931*.

Yleisten rakennusten ylihallitus, 1935. *Yleisten rakennusten ylihallituksen vuosikertomus vuosilta 1932-1933*.

Yleisten rakennusten ylihallitus, 1936. *Yleisten rakennusten ylihallituksen vuosikertomus vuosilta 1934-1935*.

Ympäristöministeriö 1993: Maisema-alueyöryhmän mietintö Osa I, Maisemanhoito. Ympäristöministeriön mietintö 66/1992. Helsinki: Painatuskeskus Oy.

Ympäristöministeriö, 1993. *Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueyöryhmän mietintö osa 2*. Helsinki: Painatuskeskus Oy.

Verkkolähteet

Biografiakeskus, Kansallisbiografia, Johan Jacob Ahrenberg.

<http://www.kansallisbiografia.fi/kb/artikkeli/3106>

Haettu 5.11.2014

Finna-hakupalvelu

<https://www.finna.fi/>

Haettu 5.11.2014

Geologian tutkimuskeskuksen maankamara-karttapalvelu

<http://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>

Haettu 10.2.2015

Digi - Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot, sanomalehtihaku

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Etelä-Suomi no 60, 5.6.1909

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/623559?term=Sippolan#?page=3>

Itä-Suomen Sanomat 11.3.1899

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/532285?term=Sippolan&term=Sippola&term=Sippolassa&term=Sippolasta#?page=3>

Kansan Ääni no 117, 16.10.1909

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/649354?term=Sippolan#?page=2>

Koitar no 118, 20.10.1903

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/651567?term=Sippolan#?page=4>

Kyminlaakso no 62, 17.8.1910

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/661448?term=Sippolan&term=Sippolasta#?page=3>

Päivälehti no 41, 19.2.1902, artikkeli ”Huolenpito laiminlyödyistä lapsista”

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti/binding/673681>

Haettu 5.11.2014

Rauman Lehti 11.7.1899

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/550901?term=Sippolan#?page=3>

Suomalainen Kansa 27.3.1909 no 71, 27.3.1909

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/700060?term=Sippolan&term=Sippolassa#?page=4>

Suomen Kansa 1.3.1902

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/702505?term=Sippolan#?page=1>

Suomalainen Wirallinen Lehti no 241, 18.10.1906

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/703823?term=Sippolan&term=Sippola#?page=3>

Suomalainen Wirallinen Lehti no 228, 2.10.1905

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/710958?term=Hugo&term=kasvatuslaitoksen&term=Lindberg#?page=2>

Suomalainen Wirallinen Lehti no 178, 6.8.1909

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/709181?term=Sippolan#?page=1>

Suomalainen Wirallinen Lehti no 185, 13.8.1910

<http://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/709492?term=Sippolan&term=kasvatuslaitoksessa&term=kasvatuslaitokseen&term=Kasvatuslaitokset#?page=1>

Kosjärvi

www.jarviwiki.fi

Haettu 12.5.2015

Kymenlaakson Liiton verkkosivut, Kymenlaakson maakuntakaava

http://gis.kymenlaakso.fi/flexviewers/vahvistettu_maakuntakaava/

Haettu 20.11.2014

Maanmittauslaitoksen kartta-aineistot, Paikkatietokkuna.

<https://www.paikkatietoikkuna.fi/web/fi/kartta>

Haettu 20.11.2014

Maanmittauslaitos: vanhat painetut kartat, peruskartat (ruudut 302412 ja 304203) vuosilta 1967, 1968, 1980, 1983, 1987 ja 1988.

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Haettu 25.3.2015

Museoviraston Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY –verkkosivut
Koivulan kasvatuslaitos

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=935

Haettu 20.II.2014

Kotiniemen kasvatuslaitos

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=400

Haettu 20.II.2014

Käyrän kasvatuslaitos

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1753

Haettu 20.II.2014

Perttulan oppilaitos

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1001

Haettu 20.II.2014

Sippolan kirkonkylä

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4419

Haettu 12.II.2014

Sääksjärven parantolat ja Kiljavan opisto

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4155

Haettu 7.II.2014

Vuorelan koulukoti

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1018

Haettu 14.IO.2014

Östensön koulukoti (Lagmansgårdens skolehem)

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4592

Haettu 20.II.2014

Museoviraston Kulttuuriympäristö-verkkosivut,
Sippolan koulukoti

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/rapea/read/asp/r_default.aspx

Haettu 12.II.2014

Museoviraston Kulttuuriympäristö-verkkosivut,
rekisteriportaali, muinaisjäännösrekisteri, Sippolan kohteet

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx?sovellus=mjreki&taulu=T_KOHDE&tunnus=1000013094

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx?sovellus=mjreki&taulu=T_KOHDE&tunnus=1000013092

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx?sovellus=mjreki&taulu=T_KOHDE&tunnus=1000013076

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx?sovellus=mjreki&taulu=T_KOHDE&tunnus=754010013

Haettu 12.II.2014

Museoviraston Kulttuuriympäristö-verkkosivut,
verkkojulkaisu Knapas, Marja Terttu, 1971. Kymenlaakson kulttuurihistorialliset suojelukohteet.
Karhula: Karhulan Kirjapaino Oy.

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/raportti/read/asp/hae_liite.aspx?id=114689&tyyppi=pdf&kunta_id=0

Haettu 12.II.2014

Purho, Harri, 2005. Rakennusinventoinnin ja dokumentoinnin kehittäminen ja niiden tuotestaminen. Esimerkkinä Kymenlaakson kartanoalueiden rakennetun ympäristön inventointi. Diplomityö, Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osasto. Oulu, 7.9.2005.

http://www.kouvola.fi/material/attachments/tekninenjajymparisto-toimi/kaaavoitus/julkaisutjaraportit/65JsDtDCH/Rakennusinventoinninkehittaminen_kartanot_HannuPurho.pdf

Haettu 10.2.2015

Sippola-verkkosivut, Miljöö, Sippolan hovi

<http://sippola.fi/category/miljoo/>

Haettu 10.2.2015

Suomen maatalousmuseo Sarka – Sukutilat webissä. Sippolan ja Vieremän tilat

<http://sukutilat.sarka.fi/>

Haettu 10.2.2015

Sweco Ympäristö Oy, 2014. Kymenlaakson valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maaseudun maisema-alueiden päivitysinventointi 2013–2014. Loppuraportti 4.9.2014. maisema.kymenlaakso.fi -verkkosivuilla
http://maisema.kymenlaakso.fi/wp-content/uploads/2013/11/04092014_KL_inventointi_01.pdf
Haettu 10.2.2015

THL:n verkkosivut, Suomen koulukodit: Harvialan koulukoti
<http://www.valtionkoulukodit.fi/harviala.html>

Lagmasgårdens skolhem, Pietarsaari
<http://valtioneoulukodit.fi/lagmansgarden.html>
Limingan koulutuskeskus
<http://www.valtionkoulukodit.fi/liminka.html>

Sairilan koulukoti Mikkelissä
<http://www.valtionkoulukodit.fi/sairila.html>

Sippolan koulukoti
<http://www.valtionkoulukodit.fi/sippola.html>

Vuorelan koulukoti
<http://www.valtionkoulukodit.fi/vuorela.html>
Haettu 24.10.2014

Vuolenkoski-verkkosivut, Kymenlaakson kulttuuriympäristökartoitus 2008. Anjalankoski – Elimäki – Hamina – Iitti – Jaala – Kotka – Kouvola – Kuusankoski – Miehikkälä – Pyhtää – Valkeala – Virolahti. Kaakkois-Suomen Ympäristökeskus.
<http://www.vuolenkoski.fi/files/download/KymenlaaksonkulttuuriympAristAkartoitus2008.pdf>
Haettu 10.2.2015

Suullisia tietoja ovat antaneet

Lekander, Arja. Puhelinkeskustelu 10.2.2015. Hän on toiminut 20 vuotta matkaoppaana Liikkalan hovin ja Sippolan hovin alueilla.

Lindberg, Tuija. Sippolan koulukodin johtaja. Tapaminen Sippolan koulukodilla 26.3.2015.

Siven, Harri. Sippolan koulukodin koordinoiva ohjaaja. Työskennellyt koulukodissa vuodesta 1986 lähtien. Aloittanut ohjaajana, nykyisin henkilökunnan esimiehenä. Tiedonannot 5.–6.2.2015 ja 10.3.2015.

Liite

Liitteessä on rakennuspiirustuksia Sippolan kasvatuslaitoksen alkuajoilta 1909-1917 sellaisista rakennuksista, jotka on purettu myöhemmin 1900-luvulla. Osa rakennuksista on peräisin jo kartanovaiheesta 1800-luvulta, osa rakennettiin kasvatuslaitoksen perustamisvaiheessa 1910-luvulla.

EHDOTUS KASVATUSLAITOKSEKSI SIPPOLAN KARTANOON.

KATSASTAJIEN ASUINRAKENNUS

(E)

1. PESUTUUPPA
2. KIRJASTO
3. KÄLÄINEN

4-6 KATSASTAJIEN ASUINRAKENNUS
7-8
9-10

JUURIKASKELLARI

(O)

KANALAN

(J)

ULKOKUONE/PUUVAJARAKENNUS

(S)

Helsingissä, Yleisen rakennustalon
Ylläpitötoimisto, Helsinki, 9 p:n 1909.

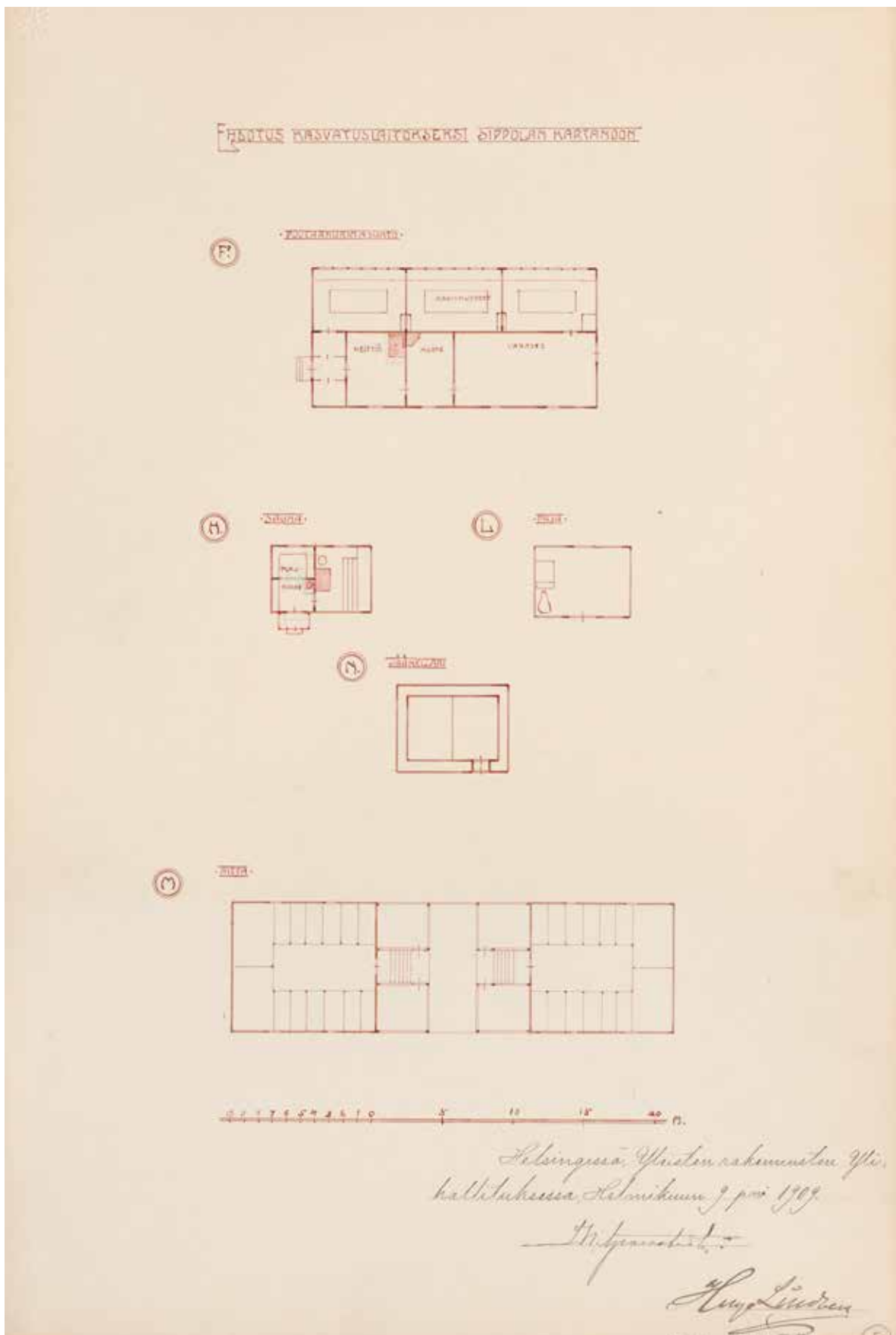
Theodor Granstedt

Hugo Lindberg

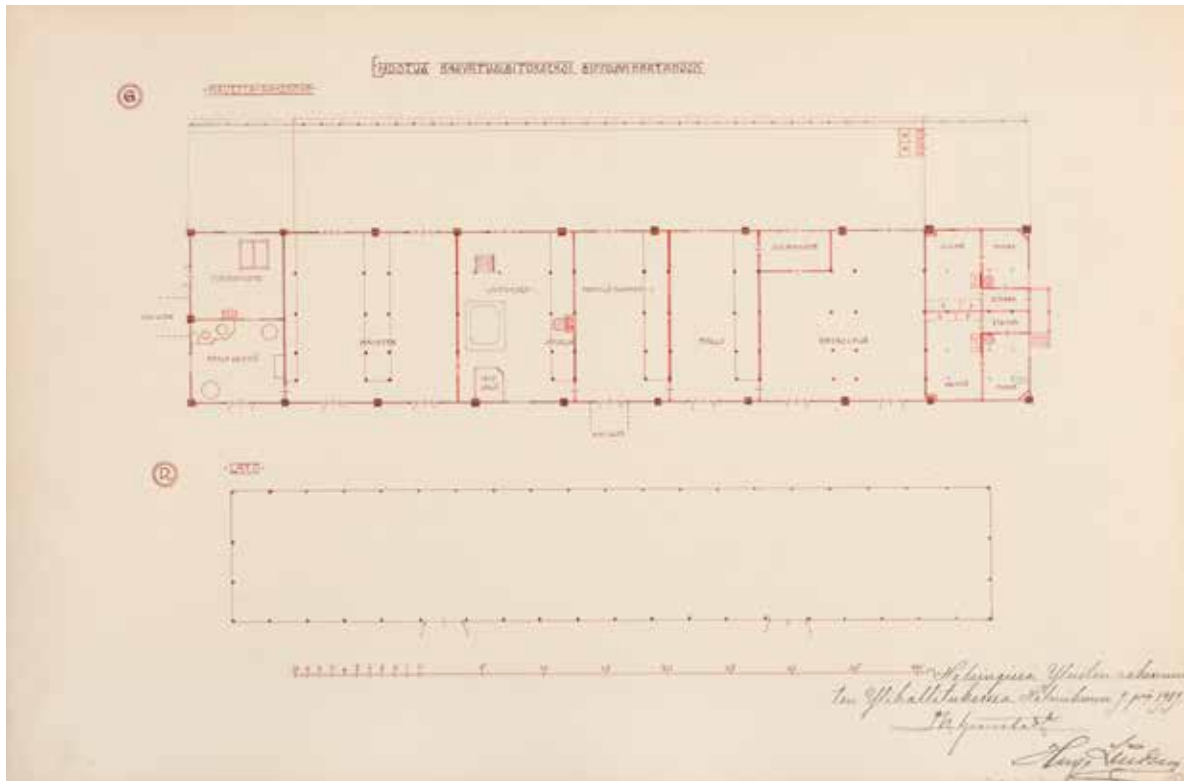
10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

24.11.1909. 56.11.1909. (4)

Ehdotus kasvatuslaitokseksi Sippolan kartanoon. Katsastajien asuinrakennuksen (E), juurikaskellarin, (O) kanalan (J) ja ulkokuone/puuvajarakennuksen (S) pohjapiirrokset. Näistä rakennuksista on jäljellä vain katsastajien asuinrakennus, joka nykyisin tunnetaan nimellä Alakartano. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.2.1909. KA.

Ehdotus kasvatuslaitokseksi Sippolan kartanoon. Puutarhurin asunnon ja kasvihuoneen (F), saunan (H), pajan (L) ja aitan (M) pohjapiirroksset. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.2.1909. Kaikki nämä rakennukset on purettu myöhemmin 1900-luvulla. KA.

Ehdotus kasvatuslaitokseksi Sippolan kartanoon. Navettarakennuksen (G) ja ladon (R) pohjapiirrokset. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.2.1909. Molemmat rakennukset on purettu 1900-luvulla. KA.

EHDOTUS KASVATUSLAITOKSEKSI SIPPOLAN KARTANOON

(P.)

RIIHEN

(K.)

KÄYMÄLÄ-tyÖKALUVAJA JA LEIKKIVAJA

(V.)

vanha talon rakennus

*Helensia, Yleisten rakennusten Yhtiön
hallituksen, Helsinki 9. p:nä 1909*

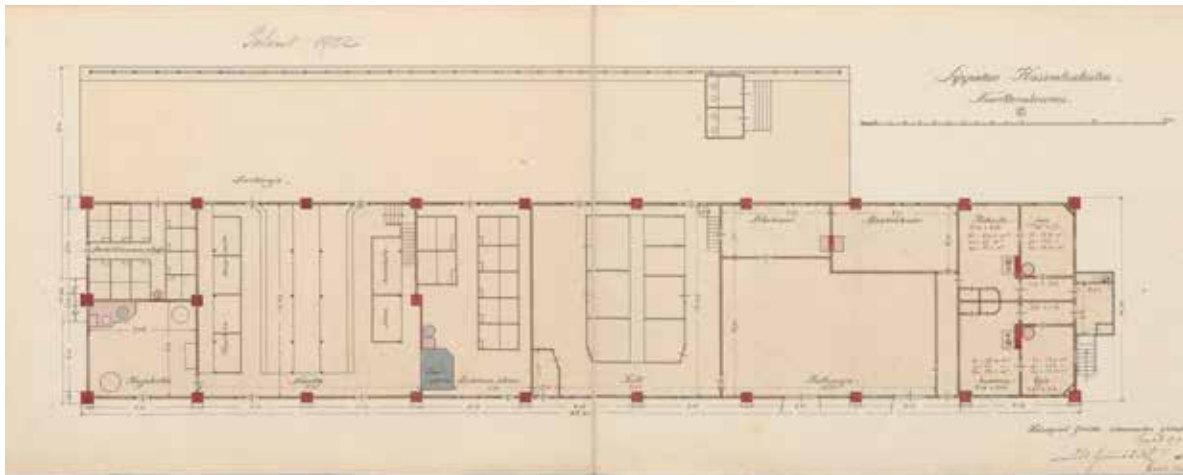
Theodor Granstedt

Hugo Lindberg

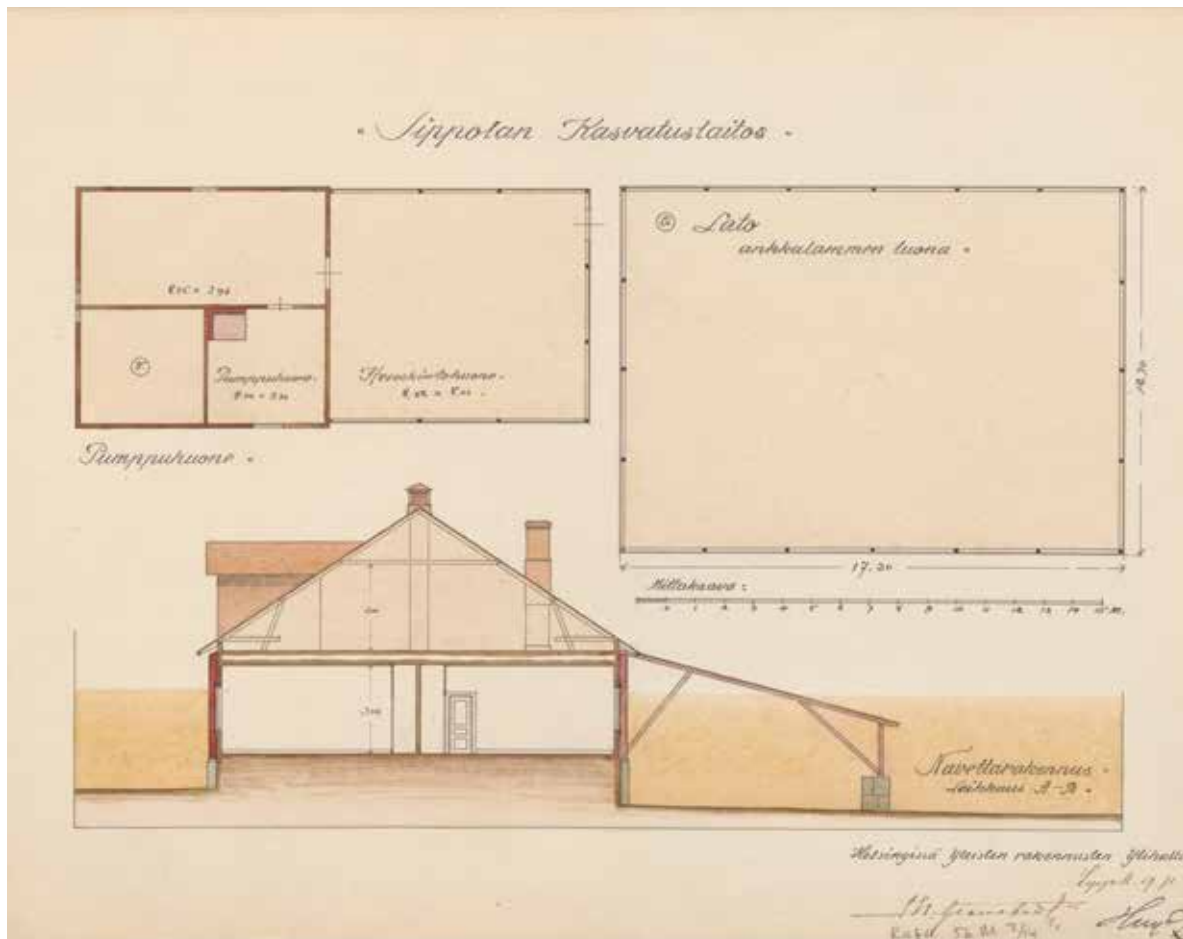
RAK. 10. M. 7/19

(7)

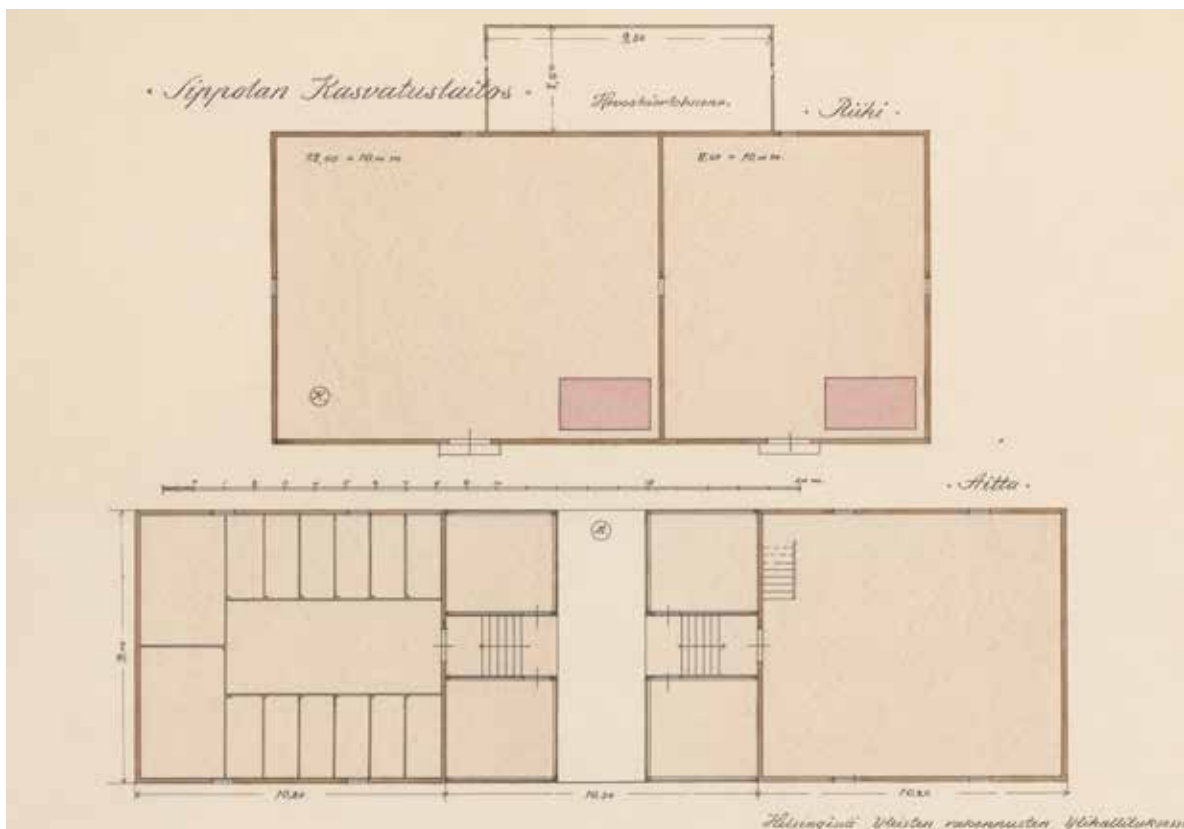
Ehdotus kasvatuslaitokseksi Sippolan kartanoon. Riiden (P), käymälä/työkaluvaja/leikkivajan (K) ja vanhan halkovajaksi muutettavan vanhan tallin (V) pohjapiirrokset. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.2.1909. Kaikki rakennukset on purettu 1900-luvulla. KA.

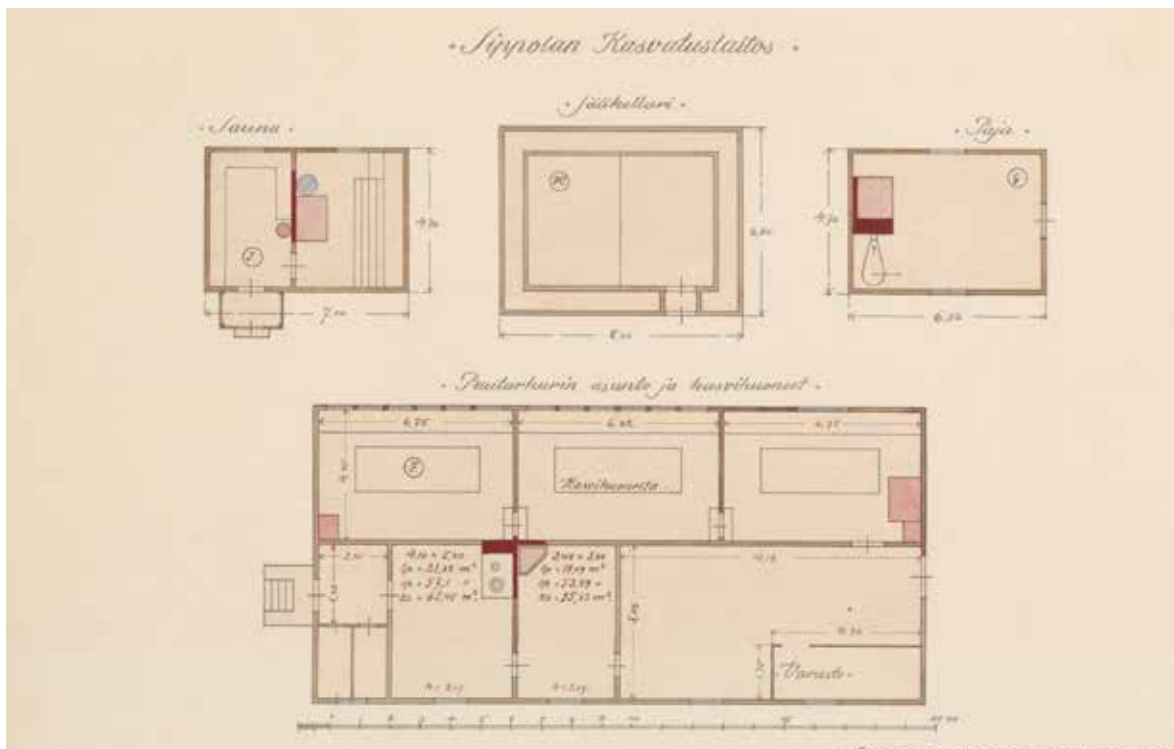
Navettarakennuksen (E) pohjapiirros. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Hugo Lindberg ja Theodor Granstedt 9.9.1910. Rakennus purettiin 1920-luvulla uuden navettarakennuksen alta. KA.

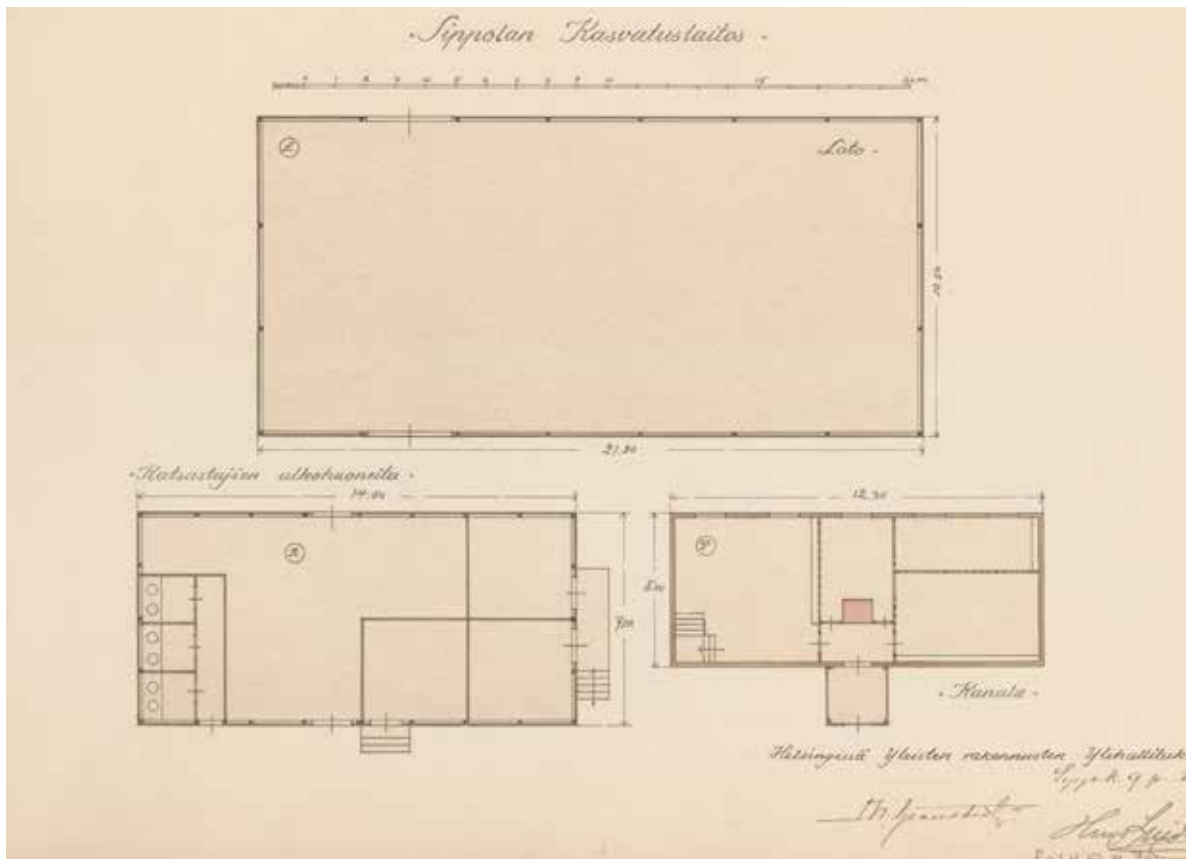
Pumppuhuoneen ja ankkalammen viereisen ladon pohjapiirroksiset sekä navettarakennuksen leikkaus A-B. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Th. Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. Kaikki rakennukset on sittemmin purettu myöhemmin 1900-luvulla. Navettarakennus purettiin uuden navetan alta 1920-luvulla. KA.

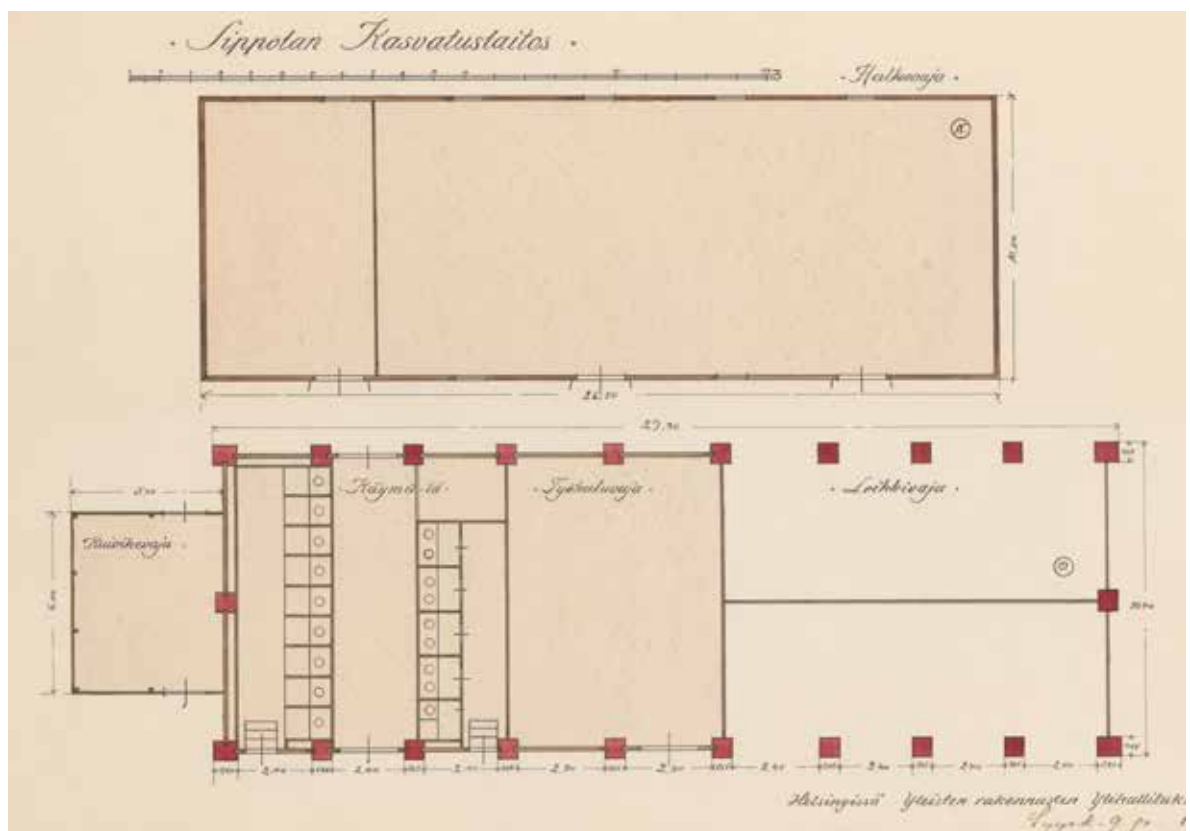
Kartanovaiheen aikaisten riiden ja aitan pohjapiirroksat. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Th. Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. Rakennukset olivat peräisin kartanovaiheesta, mutta niihin tehtiin vuonna 1910 muutoksia. Riiheen rakennettiin hevoskiertohuone, aittarakennuksen toisen osan väliseinät purettiin, kun rakennukset otettiin kasvatustaitoksen käyttöön. Rakennukset on purettu vuonna 1900-luvulla. KA.

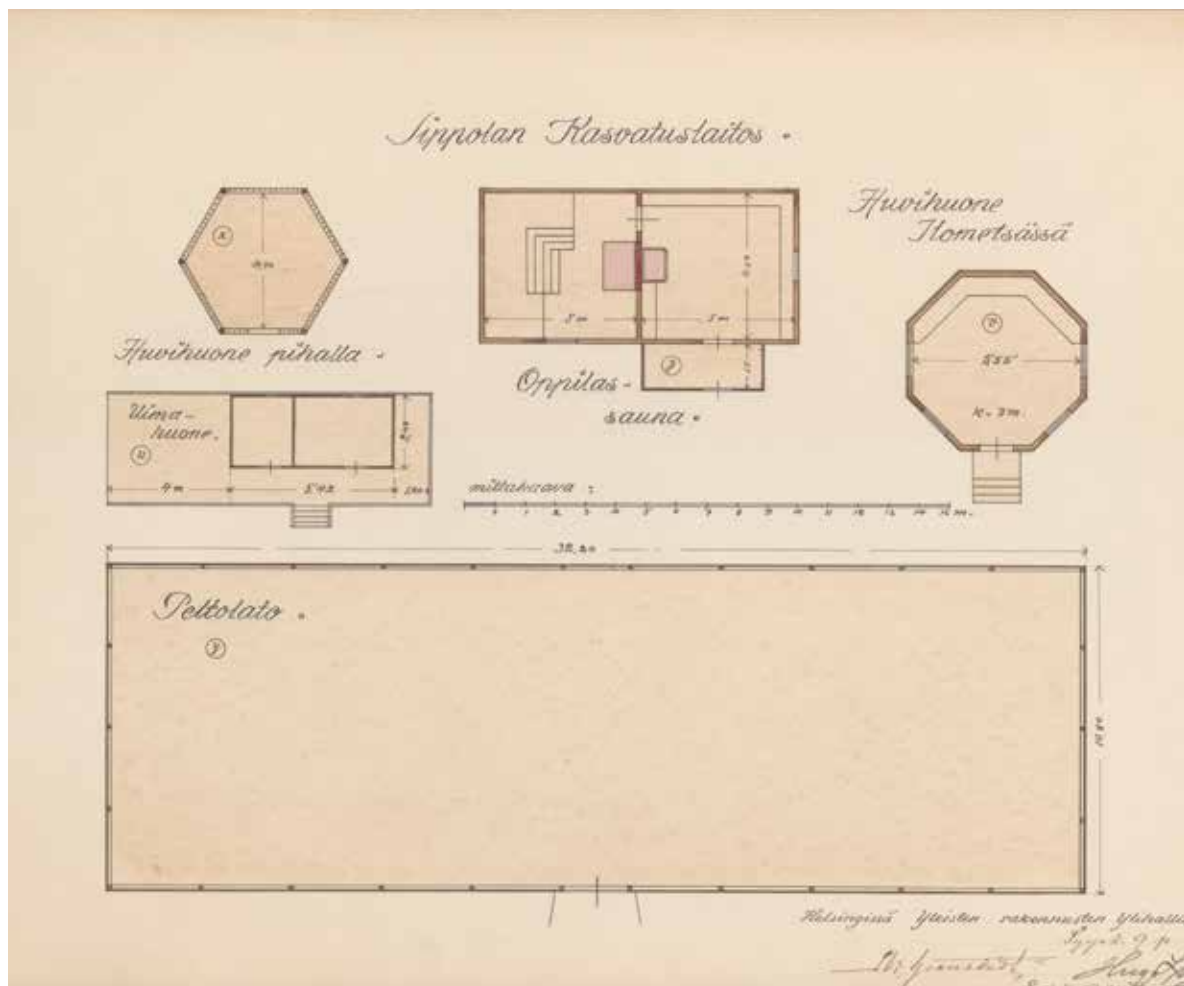
Kartanovaiheen rakennuksia. Sippolan kasvatustaitoksen saunan (I), jäähallarin (H), pajan (G) ja puutarhurin asunto- ja kasvihuonerakennuksen (F) pohjapiirroksat. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Theodor Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. Kaikki rakennukset on purettu myöhemmin 1900-luvulla. KA.

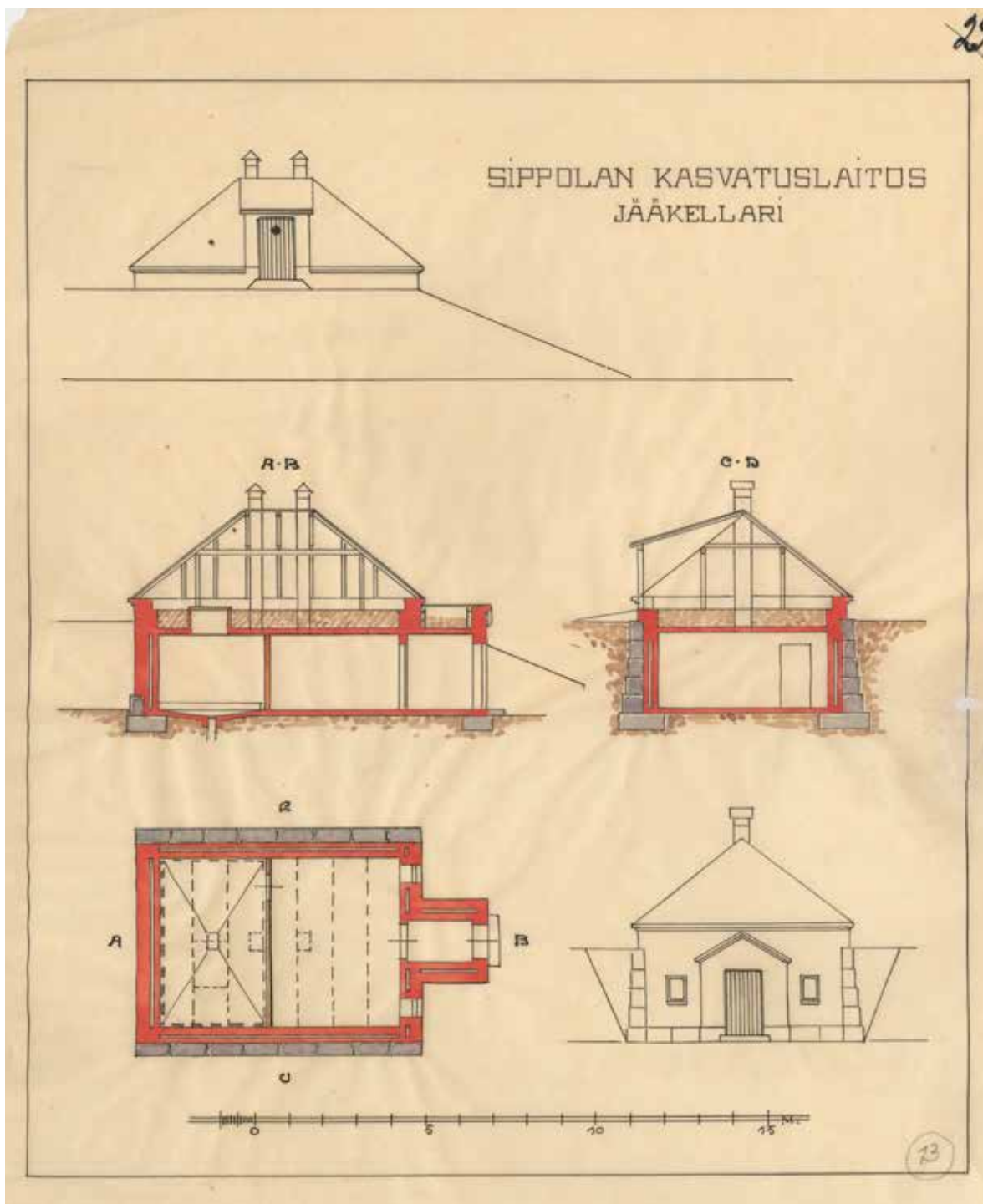
Kartanovaiheen rakennuksia: ladon (L), katsastajien ulkokuoneiden (R) sekä kanalan (P) pohjapiirrokset. Yleisten rakennusten yllähdituksen arkkitehdit Th. Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. Rakennuksia ei enää ole olemassa. KA.

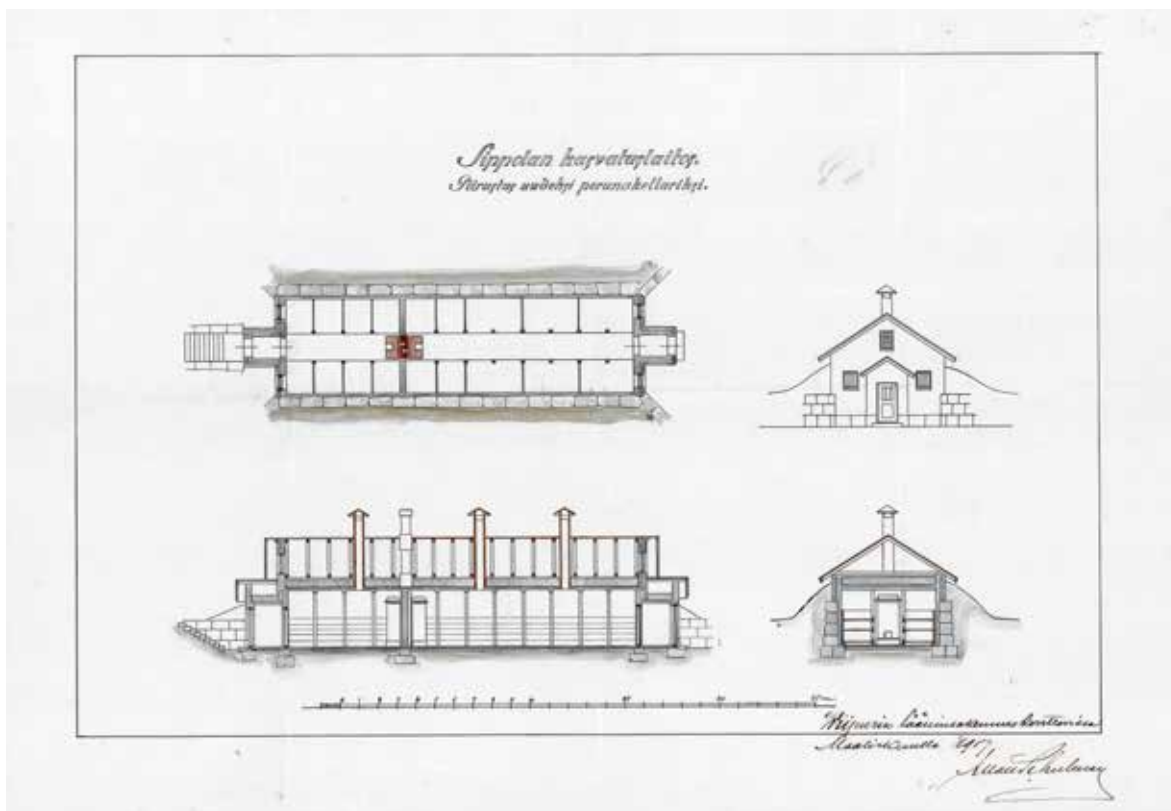
Halkovajan (N, entinen kartanoaikainen talli) sekä käymälä/vajarakennuksen (O) pohjapiirrokset. Yleisten rakennusten yllähdituksen arkkitehdit Th. Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. Vaja- ja käymälärakennuksen sisätiloja muutettiin 1910. Kumpikin rakennus on purettu 1900-luvulla. KA.

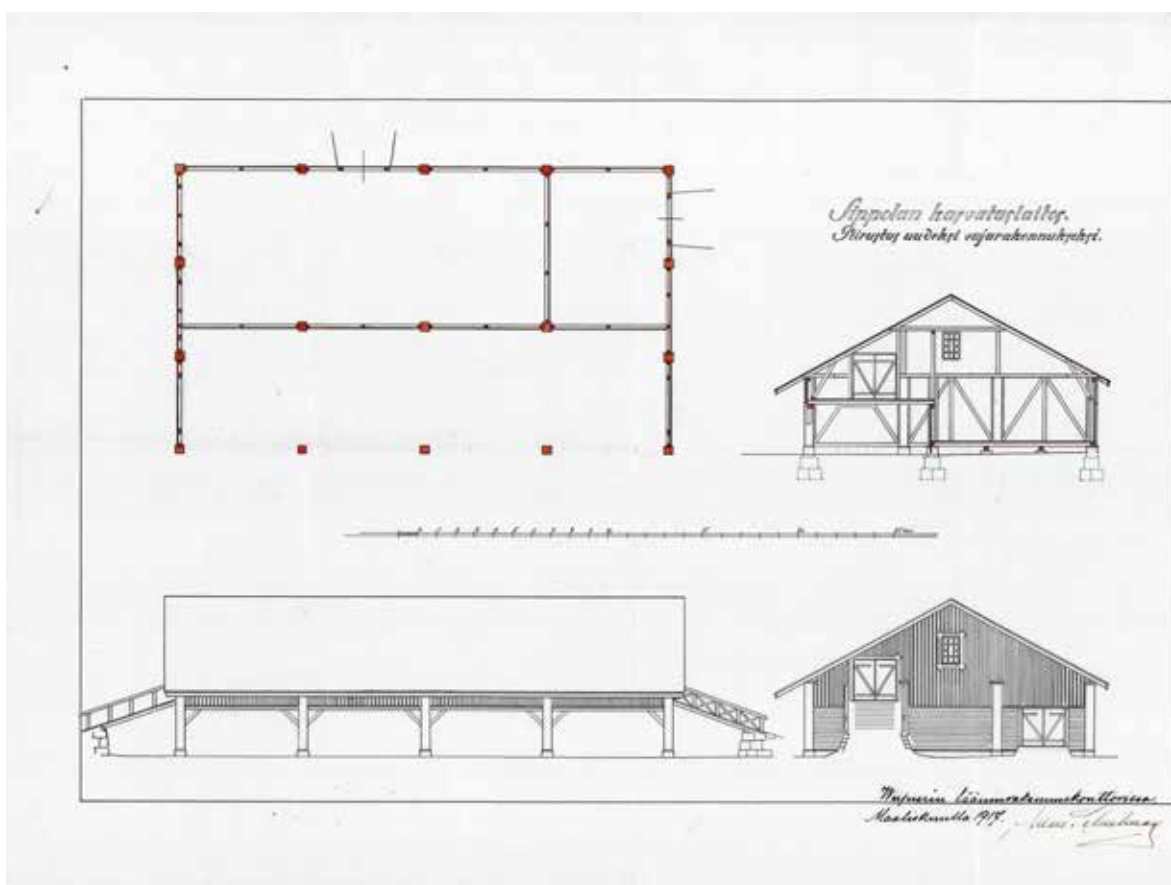
Pihan huvihuoneen (X), oppilassaunan (J), Ilometsän huvihuoneen (V), Kosjärven rannan uimahuoneen (U) ja peltoladon (Y) pohjapiirrokset. Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit Th. Granstedt ja Hugo Lindberg, 9.9.1910. Ilometsän huvihuone siirrettiin myöhemmin vuonna 1926 Korpivaaraan retkimajaksi. KA.

Jääkellarin julkisivut, leikkaukset A-B ja C-D sekä pohjapiirros. Piirrosta ei ole päivätty eikä allekirjoitettu, mutta se on todennäköisesti 1909-1910. Kellari on purettu myöhemmin 1900-luvulla. KA.

Sippolan kasvatuslaitoksen perunakellarin pohjapiirros, leikkaukset ja päätyjulkisivu. Viipurin lääninrakennuskonttorissa maaliskuussa 1917, suunnittelijana Allan Schulman. Kivirakenteisessa kellarissa sijaitsi kaksi uunia ja puisia väliseiniä. Rakennus on sittemmin purettu. Alkuperäispiirustus on päärakennuksen seinällä. SiA.

Kasvatuslaitoksen uuden vajakennuksen pohjapiirros, leikkaus ja julkisivut. Viipurin lääninrakennuskonttorissa maaliskuussa 1917 allekirjoittanut Schulman. Alkuperäispiirustus on päärakennuksen seinällä. SiA.

ark-byroo

Arkkitehtitoimisto ark-byroo
Kustaankatu 3, 00500 Helsinki
info@arkbyroo.fi | www.arkbyroo.fi
p. 010 2350 566